VÎNĂTORUL ȘI PESCARUL SPORTIV

ALMANAH

almanahul vînătorului și pescarului sportiv '82

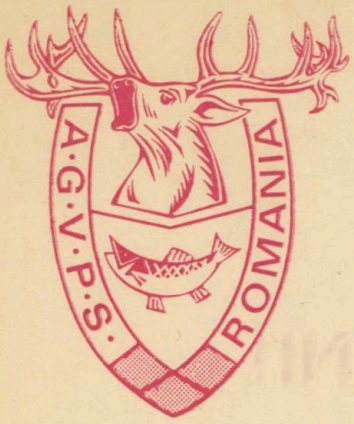

ALMANAHUL
VÎNĂTORULUI
ȘI
PESCARULUI
SPORTIV

1982

LA MULȚI ANI!

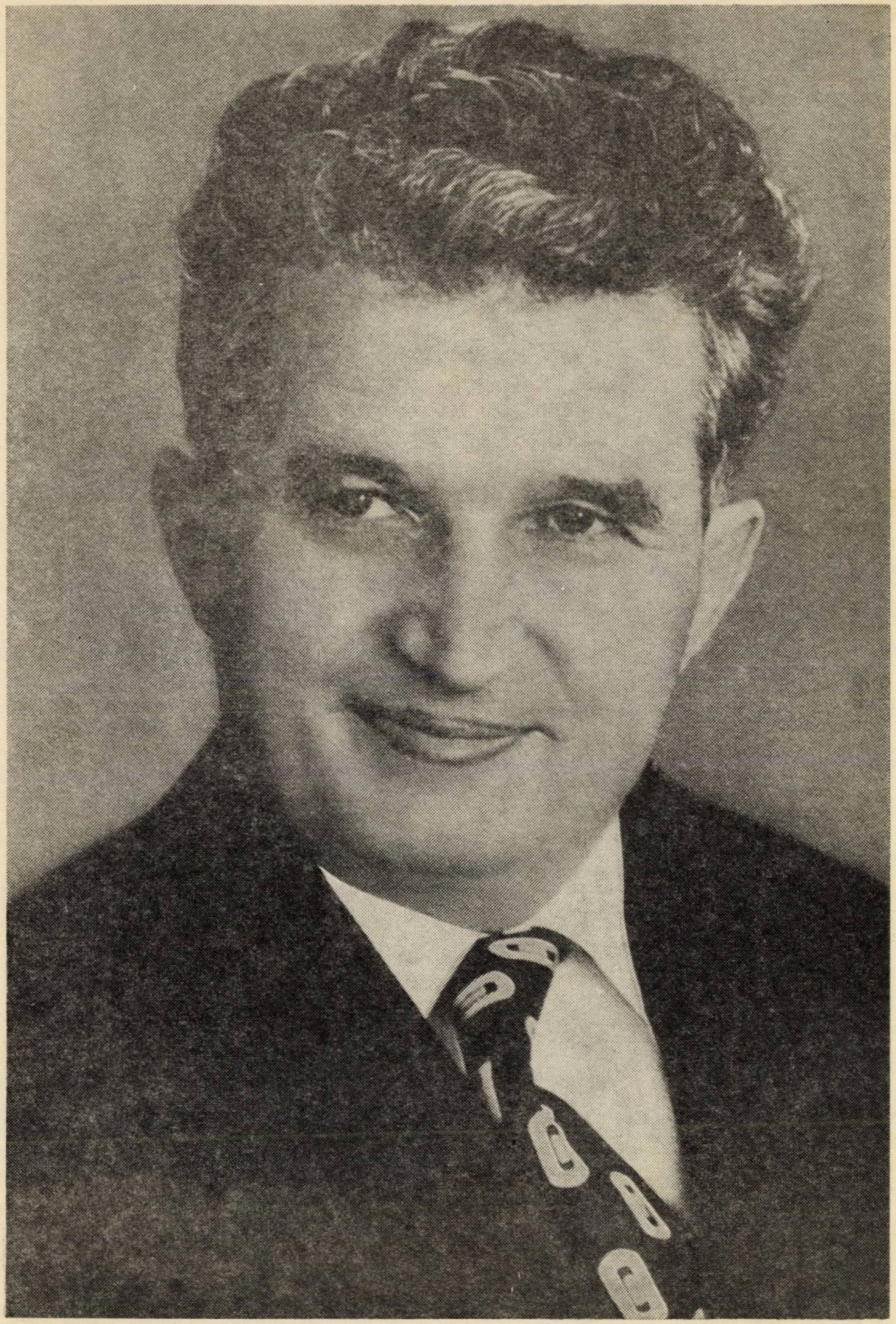

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

PACEA
problema cardinală a lumii de azi

Alături de toți oamenii muncii din patria noastră, membrii Asociației Generale a Vinătorilor și Pescarilor Sportivi au primit cu sentimente de profundă recunoștință Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, expresia unei noi și majore inițiative politice a președintelui României, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU ; adînc și continuu preocupat de soarta țării, conducătorul poporului nostru gîndește în același timp asupra destinelor întregii umanități, întrucît înfăptuirea măreței opere de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei este condiționată în mod vital de înlăturarea pericolului unui nou război, de instaurarea unei păci trainice în lume.

Inspirat direct de șeful statului, Apelul dă glas îngrijorării poporului român față de actualul curs al vieții internaționale, față de intensificarea fără precedent a stărilor de încordare și conflict, față de ascensiunea continuă a cursei înarmărilor, față de situația deosebit de gravă care s-a creat din acest punct de vedere pe continentul european ; Europa a devenit astăzi cel mai mare arsenal nuclear și de armament clasic, densitatea efectivelor militare aparținînd celor două blocuri opuse fiind mai mare în această parte a lumii de 30 de ori decît în Africa, de 20 ori decît în America Latină și de 6 ori decît în Asia ; 80% din cheltuielile militare mondiale revin statelor participante la Conferința general-europeană ; în sfîrșit, continentul nostru este vizat de cele mai noi și mai teribile tipuri de arme, inclusiv bomba cu neutroni.

Apelul pentru dezarmare și pace pleacă și de la faptul că Europa a fost focarul celor două războaie mondiale, care au antrenat în conflict aproape toate popoarele, au provocat 65 milioane de morți, 55 milioane răniți și pagube materiale cifrate la aproape 1.700 miliarde dolari — o sumă imensă, irecuperabilă —, fără a mai socoti suferințele umane incalculabile ; ce ar însemna un al treilea război mondial, dacă avem în vedere că potențialul distructiv al armamentului acumulat numai pe teritoriul european depășește de sute de mii de ori puterea bombei de la Hiroșima ?

Dar Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste ține seama și de cumplita realitate că bugetele militare, care depășesc pentru anul în curs 550 miliarde dolari, adică peste un milion în fiecare minut, reprezintă o grea povară pe umerii popoarelor ; cursa înarmărilor se opune astfel în mod direct eliminării foametei pe glob, introducerii pentru toate ființele umane a unei elementare ocrotiri medicale, eliminării lipsei de apă care bîntuie imense părți ale uscatului, lichidării analfabetismului și cuprinderii în școli a unui sfert din copiii lumii care n-au acces la învățătură, eradicării unor boli care fac ravagii, mai cu seamă în țările subdezvoltate.

Apelul pentru dezarmare și pace constituie o îndreptățită chemare la rațiune, la oprirea cursei înarmărilor, la respectarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor de pretutindeni, dreptul la viață, la dezvoltare liberă și independentă, la pace ; adresîndu-se opiniei publice internaționale, acest document cere maselor populare din întreaga lume să se manifeste cu cea mai mare energie pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să promoveze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de maximă răspundere pentru viitorul umanității, pentru valorile create de civilizația și cultura universală.

Cauza păcii și colaborării internaționale face parte din concepția de viață a poporului nostru, a societății socialiste pe care o edificăm, se identifică cu idealurile nobile ale socialismului și comunismului ; o dovedește ampla participare de masă declanșată de Apelul pentru dezarmare și pace, marile adunări, mitinguri și manifestări publice, miile de telegrame, moțiuni și apeluri adoptate de toate colectivele oamenilor muncii din industrie și agricultură, din cercetarea științifică, din cultură.

Poporul nostru, alăturîndu-și glasul celui al maselor populare din țările europene și de pe alte continente, spune un NU hotărît războiului ; el cere cu putere

oprirea amplasării în Europa a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune și retragerea celor existente, scoaterea în afara legii a bombei cu neturoni și a tuturor armelor de distrugere în masă, înghețarea cheltuielilor militare și reducerea lor treptată în următorii ani cu cel puțin 10%, încetarea oricăror demonstrații de forță, a manevrelor militare la granițele altor state, a acțiunilor care pot genera tensiune și neîncredere, stabilirea unui echilibru militar nu pe seama sporirii ci a reducerii armamentelor, promovarea acestei politici fiind unica alternativă la un război pustiitor, condiția primordială a păcii.

Marile mișcări populare care au loc în toate localitățile țării subliniază cu putere faptul că noi, românii, cetățeni ai Europei și ai lumii, avem ce apăra și sîntem hotărîți s-o facem : munca pașnică, cuceririle revoluționare de care sîntem mîndri, dreptul sacru de a ne făuri liber viitorul comunist, independența, suveranitatea și integritatea teritorială, posibilitatea de a beneficia pașnic de patrimoniul științific, tehnic și spiritual al umanității ; de aceea, ne exprimăm totala adeziune la ideile cuprinse în Apel, la politica internațională constructivă a țării, al cărei luminat făuritor și promotor este tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Animați de nobilele idei cuprinse în Apel, vînătorii și pescarii sportivi din țara noastră — muncitori și țărani, maiștri, tehnicieni și intelectuali, oameni ai muncii români sau aparținînd naționalităților conlocuitoare — se angajează solemn să muncească din răsputeri pentru a-și îndeplini sarcinile în producție, pentru a realiza întru totul planul de stat pe acest an și pe întregul cincinal, pentru a transpune în viață hotărîrile de importanță istorică ale Congresului al XII-lea al P.C.R., pentru a întări în continuare puterea economică, forța materială și spirituală a României Socialiste, important factor al păcii în lume. Totodată membrii asociației noastre sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru a apăra natura patriei, a dezvolta bogăția ei faunistică si a educa tînăra generație în spiritul dragostei nemărginite față de țara în care s-a născut și se dezvoltă în condițiile cele mai prielnice, față de cuceririle revoluționare ale poporului nostru condus de partid.

Credem în triumful idealurilor de cooperare și colaborare pașnică între națiuni, în destinul fericit al umanității, în făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră ; ele depind de voința și conștiința, de hotărîrea și dîrzenia maselor populare, de lupta popoarelor, care s-au dovedit întotdeauna mai presus de interesele și calculele politicienilor, ale guvernanților, ale privilegiaților.

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

VÎNĂTOARE

■ Deși în miezul iernii, activitatea marii majorități a viețuitoarelor nu se întrerupe, ba — în unele cazuri — se hotărăște viitorul speciei. Dacă toamna a fost mai lungă și zăpezile nu prea înalte, urșii care au mai rămas pe dinafară, în căutarea ultimelor resurse de hrană, intră în bîrlog. Tot acum se produce fenomenul cel mai important din viața lor : ursoaica aduce pe lume doi-trei pui nu mai grei de 400 grame fiecare, care cresc cu laptele și la căldura mamei grijulii, pînă ce, în primăvară, vor face cunoștință cu pădurea. Tot acum se formează perechile la lupi, ocazie cu care se dau, uneori, lupte sîngeroase între masculi. Începe și împerecherea vulpilor. Vidra încă își mai găsește resurse de hrană ; pe undeva, pe la marginea podului de gheață care acoperă apele, află o spărtură pe unde să pătrundă în apă, iar în cele cinci minute, cît rezistă fără să respire, are t'mpul necesar ca să vîneze peștele pentru hrană, pe care-l scoate la mal. Pe bălți și în special în Delta Dunării se află acum rața mare, sedentară sau ca oaspete de iarnă, rățele sulițar, mică și fluierătoare, gîrlița mare și trei specii de ferăstrași — toți oaspeți de iarnă ; de asemenea cocoșarii. Bălțile mai adăpostesc și alte înaripate — sedentare, oaspeți de iarnă sau în pasaj. *Vînătoarea este deschisă* la mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, turturele, porumbei sălbatici, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține ; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege ; cu autorizație individuală : rîși.

PESCUIT

■ În lumea peștilor, cu excepția păstrăvului care-și depune ultimele icre, nu se petrec lucruri prea interesante. În general, în această lună apele sînt acoperite în mare parte de gheață și zăpadă. În bazinele amenajate se fac copci în gheață, pentru aerisire — după cum, în alte ape, pescarii fac copci pentru pescuit. Peștii răpitori sînt, de obicei, aceia care răspund insistențelor pescarilor rezistenți la frig și la umezeală. Aceștia ar fi bibanul și știuca. În apele neînghețate se poate încerca, cu mai mult sau mai puțin succes, la roșioară și caras. Este, totuși, o lună grea, atît pentru pești cît și pentru pescari.

■ Un paragraf de lege : constituie contravenție „pescuitul oricăror specii de pește, precum și al altor viețuitoare acvatice, din bazine sau zone din bazinele naturale, în care pescuitul este interzis".

■ La 15 ianuarie 1933 apare la Cluj, primul număr al revistei de vînătoare, pescuit și chinologie „Carpații", condusă de scriitorul Ionel Pop.

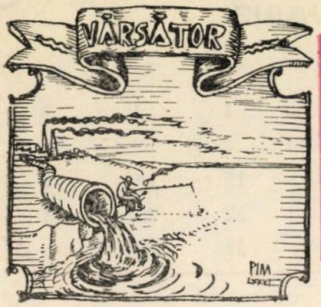

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

VÎNĂTOARE

■ De obicei este perioada cea mai grea pentru vînat, cu zăpezi mari și ape înghețate, în care lipsa hranei se face mai simțită decît oricînd. Totuși, în bîrlogul în care s-au retras, ursoaicele continuă să aducă pe lume acele mici ghemotoace de blană, care sînt puii de urs. Oamenii de știință socotesc că micimea puilor (cam a o suta parte din greutatea părinților) se explică prin aceea că ei au nevoie de mai puțin lapte, acum cînd mamele lor, aflate în bîrlog, nu se mai hrănesc. Continuă împerecherea vulpilor și începe aceea a rîșilor și a nurcilor. De asemenea, încep jocurile de împerechere la vidre. Vidra este aptă de împerechere cam la vîrsta de doi ani, și dacă împerecherea începe în februarie aceasta continuă o perioadă mai lungă, ceea ce face ca durata gestației să nu fie prea bine definită. Tot în februarie, cerbii încep să lepede coarnele. Lepădarea coarnelor are loc în fiecare an, iar cele care se formează din nou în următoarele 3—4 luni sînt din ce în ce mai bogate în ramuri și raze, dar aceasta nu ajută la stabilirea vîrstei cerbului, așa cum se mai crede ; după o anumită vîrstă, odată cu regresul fizic al animalului, începe și regresul coarnelor. În deltă și pe bălți continuă să existe, alături de păsările sedentare, oaspeții de iarnă, printre care rațele din mai multe specii, două specii de gîrlițe și gîsca cu cap roșu. Uneori apar în pasaj primele berze și primii cocori. În această lună încep să plece spre nord păsările care au fost oaspeți de iarnă în Delta Dunării. *Vînătoarea este deschisă* la mistreți (pînă la 15.II), viezuri, jderi, vidre, fazani, porumbei sălbatici, turturele, cocoșari, sturzi, graur, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține ; la toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală : rîși.

PESCUIT

■ Cel mai important eveniment din viața peștilor este faptul că știuca își depune icrele. Acest pește urmărit încă cu înverșunare, pe de o parte de unii piscicultori iar pe de altă parte de pescarii sportivi amatori de icre, are nevoie mai mult decît oricînd de o perioadă de protecție, pentru a mai putea fi întîlnit în bălțile noastre. În rest, dacă apele încep să se dezghețe în luna februarie, se poate pescui la clean, scobar, mreană, caras. Dacă gheața nu s-a subțiat se poate pescui, în continuare, la copcă. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de salmonide. Iată cîteva dimensiuni minime legale : clean — 20 cm, scobar — 20 cm, mreană — 25 cm și — să nu vă mirați ! — caras — 12 cm. Și un paragraf de lege : constituie contravenție „refuzul de a prezenta, la cererea persoanelor împuternicite de a constata contravenții, permisul sau autorizația de pescuit".

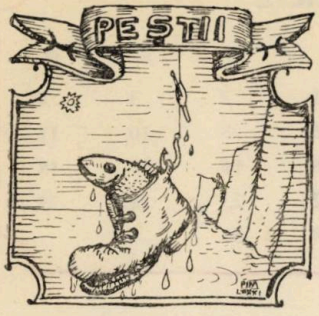

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

VÎNĂTOARE

■ Deși este încă frig și pe alocuri stăruie zăpada, chiar și în pădurile din munți se simte fiorul primăverii ; la coline și în cîmpie fenomenul este mult prea evident pentru a fi pus la îndoială de vreo ninsoare tîrzie. Atenție la hrana vînatului : cea pusă din toamnă a fost consumată sau s-a alterat, iar cea nouă n-a apărut încă. Cerbii continuă să-și lepede coarnele ; la scurt timp începe creșterea coarnelor noi, creștere care poate atinge pînă la 1 cm pe zi. Atît căderea cît și creșterea coarnelor sînt dirijate de glandele cu secreție internă. Lupoaica începe să aducă pe lume pînă la 12 pui, în culcușuri ascunse în ripele împădurite și însorite, distanțate pînă la 10—12 km unul de altul. Puii de lup sînt orbi și aproape surzi în primele două săptămîni ; pînă la șase săptămîni sînt hrăniți cu laptele lupoaicei și apoi cu carne digerată pe jumătate de către părinți. Tot acum fată și vulpea în vizuină, 3—6 pui orbi în primele două săptămîni, hrăniți timp de o lună cu laptele mamei, după care trec pe încetul la hrana adusă de părinți. Tot în această perioadă se împerechează pisicile sălbatice. Se desfășoară pasajul sitarului. De altfel, începe marele pasaj de primăvară, a cărui intensitate maximă ajunge în luna aprilie. Sînt, astfel, în trecere, toate speciile de rațe neclocitoare în țara noastră, care poposesc, pentru odihnă și hrană, alături de speciile care au fost oaspeți de iarnă. Sosesc primele prepelițe și se consumă pasajul cocorilor. *Vînătoarea se poate practica* la : viezuri, jderi, vidre, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, grauri, cocori, sitari, duble, becaține. Toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală : urși (de la 15.III) și rîși.

PESCUIT

■ În martie, activitatea peștilor și a pescarilor se face mai simțită ; neastîmpărul îi cuprinde pe toți : pe primii îi mînă nevoia de hrană, pe ultimii nevoia unei activități sportive în aer liber (spun ei !). Pentru pescar este o lună a peștilor mici (dacă excludem știuca), deci a carasului și a obletului.

Desigur că devin activi avații, șalăii, bibanii — dintre răpitori, iar dacă primăvara este timpurie poate să-și împlinească destinul și crapul. În apele de munte pescuitul continuă să fie oprit. Desigur că la această dată toți ne-am vizat permisul de pescuit pe anul în curs ; altfel ni se poate strica plăcerea unei zile de pescuit și ne vom dezechilibra bugetul personal. Cîteva dimensiuni minime : șalău (deși este răpitor !) — 35 cm, obleț — 10 cm, crap — 30 cm. Și un paragraf de lege : constituie contravenție „pescuitul oricăror specii de pește, precum și al altor viețuitoare acvatice, exercitat fără permis sau autorizație în bazinele piscicole naturale".

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

VÎNĂTOARE

Lună „de vîrf" în ceea ce privește activitatea vitală a animalelor sălbatice, atît a mamiferelor cît și a păsărilor. Vulpile continuă să aducă pui pe lume ; la fel rîsul — 2—4 pui, orbi la început, ca în toată familia felinelor, cu o curiozitate în reprezentarea sexelor : 30% din puiii de rîs sînt masculi. Apar purceii de mistreț, în halate dungate, de culoarea cafelei cu lapte, amănunt important pentru protecția lor în mediul înconjurător. După unele observații, în următoarele șapte luni de la naștere, jumătate din noua generație de purcei de mistreț se pierde din mai multe cauze : răpitori, vreme nefavorabilă, boli etc. Spre sfîrșitul lunii apar și iezii de capră neagră, unul, doi, mai rar trei, care, deși se ridică pe picioare după o oră, nu-și pot urma imediat mama. Tot acum încep să fete căprioarele. În aprilie își leapădă coarnele cerbul lopătar, mai întîi cei bătrîni și apoi cei tineri. În lumea păsărilor continuă formarea perechilor și se pregătește cuibăritul. Rațele clocitoare la noi sînt printre primele în această situație. Marele pasaj, început în aprilie, continuă cu intensitate și ia sfîrșit aproape în totalitate odată cu încheierea lunii. De asemenea, toate migratoarele de interes vînătoresc clocitoare la noi au sosit. În pădurile din munți un eveniment important : începe rotitul cocoșului de munte.

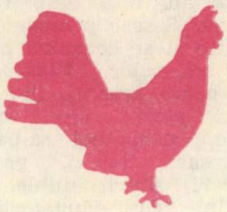

Vînătoarea se poate practica la : viezuri, cocori, sitari, duble, becaține ; la toți dăunătorii cu păr și pene în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală : la urși, rîși, cocoși de munte.

PESCUIT

Vremea s-a încălzit și pescuitul este permis la toate speciile de pești din apele de șes și colinare. Deși cele mai bune rezultate se obțin la răpitori — știucă, biban, șalău, avat — pescarii caută cu înverșunare crapul, dar se mulțumesc și cu cîțiva carași. De obicei, pe la jumătatea lunii aprilie, se instituie prohibiția la toate speciile din apele de șes. Uneori, pescuitul în Dunăre rămîne deschis pînă la 1 mai (cereți lămuriri la asociația din care faceți parte !). În apele de munte pescuitul continuă să fie oprit. Și iată un alt paragraf de lege : constituie contravenție „pescuitul în apele curgătoare și stătătoare de munte cu mai mult decît o undiță cu 2 cîrlige sau o lansetă, în rîurile colinare, de șes, lacurile interioare și în rîurile de frontieră, pe tot cursul Dunării inclusiv brațele sale și în bazinele amenajate date în grija Asociației Generale a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi cu mai mult decît 2 undițe sau 2 lansete cu cîte 2 cîrlige fiecare, precum și pescuitul în Marea Neagră cu mai mult decît 2 undițe, 2 lansete sau 2 țaparine cu cîte 10 cîrlige fiecare"

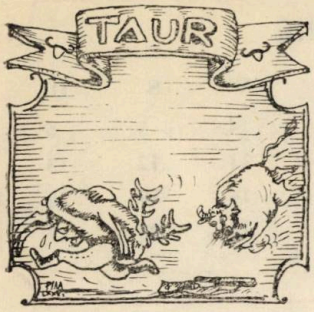

MAI

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

VÎNĂTOARE

■ O lună de intensă activitate vitală în lumea sălbăticiunilor. Vin pe lume iezii de căprior, viteii de ciută și iezii de capră neagră ; pisica sălbatică are trei pînă la șase pui, rîsul 2—4 pui, vidra la fel. Ciuta de lopătar fată un vițel, mai rar doi. În cîmpiile cîtorva județe din țară are loc ceremonialul rotitului dropioilor. În anume locuri din pădurile din munți, aceleași în fiecare an, are loc rotitul cocoșilor de munte, început încă din luna trecută ; este un alt ceremonial, care are loc în zorii zilei și care merită să fie privit măcar o dată într-o viață de vînător. Rotitul cocoșilor de munte poate fi întrerupt uneori de apariția, prin preajmă, a unui rîs — sau chiar de schimbarea bruscă a vremii. Răpitorii au și ei pui, care au început să aibă poftă de mîncare din ce în ce mai mare. Deci prăzile vor fi și ele tot mai numeroase, cei slabi devenind victime sigure ale prădătorilor. Tot acum au loc jocurile de împerechere ale bursucilor. Pe bălți și pe apele deltei este forfotă mare. Mai toate speciile de păsări au pui și căutarea hranei este preocuparea principală a părinților. Pasajul de primăvară s-a încheiat de luna trecută ; mai pot fi întîlnite exemplare întîrziate de rațe mici și sitari de mal. *Vînătoarea se poate practica* la toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală — la urși și cocoși de munte (pînă la 15.V.). —

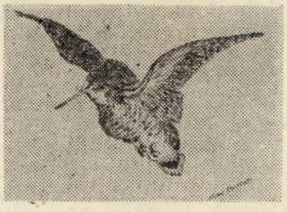

PESCUIT

■ Pescuitul în apele de șes și colinare este prohibit pentru toate speciile de pești, pentru protecția acestora în perioada de boiște. În schimb se deschide pescuitul la păstrăvul indigen, în apele de munte. „Pistruiatul", care a fost ocrotit încă de la jumătatea lunii septembrie, are ocazia să ceară pescarului temerar adevărate dovezi de rezistență și îndemînare. De obicei, la începutul lunii mai răpezile stăruie încă pe malurile rîurilor de munte, apele vin tulburi și succesul este discutabil. Dar cei puțini ce vor avea curajul să ia în piept cărările munților în această perioadă vor avea bucurii rar întîlnite în alte luni ale anului. Continuă să fie oprit pescuitul la păstrăvul curcubeu și la lipan. Iată și un paragraf de lege : se consideră contravenție „pescuitul cu momeli naturale în apele de munte cu salmonide, stabilite de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții".

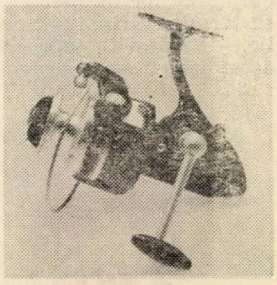

■ La 5 mai 1935 s-a deschis la București prima expoziție de vînătoare din România, în care mai sînt prezentate ornitologia și pescuitul sportiv în apele de munte.

■ Membrii vînători sînt obligați să participe la instructajele organizate de filiala și grupa respectivă.

■ Arma de vînătoare trebuie ținută în stare perfectă. Nu se întrebuințează la vînătoare arme degradate care periclitează viața vînătorului și a tovarășilor de vînătoare.

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

VÎNĂTOARE

■ Pentru că în această lună începe din plin vînătoarea la căprior este bine să ne amintim cîte ceva despre acest vînat aparent atît de binecunoscut de noi toți. Căpriorul, ca oricare alt cervid de la noi, își leapădă coarnele anual spre sfîrșitul anului calendaristic, după care urmează creșterea celor noi și curățarea lor de piele, care se termină prin luna aprilie. Vînătorii apreciază acest trofeu — coarnele —

după greutate, lungime, conformație, frumusețe, perlaj și alte aspecte. Desigur, purtătorii viitoarelor trofee de valoare sînt căpriorii sănătoși și viguroși, calități care este bine să fie transmise generațiilor următoare. De aceea, vînătorilor grăbiți să-și folosească autorizația individuală încă din prima lună li se recomandă să facă mai mult vînătoare de selecție, să scoată din teren exemplare degenerate, rău conformate, bătrînii în regres, astfel ca masculii viguroși să ia parte la actul împerecherii ce are loc începînd din

luna iulie. Deși vom reveni în fiecare lună, iată, stabilit prin lege, care sînt animalele sălbatice ce se vînează cu autorizație individuală : Cerbul comun, Ursul, Dropia (cu autorizație eliberată de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții) ; Capra neagră, Cerbul lopătar, Marmota, Mistrețul, Muflonul, Rîsul, Cocoșul de Munte (cu autorizații eliberate de Departamentul silviculturii) ; Căpriorul (cu autorizații eliberate de inspectoratele silvice județene). *Vînătoarea este permisă* la toate răpitoarele cu păr și pene, în afara celor ocrotite de lege și — cu autorizație individuală — la căprior.

PESCUIT

■ În iunie pescuitul sportiv este deschis la toate speciile de salmonide din apele de munte. De obicei, spre jumătatea lunii se ridică prohibiția și pentru pescuitul în apele de șes ; pînă atunci, peștii din aceste ape continuă să-și depună icrele. Dacă în primele zile peștii nu dau semne de prea multă poftă de mîncare aceasta se datorează tocmai faptului că nu toți au ieșit din boiște. Iată cîteva dimensiuni legale : păstrăv — 20 cm, lostriță — 65 cm, lipan — 25 cm ; aceste di-

mensiuni se stabilesc prin măsurarea peștelui de la vîrful botului la baza cozii.

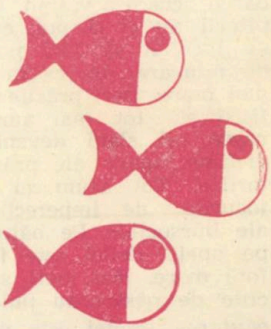

■ la 7 mai 1939 a luat ființă Centrala ornitologică română.

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

VÎNĂTOARE

■ O lună într-adevăr de mijloc de an, în care toate activităţile cunosc o oarecare perioadă de calm. Continuă, încă, alergatul la căprior pînă pe la jumătatea lunii, ceea ce determină pe vînătorii bătrîni să recomande încă vînarea ţapului apropiindu-l cu chemătoarea. În munţi, cerbii îşi curăţă coarnele de pieliţă şi acestea încep să se arate în toată splendoarea lor. Pe bălţi puii şi-au încercat aripile şi acum fac antrenamente stăruitoare în vederea marelui zbor care-i aşteaptă ; între timp se hrănesc din belşug, pentru ca trupurile lor încă firave să devină rezistente.

Vînatul din cîmpiile ţării trece printr-o perioadă dificilă în timpul recoltării păioaselor. O bună propagandă printre mecanizatori face cît o campanie de ajutorare în timpul iernii. *Iată şi calendarul vînătorului* : pot fi vînaţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege ; cu autorizaţie individuală : căpriori.

PESCUIT

■ Iulie este o lună bună pentru pescuit în toate apele şi la toţi peştii, dacă arşiţa nu s-a grăbit să moleşească şi peştii şi pescarii. În acest caz, peştii mari — crapul şi somnul — se retrag spre adîncimi, deci cele mai bune rezultate la pescuit le vom obţine în Dunăre şi pe braţele moarte din deltă. Dacă vom recomanda ceva, recomandăm pentru pescuit orele dimineţii, înainte de instalarea canicule.

■ Apele curgătoare, cu debitele în scădere pînă la limita albiilor minore, vor da satisfacţii deosebite la pescuitul cu momeli naturale şi artificiale, precum şi plăcerea petrecerii unor ore de destindere pe timpul caniculei la umbra arborilor de pe maluri.

Fiind luna cu cele mai ridicate temperaturi, gospodarii sînt chemaţi a lua măsuri de stocarea unor volume corespunzătoare de apă, la bazinele piscicole cu ape stătătoare şi de combatere a vegetaţiei acvatice dezvoltată excesiv, pentru compensarea şi echilibrarea conţinutului de oxigen. De asemeni, membrii pescari sportivi vor participa în cadrul obligaţiilor statutare la acţiunile de combatere a fenomenelor de braconaj şi sustrageri de peşte, precum şi la acţiunile de depistare şi combatere a surselor de poluare, în echipe mixte de control, cu participarea organelor de pază şi a membrilor vînători.

■ Este luna cu deosebite capturi la pescuitul cleanului cu linguriţe rotative, în rîurile din zonele de colină şi şes. De asemeni poate fi împletită armonios o vacanţă pe litoralul Mării Negre, unde fie de pe mal sau în larg cu barca, vom obţine rezultate deosebite la pescuitul stavridului cu ţaparina şi a chefalului la fundul apei. Pentru pescuitul în largul mării este obligatorie obţinerea permisului grăniceresc (P.G) şi de capacitarea pescarilor localnici, deţinători de bărci şi organizaţi de asociaţia judeţeană în acest scop, pentru a vă accepta ca tovarăş de pescuit.

AUGUST						
L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

VÎNĂTOARE

Cu toate că este de actualitate vînarea căprioarului, la ordinea zilei sînt acum înaripatele. Mai întîi turturelele, porumbeii sălbatici şi cocoşarii — apoi, de la jumătatea lunii, prepeliţele, cocorii, raţele şi gîştele sălbatice intră în atenţia vînătorului. Drumurile ne vor duce deci prin toate luncile unde aflăm că sînt porumbei sălbatici si turturele, ca şi prin lanurile de floarea soarelui care mai au încă „pălăriile" brunificate. Gîştele îşi aleg locurile de popas pentru noapte şi pentru hrănire în funcţie de condiţiile pe care le oferă terenul. Raţele pot fi întîlnite, în afara bălţilor cunoscute, în nenumărate alte locuri ascunse în lanuri de porumb, acolo unde s-au format şi au rezistat în timpul verii mici bălţi — după cum pot lipsi din locurile cunoscute de noi ani de-a rîndul, dar în care bălţile, pasagere şi ele, au dispărut. Acum apare în prim plan, în toată importanţa lui, cîinele de vînătoare.

Căci fără un cîine de aret, în cîmp, la prepeliţe sau fără un cîine aportor, pe baltă, la raţe, o partidă de vînătoare îşi pierde jumătate din eficienţă şi mai toată plăcerea. Deci *în august se pot vîna:* mistreţi, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari ; de la 15 august, prepeliţe, cocori, raţe, gîşte sălbatice şi alt vînat de baltă. Toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : căpriori.

PESCUIT

Ca şi în luna trecută, pescuitul este liber la toate speciile de peşti din apele de munte şi de şes. Acum, pescuitul în lacurile de munte dă cele mai bune rezultate, fiind ajutat şi de vremea de obicei mai puţin sau deloc ploioasă prin părţile montane. Vă recomandăm un cort uşor şi tovărăşia unui prieten, chiar dacă acesta nu este pescar ; în curînd va fi, după o asemenea vacanţă.

Dunărea oferă, de asemenea, rezultate bune în partidele de pescuit, elementul surpriză fiind întîlnit cel mai adesea sub forma unui peşte destul de mare, pe care de fapt nu-l căutasem anume. Să nu uităm că pescuitul sportiv se poate practica, în perioadele permise, numai în cursul zilei, de la răsăritul pînă la apusul soarelui.

În timpul deplasării de acasă pînă la locul de vînătoare, arma va fi purtată în tocul ei, iar la arma cu glonţ închizătorul se va scoate din locaşul său. La domiciliu, armele şi muniţiile se păstrează separat, sub cheie şi bine asigurate.

Legitimaţiile cuvenite, vizate la zi, trebuie să se găsească asupra vînătorului ori de cîte ori iese de acasă cu arma.

Vînătorul nu trebuie să fie lacom. Lăcomia cauzează prejudicii efectivului de vînat şi nemulţumeşte pe ceilalţi vînători.

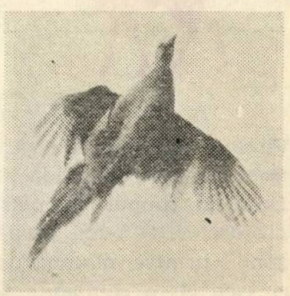

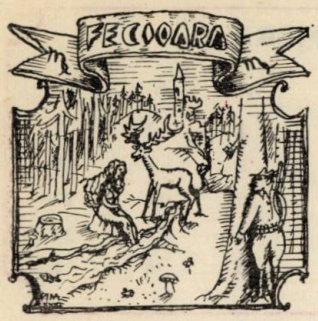

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

VÎNĂTOARE

■ În munți începe concertul de deschidere al toamnei : boncănitul cerbilor. Mugete, la început izolate și îndepărtate iar apoi mai puternice și confirmate de răspunsuri agresive, se aud din locurile în care cerbii își formează „haremul" de ciute. Stăpînii micilor grupuri de femele sînt de obicei tauri bătrîni ; cei care se infiltrează în zonele apropiate acestor familii sînt cerbi tineri, veniți uneori de la distanțe relativ mari în căutarea ciutelor. Se dau și lupte aprige între rivali, terminate prin renunțarea și fuga celui mai slab. Vînătoarea la această specie și în acest sezon cere timp, pricepere, răbdare, o cunoaștere temeinică a locurilor de boncănit și, bineînțeles, mijloace tehnice adecvate.

Există mulți vînători care participă fără armă și fără gîndul trofeului, la acest concert autumnal, pe care pădurile din munți îl oferă numai o dată pe an. De la jumătatea lunii în preocupările vînătorului intră și capra neagră ; pe aceasta, însă, o amînă de obicei pentru luna următoare. În septembrie începe plecarea spre sud a primelor păsări migratoare. Se formează pasajele de prepelițe. În același timp, încep să vină din nord rațele sulițar, mică și fluierătoare. Pregătirile pentru marea călătorie se fac tot mai simțite. În septembrie se pot vîna : mistreți, viezuri, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alt vînat de baltă ; sitari, duble, becaține ; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege ; de la 15 septembrie — ierunci. Cu autorizație individuală : cerbi, lopătari, căpriori, urși, rîși ; de la 15 septembrie — capre negre.

PESCUIT

■ În apele de munte la 15 septembrie se închide sezonul la păstrăv. Aceste ultime cinsprezece zile, cele mai frumoase din sezon, aduc și cele mai plăcute surprize. În apele de șes se poate pescui la toate speciile. Cele mai bune rezultate se obțin în Delta Dunării, aproape la fel ca în octombrie, la știucă.

■ Fiind luna în care se desfășoară fazele republicane ale concursurilor interne de pescuit sportiv, la cele două discipline : pescuitul staționar și casting (lansetă), reamintim filialelor și asociațiilor județene și din capitală că în cadrul sarcinilor ce le revin au obligația de a asigura participarea concurenților calificați pentru aceste finale, precum și de a lua toate măsurile privind popularizarea și buna organizare a întrecerilor, cu atît mai mult cu cît de rezultatele obținute la aceste concursuri depinde formarea loturilor de pescari sportivi care ne vor reprezenta în anul viitor în întîlnirile internaționale.

În egală măsură apelăm și la activul voluntar, membrii comisiilor de pescuit sportiv de competiții.

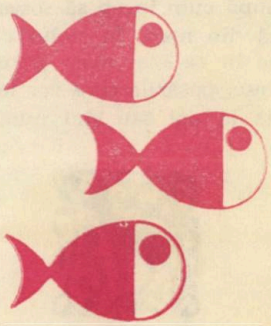

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

VÎNĂTOARE

■ Toamna a intrat deplin în drepturile ei și atîta timp cît fructele de pădure sînt din belșug, iar poienile mai au ierburi fragede, vînatul se hrănește intens pentru a-și îngroșa stratul de grăsime, protector în sezonul care o să înceapă în curînd. În stîncării începe perioada alergatului la caprele negre, care ține cam pînă dincolo de jumătatea lunii viitoare. De asemenea este perioada de împerechere la cerbii lopătari, cînd pădurile care îi adăpostesc sînt în fierbere, luate în stăpînire de aceste sălbăticiuni devenite, pentru scurt timp, irascibile și foarte bătăioase. Tot în această lună se încheie vînătoarea la căprior, așa că acei care mai au o autorizație „neconsumată" ar trebui să se grăbească. De pe bălți, pleacă spre sud majoritatea păsărilor migratoare, după cum încep să sosească din nord, în stoluri din ce în ce mai mari și mai dese, păsările care vor ierna la noi sau sînt numai în trecere. *Vînătoarea este deschisă* la : mistreți, viezuri, jderi, vidre, fazani și potîrnichi (de la 15 octombrie), ierunci, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă ; sitari, duble, becaține ; la toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală la cerbi, cerbi lopătari, capre negre, căpriori, urși, rîși.

PESCUIT

■ Apele de șes încep să se răcească și pescuitul la peștii pașnici dă rezultate din ce în ce mai slabe. Capătă mare importanță, în această lună, pescuitul sportiv în Delta Dunării, apele ghiolurilor sînt curate iar știuca și bibanul sînt gata să apuce năluca aruncată cu artă. În munți, acolo unde este îngăduit, se mai poate pescui la lipan ; dacă acest început de toamnă este frumos, fără acele ploi ucigătoare, partidele de pescuit la lipan sînt indiscutabil, cele mai plăcute din tot timpul anului.

■ Reamintim celor interesați că pentru pescuitul sportiv în Delta Dunării avem în folosință o seamă de bazine și zone, dintre care menționăm pe cele mai importante : japșa Gîsca, japșa Lunga, gîrla Somovei, ghiolul Memelegiu, ghiolul Saun, ghiolul Gorganului, ghiolul Cruhlic, Dunărea Veche la Maliuc și de la Crișan la Mila 23, bazinul Militari, ghiolul Lumina, ghiolul Bejan, ghiolul Lunga, Lacul Razelm 2000 m între C.A.P. Sarinasuf și punctul Popineț și 1500 m la punctul Dolosman de la Crucea pînă la Cărpinița, șenalul Dunării de la Isaccea la vărsarea în Marea Neagră pe celei trei brațe, japșa Potcoava, ghiolul, Bogdaproste, ghiolul Iacub, ghiolul Căzănel, ghiolul Carabul, etc.

La Crișan funcționează cabana A.J.V.P.S. Tulcea, situată în apropierea majorității acestor bazine piscicole. Facem precizarea că circulația cu ambarcații cu motor în bazinele piscicole din deltă și lunca Dunării, precum și în complexul de lacuri Razelm-Sinoe, este admisă numai în baza autorizațiilor speciale emise de Centrala *Delta Dunării*.

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

VÎNĂTOARE

■ De obicei, în această lună, iepurele intră în atenţia vînătorului. Încep frumoasele vînători de la cîmpie şi coline, în grupuri mai mari sau mai mici, pigmentate de glumele şi de farsele celor care dau tonul vesel al acestor întîlniri. Aceste vînători, desfăşurate de obicei la goană, au regulile lor bine definite, pe care trebuie să le ştie oricare vînător, dar mai ales organizatorii acestor partide. În această lună, căprioriii încep să-şi piardă coarnele. Pînă în a doua jumătate a lui noiembrie continuă alergatul la capre negre. Începe perioada de împerechere la mistreţi şi apare o nouă perioadă de alergat la căprior. Pentru gospodarii terenurilor de vînătoare se încheie de obicei revizuirea instalaţiilor pentru depozitarea hranei vînatului, după cum şi hrana pentru iarnă a fost adusă sau încă se mai aduce în locurile de hrănire. Un sfat vechi pentru vînători : nu vă schimbaţi, fără ştirea vecinilor, locul ce vi s-a fixat la începutul goanei şi nu urmăriţi vînatul rănit decît după terminarea goanei. În noiembrie, *vînătoarea este deschisă* la : mistreţi, iepuri, viezuri, jderi, vidre, ierunci, fazani, potîrnichi, prepeliţe, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, cocori, raţe, gîşte sălbatice şi alt vînat de baltă ; sitari, duble, becaţine ; toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală : cerbi, cerbi lopătari, capre negre, urşi, rîşi.

PESCUIT

■ Pentru pescuit, vremea devine din ce în ce mai puţin prielnică. În apele de şes peştii muşcă din ce în ce mai rar şi mai fără convingere. Obiectivul pescarului rămîne ştiuca şi bibanul, mai ales în Delta Dunării, unde efectul nălucilor este tot atît de evident ca şi în luna trecută. Atenţie, însă, la echipamentul cu care plecăm la drum !

■ În cadrul acţiunilor gospodăreşti, se impune a fi luate toate măsurile necesare pentru asigurarea în bune condiţii a iernării peştelui în bazinele piscicole cu ape stătătoare. În acest scop, se va verifica, repara şi completa inventarul necesar pentru asemenea acţiuni, ştiind că de modul cum vom asigura oxigenarea apei şi pătrunderea luminii în masa apei depinde buna iernare a efectivelor piscicole existente în aceste bazine. Se vor lua măsuri de verificare şi reparare a lucrărilor de terasamente şi a tuturor lucrărilor de artă pentru buna lor funcţionare. În cadrul asociaţiilor cu activitate piscicolă industrială se vor lua măsuri de curăţire, reparare şi depozitare a uneltelor de pescuit şi a ambarcaţiilor, pentru a fi ferite de degradare pe timpul iernii, iar acolo unde mai sînt stocuri de furaje se vor lua măsuri pentru lopătarea periodică a acestora.

În măsura în care timpul permite, se vor continua acţiunile de repopulare a bazinelor piscicole cu ape stătătoare. De asemeni se vor lua măsuri pregătitoare pentru campania recoltării stufului la bazinele piscicole invadate cu această vegetaţie.

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

VÎNĂTOARE

■ Odată cu instalarea iernii, acolo unde zăpezile devin în scurt timp destul de înalte, urșii încep pregătirea pentru intrarea în bîrlog. Căprioriii continuă să-și lepede coarnele. Jocurile de nuntă încep sau continuă la lupi, vulpi, pisici sălbatice, vidre, mistreți și la alte animale. Pentru vînători s-a instalat sezonul cel mare, în atenția lor intră acum mistreții, iepurii și fazanii, ca vînat principal și — bineînțeles — preferat. Bune rezultate dau acum și pîndele la lupi și la vulpi, cu toate că, pe acestea din urmă, vînătorii mai au ocazia să le întîlnească în goanele la iepuri. Este o lună de intensă activitate pentru toți. Gospodarii terenurilor de vînătoare nu uită să aprovizioneze cu hrană toate hrănitorile instalate, acum cînd drumurile în pădure mai sînt relativ destul de practicabile. În decembrie *se pot vîna :* mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, potîrnichi, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alt vînat de baltă ; sitari, duble, becaține ; ierunci (pînă la 15.XII) ; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege ; cu autorizație individuală : capre negre, urși, rîși.

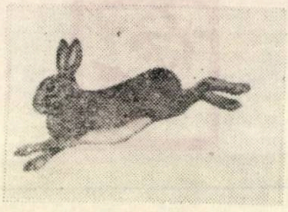

■ Distanța maximă la care se trage cu arma de vînătoare cu alice este de 40—45 pași, cu arma cu glonț fără lunetă de 100—120 pași, iar cu lunetă de 150—200 pași.

■ Arma se încarcă numai după ce vînătorul și-a ocupat locul de vînătoare (țiitoarea) și se descarcă obligatoriu înainte de a-l părăsi, în poziția care să nu prezinte pericol. În afara standului arma se poartă numai frîntă și fără cartușe.

■ Așezați-vă aliniați bine cu vecinii și nu în zigzag ; identificați poziția vecinilor.

■ Nu trageți decît după ce ați văzut clar vînatul, altfel s-ar putea să trageți în vînat nepermis, în gonaci sau în altceva.

■ Nu trageți pe linia ocupată de vînători și nici sub un unghi mai mic de 45° față de această linie.

■ Nu urmăriți vînatul cu arma la ochi, cînd trece peste linia vînătorilor.

■ Cînd gonacii sînt la distanța la care pot fi accidentați, trageți numai în spatele liniei vînătorilor, cu prudența necesară.

■ Nu vă schimbați fără știrea vecinilor, locul fixat pentru dv. la începutul goanei și nu urmăriți vînatul rănit decît după terminarea goanei.

PESCUIT

■ Pentru pescari luna decembrie reprezintă perioada cea mai incertă a anului ; apele s-au răcit din ce în ce mai mult, dar nu au înghețat — iar dacă unele au înghețat nu întotdeauna gheața este destul de rezistentă pentru un pescuit la copcă. Este luna în care ne revizuim uneltele ,ne construim altele noi, citim și povestim isprăvile noastre de peste vară.

ÎN CUMPĂNĂ

Ionel POP

PROGRESUL TEHNIC în zodia căruia ne-am născut chiar și cei mai bătrîni, și care în ultimele decenii a luat un elan nemaipomenit, a smuls multe pene și din pasărea măiastră a romanticii vînătorești. Și parcă le-a ales pe cele mai frumoase. Goana după „practic", după mijloace care duc mai degrabă și mai ușor la scop, apoi preponderența „economicului" nu au cruțat nici breasla vînătorilor. Așteptăm cu nerăbdare cataloagele firmelor care cuprind tot mai perfecte acareturi pe seama vînătorilor, ca să găsim ceva nou, ceva și mai desăvîrșit ce a născocit mintea tehnicienilor, și luăm cunoștință cu strîngere de inimă și de noi reglementări ale plăcerilor noastre.

Și nu ne prea dăm seama cum, cu fiecarea asemenea perfecționare tehnică, cu fiecare foarte studiată reglementare, plăcerea vînătorească devine mai săracă, mai sălcie, mai searbădă. Dispare pe rînd atmosfera de poezie, de imaginație, de iluzii, de primitivism răcoritor, de înfruntare a greutăților, care stăpîneau în acea veche lume, în care bătrînii vînători se adînceau cu atîta plăcere și din care luau atîta răsplată de mulțumire. Ne-a rămas și nouă cîte ceva din ele, ca o moștenire săracă. Apoi pe rînd pierdem și ne apropiem de imaginea vînătorului-mașină, care aici apasă pe un buton și dincolo cade trăznit vînatul, de cea a vînătorului-gospodar care „recoltează".

Adesea stau în cumpănă grea gîndindu-mă la mijloacele minunate cu care se vînează azi și apoi la vechii vînători, cu rudimentarele lor unelte și străvechile lor obiceiuri și îndemînări, la fericita „slobozenie" în care se mișcau și apoi la multele și foarte gînditele îngrădiri între care cei de acum sînt siliți să se miște.

Îmi fuge gîndul, și așez într-unul din talerele cumpenei ceea ce a fost, în celălalt ceea ce găsesc acum.

Bătrînul vînător cunoștea arta citirii urmelor. După ploaie, după noială de zăpadă mai ales, el ieșea la urmărire (la „titcuit" cum se spunea odinioară în graiul vînătoresc al țăranilor noștri). Se deschidea înaintea lui toată taina celor ce s-au petrecut în noaptea dinaintea hoinărelii lui. Găsea urmă de iepure și o știa descîlci din altele multe pînă ajungea într-un tîrziu la stratul din care sărea urecheatul. Dădea de urmă de vulpe, și știa numaidecît ce a făcut pe acolo cucoana, dacă a șorecat, sărind în dreapta și în stînga, dacă a gonit după ceva, sau dacă s-a întins în salbă punctată egal șnurul urmelor în drum îndelungat. Acel vechi vînător judeca dintr-o privire pecetea cu pinteni a vierului, și știa cu cine are a face. Încercuind, trecea la răboj fără greș urmele intrate și cele ieșite și își făcea cu uimitoare preciziune bilanțul. Urmărirea era o știință și o artă. Era o încordare intelectuală, putere de observare, îngemănată cu iscusința de a trage concluzii juste. Era dezlegarea unor istețe ghicitori, în care felul în care e culcat sau frînt un fir de iarbă, asprimea marginii urmei, cîteva bobițe de pămînt sau de zăpadă din urmă, o abia văzută hîrșietură în lințoliul zăpezii și cîte altele, grăiau mai limpede celui ce le știa citi, decît slovele cărții tipărite. Și desigur

ÎN CUMPĂNĂ

că era o mare plăcere, deoarece în urmărire, mai mult decît în altă faptă vînătorească, te apropii mai mult de natură, stai în fața unor probleme ce se pun dezbrăcate de artificii, încîlcite însă în ghemuri de mărunte înfățișări. Vînătorul nu se poate bizui decît pe puterea lui de a observa toate amănuntele și precis, de a trage concluzii. E o parte din jocul de inteligență și din aportul sufletesc care alcătuiesc în mare măsură plăcerea vînătorii, coborînd momentul tragic al focului de armă ucigător la o însemnătate mai joasă.

Vînătorii de azi abia mai știu ce este o urmă. Doar vreun foarte rar paznic de vînătoare mai aduce ceva din știința bătrînilor, doar cîte un vînător stingher de la munte, doar cîte un braconier de fiare mari (*„furieș"* cum se spunea altădată acestor în-afară-de-lege, adeseori simpatizați ca și haiducii de odinioară).

Vînătorul obișnuit de azi poate va cunoaște care e urma de iepure, dacă acel iepure a avut grija să întipărească frumos *„Ygrecul"* lui clasic. Poate va recunoaște o urmă de vulpe, confundînd-o însă adeseori cu ceea a unui cîine mic sau chiar și cu cea a unei mîțe sălbatice. Nu știu dacă din zece vînători de azi se va găsi unul care va putea deosebi urma de lup de ceea a unui cîine ciobănesc, urma de căprioară de ceea de oaie, urma cerbului-taur de ceea a ciutei, sau a vierului de a unei scroafe bătrîne. Unul dintre o mie dacă va ști să și interpreteze o urmă de vînat, stabilind nu numai felul sălbăticiunii care a imprimat-o, dar și vîrsta, tăria, ca și drumul pe care l-a luat, gîndul care a purtat-o, adăpostul pe care probabil l-a căutat. Ca dintr-o încercare, să pornească un vînător de azi — unul dintre cei cu carabina perfecționată — să ocolească un picior de munte, chiar pe zăpadă nouă, și apoi să îți spună cu adevărat ce vînat mare se găsește acolo. Așa cum spunea Moș-Macedon de sub muntele Heniu: „Am o ursoaică cu un tulug de doi ani, și un urs mare. Mai am și doi porci. Păcat că n-a rămas și vierul. Dar pe acesta îl găsim în Curmătură..." Așa cum făcea odinioară Moș-Macedon și alții, care nu greșeau niciodată.

Și ce ar și face vînătorul obișnuit de azi cu asemenea știință? Și unde ar avea el prilej să facă ucenicie pe lîngă un măestru bătrîn? El e membru al unei asociații. Toamna sau iarna se face programul, afișat apoi. În cutare zi, în cutare loc. Toată lumea. Maestrul de vînătoare (uneori slujbaș plătit) angajează gonașii, se îngrijește de mijloacele de transport, ajunși la fața locului el ține obligata vorbire de avertisment, ce și cum se vînează, apoi vînătorii, pe rînd scot din căciulă și își iau locul însemnat cu numărul ieșit. Maestrul dă semnalul, gonașii pleacă, vînătorul așteaptă și nu face altceva decît trage în vînatul care i s-a ivit. Ce nevoie ar avea el să cunoască urmele, să-și mai bată capul cu năravurile sălbăticiunilor, cu șiretlicurile lui, ce i se mai cere lui decît să tragă bine cu pușca, să fie o bună mașinărie de a ucide? Cam așa se rulează filmul și la alte goane, la mistreți, la lupi.

Ceată de oameni cu pușca, ce nu se cunosc, sau abia se cunosc, și dintre care lipsește acea legătură, mai strînsă decît una de sînge, care lega pe cei cuprinși într-o mică tovărășie vînătorească și adăugea mult bucuriile vînătorii. Apoi socotelile exacte: Atîția lei cheltueli pe cap de vînător. Din vînatul căzut atîta trece la „plan", ce rămîne e al vînătorilor. Degrabă la autobuz sau la mașini care-i zboară pînă la sediul filialei, și s-a terminat vînătoarea din ziua aceea. Vînătorul a ars cîteva cartușe, a lovit, a mai greșit, poate că s-a scîrbit că vecinul a tras în linie și a împrăștiat alicele în jurul lui, poate își aduce aminte de o mustrare din partea șefului, poate lapădă la bucătărie un iepure, o ciozvîrtă de carne de mistreț. Poate.

Automobilul, cursele de autobuze care aleargă pe șosele ce se întind pretutindenea în rețea de pînză de paianjen, au deschis pe seama vînătorilor regiuni greu de atins, și au scurtat mult timpul drumului pînă la țintă. E minunat automobilul, chiar popularul autobuz care te zboară cu viteze neînchipuite odinioară pînă în locuri la care ajungeai pe jos sau călare, jertfind multe ore din cele pe care le aveai libere.

Dar unde au rămas săniile trase de cai înburați, care duceau în vers de clopoței pe vînătorii îngropați în cojoace și în căciuli, la picioare cu cărămizi încălzite? Cît farmec și cît de armonios se întregeau în atmosfera vînătorii acele drumuri în săniile joase, țărănești, care mai făceau și cîte o glumă, răsturnînd, fără supărare, pe oameni în zăpada din șanț — sau în căruțele cu șezut de fîn, la care țăranul a legat de loitră hățurile, doar caii sînt cuminți și cunosc drumul, iar el s-a răsucit spre „domni" și le scurtează drumul povestindu-le în graiul lui înflorit și cuviincios.

Pentru aproape toți vînătorii de acum goana e metoda de vînătoare exclusivă. Oare cîți mai înfruntă — dacă nu sînt

braconieri — îngrădiriie puse pentru vînătoarea individuală sau în mica tovărășie? Și oare cîți au prepelicar, cîinele care aproape sigur a mai rămas ajutor al vînătorului?

Bieții copoi au sucombat sub povara unei anateme legale. Între una dintre modernele noastre legiuiri vînătorești, pentru a se șterge definitiv putința de folosire a copoilor, putem citi că „Copoii nu sînt cîini de vînătoare". Bieții copoi, care erau cele mai tipice ajutoare ale bătrînilor noștri vînători, care au dat atîtea zile bune și celor de azi, mai vîrstnici! Eliminarea copoilor dintre cîinii admiși la vînătoare e una dintre aberațiile recente ale tendinței de ocrotire a vînatului. Ce li se impută oare copoilor, vină cu atît de mare pedeapsă? Un singur păcat: „Neliniștesc vînatul". Față de aceasta vină, gîndindu-te fără prejudecată, trebuie să îți zici: „Hotărîre de la masa de scris, luată de nepricepuți, care n-au vînat cu copoi. „La urma urmei, ce nenorocire e dacă un copoi ia la goană un vînat? Îl alungă pînă îi pierde urma? Iese oare acel vînat din țară, este pierdut? Încă pe cînd terenurile de vînătoare, mici, erau stăpînite de proprietar sau de o mică societate de vînătoare, un vînător egoist ar fi putut să se scîrbească, dacă copoiul trece iepurele sau vulpea în terenul vecin, străin. Dar azi, cu complexe mari și cu principiul drept al vînatului — bun național, nu e nici o scădere ca cea amintită acum, problematică și ea. Oare copoiul prinde și omoară vînatul? Adecă iepuri și vulpi, obiectivul vînătorii cu ei? Poate să prindă vreun iepure bolnav, și atunci bine face, dar pe unul sănătos, o vulpe, copoiul nu o poate prinde din fugă. Se spune de căprioare că ar fi prinse de copoi... Cel ce scrie aici a vînat zeci de ani cu copoi și în terenuri cu căprioare, dar n-a știut de vreo căprioară ucisă de copoi. Dealtfel, e foarte ușor a desvăța copoiul de a goni după căprioare, chiar după cerb.

În apărarea copoilor sînt argumente puternice. Iată unele.

Copoiul e un tovarăș de vînătoare foarte atașat vînătorului, foarte pasionat în munca lui. E un cîine care e podoabă în curtea omului, și păzitor și el. Oricînd la îndemîna vînătorului, fără scîrba și cheltuiala împreunate cu recrutarea și dirijarea gonașilor. Este cîinele vînătorilor în mică societate, doi-trei, sau chiar al vînătorului singuratic. E cîinele pădurilor și al locurilor grele, unde gonașii nu intră, sau — ca de obicei — înaintează rău, ferindu-se de desimi.

Și apoi: marea plăcere pe care o are vînătorul vînînd cu copoi buni. Neasemănat cu alta și de necomparat cu monotonia goanelor. Ar duce prea departe pentru cadrul acestor pagini, dacă am încerca să arătăm plăcerile vînătorii cu copoi, la pădure, la stuf. Ajunge poate să amintim că e o neîncetată colaborare între vînător și cîinele care lucrează nevăzut, dar care dă semn neîncetat despre ce face din moment ce a stîrnit vînatul. Vînătorul e într-o plăcută agitație, într-un joc al închipuirii și al combinațiilor armonizîndu-și lucrarea cu ceea ce-i spune glasul bunului său ajutor. Și apoi concertul cetei de copoi pe urma vînatului! Vînătorul desleagă din orchestră glasul fiecărui cîine, cunoaște dacă au în fața lor iepure

ÎN CUMPĂNĂ

sau vulpe. Știe că bătrînul Tambur a luat el singur urma vulpii și o duce și o aduce punctîndu-și rar drumul cu glasul lui adînc.

Și oare e distructivă vînătoarea cu copoi, cum i se mai face o altă învinuire. Dacă vînătorul cu copoi vine seara acasă în tolbă cu doi iepuri, poate și cu o vulpe, e foarte mulțumit de pradă, și mai ales de plăcerile unei vînători pline de farmec.

Avem nădejdea că se va admite din nou vînătoarea cu copoi, acolo unde ei sînt de folos : în păduri cît de cît întinse, și se va reveni și asupra acestei erori, cum exagerații ocrotitori teoreticieni au fost, sau sînt nevoiți să revină asupra dogmelor lor cu „distrugerea" răpitoarelor, cu exclusiva selecție cu pușca.

Dacă aș mai vîna, fără îndoială aș prefera vînătoarea cu copoi. Dar oare, după ce de zeci de ani au fost anatemizați, aș mai găsi vreun Dudaș, vre-un Tambur, vreo Tuși ca cei de odinioară ?

Aducerile aminte se îmbie în zadar ca să fie scrise aici. Nu le e locul. Și totuși nu pot să nu însemn obiceiul bătrînului copoi al meu, Hulpuș, care între două goane ale lui, se oprea și urla întrebîndu-mă unde mă găsesc. Îi răspundeam, iar el, liniștit, își continua treaba...

— ... Într-un amurg ies însoțit de paznicul Croitoru, într-o coastă cu brazi rari, între care au rămas cioatele de la vechea exploatare. Dincolo de valea adîncă, într-un pîlc de brazi tineri și deși, din tăietura întinsă, se frămîntă un cerb. Cîte o ciută iasă din pîlc și se întoarce de grabă în adăpost. În sfîrșit, la marginea boschetului de brazi zărim și taurul. Distanța e mare. Cu ochi liberi distingem doar trupul gros, negriu și o bogăție de coarne cu coroană cu vîrfurile clenciurilor albe. Binoclul ne lămurește tăria și bogăția coarnelor — și îmi saltă inima. Încet, iasă la lărgime întreaga ceată, taurul se frămîntă în jurul alaiului. Dar ce distanță pînă acolo ! Peste adîncimea văii, în linie de zbor nu o prea pot judeca. Poate 400 metri, dar desigur peste 300. Croitoru mă îndeamnă să trecem valea, să urcăm coasta de dincolo, să apropiem la pușcătură. Aveam pentru prima dată cu mine o armă Mauser 8 × 64, cu glonț special greu de 14—15 grame, cu încărcătură puternică. Țeava lungă, luneta de x6. A ieșit din mîna măiastră a celebrului armurier din Lipsca Brennecke, comandată de mine special. Ultima, cea mai modernă creație. Croitoru dădu din cap cu nedumerire, cînd am propus să încercăm de aici. Urcarea coastei de dincolo era foarte anevoioasă, pînă să ajung, alaiul de nuntă va fi dispărut. Stau și eu în cumpănă, în sfîrșit, mă hotărăsc. Din pelerină fac pernă pe un ciot de buștean tăiat, mă așez comod în dosul lui, ca în fotoliu, fără grabă, fără teamă că ne simte vreo ciută, reglez luneta la distanța maximă, de 350 m. Caut prin lunetă cerbul, îi găsesc spata, ridic punctul din lunetă cu ceva mai sus, aproape o palmă deasupra greabănului, trag acceleratorul, fixez la umăr arma, ca în menghină, și ating ușor trăgaciul. Cînd cobor de la ochi carabina, zăresc cerbul — adica pata alburie a pîntecelui — cum se rostogolește pe coastă la vale. L-a oprit o tufă. Prin binoclu îi văd zbătăile scurte, îi văd capul încoronat ridicîndu-se cu greu și scăpătînd iar la pămînt, apoi nemișcarea morții. Îmi mîngîi arma cu drag. Biata mea armă, oare ce mîini o pîngăresc ?

„Du-te Croitorule și adă-i capul. Mîine vei veni să îl coborîți. Vezi unde-i lovitura". Îmi era silă să cobor și să urc pînă acolo. Și așa, șezînd ca să aștept, mi-am aprins pipa, și a trecut un ceas bun pînă s-a întors omul meu cu trofeul splendid, cel mai bun pe care îl aveam, și mi-a spus cît de precis a lovit glonțul.

M-am bucurat ? Desigur că da. Însă în acel ceas de așteptare mi-am adus aminte, cu cît era mai vrednic, cu cît aveam eu mai multă plăcere, dacă neavînd această armă năzdrăvană, nici gloanțele născocite de vraciul din Lipsca, nici luneta care a mîncat din ochi distanța. În locul acestei ore de trîndăveală aveam sutele de clipe tremurate de agitație, pînă apropiam acel cerb, pînă izbuteam să-i înșel, lui și mai ales ciutelor, ascuțitele simțuri și vicleniii, pînă, cu inima în zbătaie, puteam să văd din apropiere ce fel de cerb era, pînă în sfîrșit, reușeam, peste cătare și muscă, să-i trimit un glonț într-adevăr măestrit, fiindcă el zbura din armă veche în curbă mare, într-o țintă neexagerată de lentilele lunetei, glonț care pleacă într-o scurtă clipă de hotărîre, dintr-o armă ținută bărbătește la umăr, nerăzimată. Așa, ce am făcut eu oare într-adevăr ? Am slujit, cu ochii, cu brațele, cu umărul meu, o mașinărie perfectă și n-am pus în joc decît doar o îndeminare de ochire. Ce deosebire a fost oare între „vînătoarea" mea și între performanța trăgătorului de la poligon, care liniștit aruncă gloanțe în ținta de hîrtie desenată cu cercuri ? Asta e oare vînătoare ? De laudă e omul sau mașina ?

Pentru vînătoarea de capre negre. de dropii, mi-am agonisit o carabină basculantă, cu un singur glonț. A ieșit din mîna celuilalt maestru, acela din Austria. Era o minune de frumusețe și de performanță. Subțirică, oarecum gingașă, ca o zînă, însă trimitea din cartușul cu șase

grame de pulbere un glonţişor de 6,5 × 56 cu o viteză iniţială de peste 1000 metri. La nici o distanţă nu mai are nevoie să reglezi înălţătorul, atît de întinsă era traiectoria scrisă de glonţ. După vreo doi ţapi loviţi la distanţe mari, fără trudă şi isteţimi, ci doar cu satisfacţia de trăgător, am renunţat la performanţele minunatei mele arme, şi... poate o supăram în ambiţia ei, apropiam ţapul cu toate greutăţile, primejdiile, şiretlicurile, ca înainte, cînd vînam cu vechea carabină, sigură doar pînă la 100 metri. Dar aveam mari plăceri vînătoreşti — chiar dacă aventura se termina cu victoria protagonistului meu.

La raţe, puşcă minunată e un Browning de calibrul 12, nu ai decît să apeşi pe trăgaci şi maşinăria trimite în şir una, două, trei... cinci snopuri de alice. Cinci în şir, la intervale minime. Nu loveşti cu un foc, tragi înainte. Poate opreşti din stelişor sau loveşti de pe oglinda apei trei, patru păsări, în cîteva clipe. Ehei, pe cînd aveai în mînă o armă cu încărcătură pe la gura ţevii, cît de scumpă era încărcătura de sub ţiţa cu capsă, cum o preţuiau şi cîtă grijă puneai ca alicele să nu meargă alături!

La goana de mistreţi sau de urşi, în pădure, la desime, oricît ar fi de urîtă ca formă, un Winchester automat e o armă neîntrecută. Glonţ puternic, încărcătură bună, foc după foc, vreo patru sau cinci. Fiara rănită primeşte numai-decît alte lovituri, şi tot mai rămîne, la îndemînă, un foc, poate două, pentru cazul că fiara lovită ar avea gînduri rele. Iarăşi! Ehei! Pe cînd trebuia să încarci arma pe la gură, să verşi pulberea din cornul atîtrnat după cap, să scoţi din buzunar foitaşul şi să-l baţi cu varga, să scoţi şi glonţul şi să-l baţi pe foitaş, apoi să mai potriveşti bine şi capsa pe ţiţă. Atunci focul era scump, atunci trebuia să fie om în dosul armei, atunci trăiau vînătorii adevăratele plăceri vînătoreşti, plăceri din care nu lipsea fiorul de primejdie înfruntată, şi apoi bucuria vrednniciei. Pe atunci vînătorii purtau la brîu cuţit lung, care nu arareori se înroşea de sîngele fiarei care a căzut în luptă vitejească, trup de om la trup de urs.

... Cine mai trage azi cu pulbere neagră, pulbere cu fum? Parcă ar fi de ruşine să ai cartuşe încărcate altfel decît cu „nitro". Ar rîde de tine camarazii, cînd ai umplea în jurul tău aerul cu nor de fum, ca din coşul locomotivei. Sînt atît de evidente avantajele modernelor pulberi de vînătoare, chiar şi în afara împrejurării că nu slobod fum orbitor, încît nu cer aici vorbă.

Şi totuşi! Născocirea pulberii fără fum a şters pentru totdeauna clipa de agitaţie

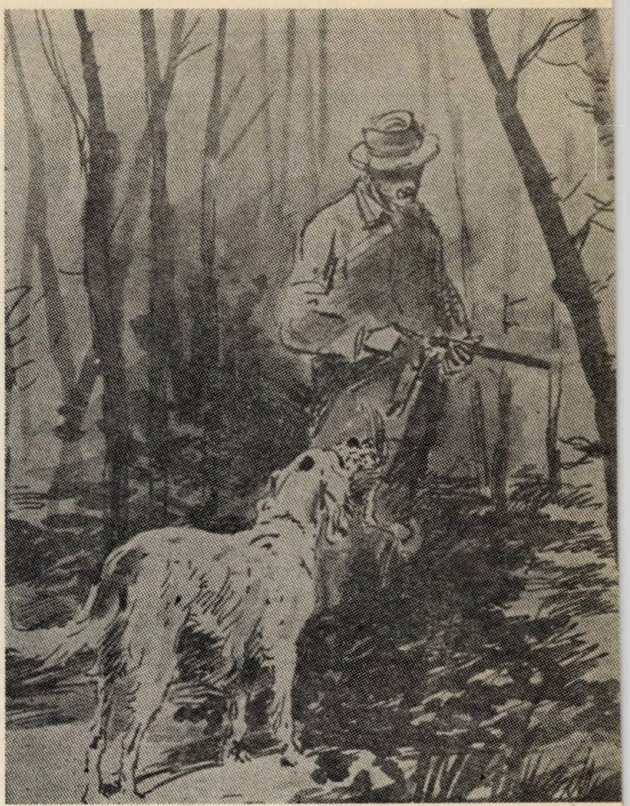

plăcută, de aşteptare tremurată, care urma după descărcarea focului. Vînătorii de azi nici nu-şi pot da seama de farmecul norului de fum din puşcă. Între vibraţiile de plăcere vînătorească cele mai vii, se trezesc în clipele de nesiguranţă care urmează îndată după explozia cartuşului. În aceea clipă se concentrează, ca într-o ultimă retortă din seria de alambicuri, problema izbînzii sau a înfrîngerii. Sînt oare clipe penibile? Dimpotrivă! Nu sînt cartofor şi nu ştiu să joc nici măcar poker. Totuşi, înţeleg plăcerea celor ce „filează" cartea, prelungind tremurul aşteptării, să se dezvăluiască izbînda sau căderea.

Norul de fum din arma veche, cu pulbere neagră, chiar dacă e curînd luat de boare, îţi prelungeşte acest interval de agitată aşteptare, dintre ultima ta acţiune şi rezultat. Deodată se trage o cortină între vînător şi vînat. Oare ce am să văd în clipa următoare, cînd pînza va deveni străvezie şi apoi se va risipi? Iluziile — acest mare bun al vînătorului — vrăjesc după ţesătura fumului icoana aşteptată, şi oricît de fugare ar fi ele în aceea clipă, întipăresc puncte de emoţii puternice.

ÎN CUMPĂNĂ

N-am renunțat la modernele arme de vînătoare pe care le aveam, și n-am revenit la pușca cu capsă pe țiță și cu încărcătura pe la gura țevii, și nici la pulberea negară, cu fum. Și totuși înțeleg aducîndu-mi aminte de bătrînul meu prieten, vînătorul țăran Ilarie, care mi-a fost un scump tovarăș și dascăl în zorii vieții mele de vînător. Îi înțeleg încăpățînarea cu care a rămas la durda lui în care, cu atîta istețime, încărca pe la gură și așeza capsa. Și avea și corn, cu care chema copoii ce se prea răzleteau. Și ce copoi avea! Rar se întîmpla ca seara să nu vină spre casă în pasul lui domol, cu un iepure sau doi atîrnați în belciugurile tolbei, uneori și cu un cojoc tras de pe vulpea pe care i-a adus-o de cine știe unde „hulparul" copoi Hoțu.

Și acasă vînătorul de odinioară își avea orele lui. Cel de azi, doar dacă jertfește cîteva minute ca să-și curețe arma. Cartușele și le cumpără de la prăvălie. Odinioară, vînătorul în cîte o seară ferea de pe masă lucrurile, și întindea hîrtia unei gazete. Din sertarul lui se înșirau în față cutia cu pulbere, cea cu bure groase, alta cu căpăcele, săculeț cu alice, un fel de pîlnie din lemn cu pistonul ei, măsurătoarea de pulbere cu cupița ce se putea adînci și strînge după trebuință, prindea de marginea mesei mașina de sertizat, înșira frumos tuburile noi. Iar dacă era tare bun gospodar, mai avea și unealta cu care scotea capsele din tuburile vechi, păstrate după focurile trase, și cu care apoi potrivea bine capsele vii. Și începea migala încărcării cartușelor. Unul de unul era introdus în pîlnie, i se doza cu mare grijă cantitatea de pulbere, bura groasă era așezată și îndesată nu prea tare, cît știe vînătorul că e bine. Tuburile cu pulberea în ele sînt înșirate frumos alături și așteaptă încărcătura de alice. Pentru alice trebuie adîncită olecuță cupița măsurătorii, și rînd pe rînd picură cu pîrîit ușor bobițele de plumb umplînd pînă spre margine tubul. Rondela de carton e așezată cu grijă, închizînd. Apoi, cartuș după cartuș, se supune rotiței sertizorului, și iasă din el încuiat, cu buzele strînse. Creionul scrie pe căpăcele, citeț, numărul de mărime a alicelor.

Cei de azi, care își cumpără din prăvălie cartușele ieșite din fabrici cu mare nume, își pot imagina că arătata operație a încărcării cartușelor ar fi o corvoadă, o muncă plictisitoare. Și se înșală. Era o plăcere, munca degetelor și grija mare pentru exactitate mergeau alături de amintiri și iluzii și se termina cu un simțămînt de mulțumire ca pentru o treabă însemnată, făcută cu mare măiestrie. Iar în cartușele ieșite din mîinile lui, vînătorul avea, pe drept sau pe nedrept, o mai mare încredere decît în cele încărcate cine știe unde și cum.

În serile încă lungi ale sfîrșitului de iarnă, cînd arma își lua locul de odihnă, vînătorul vechi petrecea ore multe lîngă măsuța lui, în sertarul căreia își avea uneltele. Șurubelnița mică elibera oțelele de sub scutul capacelor, bucățică de bucățică a complicatului mecanism era cercetată, curățită, mîngîiată cu picătura de ulei de os, închizătorul încercat, țeava scăpată de pojghița rezidurilor de arderi, ștearsă apoi oglindă. Și ei și patului i se cuvin picături de ulei protector. Își mîngîia din mîini, din ochi arma astfel primenită înainte de a o așeza cu grijă, ca pe un copil în leagăn, în dulapul în care va dormi pînă ce mijitul primăverii va aduce sitarii.

În alte seri, vînătorul vechi avea mare plăcere meșterindu-și felurite instrumente de vînătoare care îi făceau trebuință. Așa, alegea un os din picior de iepure din cele pe care a avut grijă să le păstreze și să le usuce. Îl netezea, îl răteza, îl scobea, într-o parte, îi tăia bortă la un capăt după încrestătura mică, potrivea dopul de rășină moale. Privea cu plăcere dar și cu oarecare îngrijorare fluiericea de chemat cocoșelul de ieruncă. Era oare lucru ușor să le potrivești toate așa, încît acolo, în pădurea din toamnă, să picure din fluierice, aidoma, versul cîntat de sfătoșelul pețitor din taina desimii? De cîte ori trebuia vînătorul să încerce, să lărgească nițeluș tăieturile, să mai potrivească dopul de rășină, pînă îi plăcea cum se înșiră salbele scurte „Fii fi... fifiri fii... fifiri fiii". Una trebuie să fie cu glas de cocoșel bătrîn, alta de novice mai peltic. Din tablă subțire trebuia să meșterească și drăcovenia care, din forma ei de nasture, imita chemarea găinușii.

De altădată scobea soc și potrivea limba care țipa ca iepurele prins, cu care chema vulpea. Și fluierice care imita chemarea căprioarei și aducea în gura puștii țapul nebun de dragoste. Dar acestea erau mai greu de potrivit, cereau încercări multe, pînă scoteau glasul care îi plăcea vînătorului. Și cele vechi se cereau revăzute și primeau îndreptări, poate chiar inutile. Multe seri cereau potrivirea cornului de bou pentru a fi un bun bucin care să imite boncănitul taurului de cerb. Trebuia potrivită lungimea bună, în vîrf retezat, ca gura omului să cuprindă bine. Și apoi ceasuri în șir de seri, subțiind cu ciobul de sticlă pereții cornului, ca să ajungă să aibă vibrație și rezonanță.

Mîinile lucrau, gîndul făcea combinații și îndrepta mișcările mîinilor, dar în aceeași vreme zbura departe, în aburul trecutului și în închipuirile viitorului, aducînd în zarea luminării de seu sau a lămpii de petrol o lume ca din povești, numai senin, numai încîntare.

Azi vînătorul nu mai cunoaște acele meșteșugării și nici orele de plăcere. Merge în prăvălie și își cumpără fluierice de ieruncă, fabricată în serie din celuloid, țipători pentru căpriori, vaier de iepure, scoică. Prea adeseori, în loc de plăcere are scîrbă : după cîteva zile, cînd îi este lumea mai dragă, unealta cumpărată se îneacă, și el nu o mai știe drege. Înghite scîrba, și își cumpără altele, și iar altele.

Ce daruri mai rezervă oare vînătorului viitorul, în această epocă cu pașii de uriaș ai înaintării științifico-tehnice ? Poate vom avea arma cu celulă foto-electrică, ce va trimite automat și cu precizie extremă glonțul, în frîntura de ciipă, cînd țeava va ajunge tocmai în poziția optimă. Vînătorul nu va avea să ochească, doar să fișcăie cu arma prin aer cam în direcția vînatului, arma se va descărca singură cînd, din întîmplare, va ajunge în poziție bună... De ce să se lase nefolosite în vînătoare minunatele raze Lasser, și altele, ucigătoare, împrumutate de la învățații care își bat capul să născo-cească ?

Ici-colo s-a mai pus cîte o piedică triumfalei înaintări a tehnicii în vînătoare. Vînarea din aeroplan e oprită în multe state, chiar și în cele mai înapoiate, din Africa. În Elveția era — probabil că și azi — admisă vînarea caprelor negre numai cu carabina cu glonț mare și cu încărcătură slabă, care aveau o traiectorie în curbă mare, fără razanța armelor moderne, deci oprind tragerea de la distanță exagerată și obligînd vînătorul să se apropie și... să mai sperie din vînatul ales.

Dar oare asemenea îngrădiri vor avea succes față de noile și noile invenții care au pornit în cascade ?

Sînt oare un om înapoiat și retrograd ? Puștile de vînătoare pe care le avem, și lunetele, și binoclurile, și toate celelalte dovedesc că nu. Și nici eu nu mai trăgeam cu armă cu țiță și nici cu pulbere neagră. De la o vreme îmi cumpăram cartușele și chemătoarele, și la sfîrșit de sezon dădeam armurierului să-mi curățe temeinic armele. Am avut și automobil, și chiar o umbrelă specială, cumpărată în München, pe care, în pîndă, o deschizi deasupra capului ca să nu te facă ciuciulete ploaia (adevărat că nu am dus-o cu mine niciodată). Am avut și un fel de scoică de chemat cerbii, în care nu trebuia decît să sufli și ieșea boncăluitul cel mai autentic...

Și totuși, și totuși, îmi pare rău de trecerea vremilor vechi, cînd vînătorii aveau prilej de plăceri, pe care tehnica le-a îngropat în neființă, și care pentru noi doar amintiri mai sînt. Și totuși, și totuși, dacă după vreo patruzeci de ani de cînd am lăsat din mîini arma de vînătoare, dacă s-ar întîmpla minunea unei întineriri a bătrînului ajuns la 90 de ani, și dacă aș fi găsit vrednic să mai port o armă de vînătoare, parcă-parcă aș fi ispitit să-mi găsesc una, nu cu cremene, ci cu capsă pe țiță.

Stau în această dilemă și mă cumpenesc cînd spre dreapta, cînd spre stînga. Și îmi vin în minte versurile lui Catullus, care în aceeași vreme iubea și ura pe lasciva Lesbia :

„Odi et amo. Qare id faciam fortasse requiris,
Nescio, sed fieri sentio, et axcrucior !" *

(„O urăsc și o iubesc. Poate mă întrebi de ce fac așa.
Nu știu nici eu, însă simt că așa este și mor de durere".)

FII VÎNĂTOR CORECT

C. Rosetti BĂLĂNESCU

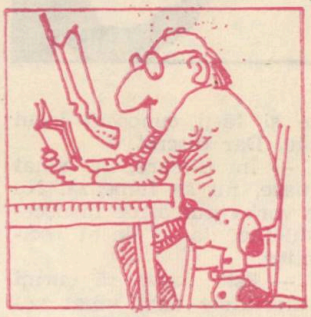

— VÎNĂTORUL CORECT este și cetățean corect : fă-ți datoria și scoate-ți permisul la timp.

— Vînătorul corect este și cetățean corect : ocrotește vînatul ca să sporești averea țării. Vînatul este o bogăție națională.

— Nu distruge. Vînatul, chiar răpitor, este o podoabă a naturii. Nu ai dreptul s-o stîrpești. Ia partea ce ți se cuvine : puțin întîi, ca să ai mai tîrziu parte mai mare.

— Învață, citește, însușește-ți literatura vînătorească. Te naști doar cu patima vînătorii. Cunoștințele și educația se învață.

— Respectă legea în toate amănunțimile ei.

— Nu te face complice tolerînd din nepăsare abaterile altora.

— Respectă frumusețea naturii și nu o murdări.

— Nu fi invidios pe succesele tovarășilor.

— Fii cinstit și leal : nu căuta să îndepărtezi un tovarăș ca să profiți singur de belșug.

— Vînătorul corect e modest.

— Dacă ești tînăr, fii condescendent față de vînătorii vechi și consacrați.

— Fii leal și lasă vînatului șansa sa de scăpare.

— Este rușinos să tragi în stolul de potrînichi pe jos, în iepurele nemișcat pe strat, în rața pe apă.

— Fii vînător, nu bucătar sau negustor.

— Nu trage decît cu glonț în dropioi, căprior, capră-neagră, mistreț, cerb, cît și în tot vînatul mare răpitor.

— Trage cu glonț acolo unde ai vrea să folosești poșurile.

— Lovitura cu glonț e gloria ochiului și bucuria mîinii. Este corectă, sportivă și dătătoare de o mulțumire și o mîndrie care nu pot fi cunoscute altfel.

— Lovitura corectă cu glonț la vînat mare este la umăr. Rănile „urîte", la burtă, deșert, picior, falcă, nu fac cinste vînătorului.

— Nu vîna iepurele noaptea, la pază.

— Nu vîna la lumina farurilor.

— Nu trage la distanțe prea mari : rănești și nu ucizi ; dar strici și vînătoarea, strici și șansele vecinilor.

— Nu schilodi vînatul : suferă ca și tine. Cine trage de departe schilodește vînatul, cine trage de aproape îl folosește.

— Ostenește-te să găsești vînatul rănit.

— Isprăvește vînatul rănit : nu-l lăsa să se chinuiască.

— Nu e scuză : „a fost prea departe", căci nu ai drept să tragi prea departe. Te faci numai de rîs.

— Ucide, nu răni.

— Folosește cartușe bune, nu plesnitori care doar rănesc.

— Cine nu cruță rezerva de prăsilă e cea mai mare răpitoare a terenului de vînătoare.

— Seamănă, dacă vrei să seceri. Prășește și îngrijește vînatul, dacă vrei să ai ce vîna.

— Nu acela e vînător care numai ucide, ci acel care prășește și ocrotește vînatul.

— Vînează rațional, poartă grijă vînatului.

— Hrănește vînatul. Și el te hrănește pe tine. Iarna, pentru ajutorul ce-i aduci îți va fi recunoscător și aducător de bucurii.

— Păzește vînatul cu paznici destoinici și cinstiți, nu cu figuranți de ochii lumii.

— Nu aștepta să-ți vie totul de-a gata. Pune mîna la treabă.

— Cunoaște-ți disponibilul de vînat de pe teren, ca să nu se împuște mai mult.

— Respectă maternitățile. Toate, chiar ale vînatului răpitor. Vînătorul corect trebuie să cunoască legile nescrise ale omeniei.

— Fii cavaler : nu numai în societate, dar și față de vînat.

— Trage numai în vînat format, nu în puiandri.

— Nu fi lacom. Vînătoarea îți va da în vileag urîțenia cusurului.

— Nu trage în vînatul vecinului.

— Nu tăia drumul unui tovarăș, poate și mai în vîrstă, ca să-i sufli vînatul spre care se îndrepta.

— Nu face grava indelicatețe de a trage tu în vînatul pontat de cîinele tovarășului.

— Pleacă la vînătoare cu toate ale tale. Nu cere împrumut.

— Fii politicos cu tovarășii de vînătoare cinstiți, oricare ar fi ei și oricine ai fi tu.

FII VÎNĂTOR CORECT

— Nu te certa pentru o biată piesă de vînat : treacă de la tine.

— Nu discuta acest principiu admis de toată lumea vînătorească : cînd au tras mai mulţi pe o piesă de vînat, vînatul mare aparţine aceluia care a tras primul foc mortal, iar vînatul mic aceluia care a tras ultimul.

— Cînd nu mai eşti în acţiune de vînătoare descarcă arma.

— Descarcă-ţi puşca cînd treci un loc greu.

— Nu te sprijini în ţevi, nu întinde ţevile unui tovarăş ca să treacă un şanţ.

— Nu umbla cu arma încărcată în căruţă, trăsură, maşină.

— Nu trage pe ghicite în desiş, pînă nu eşti absolut sigur în ce tragi.

— Nu trage pe linie. Nu „mătura" linia cu ţevile.

— Ascultă strict de recomandările date de conducătorul goanei.

— Nu-ţi schimba locul ce ţi s-a indicat pe linia trăgătorilor.

— Nu-ţi părăsi locul în bătaie sub nici un motiv şi încă mai puţin ca să alergi după un vînat pe care l-ai rănit.

— Fii prudent. Vînătorul corect e prudent.

— Stăpîneşte-ţi nervii.

— Vînătorul corect e şi vînător priceput. Nu te îmbrăca la vînătoare ca de carnaval. Haina potrivită locului şi vremii îţi măresc sorţii de izbîndă.

— Nu pune în geantă păsări doar aripate ca să poţi duce acasă carne mai proaspătă ; aibi suflet, căci o astfel de faptă anulează demnitatea de a mai fi om.

— Nu critica arma modestă a tovarăşului. Puşca scumpă tot brînzoi te lasă, dacă eşti.

— Nu arăta nemulţumirea celor care te-au poftit la vînătoare. Dacă nu ţi-a convenit nu te mai duce altă dată.

— Asigură-te de locul ocupat de vecini în bătaie şi fă-ţi cunoscut locul tău. Dar discret.

— În ţiitoare, la vînat mare, nu se fumează. Nu e vorba numai de insuccesul tău, dar şi de al vecinilor.

— Eşti dator să curmi suferinţele unui vînat venit rănit grav de la vecin.

— Supune-te fără murmur deciziei juriului, în caz de contestaţie.

— Nu te lăuda cu numărul pieselor împuşcate. Numără-ţi întîi cartuşele trase.

— E semn de politeţă, de condescendenţă şi lipsă de lăcomie să laşi un vecin mai de rang sau mai bătrîn să tragă într-o piesă de vînat ieşită la distanţă egală între voi.

— Trăgător bun nu înseamnează întotdeauna şi vînător corect. Sileşte-te să fii şi unul şi altul.

— Fii exact la întîlnire. Nu e politicos să te faci aşteptat, oricine ai fi.

— Nu e permis la vînătoare cu gonaşi să cauţi vînat singur, nici să mai tragi vreun foc după terminarea goanei.

— Nu-ţi turbura creierul cu alcool în timpul vînătorii : te pîndeşte nenorocirea. Pradă poţi să-i cazi ori tu, ori ceilalţi.

— Să nu crezi că povestind de vînătoare poţi să spui ce vrei. Chiar născocirile trebuie să fie vînăteşte plauzibile. Altfel, într-un cerc de cunoscători devii caraghios.

— Poartă-te vînăteşte dacă vrei să fi considerat vînător.

— Permisul de vînătoare să-l ai întotdeauna asupra ta. Nu din pedanterie, dar pentru că aşa cere categoric legea.

— Ţine puşca întotdeauna, oriunde şi oricînd, chiar dacă eşti deplin convins că e descărcată, aşa încît să nu poată ameninţa pe nimeni — şi nici pe tine.

— Prudenţa la vînătoare este o datorie morală.

— Nici cu bani, nici cu osînda judecătorilor, nici prin propria-ţi remuşcare nu se poate reda un fiu părintelui, nu se poate înlocui un prieten şi cu nimic nu se poate mîngîia durerea şi deznădejdea pe care o poţi arunca stupid peste sufletul altora.

— Nu rezema, nu agăţa arma de trunchiuri sau pereţi ori tufişuri.

— Ţine-ţi firea şi stăpîneşte-ţi nervii la ivirea vînatului : nu există vînat, nu există trofeu oricît de ispititor, care să valoreze viaţa unui tovarăş, a unui om, oricare.

— Poartă-te şi îngrijeşte de ciinele tău ca de un prieten. Nu uita că dacă toate animalele domestice sînt, de fapt, numai nişte robi ai omului, singur ciinele este şi prietenul omului, mai devotat în timp chiar decît, uneori, prietenii omeneşti. Iubeşte-ţi acest sincer şi devotat prieten, vînătorule !

— Vînătorul corect să ştie că vînatul este parte din viaţa pămîntului ţării lui, moştenire din străbuni. El are datoria sfîntă s-o păstreze, întreagă, urmaşilor acestei ţări.

ȘTIAȚI?

Semănînd cu un animal al unor ere de mult apuse, iguana Mona este un animal cu capul și corpul enorme, cu picioarele și coada scurte, cu două protuberanțe caracteristice pe cap, cu pielea sa ridată plină de cute profunde și spini, trăind într-o insulă situată între Puerto Rico și Republica Dominicană. Pe vremea cînd Columb a ajuns în această insulă, locuită pe atunci de comunitatea de indieni Taino, ea se numea Amona. Mai tîrziu, insula, cunoscută sub numele de Mona devine renumită pentru fauna ei. 70% din fauna amfibiană terestră și reptiliană, inclusiv iguana sînt endemice. Cu cîtva timp în urmă a fost declarată habitat critic pentru unele specii amenințate, din care se menționează iguana Mona, broasca țestoasă uriașă, șarpele boa Mona și o specie de păsări.

*

În Oceania mai trăiesc încă anumite exemplare, adevărate relicve vii preistorice. Unul din cele mai curioase animale este furnicarul țepos, jumătate furnicar și jumătate arici, care trăiește în pămînturile nisipoase ale sud-estului Australiei și Tasmaniei. Într-adevăr, hrănindu-se cu insecte și termite, la fel ca ornitorincul, furnicarul țepos depune ouă, pe care le transportă într-o pungă specială pe abdomen pînă ies puii. Aceștia își continuă viața în pungă — ca la cangur — unde sînt hrăniți cu lapte. Iată deci o combinație uluitoare între furnicar, arici, cangur etc.

Cîntarea cîntării pădurilor

Iată cum vine pădurea spre noi,
Cum bate-n lumină un pinten de iarbă
Și flutură trene-mpătrite-n trifoi
Dînd ochiului verde, culoarea să-și fiarbă.

O, iată, cum vine trăgînd către șesuri
Fagi umezi de ceață ca niște mirese
Uimite de iarba în care te-mpresuri
Și-n care lumina cu umbră se țese.

Zăpada se trage din arbori în iede,
Cad, large aripe, cîntările moi ;
Rămîi despletită în iarba cea verde
Căci, iată, pădurile vin către noi.

Peisaj cu lupi

De-atîta alb pădurea se dilată,
Ne trece-n vene un pendul sever ;
Pășim pe o planetă cu orizont de vată
Și plumb topit pe geana pustiilor de cer.

Se risipește zarea în albăstrite grive —
Ca un cuvînt primar stă glasul lor adînc —
Pădurea își clătește înaltele ogive
În ochiul trist al ciutei culcată pe oblînc.

Simt chingile zăpezii vibrînd în subsiori,
Potecile cîmpiei din orizont mănîncă,
'Și-ntind în urlet lupii arcușuri pe ninsori,
Omătul mă-mpresoară ; și tot mai ninge încă...

George VĂLEANU

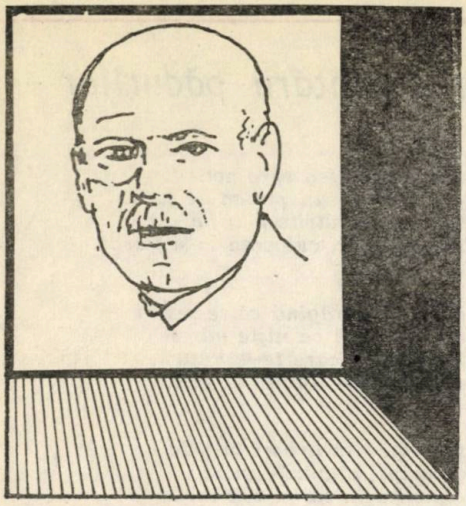

UN MAI VECHI PRIETEN AL TAGMEI NOASTRE DE VÎNĂTORI ŞI PESCARI:

I. AL. BRĂTESCU-VOINEŞTI

La ceasul cînd liniştea se aşterne peste bulboanele rîurilor şi iarna pune strai alb peste păduri vine o clipă a lecturilor din mai vechi dar mereu calde şi frumoase pagini literare.

Vînători ori pescari, pătimaşi ai puştii sau undiţei, deopotrivă sensibili la paginile despre natură, adesea — prin cărţi — ne întoarcem gîndul şi sentimentele către vremuri apuse, către experienţele altora, aidoma nouă şi totuşi altfel...

De aceea zăbava asupra paginilor lui I. Al. Brătescu-Voineşti nu este numai un prilej de destindere, ci şi de cunoaştere a unor întîmplări din viaţa de pescar şi de vînător pe cît de inedite pe atît de interesante...

I. Al. Brătescu-Voineşti este astăzi unul dintre scriitorii noştri cei mai îndrăgiţi de copii, unul dintre prozatorii care au ştiut să se apropie cu talent şi înţelegere de lumea vieţuitoarelor sălbatice, de fiinţele naturii. Dar poate că astăzi puţini mai sînt aceia care ştiu că scriitorul era şi un pasionat pescar. „*Eu* — mărturi-

seşte el — *după cum veţi fi aflat, am patima pescuitului. Vara, în lunile de vacanţă, mă duc într-o regiune de munte şi-mi petrec cea mai mare parte din vreme pe marginea izvoarelor, pescuind păstrăvi cu undiţa. Cine nu ştie cum se practică pescuitul păstrăvilor cu musca artificială nu-şi poate închipui farmecul acestei îndeletniciri. Îşi închipuie că pescarul de păstrăvi se aşează pe marginea apei, aruncă undiţa în apă şi aşteaptă, cu ochii aţintiţi asupra dopului, să-l vadă mişcînd sau scufundîndu-se. Nici prin gînd nu-i trece că pescuitul păstrăvului e un sport greu care nu îngăduie o clipă de şedere*". Şi iată mai departe, în aceeaşi povestire intitulată *Minunea*, o adevărată profesiune de credinţă, o dovadă că pescuitul este conceput ca un sport deconectant, ca o îndeletnicire menită să recreieze, să ofere odihnă : *„Aşezaţi-vă jos pe marginea unui rîu şi priviţi la apa care se scurge sub umbra anilor şi a sălciilor, şi o să simţiţi cum vă ia şi vă duce cu dînsa toate amărăciunile, toate necazurile, toate gîndurile rele. Peste cîtăva vreme vă simţiţi sufletul spălat, primenit, liniştit. Eu vă mărturisesc, că pe marginea apelor îmi dau gîndurile la trior. Pleava se alege singură şi pleacă cu apa. Acolo, pe marginea apelor, nemulţumiri, amărăciuni, care în oraş îmi păreau catastrofale, se reduc singure la proporţii neînsemnate ; credinţe ce-mi păreau nestrămutate se destramă şi se spulberă ; ambiţii şi dorinţe, ce cu o jumătate de ceas înainte îmi păreau grozav de legitime, mi se vădesc deslușit ridicole şi vane*".

Gîndurile acestea — atît de valabile şi astăzi — par rostite de un pescar contemporan nouă şi izvorîte dintr-o întreagă experienţă şi filozofie. Ele pot sta fără îndoială, ca motto pentru activitatea fiecărui pescar sportiv. Dar poate că mai mult decît paginile despre pescuit, sînt grăitoare filele referitoare la vînătoare, la vieţuitoarele din natură, pagini devenite dealtfel antologice : *Puiul, Privighetoarea, Bietul Tric şi altele*. Scriitorul nu este — cum s-ar putea crede la prima vedere — un simplu povestitor de întîmplări vînătoreşti. Încercînd să vadă lumea animalieră dinlăuntru, înţelegînd-o, suferind ori bucurîndu-se împreună cu ea, el realizează pagini emoţionante, de mare trăire. Iată, bunăoară drama din *Puiul*. Neascultător, un pui de prepeliţă este rănit de vînător şi la ceasul migraţiei nu mai poate însoţi familia în zborul pentru care aceasta s-a pregătit o vară întreagă. Cititorul — martor la scurgerea verii şi la succesiunea culorilor anotimpului — este făcut părtaş şi la durerea mamei. În inima bietei prepeliţe era o luptă sfîşietoare. Ar fi vrut să se rupă în două : jumătate să plece cu puii sănătoşi care sufereau de frigul toamnei înaintate, iar jumătate să rămîie cu puiul schilod, care se agăţa de ea cu disperare. Suflarea duşmănoasă a crivăţului, pornită fără veste într-o zi, a hotărît-o. Decît să-i moară toţi puii, mai bine numai unul — şi fără să se uite înapoi, ca să nu-i slăbească hotărîrea, a zburat cu puii zdraveni, pe cînd ăl rănit striga cu deznădejde : *„— Nu mă lăsaţi ! Nu mă lăsaţi !"* Puiul rămîne în urmă *„şi pică mort, cu degetele ghearei împreunate ca pentru închinăciune"*.

În *Privighetoarea* — altă povestire emoţionantă — scriitorul rămîne uimit în faţa misterului nedezlegat al cîntecului privighetorii. Dar — vai ! neasemuita cîntăreaţă a văzduhului va sfîrşi tragic ciugulind dintr-o undiţă pe malul rîului. Şi aci nedreptul destin este de plîns (prea tîrziu) de autor : *„Pre legea mea ! Sînt aşa întîmplări absurde care-ţi tulbură mintea, îţi zdruncină credinţa... Auzi dumneata moarte : cu cîrligul înfipt în guşuliţa aia, care scotea sunetele dumnezeieşti ! Auzi dumneata, cum am răsplătit eu păsărica aia nevinovată, pentru că ne desfătase cu viersul ei ! Cînd mă gîndesc, îmi vine nebunie ; dar ce nebunie !... Ah ! ochişorii ăia negri pe care năpădiseră furnicile !..."*

Copii sau oameni în floarea vîrstei, bătrîni ai locurilor ori musafiri veniţi de la oraş, rămîn fermecaţi de frumuseţile naturii, de melodioasele cîntece ale păsărilor, de taina legilor după care acestea îşi deapănă destinul.

Răsfoind acum cîteva file din scrierile lui I. Al. Brătescu-Voineşti — din numeroasele pagini despre natură şi vieţăţile ei, lăsate de scriitor — n-am făcut altceva, stimaţi cititori, decît să deschidem o fereastră către o operă în care pescuitul şi vînătoarea sînt văzute cu înţelegere, cu duioşie şi dragoste şi nu doar ca simple şi întîmplătoare pasiuni, asemănătoare cu multe altele.

Florentin POPESCU

* animilor

VARIETĂŢI

DIN VIAŢA ANIMALELOR

Animalele — atît cele domestice cît şi cele sălbatice — primesc întotdeauna cu bucurie venirea pe lume a noului născut. Girafa-moaşe înconjoară femela în timp ce naşte şi aşteaptă pînă ce noul născut stă pe picioarele sale. Între timp, masculii pasc la oarecare depărtare. Femela elefantului, după ce a născut, e atît de istovită încît abia după 10 minute îşi poate mîngîia cu trompa puiul. La naştere „asistă" o femelă bătrînă. În ce priveşte vacile africane, acolo domnesc rînduieli proprii. Undeva o vacă fată, iar restul cirezii paşte indiferentă. O indiferenţă aparentă, căci de îndată ce s-a născut viţelul şi mama lui reuşeşte în sfîrşit să-l facă să stea pe picioare, cireada înconjoară noul născut, iar unele vaci se aproape şi-l ling. Lehuza este mîndră nevoie mare de atenţia ce se acordă fătului ei. Trec cîteva minute şi apoi cireada continuă să pască. Cînd o femelă de marsuin este pe punctul de a naşte, ea scoate un fluierat, şi o altă femelă soseşte repede pentru a o ajuta. După naşterea puiului, prietena mamei o ajută să-l păzească. Ea rămîne lîngă noul născut cînd mama sa se îndepărtează pentru a-şi căuta hrana.

* * *

Micul orăşel suedez Klo-ricke este principalul furnizor de rîme pentru pescarii sportivi din întreaga Peninsulă Scandinavă. În timpul umed, pleacă din orăşel expediţii întregi, înarmate cu torţe, găleţi şi bastoane de cauciuc. De fiecare dată, aduc acasă o pradă bogată. În depozit, există permanent peste un milion de rîme, care sînt întreţinute cu grijă.

Una din speciile care trăiesc în pădurile ceyloneze este cea a cerbului pitic, denumit şi „cerbul lătrător" din pricina glasului asemănător lătratului de cîine. Acest animal, înalt de 50—60 cm, are foarte mulţi duşmani : de la pitonul viclean şi pînă la leopardul vijelios, din care motiv este nevoit să fie prudent mai ales să nu doarmă. Şi totuşi trebuie să doarmă, dar cît ? Omul de ştiinţă canadian S. Barret, care a cercetat viaţa cerbilor pitici din parcul naţional de la Wilpattu, a ajuns la concluzia că somnul acestui animal nu se produce în mai mult de 25 de secunde.

Pe vremuri, guzganul mosc, căruia din cauza înfăţişării i s-ar putea spune şi „cîrtiţa de apă", prospera în bazinele Volgăi, Donului şi Uralului. Dar, fiind vînat fără milă pentru blana lui, la începutul secolului nostru ajunsese să fie ameninţat cu pieirea, la fel ca biberul şi zibelina. Prin 1920 au fost adoptate însă legi de protecţie a acestui animal unic pe glob, întrucît nu mai are decît o singură rudă, de talie mai mică, în munţii Pirinei. În acest fel efectivele lui au început să crească simţitor. Desmanul (numele sub care e cunoscut în Uniunea Sovietică) îşi datorează denumirea unei glande de mosc, amplasată pe burtă, care secretă o substanţă puternic mirositoare. Parfumul nu este însă pe placul duşmanilor lui. Numai de ştiucă şi de păsări răpitoare nu-l scapă. Mediul preferat al acestui animal cu rît, care se hrăneşte cu insecte, este apa. În amurg îşi părăseşte vizuina săpată în malul rîurilor şi porneşte la vînătoare după insecte acvatice, melci, scoici şi alte fiinţe mărunte. Dar nu dispreţuieşte icrele sau puietul de peşte. Pentru agonisirea hranei se bazează îndeosebi pe simţul tactil. Botul lung, cu nări aproape rotunde, este tot timpul în mişcare, iar nişte cili sensibili îi semnalizează prada. Desmanul este un înotător de forţă. Blana lui, care posedă pînă la 39000 de fire pe centimentru pătrat, reprezintă o neîntrecută adaptare la viaţa acvatică. Pe piaţa internaţională este preţuită sub numele de „bizam argintiu", pentru că perii de pe burtă au vîrfurile de culoare deschisă, în contrast cu spinarea castanie.

B.M.

fotografie:
Nicolae Golgoțiu

PUIUL DE CĂPRIOARĂ

Mihai MOȘANDREI

Sub mălinul cu ramurile coviltirite și în umbra căruia copilul joacă șotron, vara îi pare lungă și nesfîrșită. În botul bocancului jupuit, o pietricică albă sare din pătrat în pătrat, ca o lăcustă a suvenirei, între prezență și vis. Totul sub pămînt, totul deasupra, parcă nu e făcut decît să privească și să aplaude: săriturile piciorului vioi, obrajii înbujorați ca macii în dogoarea grîului, inima ce se zbătea tare, asemenea unui pui de căprioară urmărit în goană de copoi. La fel unui lac peste care cerurile se închid, ca apoi niciodată să nu se mai deschidă, dar care a prins în el silueta de copil, la fel se fixează în mine, imaginea din ce în ce mai limpede, a unei frunți grea de cîrlioanțe și bucle, ce a trăit parcă aevea și a surîs doar în basme.

Ogrăzile de atunci înfloreau mereu verzi și mereu pline de flori, în fundurile liliachii, adîncite printre pruni și corcodușI, tot mai pline de mistere. Zilele acelea nu erau niciodată la fel, semănînd în așteptarea lor ciudată, parcă tot mai mult, cu luciul schimbător al ciorchinilor de coacăz, zornăitor spre zori, și pe care mîinile veștede de bunică le culegeau cu grija cu care ridici șiragurile de pretioase nestemate.

Flămînd de viață, și viața s-a deschis copilului, ca un bujor viu și uriaș, foaie cu foaie, descoperind în ea, tot mai mult loc de fugă și zbenghi, tot mai mult pămînt reavăn, prin raiuri necunoscute, cu izvoare de apă gîlgîitoare și o libertate dulce, cerească. Brațele întinse spre naive dorințe, totul în jur se lumina a dimineață și satisfacții. Întinse către negrele brazde, ele se prefăceau în flori sau superbe sceptre vegetale...

Unde mai sînt acum, răcoroasele seri de iulie, cînd sub roua amurgului, culegeam din grădina plină de straturi, cu pămînt lipicios și negru, melcii de basm ce trebuiau descîntați? Unde mai sînt gardurile ruginite sub trandafirii de dulceață ce-și desghiocau parfumul, foile și mierea, în coșnițele albe, în sfîrșit de august, cînd aduse în pridvoare ne îmbălsămau odăile joase, noptatice?...

Unde mulțimea cocoșilor vioi ce nu te lăsau să dormi în diminețile de vară, cu cîntecele lor asurzitoare și limpezi ca sunetul de trîmbițe, și care traversau

trei ogrăzi de liniște dulce și provincială? Unde centenarul mălin, de ramurile căruia noi copiii înnodam frînghiile, alunecînd apoi deasupra ogrăzii verzi, pînă în clipa cînd noaptea ne umplea pantofii cu nevăzuta ei rouă...? Unde bătrîna biserică, ce cu sutele de lumini de ceară, ridicate ca o boltă de evlavie, stingea deodată rîsetele copilăriei, pentru purificarea sufletului, ce se ridica tot mai sus, alături de fumul de tămîie al candelelor aprinse?

Peste podul diafan al amintirilor, mai huruie și azi lîngă mine, caleașca cu harapnice și cai înaintași, ce zăngăneau zgărzile cu zurgălăi printre mușcelele înflorite, pe lungile drumuri de țară și fără de granițI... Cît de proaspete îmi cresc încă sub gene garofițele roșii de cîmp, tufele de margarete mai înalte decît noi copiii, în mijlocul cărora tineri și bătrîni coboram cu toții din trăsură să ne fotografiem, probabil pentru clipele cînd nu o să mai aparținem acestei lumi... pentru urmașii scumpi. Înaintea noastră, cicorile albastre, sulfinile îmbătătoare și galeșe, creșteau ca niște mironosițe uitate ale Ierusalimului. Sub vrejurile înlăcrimate ne jucam ascunzîndu-ne, pînă ce coastele cailor obosiți se mai linișteau, în vreme ce birjarul le trăgea cu putere urechile să le dea noi puteri imaginare...

La mai lungul popas de la „Fîntîna Rece", la care ajungeam la pas, și numai după un lung urcuș, vezeteul sărea de pe capră, greoi și înflorit de noi, sub halatul lui de catifea albastră, lua doar în anumite locuri murgii asudați de dîrlogi, să-i ajute la urcușul cel greu. Iată prin pulberea căldurii roiul miilor de musculițe verzi și rubinii, ale ierburilor înalte, și pe care noi strengarii le înlăturam cu batiste albe și rîsete zgomotoase, în miresmele de fîn cosit ce învăluiau cu parfumurile lor aprinse toată coasta Mateiașului. În mijlocul apelor vremii, ale căror țărmuri părăsite nu le mai zăresc, ale căror maluri nu le mai presimt, ca o mîngîiere a timpurilor apuse, tot trecutul îmi apare ca oglindit într-un val mișcător, alături însă de puiul de căprioară cu botul lui atît de negru și lăcuit, încît părea o fărîmă din zmaltul cerului ce se răsfrîngea în el, ca o micșunea albastră. Glasul lui subțire și trist mă cheamă mereu și azi, de-a lungul tulpinelor de mesteceni tremurători. Blana lui moale ca de iepure, salturile ondulate, precum sîngele ce zvîcnea în vinele tîmplelor noastre de atunci, se distramă încă prin amintiri ciudate.

Acest pui de căprioară tremură singur, în fundul aceluiași cleștar al amintirii, cu ochii lui migdalați și grei de noapte și catifele, cu o fundă mare trandafirie la gît, semn al prieteniei noastre, lîngă copita de eben diamantin ce în fugile lui precipitate suna ca o grindină pe scîndurile lăcuite ale bătrînelor pridvoare.

Alteori, prin geamlîcul înflorit de buchetele hortensiilor, galopul lui speriat de vreun cîine, răpăia tăios ca bătaia ploilor de august, iar țipătul lui ascuțit pătrundea mai urmăritor decît acela al scatiului de arini. Toată copilăria mi-e acum parcă îngenuncheată lîngă el, ca lîngă un Făt-Frumos... În clipele negre, de restriște, îmi răsună în urechi și azi, ropotul galopului pădură-tec și agil, cu salturi uriașe de pasăre, ale acestei sălbătăciuni, ce speriată venea să se adăpostească la pieptul meu, ca alături de o mamă, ori de cîte ori vreo spaimă îi ieșea în cale. În ochii lui mari deschiși, avea parcă mereu obsesia lupului din poveste... În mîna zgîriată a copilăriei, iedul a mizdrăgăit ramul cu frunza amară de prun, cu dinți mărunți și albi, a căror mireasmă de clorofilă o mai simt și azi adiindu-mi peste față.

Care timp l-a șters?... Care vijelii necruțătoare l-au acoperit de țărînă? Care codru l-a furat în nesfîrșitele lui evantaie de frunze? Pe apele fără țărmuri în care vîslesc prin vremurile atît de furtunoase și pline doar de vane iluzii, fără să-l chem, fără să-l fluier, fără să-i scutur ramura verde de prun, îl văd săltînd totuși și venind luminat în suvenire... acest ied mitic al copilăriei mele. Atunci, dimineața se face mai dulce decît o împăcare și coboară tonurile ei de bujor, peste fruntea și obrajii veșteji de acum. Comorile lumii de atunci s-au prefăcut în pulberea drumurilor, ascunse în umbra amintirilor.

În drumurile de azi și prin lungile restriști ale vieții, ochii lui sperioși și adînci mai licăresc încă pe maluri pierdute și prin ceturi albastre mă îmbie și mă strigă din eternități, ca pe o mamă pierdută dar pe care n-o mai poate niciodată apropia. Fără să mărturisesc nimănui, îi alint imaginile tulburi ce curg prin burhaiul toamnelor tot mai diafane, alături de basmele mereu frumoase ale începuturilor.

În zăvoaiele restriștei și ale urîtului, îmi vei rămîne tu sălbătăciune a curățeniilor neatinse de oameni, la obîrșia timpului și izvoarelor curate ce te-a zămislit. Umbra ta totuși o mai zăresc încă, la margini de ape pe care tu nu le vei mai putea niciodată trece...

VARIETĂȚI

CÎINII ÎN ISTORIE ȘI LITERATURĂ

● În străvechile documente scrise ale iranienilor din primul mileniu înaintea erei noastre, în capitolul care se referă la facerea lumii se spune: „Vocea lui îndepărtează răufăcătorul", și conține numeroase date privind creșterea și întreținerea cîinelui.

● Vechii egipteni erau renumiți în privința cultului pentru animale. Pe lîngă pisică, crocodil, lup și alte animale, cîinele juca un rol de seamă în cultul religios. Se spune că odată, la izbucnirea unei crize alimentare, mulți egipteni și-au consumat semenii, dar nici unul nu s-a gîndit să se atingă de animalele sfinte, printre care se numără și cîinele; iar atunci cînd în gospodărie murea familiei se tundeau și purtau haine de doliu.

● Cîinele era iubit și de greci. El a fost sculptat în mii de chipuri, poeții și prozatorii îi preamăreau vitejia, fidelitatea. Aesopus, cu aproximativ 2.500 ani în urmă, și-a conceput minunatele povești animaliere, în care sînt nenumărate exemplele care evidențiază calitățile cîinelui. Aristotel s-a grăbit să facă și o clasificare a cîinilor din acele vremuri.

● Cîinele este prezent și în lumea mitologică, în preajma zeilor din antichitate; ei l-au slujit pe Zeus, pe zeița Palas, și n-a lipsit aproape niciodată de lîngă Hermes și Pan.

● După modelul legendei lui Romulus și Remus, întemeietorul imperiului persan, Curos a fost alăptat de o cățea.

● Herodot, „părintele scrierilor istorice", în cartea despre sciți, vorbind de popoarele care trăiau în regiunea Ural, scria: „...trăiesc din vînătoare, în modul următor: vînătorul pîndește vînatul din arbore... are calul în apropiere... și cîinele; cînd apare vînatul, trage cu arcul asupra acestuia, apoi sare pe cal și îl gonește, iar cîinele îl urmărește."

● Prima mențiune despre amputarea cozii și urechilor la cîini este bimilenară, fiind făcută de Virgiliu, care ne informează că pentru a-i proteja de mușcăturile lupilor, romanii tăiau coada și urechile cîinilor ciobănești.

● Portul jujeului la cîinii ciobănești își are originea într-un edict din Franța, dat în secolul al XV-lea, cînd regii Franței, dornici să păstreze puritatea raselor de cîini de vînătoare pe care îi aveau, pentru a împiedica contactul cu cîinii comuni de la sate, i-a obligat pe țărani să pună jujeu acestor cîini.

● Carol al IX-lea, suveranul care a ordonat masacrul din noaptea Sfîntului Bartolomeu, a fost și autorul unui tratat de „Vînătoarea regală". Lucrarea stabilește pentru prima oară regulile de bază ale acestei îndeletniciri în raport cu utilizarea cînelui de vînătoare și dă noțiuni de dresaj, în mare parte valabile și în zilele noastre.

● Cunoscut etolog și psiholog canin, Daudet a publicat observațiile sale potrivit cărora caracterul unui om poate fi determinat după rasa cîinelui său. Făcînd precizarea că cel ce își ia un Pudel este zgîrcit, cel care are Dog este curajos, cel cu Cocker este tandru, crescătorul de Teckel este darnic, deținătorul de cîine ciobănesc este lipsit de umor și cel care are un Foxterrier este agreabil, a fost dat în judecată de proprietarul unui cîine ciobănesc, care s-a considerat jignit. La tribunal, Daudet s-a apărat în felul următor: „Iată ocazia, Onorată Curte, ca și dvs. să vă convingeți că am dreptate în afirmațiile făcute..."

● Primele curse de cîini au avut loc cu peste 400 ani în urmă, fiind oficializate sub domnia lui Heneric al VIII-lea; azi ele sînt organizate în general între rase de ogari.

● „Ogarul afgan nu este un cîine, este un... afgan și nu este de vînzare". Cu aceste vorbe erau refuzate odinioară ofertele făcute de străinii dornici de a achiziționa aceste splendide animale. Se presupune că este cel mai curajos cîine, de vreme ce îndrăznește să atace și să ucidă leopardul. Localnicii îl respectă și obișnuiesc să spună că ogarul afgan nu este un cîine care să se adapteze, ci tu trebuie să i te adaptezi.

SENTIMENTUL DE AEROPORT

Stăruia senzația dureroasă a neputinței de a lansa contra unui vînt întărîtat, care parcă-l căuta pe el, anume să-i încîlcească-n păr nisip și mai ales să-i dilate pupila rotund, a mirare fără seamăn în fața fizicii aceleia imperfecte, cînd plumbul se izbea în vînt ca într-un zid și, înainte să se scufunde în anafor, plana ca o pasăre minusculă în căutarea prăzii.

Plecarea, prima, era rotundă ca un gînd limpezit. Urcase taluzul înalt al digului, privise descumpănit în jur — imperiu de vînt în care să-și caute cărarea spre pește. Ca un geamăt de oțel, fata — o moarte frumoasă, pendul, trup fragil într-un aer putrezit de înversunare — cosind.

Tava măcinată de sori a cîmpiei trosnise sub pas. „Punctul meteo" — baliză de var — îi deviase pașii spre capătul stufărit de canal în care lansase, ocolind fata nu pentru puritatea de nealterat a peisajului — o deltă dintr-o dată apropiată și umană — ci pentru încordarea care crescuse în aer, ionizîndu-l. Ar fi urmărit amuzat starea aceasta de echilibru nervos: ea așteptînd, el învăluind-o cu dorința strecurată șerpește prin pleoape abia despicată de lumină.

Bulgărele de bănuială se topise, peștele trăgea, iar el își strigase tovarășul și pescuiseră.

Întîia plecare. Pentru a doua nu găsea nimic — în el sau în afară. Rămîneau faptele.

Se întoarseră la gazdă, al treilea, mahmur încă, hăcuise peștele și se apucase să-l gătească sub mal, la foc de frunzar, să alunge țînțarii. Vîntul mai scăzuse, țînțarii erau totuși puțini, iar după zece dispăruseră definitiv, așa că el se ridicase de pe patul în care dormeau în trei și le spusese că pleacă la pește.

Revenea mereu la momentul acesta. Stătuse cu mîinile sub cap, rezemat de perna înaltă, proptită de tăblia patului, furat de muzica vag orientală a tranzistorului. Sărise brusc, cu o zvîcnire a bazinului care-l proiectase aproape pe verticală, și plutise peste ceilalți.

Niciodată n-o să știe dacă plecarea aceasta bruscă, neînsoțită de invitarea sau tentarea vreunuia, nu fusese dictată de senzația aproape materială a imaginii din cîmpul ars, a fetei cu coasa.

Poate fusese aerul acela viril pe care-l au petrecerile bărbaților, poate senzația de secetă accentuată de vînt, strecurată în vine, ori „starea de tînjire" cum numea el acel echilibru imperfect care-l traversa uneori, cînd lumea-i părea neîncăpătoare și sufletul devenea un hangar în care-și domoleau văzduhul iubirile, căutîndu-l, pipăindu-i carnea cu vînt de polen dospit de atîta trăire. Creștea în el atunci un univers de ploi neplouate și zăpezi neninse, amînate de aerul împîclit, răcoros electric, cînd o asprime de vînt îi părea o chemare, iar o pală de ceață, mai ales, un fapt. Un aer despicat de dor.

Cert este că plecase brusc tîrîndu-și afară întreg „arsenalul". Se așezase în același cap de canal și lansase, apoi alunecase din nou, ca pe tăblia patului, cu capul pe rucsac. Poate adormise, cînd noaptea s-a despicat în tropot și calul alb tăiase cîmpia, cabrîndu-se lîngă el. Fata sărise de pe cal, își strînsese rochia sub pulpe — își amintea mai tîrziu netezimea lăptoasă de sub genunchi — și se așezase alături cu o simplitate definitivă, cum o numise el, și tăcuse cu acea dimensiune a tăcerii pe care numai pămîntul, noaptea, o mai are.

Se ridicase pe jumătate, jenat de această intimitate surprinsă, deși el își bănuia acum, secretă, așteptarea și mulinase preocupat, verificase momeala și lansase cu acea precizie ciudoasă care reclama preocuparea exclusivă pentru pește.

Cînd vorbise, avusese vag senzația de aeroport, un aeroport îndepărtat, gigantic, apoi înțelesese că totul se datora vocii unduitoare, melodioasă și prelungă, dînd iluzia reconfortantă a miraculosului care se întinde dincolo de pista de decolare sau la capătul celălalt al drumului.

— Ești de la Enisei, întrebase, și pe el îl surprinsese brusc numele, apoi în el se declanșase un rîs hohotitor, de parcă s-ar fi lăsat pe vine și și-ar fi bătut, de nestăvilire, pulpele cu palma, un rîs gigantic cînd înțelesese că numele acela, care în mintea lui se confunda cu marele fluviu răsăritean, denumea omul mic și ciudat care-l înspăimîntase cu mersul lui împleticit, cu picioarele întoarse înăuntru, mai mult un fel de tîrîit cu bastoanele, două, unul înfipt sub subsioară, iar celălalt, mult mai mic, ca o jucărie, în mîna opusă.

El, Vane și Bărbatu' îl porecliseră Gîndacul — nu numai pentru mers, împleticire de membre prelungite de bastoane care parcă adulmecau pămîntul înaintea deplasării, ci și pentru fața lui mică, disproporționată și boțită, ca a copiilor la naștere, cînd au o clipă proiecția peste decenii a vîrstniciei. Și pentru ochii depărtați, laterali aproape și prea sus ridicați peste rădăcina nasului, ochi de coleoptere. Nimic din rîsul lui nu ieșise afară, el doar înclinase capul afirmativ și căutase să fure cu coada ochiului imaginea decupată de lună a fetei și înțelesese că nu, nu era cea care cosea, ci alta, cu fața rotundă, prea albă — poate de lună — cu părul blond-roșcat prins în vîrful capului.

Îl privea și ea cu o curiozitate bine mascată.

— Nu ți-e teamă ?

O privise nedumerit. Teamă de noapte, de ea, de Enisei, de tăcerea care urca asemeni unui abur, sau de vocea ei cîntată, ondulată ca o tablă de staniol. Și dintr-odată frica începu să urce în jur, să-i înconjoare ca un cîmp magnetic. O frică privindu-i numai pe ei doi, dar iradiind din aer, din apă, din șoapta înecată a stufului. Se prelungise peste ei, ca un șal de taină.

— Cînd eram mică, învățam la școala de lîngă cherhana, acolo unde copiii v-au săpat numele în salcie. Eram în clasă și doamna ne povestea așa frumos — în gura ei suna „frumos" cu u lung — despre o căprioară — și un pui, iar noi ascultam cu ochii închiși și încercam fiecare să înțelegem ce e o căprioară, iar eu nu puteam s-o văd decît ca pe o egretă cînd stă cu capul dat pe spate și parcă e o linie înfiptă în aer. Cineva, nu mai știu cine, a strigat „arde" și a fugit la fereastră și toți ne-am grămădit acolo, dar nu ardea, sau n-ajunsese focul pînă la noi, dar stuful era roșu tot, de parcă el tăiase tot peștele bălții, iar în ferestrele închise iute, la porunca doamnei, bătea un alt nisip, necunoscut nouă, roșu, cu bobul mare, și se așternea ca țigla de la magazin, de parcă tot pămîntul se încinsese în țigle. Era un nisip ca de foc, spunea, parcă ploua cu nisip din seninul încins și o tăcere atît de mare, că nu se auzeau decît loviturile ca de muscă amețită ale nisipului în geam. Vîntul a venit ca o explozie. S-a auzit ca un trosnet, ca un scrîșnet și toți am închis ochii îngroziți și ne-am acoperit capul, cînd barca, tocmai de dincolo de Dunăre, a plecat prin aer spre noi, ca trasă de o ață. O priveam îngroziți. O văzusem cum se ridicase lin de pe mal și venea ca o pasăre către noi, din ce în ce mai neagră. Am închis ochii, cînd clasa s-a zguduit într-un bufnet de harbuz spart, și am văzut barca sfărîmată.

Cînd a tăcut, se făcuse foarte frig, iar ea rămăsese cu capul sprijinit de genunchii ridicați cu fața spre mine dar privind foarte departe poate în timpul acela ars de nisip cărămiziu. Tîrziu a fluierat, și calul a venit de sub sălcii. N-avea șa, iar ea s-a prins cu mîinile de grumazul lucios al calului și l-a înconjurat cu picioarele ca pe un trunchi de copac, răsucindu-se deasupra. S-a aplecat mult înainte, făcîndu-și din gîtul calului reazem și l-a mîngîiat, dezmierdînd parcă spaima care a început să toarcă sub crăpătura albă a zorilor, ca o pisică leneșă.

— Pe Enisei, foarte demult, cînd era el copil, l-a prins odată vîntul, un vînt ca ăsta, care a luat barca și a trecut-o Dunărea. Spun oamenii că a fost un vîrtej, ridicînd nisipul și vîltorindu-l ca într-un anafor. Cînd vîntul a stat, din senin, așa cum și începuse, Enisei, care era copil atunci, avea picioarele răsucite și noi, de nu s-a mai putut ridica. Dar poate n-a fost așa, adăugă înainte de a țîșni de lîngă mine, lăsînd aerul gol, lăsîndu-mi sub palmă rotundul acelei frici și îndoieli.

George VĂLEANU

REQUIEM PENTRU STURIONI

Nicolae STOENESCU

In cele mai îndepărtate perioade ale istoriei Terrei, sturionii erau larg răspîndiţi în toate zonele oceanului planetar şi au rezistat încă din mezozoic, de acum peste 65 milioane de ani în urmă, pînă în zilele noastre, fără a suferi importante modificări organice sau de formă exterioară, trecînd deci, aproape neschimbaţi, prin toate transformările geologice — unele chiar convulsive — pe care le-a suferit Terra ; ei alcătuiesc astfel o fosilă vie, un relict geologic, ceea ce este un fapt destul de rar în lumea animală. Scheletul lor a rămas incomplet osificat, iar craniul este aproape exclusiv cartilaginos, acoperit cu mari plăci osoase, iar în locul coloanei vertebrale au o coardă dorsală elastică, acoperită cu un ţesut conjunctiv cartilaginos. Toate speciile au capul mic în raport cu dimensiunile corpului iar acesta, oarecum fusiform, este îmbrăcat într-o piele rezistentă acoperită cu puzderie de mici solzi ososi, purtînd în plus în şiruri simetrice, cîteva rînduri de plăci osoase, de la cap la coadă. Dacă sturionii au străbătut miile de milenii aproape neschimbaţi, apoi arealul răspîndirii lor s-a restrîns considerabil. Două familii din ordinul Sturionilor sînt neînsemnate din punct de vedere economic şi sportiv, ca dimensiuni şi densitate şi ca areal de răspîndire *(Polipteridele* din Africa occidentală şi *Polyodontidele* din America centrală) ; ultima din cele trei existente astăzi este familia *Acipenseridelor*, sturionii propriu-zişi, cea mai importantă ca număr de specii, dimensiuni şi ca valoare economică, avînd arealul de răspîndire : Dunărea cu apele estice ale Mării Negre, Marea Caspică cu Volga şi foarte puţine ape din Extremul Orient, dar numai în zonele temperate ale emisferei boreale. Au existat sturioni şi la gurile marilor fluvii ale Europei Occidentale, dar din cauza schimbării condiţiilor de viaţă au dispărut nu de mult, rămînînd prezentă doar specia Sipului, dar într-o densitate redusă, spre Atlantic, puţini în Meditenara occidentală şi la fel în Marea Nordului şi sudul Balticei. Toate speciile acestor sturioni îşi duc viaţa în apele platoului maritim, intrînd în apele dulci numai pentru şi pe timpul reproducerii. Singura specie, cega, s-a adaptat complet şi definitiv apelor dulci în care îşi duce întreg ciclul biologic al vieţii (într-o anumită măsură şi viza) ; familia *Acipenseridelor* este reprezentată în apele noastre (şi Volga) prin şase specii şi anume : morunul *(Huso huso)* — cel mai mare animal din Marea Neagră — excepţional ajungînd la 7—8 m lungime şi circa 1 000 kg greutate ; ca vîrstă poate depăşi 100 de ani ; nisetrul *(Acipenser Güldensradti)* poate ajunge pînă la maximum 100 kg şi circa 2 m lungime ; sipul *(Acipenser sturio)*, pînă la 2 m şi aproximativ 100 kg ; viza *(Acipenser nudiventris)*, maximum 1,5—1,8 m şi 75—

100 kg ; păstruga *(Acipenser stellatus)*, maximum 1 m, excepțional 2 m și greutate de 20, respectiv 60 kg ; cega *(Acipenser ruthenus)* cu dimensiuni între 30—70 cm. excepțional 1—1,2 m, cînd totuși nu trece de 6—7 kg.

Toate cele șase specii au caracteristici generale identice : corpul alungit, cu partea centrală aproape cilindrică, prelungit pînă la vîrful ramurii superioare a cozii, mult mai largă decît cea inferioară ; capul (acoperit cu mari plăci osoase) de formă oarecum conică, este prevăzut cu un bot (rostru) puternic, scurt și bont la morun, scurt și lățit dorso-ventral la nisetru, potrivit de dezvoltat la celelalte specii, în afară de păstrugă, la care rostrul este lung și lățit ca un cioc de rață, ușor îndoit în sus, gura plasată sub cap și înapoia bazei rostrului, are buze groase ce se pot răsfrînge în afară, ca o scurtă trompă absorbantă, iar în fața gurii, un mănunchi de patru mustăți ce servesc la dirijarea către gură a hranei scormonită cu rostrul, la morun mustățile sînt mai lungi și turtite lateral, iar la cegă sînt franjurate ; pielea, foarte rezistență, are aspectul unei folii abrazive din cauza micilor solzi osoși : excepție face numai morunul, cu pielea netedă și lucie ; de-a lungul corpului, de la cap la coadă, cinci șiruri de scuturi osoase, una dorsală (plăcile cu un vîrf central ascuțit și aplecat spre spate), două laterale și două ventrale, descrescînd în mărime, spre coadă ; șapte înotătoare, curadii : o pereche pectorală iar restul în ultima treime a corpului, dintre care o pereche ventrală înaintea anusului, o ventrală imediat înapoia acestuia, o dorsală destul de dezvoltată deasupra ventralelor și o caudală caracteristică, asemănătoare celei a rechinului, cu aripa superioară mult prelungită ; dealtfel, în afară de morun, silueta celorlați sturioni amintește oarecum pe a rechinului, mai puțin, bineînțeles, dorsala lui caracteristică ; coloratia pielii : cenușiu-închis-verzui la morun, plumburiu-verzuie cu burta albă la nisetru, cafeniu-cenușie la ceilalți ; șipul are burta alb-argintie, iar viza albă.

Perioada de reproducere a sturionilor are loc în urma unei migrațiuni în apele dulci ale Dunării, într-o strictă succesiune a speciilor : morunul începînd din februarie, urmat de nisetru către finele lui martie, apoi păstruga la finele lunii aprilie și în mai, cega în mai și iunie. Depunerea icrelor și fecundarea lor se face numai în apele limpezi, în curent, în gropi de mare adîncime și cu fund curat, nisipos sau argilos, iar ca regiune preferată dar nu chiar total exclusivă, în Dunărea de sus, Porțile de Fier — zona Cazanelor — care astăzi le este interzisă din cauza barajelor marilor lucrări hidroenergetice. Sturionii, în epoca de reproducere, în afara condițiilor menționate, caută locuri foarte liniștite și deci se feresc de zonele cu intensă circulație de nave, care produc puternice vibrații sonore și unde de șoc prin rotațiile elicelor, greu de suportat — de fapt — pentru toate vietățile subacvatice.

Sturionii sînt cei mai fecunzi pești ; spre exemplu, morunul, funcție de vîrstă și mărime, depune pînă la 4—5 milioane de icre. Din icrele de morun, care au bobul de 4—4,5 mm (cele mai prețuite) și din cele de nisetru (ceva mai mici), de culoare cenușiu închis, se prepară prețiosul *„caviar"*, atît de mult apreciat pe piața mondială și care — de fapt — constituie principala valoare economică a sturionilor ; un pește matur produce icre între 10—15% din greutatea lui.

Icrele de păstrugă și cegă, de culoare neagră și cu bobul mic, se recoltează numai spre a fi sărate, tescuite și comercializate ca atare, cu valoare destul de redusă.

Din carnea de morun și nisetru, prin afumare, se prepară vestitul „batog", mult apreciat pe aceeași piață mondială, care solicită și consumă caviarul.

Din păcate, sturionii, care au dus o viață nestingherită — este drept, considerabilă — a arealului de răspîndire, își văd în ultima jumătate a secolului nostru, primejduită existența lor ca specie din cauza apariției unor noi condiții, de cu totul alt ordin, create artificial de dezvoltarea civilizației la care a ajuns specia *Homo sapiens*. Înainte de a analiza aceste noi condiții și consecințele lor, este necesar să reținem că sturionii au în însăși mersul dezvoltării lor biologice un prag care, în condițiile unui mediu ambiant devenit nefavorabil, poate duce la accelerarea dispariției lor și acest prag este vîrsta înaintată la care — cel puțin speciile principale — ajung la maturitatea sexuală ; astfel, morunul — între 16—18 ani femela și 12—14 ani masculul și nisetrul — între 13—15 ani femela și 8—10 ani masculul.

Revenind la noile condiții și consecințele lor, marile lucrări hidrotehnice de litoral din apropierea gurilor fluviilor și de pe cursul acestora, precum și intensa poluare a apelor, au fost cauzele principale care au dus la dispariția sturionilor din apele Europei occidentale și, desigur, nici specia șipului, devenit din ce în ce mai rar în aceste ape, nu

va mai rezista mult. În Marea Caspică, în urma construcției marelui baraj de la Astrahan, pe Volga (desigur au concurat și alte cauze) s-a constatat o alarmantă scădere a producției de sturioni pînă la 1/10 în ultimii 40 ani. Pentru remedierea acestei situații, în U.R.S.S., s-a înființat o stațiune pentru obținerea alevinilor de sturioni prin fecundare artificială, dar rezultatele nu au corespuns așteptărilor și stațiunea nu mai funcționează ; în prezent, în zonele unde sturionii s-ar mai putea reproduce în mod natural, s-a luat măsura de a se interzice navigația cu mijloace motorizate în perioada respectivă (circa 3 luni).

În apele noastre, încă de acum 30—40 ani în urmă, șipul și viza erau o raritate, pescuitul lor fiind doar întîmplător și nedepășind cîteva sute de kilograme pe an, astfel că actualmente aceste specii sînt, desigur, și mai slab reprezentate.

Cam în aceeași perioadă arătată, morunul dădea încă o producție de 300 tone/an, nisetrul circa 80 tone/an, păstruga aproape 40 tone/an, cega între 10—15 tone/an.

În decursul acestor decenii, producția a marcat însă o scădere progresivă în așa măsură alarmantă încît, încă acum vreo 25 de ani, s-a înființat și la noi în țară, în Deltă, la gura canalului Litcov, o stațiune pentru obținerea de alevini prin fecundare artificială în instalații speciale, așa cum se procedase și în U.R.S.S.

Această stațiune, care a funcționat mai multă vreme, a fost închisă însă cu cîțiva ani în urmă, deoarece nu a dat rezultatele scontate ; cauzele principale au fost următoarele : de ordin tehnic (sigur) : mari dificultăți în aprovizionarea stațiunii, concomitent cu femele și masculi, avînd icrele — respectiv laptii — apte pentru a se opera fecundarea ; de ordin tehnologic (probabil) : multe icre rămînînd nefecundate, procentul de alevini cu malformații era foarte mare și mortalitatea în bazine, la alevinii aparent normali, era de asemenea prea mare.

Desființarea acestei stațiuni, creată în urma unei stringente nevoi de prelungire a existenței sturionilor în apele noastre, marile lucrări hidroenergetice din Dunărea de sus au închis calea, mai ales pentru sturionii din speciile principale, către locurile preferate de reproducere, imposibilitatea de a se crea zone de liniște pe Dunăre — fără navigația motorizată în perioada de reproducere — unde, eventual, sturionii s-ar adapta cu vremea unor condiții locale favorabile, cît de cît, reproducerii, sînt tot atîtea motive care îndreptățesc, în mod logic, să se prevadă că și în apele noastre de litoral și în Dunăre, existența sturionilor este amenințată să aibă aceeași soartă — și nu este prea mult timp — ca aceea din apele Europei occidentale, dacă... dacă, în țara noastră, țară în care socialismul oferă posibilități aproape nelimitate, nu se vor găsi, nu se vor imagina și crea — în timp util — condiții pentru ca sturionii noștri, mesageri neschimbați ai vieții de acum 65—70 milioane de ani pe Terra, să nu-și găsească sfîrșitul în numai cîteva biete decenii, sub ochii nepoților noștri și să nu îngroașe rîndurile atîtor prea multe specii care au pierit în neființă.

UMOR

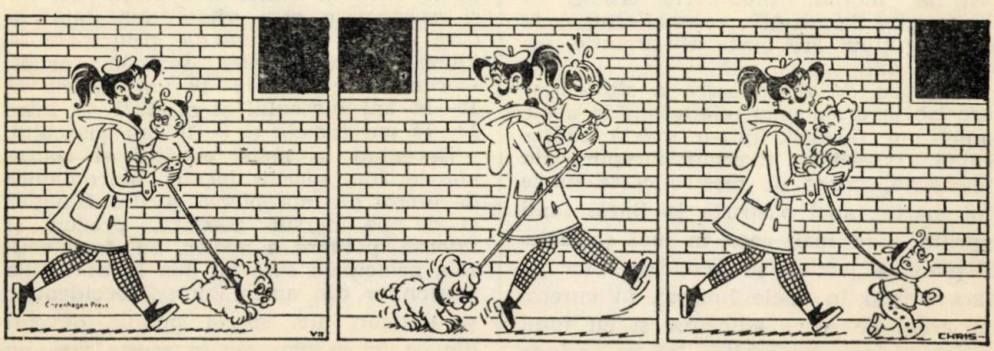

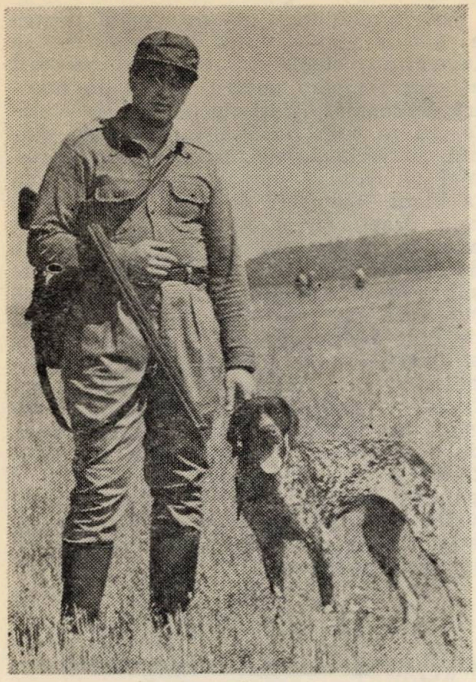

VINĂTOAREA - I UN SPORT ?

Dan MUNTEANU

O duminică de vînătoare, în care păcătoasa alternanţă a numerelor „cu soţ" şi fără soţ" mă dezavantajase, se apropia de sfîrşit, în aşteptarea trenului dinspre Vatra Dornei. Înghesuială mare, de oameni veseli sau posaci, mai toţi obosiţi, care se îndreptau spre oraşul în care vor începe o nouă săptămînă de lucru ; mă strecor spre ultimul vagon şi reuşesc să-mi găsesc un loc pe care mă aşez ostenit, cu gîndul la baia şi şpriţul de acasă.

În faţa mea, un bărbat în vîrstă, desigur voinic pe vremuri, dar acum adus de spate, mă priveşte iscoditor şi, desigur bucuros că în fine e cineva treaz în compartiment (ceilalţi călători dormitînd cu toţi), mă agrăieşte direct :

— Ei, ce-ai puşcat azi ?

Îi răspund că doar un fazan, că la iepuri s-a închis...

— Da' cît plăteşti pe an pentru treaba asta ?

Îi spun.

— Plus drumu', cartuşele, hăitaşii, nu-i aşa ?

— Aşa-i.

— Hm, slabă treabă, nu-i deloc rentabilă !

Puţin iritat de această mentalitate... mercantilă, încep să-i enumăr interlocutorului meu multele foloase ale vînătorii : deconectarea (după cîteva cuvinte despre stress), frumuseţea naturii, aerul curat, mişcarea etc. etc... „astfel că vînătoarea este într-adevăr un sport complex".

— Care sport, dom'le ? sare imediat vecinul meu. Pari a fi un om şcolit, citit, şi-acum te aud susţinînd şi dumneata năstruşnicia asta, cum că vînătoarea-i sport. Da' despre şah nu-mi spui nimica ? Dumneata ce sport ai făcut la viaţa dumitale ?

Bîlbîii ceva despre ciclism, volei...

— Ia fă bine uită-te în Larousse sau în vreun dicţionar de-al limbii noastre, să vezi care-i definiţia sportului.

Văzîndu-l pe tip aşa de pornit, nu mă pot răbda să nu-l iau puţin peste picior.

— Ştiţi, eu nu port cu mine, în pădure, nici „larusul", nici DEX-ul ;

Ba mai bine le-ai purta, că şi aşa n-ai altceva ce băga în straiţă. Dar ca să nu mai ai bătaie de cap, ţi-oi spune eu cum este definit sportul. Ascultă : *„Complex de exerciţii fizice şi de jocuri practicate în mod metodic, cu scopul de a dezvolta şi întări corpul şi de a educa voinţa, curajul, iniţiativa şi disciplina"*. Ia te rog aplică-mi definiţia asta la vînătoare ! Hai, încearcă, şi vei vedea că nu se prea potriveşte, decît într-o formă foarte vagă ; iar scopul vostru, ori ce mi-ai spune despre natură şi ozon, este împuşcatul animalelor !

După o scurtă pauză, cît să se aşeze mai comod, omul continuă potolit :

— Dacă stai şi te gîndeşti bine, îţi dai seama şi dumneata că singurul punct comun dintre sport în general şi vînătoare este efortul fizic şi, întrucîtva, latura distractivă, în măsura în care aceasta se manifestă. Cam prea puţin pentru a pune un semn de egalitate între vînătoare şi sport ! Dar, un element important al sportului este absent în cazul vînătoarii : concursul sau competiţia, deci lupta comună cu secundele, cu centimetrii, cu golurile... deci cu un parametru numeric, cantitativ, sau chiar

lupta directă dintre cei doi adversari, ca la box, lupte și altele. E adevărat, doar puțini dintre cei care practică sporturi participă și năzuiesc să ia parte la competiții, dar fiecare sport are o formă proprie de organizare a competițiilor, cu regulament, antrenori, arbitri și... spectatori. Dar concurs de vînătoare nu știu să se facă nici la noi în țară, nici prin alte părți ! De bună seamă, vă mai distrați între voi, care a împușcat mai mult, care mai puțin, dar voi nu faceți concursuri : cîte piese doborîți pe zi, sau, cîte pe oră, sau... mai știu eu ce de felul acesta. Nu-i așa ? Concursurile de tir la porumbei — o adevărată barbarie și asta — cred că nici un vînător nu le consideră... vînătoare. Tirul, ăsta da, e un sport, indiferent că-l faci la porumbei, la talere sau la ținte și indiferent dacă ești sau nu vînător. Acolo se numără cîte gloanțe au atins ținta, se face un punctaj, apoi un clasament, ca în ori ce sport. Dar la vînătoare, vînătoarea adevărată, știe oricine că nu se procedează în felul acesta. Așa că să știi, vînătoarea nu-i sport ! Am sau nu dreptate ?

Nu mai apuc însă să răspund. Trenul oprise la Someșeni, așa că îmi iau iute rucsacul și arma și, după un scurt „bună seara", cobor pe peron.

Mai am o bucată de drum pînă acasă ; pășesc agale, fără grabă, plimbarea este cu adevărat odihnitoare după atîtea opinteli la deal și la vale. Recapitulez argumentația tipului din tren și trebuie să recunosc că tot ceea ce mi-a spus stă perfect în picioare. Mă gîndesc mai departe că, judecînd după faptul că se organizează atîtea concursuri de pescuit, aproape că s-ar putea spune că, din acest punct de vedere, pescuitul este, mai mult decît vînătoarea, un sport. Dar, imediat mi s-ar putea riposta că cele cîteva concursuri dintr-un an, la care participă în total, să zicem, o mie de undițări, nu pot caracteriza întreaga activitate a celor cîtorva sute de mii de pescari din țară. Atunci ? Pescuitul este sau nu un sport, în condițiile practicării lui cu undița ?

Iar noi, colegii întru Diana și Hubertus, să ne întrebăm : pasiunea asta a noastră, pentru care nădușim pe dealuri sau înghețăm la pînde, pentru care pornim de acasă cu noaptea în cap sau umblăm zile întregi pe coclauri, pentru care uităm de nevastă și copii, este într-adevăr un sport, în accepțiunea completă a acestui termen ? Să răspundem, cu încrederea că dacă vom spune că vînătoarea nu e chiar un sport, ea nu va deveni o îndeletnicire mai puțin aleasă, recreativă și sănătoasă.

Nici unul dintre noi nu vînăm pentru a concura unii cu alții, nu ne gîndim la „exerciții metodice", „educarea voinței" etc. etc. ; vînăm pentru satisfacția noastră personală, atrași deopotrivă de vînătoarea în sine (fără a ignora însă gîndul, să recunoaștem, la mîncarea deosebită pe care o vom avea pe masă sau la blana frumoasă pe care o vom oferi celei dragi), cît și de toată ambianța în care se desfășoară, cu păduri înfiorate de tainice glasuri, cu trestișuri unduite sub adierea vîntului, cu ape strălucind sub raza de soare, cu pajiști presărate de flori multicolore, cu cîntece de păsări și bîzîit de gîze ; atrași apoi de posibilitatea de a ne umple plămînii cu aer curat, de a ne înviora cu umbletul aducător de sănătate și nu în ultimul rînd, de a ne întîlni între noi, ortacii de vînătoare și de a ne veseli cu poveștile și glumele noastre. Așa că, o fi sau nu vînătoarea sport, eu de ea nu mă las atîta vreme cît, vorba românului, o să mă țină brăcinaru'.

UMOR

Un om intră la ceasornicar cu cîinele său și spuse :

— Vi l-am adus pe Medor.

Ceasornicarul ridică capul uimit și întrebă :

— Medor ? Pentru a-i face ce ?

— Aș vrea să știu ce are. Se oprește la fiecare 5 minute...

— Tocmai acum ți-ai găsit să te pensionezi ?

VARIETĂȚI

MAPAMOND CINEGETIC

M. DAN

ÎN BULGARIA trăiesc în prezent cca 120.000 de căprioare, răspîndite cu precădere în pădurile montane și submontane, dar unele populații s-au localizat în ultimul timp în ținuturile de cîmpie dinspre Dunăre. În unele raioane, densitatea căprioarului a ajuns la 8—12 exemplare/100 ha, ceea ce are însă un revers negativ: degenerarea animalelor și în cele din urmă scăderea numărului lor. În scopul populării cu căprioari a văii Dunării s-a înființat o fermă pentru creșterea celor 50—100 de iezi găsiți sau prinși în fiecare an în țară. Pentru hrănirea suplimentară în timpul iernii, gospodăriile vînătorești dispun de 5.000 tone semințe și hrană concentrată și de 2.200 m^3 de fîn și frunzar. Anual, în Bulgaria sînt recoltați 7.000—8.000 de căprioari.

*

PUFUL EIDERULUI, una dintre rațele cele mai numeroase ale Islandei (peste 250.000 exemplare), a început să fie cules și utilizat de om încă de la sfîrșitul secolului al IX-lea. În sec. XIII a fost promulgată reglementarea, rămasă pînă azi în vigoare, ca puful să fie cules din cuib doar la începutul perioadei de clocit sau după ce puii au devenit mărișori. Legea privind protecția eiderului în cursul perioadei de cuibărit datează din 1787, iar în anul 1889 parlamentul islandez a luat măsuri severe împotriva braconierilor care împușcau păsările sau le culegeau ouăle. În prezent există, în continuare, preocupări serioase în vederea protecției eiderilor, sursă a unui excelent material pentru căptușirea hainelor, mult mai valoros decît

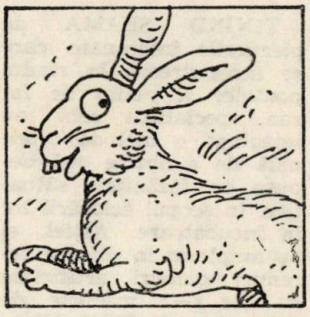

carnea pe care ar furniza-o vînătoarea acestor păsări. În acest sens, principala problemă o constituie combaterea nurcilor americane, introduse în Islanda, care au devenit dușmanul numărul unu al eiderilor.

*

ÎN STATUL NEW YORK (S.U.A.) există aproape 750.000 de vînători. O anchetă realizată recent, prin sistemul chestionarelor, a stabilit că în decursul unui an ei practică vînătoarea la vînat mare timp de 10,1 zile, la vînat mic de pădure și cîmp — 17,2 zile, iar la vînat de baltă — 10 zile. Vîrsta medie a colegilor noștri din sus-menționatul stat este de 39 de ani.

*

ÎN SCOPUL REFACERII stocului de potîrnichi din Irlanda, cinegeticienii din această țară preconizează următoarele măsuri: creșterea „artificială" a potîrnichilor și eliberarea lor în teren; combaterea coțofenelor și a ciorilor grive; plantarea de tufărișuri; păstrarea unor pîrloage pe marginea tarlalelor cu culturi agricole și chiar îngrădirea lor; luarea unor măsuri de precauție în timpul cositului fînețelor și al recoltării cerealelor (dispozitive de alarmare a vînatului, executarea lucrărilor doar la lumina zilei etc.); reducerea cantităților de pesticide folosite în practica agricolă.

*

DUPĂ OPINIA cercetătorilor cehoslovaci, cauzele care provoacă scăderea efectiveolr de iepuri sînt: modificarea covorului vegetal; extinderea monoculturilor și în legătură cu acesta, sărăcirea hranei preferențiale a animalelor; modernizarea sistemelor agrotehnice și utilizarea în lucrările agricole a unor mașini mari, care lucrează cu viteză ridicată atît ziua, cît și noaptea; chimizarea agriculturii; răspîndirea epizootiilor ca urmare a aglomerării temporare a iepurilor în terenurile cu o hrană care le este pe plac; condiții climatice nefavorabile. Acțiunea acestor factori o resimte îndeosebi tineretul, mortalitatea puilor ajungînd pînă la 80%.

*

DESPRINDEM cîteva cifre interesante dintr-un studiu referitor la lupii din Primorie (Siberia răsăriteană) : densitatea lor este de 2,8—3,2 exemplare/ 100.000 hectare ; hrana principală o constituie copitatele sălbatice, cea secundară : cîinele enot, bursucul, vulpea, animalele domestice ; haitele sînt formate în medie din 5 exemplare (maximum pînă la 16 lupi) ; cantitatea medie de hrană consumată de un animal este de 4—5 kg pe zi, însă deseori lupii mănîncă mai mult decît le este necesar (pînă la 7—8 kg zilnic). Într-un an un lup consumă 1,5—1,7 tone hrană, întreaga populaţie din Primorie avînd nevoie în acest răstimp de aproximativ 1.000 tone de carne. Asupra speciei se exercită un control atent, împuşcîndu-se sau capturîndu-se cu capcane pînă la 100 de lupi anual. Se subliniază faptul că pe vastele întinderi ale Siberiei, puţin populate de om, lupul constituie principalul agent de selecţie a vînatului mare.

*

ÎN ULTIMUL TIMP, efectivele brebilor din Polonia înregistrează o continuă creştere, în prezent fiind depistate peste 300 de colonii, localizate pe diferite rîuri, lacuri şi mlaştini, iar unele chiar pe canale sau în turbării. Se remarcă faptul că micile nuclee de castori canadieni, colonizaţi în urmă cu cîteva decenii, au dispărut aproape complet, actualul stoc provenind, fie prin înmulţirea populaţiilor autohtone, fie datorită exemplarelor care au imigrat din R. S. S. Bielorusă şi R. S. S. Lituană, mai ales în perioada 1950—1960. În afara animalelor care trăiesc în condiţii naturale, altele sînt crescute în cele cîteva ferme organizate în scopul valorificării pe o scară cît mai largă a acestei specii.

*

ŢINÎND SEAMA de pierderile însemnate care se înregistrează în rîndul pontelor şi puilor de fazan, specialiştii cehi au imaginat o metodă originală de a obţine ouă depuse de făzăniţele sălbatice, în scopul eclozării lor în incubatoare. Astfel, ei au amplasat în diferite terenuri cuiburi artificiale cu cîte 2—3 machete de ouă, „speculînd" tendinţa de parazitism a găinilor. Rezultatele au fost peste aşteptări, căci în aproape jumătate dintre cuiburi au fost găsite ouă (de la unul pînă la 25). Se speră ca prin perfecţionarea acestei metode să se obţină pînă la 350 de ouă din 100 de cuiburi artificiale (folosite în proporţie de 70%). Procedeul are foloase certe, dar considerăm că restrîngerea deliberată, chiar de către noi vînătorii, a şanselor de reproducere a fazanilor pe cale naturală este nejustificată din punct de vedere biologic şi gospodăresc.

*

UN STUDIU RECENT publicat în Bulgaria ajunge la concluzia că vulpea nu poate fi considerată dăunătoare pentru principalele specii de vînat din ţara vecină — căprioru şi iepurele. Din motive sanitare se recomandă menţinerea populaţiilor de vulpi sub densitatea de 6 exemplare/1000 hectare, însă în terenurile cu fazani se preconizează restrîngerea efectivelor pînă la 2 exemplare/1000 ha. Se recomandă de asemenea ca epoca de vînătoare a vulpii să fie limitată la intervalul 15 octombrie—1 martie.

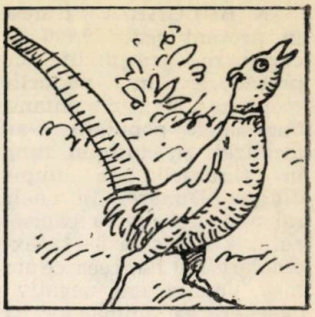

*

DATE DE REŢINUT pentru cei care se interesează de ocrotirea faunei : la 1 ianuarie 1981 a fost creată Societatea mondială pentru protecţia animalelor (S.M.P.A.), în urma fuzionării Societăţii internaţionale pentru protecţia animalelor cu Federaţia mondială pentru protecţia animalelor ; sediul noii societăţi este la Londra. În 6 august 1982 se va deschide la Cambridge cea de a XVIII-a conferinţă mondială a Consiliului internaţional pentru protecţia păsărilor (C.I.P.O.), iar între 16—25 august 1982 va avea loc la Moscova al XVIII-lea congres internaţional de ornitologie. În fine, în perioada 16—20 august 1982 se va desfăşura la Helsinki o manifestare ştiinţifică consacrată mamiferelor : al III-lea congres internaţional de teriologie.

ORIGINEA NUMELUI FAZAN

V. COTTA

Pentru lămurirea acestei probleme, găsim un sprijin în mitologia greacă. Potrivit legendei, fazanul a fost adus în Grecia de argonauții lui Iason, care l-au capturat în țara numită Colchida (M. Stefani, 1939). Faptele s-au petrecut astfel :

Cînd Iason, după o absență de 20 ani, s-a înapoiat în patria sa — cetatea Iolcus, și i-a pretins regelui Pelias, uzurpatorul tronului tatălui său, să-l pună în drepturile lui de moștenitor, Pelias, în dorința dacă va aduce din Colchida lîna son, i-a promis acestuia că îi va împlini dorința dacă va aduce din Colchida lîna cea de aur. Dar să vedem unde este situată Colchida. Între lanțul de munți numit Caucazul Mare, situat la nord și Caucazul Mic, situat la Sud, se întinde o regiune depresionară. Partea de vest a acestei regiuni, care se limitează cu Marea Neagră, s-a numit cîndva Colchis (Colchida). În prezent face parte din Republica Sovietică Socialistă Gruzină.

O privire aruncată asupra hărții ne lămurește că o expediție cu plecarea din Grecia, trecînd prin strîmtorile Dardanele și Bosfor și apoi navigînd pe Marea Neagră în lungul acesteia pînă în Colchida nu era un lucru ușor, mai cu seamă în condițiile de navigație din jurul anilor 1300—1400 î.e.n. unde legenda plasează acest eveniment. Vicleanul Pelias, cunoscînd pericolele la care se vor expune navigatorii, a acceptat să-i predea tronul lui Iason, sperînd însă că acesta, împreună cu însoțitorii săi, se vor îneca în Marea Neagră, în cursul expediției iar el își va salva tronul.

Dar curajosul Iason nu s-a speriat de greutăți. A lăsat să i se construiască o corabie, pe care a numit-o ARGO, apoi a ales dintre eroii Greciei 50 de navigatori, care au fost numiți argonauți, după numele corăbiei lor. Drumul din Grecia pînă la Colchida a fost plin de pericole : furtunile de pe mare au putut fi domolite numai de Orpheu cu ajutorul lirei sale ; la debarcarea pe unele insule, în scop de odihnă, a fost nevoie de pumnii lui Hercules ca să-i apare de giganți etc. De o perioadă luminoasă au avut parte navigatorii în insula Lemnos, unde au fost găzduiți de amazoane. Se știe că, după ce și-au ucis bărbații, amazoanele și-au constituit un stat al lor, în care toate funcțiile, inclusiv cele din armată, erau ocupate exclusiv de femei. În aceste condiții, prezența argonauților a constituit și pentru ele un amuzament.

În fine, Iason cu argonauții săi a ajuns în fața cetății Colchis (Colchida). Aici au întîmpinat alte greutăți, deoarece regele cetății, pe nume Aeetes, nu voia să renunțe de bună voie la lîna de aur. Drept urmare, i-a pus lui Iason două condiții

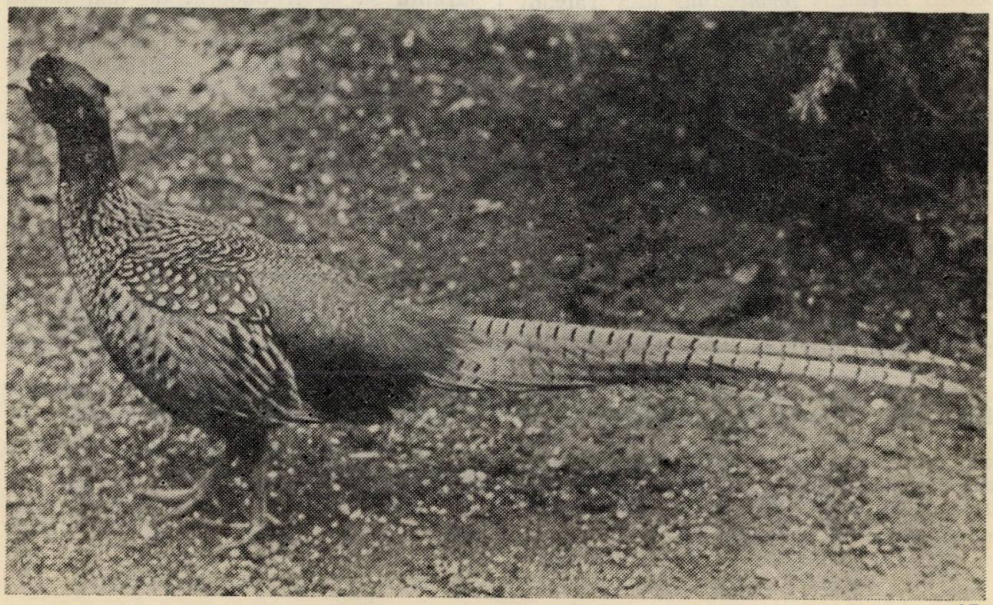

greu de îndeplinit, dintre care una îl obliga să ucidă balaurul care păzea cu străşnicie lîna de aur, în bîrlogul său din adîncul pădurii. Iason a reuşit doar cu sprijinul uneia din fiicele lui Aeetes, pe nume Medea, care cu farmecele ei a adormit balaurul. Se pare că sprijinul dat de Medea lui Iason, n-a fost tocmai dezinteresat, din moment ce, la înapoiere, s-a ataşat acestuia şi, ajunşi în Grecia, a devenit soţia lui.

Pînă aici, a fost legendă. Să acordăm legendei meritul ce i se cuvine, pentru imaginaţia autorilor ei şi pentru frumuseţea descrierii, iar noi să trecem, în continuare, la fapte certe. În cuprinsul fostei Colchida, există un rîu purtînd numele de Phasis ; de aici ar deriva denumirea genului Phasianus, iar cea a speciei colchicus ar proveni de la fosta ţară Colchida.

În continentul asiatic, începînd de la ţărmul estic al Mării Negre, pînă în extremul orient, inclusiv insulele japoneze, Taivanul şi Coreea, zoologii deosebesc nu mai puţin de 42 subspecii de fazani. Dar dintre acestea, importante pentru vînătoarea din ţara noastră sînt numai trei : fazanul comun *(Phasianus colchicus colchicus — Linné)*, fazanul gulerat *(Phasianus colchicus tirgnatus — (Gmelin)* şi fazanul mongolic *(Phasianus colchicus mongolicus — (Brandt)*. Cel mai vechi şi mai cunoscut în Europa este Phasianus colchicus colchicus, dar pe la începutul secolului trecut au mai fost aduse şi celelalte două subspecii. Dorinţa de a îmbogăţi fauna şi mai cu seamă de a găsi specii cît mai adaptabile la condiţiile ecologice din Europa au condus la importul altor subspecii, dintre care amintim : *Phasianus colchicus fermosanus* (din Taivan) şi *Phasianus colchicus versicolor* (din Japonia). Aceste subspecii s-au încrucişat aşa încît, în prezent, în terenurile de vînătoare de la noi, fazanul comun aproape nu se mai găseşte în stare pură. Produsul încrucişării este aşa-numitul fazan de vînătoare, a cărui coloraţie variază mult de la un individ la altul şi depinde de procentul de sînge din fiecare subspecie pe care îl conţine. Totuşi în R. P. Bulgaria trăieşte „fazanul de Colhida care populează în mod natural malurile rîului Tungva".

Şi acum, cîteva cuvinte despre aşa-numitul fazan negru sau tenebrosus. Nu este o specie, nici măcar o subspecie de fazan, ci o varietate a fazanului comun : Phasianus colchicus colchicus (Linné), obţinută prin selecţie, între anii 1921—1926, de către silvicultorul însărcinat cu conducerea fazaneriei lordului Retsahied, din Anglia. În anul 1926, un balg din această nouă varietate a ajuns la British Museum, iar zoologul de origine japoneză Hachisuka, lucrător la acel Muzeu, i-a făcut descrierea şi l-a numit „Tenebrosus" (M. Stefani, 1939). Astfel, în prezent, numele ştiinţific este Phasianus colchicus colchicus var. tenebrobus (Hachisuka).

Între fazanul Tenebrosus şi cel „de vînătoare" se produc încrucişări, încît pe teren se pot întîlni Tenebrosuşi, de indensităţi diferite în ce priveşte culoarea închisă. Firește, cei mai apreciaţi sînt cei foarte închişi. Apariţia, în ziua de vînătoare, în tabloul vînatului împuşcat, a unor exemplare de tenebrosus constituie un decor în plus şi un prilej de bucurie. Ei însă provin, de regulă, din crescătorii artificiale, iar dacă într-un teren, ani în şir, nu se mai produce o infuzie cu elemente din fazanerii, după un timp, se va observa împuţinarea sau chiar absenţa lui tenebrosus din recoltă. Este o constatare a cărei explicaţie trebuie să o găsim în viitor.

Cunoaşterea originii fazanului comun şi anume ţara care a purtat numele de Colchida, ne ajută să ne explicăm unele greutăţi în cultura acestei păsări, în condiţiile din ţara noastră. Într-adevăr, pe teritoriul vechii Colchida, limitrofă cu ţărmul estic al Mării Negre, este o climă subtropicală, care permite culturi de plante citrice, ceai, climă în care fazanul a găsit condiţii bune de dezvoltare, lipsind iernile mai aspre din ţara noastră, şi din cele situate mai la nord.

În cele precedente s-a mai arătat că subspecii de fazani există şi prosperă în continentul asiatic, începînd de la Marea Neagră pînă la Oceanul Pacific. Este puţin probabil că în acest vast teritoriu şi în condiţiile economico-sociale de acolo, fazanul să se fi bucurat de mai multă ocrotire decît la noi (reducerea numărului de dăunători, hrană complementară, infuzii prin repopulări artificiale etc.) şi totuşi fazanul se menţine, pe cînd la noi, fără ocrotire, în decurs de 5—10 ani ar dispare din teren. Explicaţia ar putea fi găsită în condiţiile ecologice diferite. Un fost lucrător la Ambasada R.S.R. de la Phenian (R. P. D. Coreeană) istorisea că într-o noapte, găsindu-se într-un teren de vînătoare era pur şi simplu deranjat în somn de ţipetele cocoşilor de fazan. Chiar dacă am luat această afirmaţie ca o exagerare, ea totuşi oglindeşte abundenţa de fazani, pe cale naturală, într-un teren asiatic, fără ocrotire deosebită.

În încheiere, să-i aducem mulţumiri postume lui Iason şi argonauţilor săi, care, pe lîngă scopul principal al expediţiei în Colchida — aducerea lînei de aur — au găsit timp şi energie să captureze şi să aducă şi fazani.

FRUCTUL

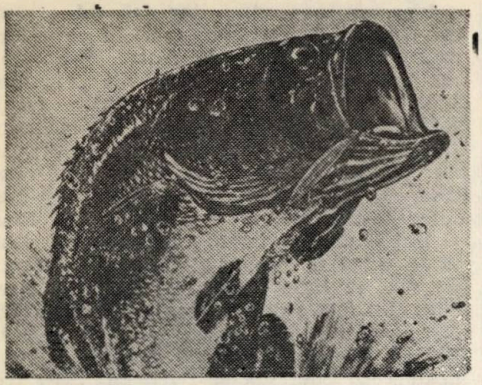

OPRIT

Am ajuns noi la concluzia — așa, fără să ne vorbim anume, deci în unanimitate — că pescarul, dacă e să șadă o ziulică întreagă pe gîrlă, are mai multe drepturi inalienabile, printre care : să bombăne de unul singur, să își isprăvească tutunul, să nu stîrnească supărarea dacă (oricît de întortocheat ar face-o) înjură fără adresă precisă și — dar asta numai cînd peștele nu face ca el, adică oricînd — să se hrănească, neuitînd a-i îmbia și pe vecini ; nu sînt singurele, dar — se vede de la o poștă — notabile sînt. La fel, pornind de la solidaritatea de granit a tagmei, am ajuns și la convingerea că nu e neapărat necesar ca drepturile în cauză să fie exercitate direct și nemijlocit : cum ar veni, oricine poate bombăni și înjura în contul și în numele altuia, dacă acela are — în momentele potrivite — ocupații presante ori arzătoare și oricine poate recurge (în compensație) la tabacherea și la tașca oricui, fără fasoane. Sigur, vorbim despre mîncare și tutun, că pentru doi viermișori subtilizați se face moarte de om, dacă nu care cumva chiar uitare de bună-ziua.

M-am simțit obligat la aceste precizări pentru a se înțelege cît mai bine cum de a fost cu putință, în ziua cu pricina, ca nici unul să nu aducă fir de mahoarcă și toți să-și fi abandonat acasă („că dacă mă mai țineam și de ea, măi, chiar că scăpam autobuzul de la întîiul cîntat al cocoșilor") traista cu nutriție. De aici încolo, însă, detaliile nu mai contează, pentru că oricine își poate ușor și prea bine închipui cam cum arătau, la Prăpădita sub coastă, patru fumători fără un coltuc de pîine și cinci flămînzi fără un muc de țigară : cea mai apropiată urmă de oameni (coliba ăluia care avea de gînd să își păzească via dar nu s-a înțeles cu neamurile ce soiuri de vie să planteze, așa că n-a mai plantat-o) se afla mult dincolo de orizont, iar unicul tren — reversul celui care ne adusese — urma să se întîmple doar după deplinul apus al soarelui ; ăsta, soarele, se găsea, deocamdată, abia pe meridianul burților noastre. Adăugați, totuși, ca să întregiți ca lumea tabloul naufragiului, că era cam pe la sfîrșit de mai, cînd — în părțile Prăpăditei, altfel lac bun — nici pomeneală de mătase de porumb sau de vreun dovleac mai în putere — și că trecuseră cam de multișor primele două prînzuri, cel de ușurarea trăiștii și cel (zis) mic, întrucît moldoveanul — la treburi de-astea — nu glumește.

Moș Mătăhuz iscodise, printre brusturi, urzică : nu ne-a spus-o, mormăia că i-a sărit un nasture de la nădragi, într-o împrejurare, dar noi am priceput — cu nădejdii —, pentru că, înainte de a se aventura, cercetase cu de-amănuntul preajma, încropise oarecari vreascuri, își pusese chibriturile (chibrituri aveam, toți !) la îndemînă și analizase, cu subînțeles, cutia de mască de gaze a Farmacistului, demnă de toată încrederea deoarece acela nu-și sapă niciodată rîmă, cere de la noi, iar noi nu-i dăm decît cît să-și pună într-o cutioară de vitamină. Dar uite că nu era nici urzică, era numai cucută și Mătăhuzul revenise între noi îngîndurat, cu mustața căzută.

— Măi (zice), cînd am fost eu la război, într-o seară, ăla cu bucătăria pe roate s-a rătăcit de noi și a nimerit la alții, din altă companie ; ăia, cum era către întuneric, n-au cunoscut că nu era al lor și s-au îmbulzit cu gamelele ; nici el nu i-a identificat și le-a dat fasolea noastră, că fasole era, sta-i-ar în gît pe unde o fi. După aia a venit și al ălora și ei i-ar s-au îmbulzit cu gamelele, hlizindu,se dar au dat de dracul, se umflase fasolea în ei dublu și se aflau, tot așa ca noi, în cîmp deschis. De-aia zic eu că mai bine cu nimic decît cu prea mult, ascultați-mă pe mine !

— Taci, măi (îl înfruntă moș Coacăză, ca leat ce îi este), că zicala nu e așa, cu nimic, zicala e cu puțin : că ce-i mult nu mănîncă nici porcul, iar puținul îl mănîncă omul subțire ; așa e zicala, cată să-nveți. Dar dacă nici puțin nu-i și subțiri sîntem, atunci hai să ne mulțumim cu nimic și țineți pliscul, nu ne mai aduce aminte. Că așa și eu, cînd eram la o concentrare, m-am rugat de o femeie — hai cîș ! — să îmi facă o mămăligă ; și mi-a făcut. Dar, pînă a mestecat-o, ea, eu am

mîncat dude : erau niște dude mari, iacă-așa, cît degetul, și tot atîta de negre. Așa că s-a răcit mămăliga degeaba, mai mare păcatul. Însă acum s-o dăm dracului, ca să nu ne vină amintea, iarăși, la ale noastre de azi.

Parcă aveai cum uita ! Sprijinitorul medicinii se întinsese lîngă un ciuline (că pom cît de cît, la Prăpădita, nu e) și trăgea cîte-o tuse dintr-acelea degeaba ori de cîte ori presimțea că are să facă gălăgie cu burta. Ceruse el deslușiri, mai devreme, despre timpii cînd ies fragii și murele, dar se alesese cu ce merita ; pentru că nu s-a învățat minte și a vrut să știe după ce se recunoaște măcrișul și care dintre păpădii e acceptată drept comestibilă, a mai primit cîte ceva pe deasupra și i s-a interzis accesul la rîme. Asta m-a făcut să renunț fără regrete (dar cu sfială) la ideea care-mi licărise cînd ochii mi se împăienjeniseră de tot, anume aceea de a mă edifica, la rîndul meu, asupra speciilor de zburătoare care se ouă folosibil : forfoteau, pe lîngă malul găurit, niște codobaturi, sau prigorii, sau presuri, sau prepelițe, sau guguștiuci, sau ceva asemănător și cu pene, dar moșnegii erau prea fioroși ca să risc. Iar soarele ajunsese să bată drept în cap, buzele se subțiaseră și se lipiseră uscat, curelele deveneau din ce în ce mai lipsite de autoritate față de pantaloni, balta se încinsese și ea precum creștetele noastre și dumnealui — peștele — trăgea în draci și-n vrăjmășie, absolut împotriva tuturor regulilor, istovindu-ne și mai vîrtos.

Atunci s-a întîmplat cataclismul.

Al cincilea părtaș la inaniție, tăcătorul și antitabagicul nostru Ispas, s-a apropiat de alde Mătăhuz tocmai cînd acela își punea la loc răsuflările după ce-și văzuse gogeamite crapul pe mal și, arătîndu-i-l cu cel mai acceptabil deget de care dispunea, a sisiit din toată timiditatea lui de pomină :

— Ce-ar fi dacă... ? ... la proțap... noi să dăm bibanii... ? ...

Ispas e încă viu ; dar mă mir : cum de l-au ținut puterile, față cu ce a urmat ? „Canibalule ! Sadicule ! Neomule ! (și așa mai departe). Cum de n-ai împietrit înainte de a scoate vorba asta ? (Mătăhuz). Cum de nu ți s-au încleștat fălcile pe dînsa ? (Coacăză). Cum de nu s-a căscat pămîntul, să te înghită el pe tine, nu tu pe pește !?! (Ambii). Criminalule ! Inimă de cîine ! (Farmacistul). Pînă și el !. Auzi la dînsul : proțap ! Pe tine să te tragă în proțap și să te perpelească de viu, la foc veșnic, cel întunecat precum ți-a fost gîndul ! (De-avalma, tustrei). Netrebnicule și nemernicule și spartule ! Peștele nostru ! Prietenul nostru ! Fratele nostru cel bun, noi să-l frigem ! Să-l frigem și să-l mîncăm ! (Asta de la urmă, recunosc, am zis-o și eu, ca ecoul : să-l mîncăm !). Să pîngărim noi malul cu asemenea blasfemie, pentru nesațul tău ! Dispari și să nu te mai vedem, ucigașule ! Vampirule ! Bestie !

Tăcutul a dispărut, supt de bozii și de cucută. Eu, temîndu-mă că nici în tren n-au să-l îngăduie și că-i rămîn blajinului oscioarele la Prăpădita, subiect de admirație și monument al prieteniei dintre pescari, am încercat să-i îmbunez :

— Hai, măi că a glumit. Chiar îl credeți voi în stare de așa ceva ?

— Ce glumit, măi ? Ce glumit ? Ce, asta e glumă ? Să fi propus de mine — sau de Farmacist, că e mai rotofei—, că să taie carne din noi și să o frigă ! Mai ziceam : că foamea nu alege, că l-a bătut soarele în cap rău, mai ziceam ! Dar de pește, măi ? Peștele să îl ardă el pe foc și să-l înfulece ? Tocmai peștele ?

BUCUROSI DE OASPEȚI

Chiar dacă ei, că a ieșit cum a ieșit, se pun de-a curmezișul și uite că nu mai recunosc, eu le-am spus ! Le-am spus să nu-l ia. Țin minte ca acum : „Măi, ăsta-i om serios, Inspector, umblă cu stilou negru într-o mînă și cu chitanțier de amenzi într-alta, trebuie respectat, dați-l dracului și satanelor cu minijupă de la laborator și lăsați-l să-și vadă de treabă și să scrie ce-l taie capul, că — după ce ne vede acolo, în activitate — cine știe ce-l mai împinge năpasta să scrie" ; așa le-am spus. Dar ei, nu : că e, și el, suflet de om, că e străin, că stă toată duminica în camera de oaspeți, singur ca huhurezul, că hai să-l luăm și să-l arătăm soarelui, că ne facem pomană cu dînsul, că și-așa n-are unde-și prăji și ne dă nouă ce scoate —, tot de-astea. Ba încă, bazîndu-mă pe o mai veche experiență fructuoasă, știu sigur că am avansat și ideea cu Gioconda dactilografa (aduce fiecare cîte ceva de mestecat ori de turnat și-l dăm pe mîna ei, să-i alcătuiască program de sîmbătă pînă

luni, c-așa fac oamenii buni), dar parcă-i aud cum măcăiau, pînă m-au răsturnat : că nu mi-e milă de el ?; că ce mi-a făcut, săracul, de vreau să-l asasinez ? ; că asta, dacă o fi cazul, i-o păstrăm pentru după ce încheie procesul verbal ; vedem noi ce-a scris și i-o plătim pe măsură ; așa că l-au luat.

L-au dotat cu unealtă : jordia de aiun din patru ciosvîrte a lui Gălămîz, tinicheluită și bătută în ținte la cele trei îmbinări și cîrpită cu izolierband în alte trei locuri încă de-acum opt ani, cînd s-a fofilat viteazul într-o stînă să caute viermișor de putregai și l-au mirosit dulăii că se afla cu țurloaiele goale ; norocul lui că era înarmat, el nu își lasă prăjina din mînă nici cînd se scarpină. I-au acordat accesorii : toate crîmpeiele de sfori de prin trăiști, nici unul mai lung de-o șchioapă, de a legat bietul om la ele jumătate de sîmbătă și-o bucată de noapte ; pentru plumb l-au îndrumat spre grămada de fier vechi din spatele tinichigeriei (dacă îi află inginerul șef, apoi lasă !), iar pentru plută și ac au tras la sorți : a ieșit că strujanul îl oferă Contabilul și boldul îl pune la bătaie Pensionarul, dar în ultimul caz au cam măsluit bileţelele, profitînd de văzul scurt al celui ales de destin să păgubească atîta de grav ; nu-i vorbă că nici acela nu s-a purtat cu lealitate, întrucît a îndeplinit voința soartei scociorînd în cutiuța cu ace oricum hărăzite desafectării din pricina tocirii, îndoirii sau bătrîneții. L-au mai pus, pe Inspector, să-și spele o călimară și să-i perforeze dopul (în prima fază, nefericitul a încercat cu tirbușonul), i-au arătat cum și pe care șanț să țopăie după cosași, i-au încredințat misiunea să care canistra cu apă și i-au hotărît oră la miezul nopții, la benzinărie.

Eu nu m-am dus. Eu sînt un om milos, nu pot răbda chinuirea semenului, pe mine mă săgetează în inimă și cînd înșir rîma pe cîrligaș, darmi-te dacă l-aș fi văzut pe Inspector la cheremul sîngerosilor ! Mă uitam la mine cu mîndrie și îmi strîngeam mîna pentru asta, că nu m-am dus. Vai de zilele și de caracterizarea lui anuală — mă gîndeam —, îl amplasează pe pietroiul mișcător și se îneacă omul, ca să nu mai spun că ne strică și locul ! Îl bagă în coadă și se scufundă ființa în veșnicie și-n mîl ! Îl îndrumă unde s-a rupt malul și s-au prăvălit sălciile și-l lasă să se descurce personal, dacă se-ncumetă nu-l mai scoți nici cu tînjala ! Îl expediază în vegetație, după gîze, și amărîtul e tîrgoveț, nu deosebește scaietele de urzică, vai de exterioarele lui ! Îl pun pe jar și îl mănîncă nefript, nenorocitul, atîta i-a fost !

N-am nici o bucurie și nu mă respect cu nimic mai mult decît înainte de pe urma faptului că lucrurile s-au petrecut exact așa, bașca adăugirile care nici măcar mie (și doar mi-i cunosc, nu ?) nu-mi trecuseră prin imaginație : l-au și batjocorit, antropofagii, i-au zis „măi Gălușcă" și „Inspectorablă", plus altele ; l-au pîrît aceluia cu ghioagă că n-are permis — și chiar că n-avea ; l-au cocoțat în duzi să caute gîndăcel de frasin, iar duzii erau ai unuia zis MațeFripteFiertePumn ; i-au dat samahoncă dintr-aceea de sfeclă, încălzită la soare, ți se face argăseală în cerul gurii numai cît te gîndești ; nu i-au spus că acolo unde se întinde el o țîră, pînă i se prelinge samahonca, sînt furnici de-alea roșii și atunci cînd au ajuns la bătut falca, s-au prefăcut că au grijă de odihna lui și nu vor să-l deranjeze ; iar seara, bestiile, l-au uitat pe argonaut în brusturi, unde tot ei îl trimiseseră să se deconecteze cînd sfecla dintr-însul se încinsese bine de tot și dăduse în cîntec.

De ce toate acestea și încă o sumedenie, care mai de care ? Pentru că neajutoratul, neînzestratul, nepriceputul, nescosul la apă, odată depus pe mal și cu calamitatea aceea de improvizație în mînă, s-a pus pe treabă și pe tras : pește tot unul și unul, unul după altul, aruncătura și namila, locul și peștele, ocara și peștele, de toate soiurile și la toate momelile, pentru toate trăiștile în care senatorii — nici unul ! — nu puneau (și nici n-au mai pus, de la ei putere) nimic ; și pentru că, după fiecare trăsătură încărcată de-i pîrîia jordia, se întorcea spre dînșii și îi întreba, cu inocență și cinstit și din toată inima lui : „Să mă dau mai încolo ?" ; „Să vă cedez scula mea ?" ; „Să vă împrumut o gogoloaie de pîine gata morfolită ?" ; „Să vă mai arăt încă o dată cum fac ? poate acuma pricepeți" ; „Să-l păstrăm, sau să-l punem la loc, să mai crească, să îl luați dumneavoastră la anul ?" ; „Să mă duc undeva să vă caut ceva de durere de cap ?"...

Ștefan STROE

capra neagră

SFIDEAZĂ BARIERELE NATURALE

Ioan BARBU

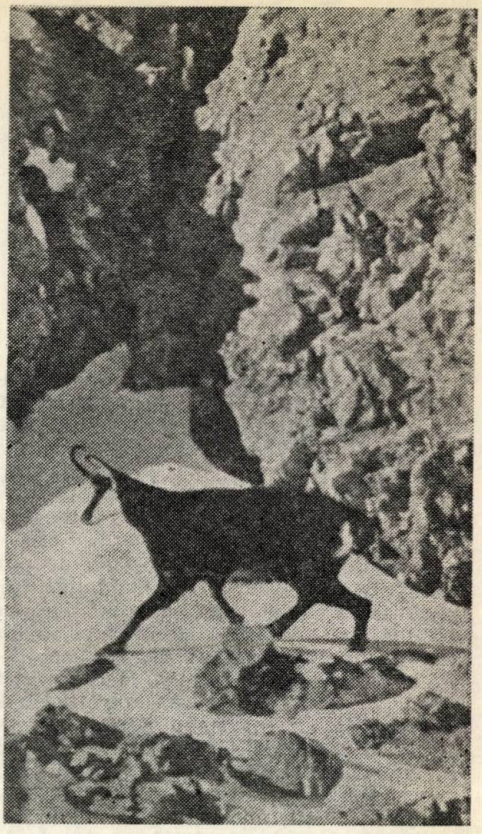

Dintre speciile de vînat autohton, capra neagră impresionează masa vînătorilor şi datorită condiţiilor grele unde este obligată să-şi petreacă cea mai mare parte a vieţii, pe stînci abrupte din golul alpin, în majoritatea biotopilor din munţii noştri.

De aceea, acum, cînd efectivele acestei importante specii de vînat au depăşit cu cîteva procente pe cele optime stabilite de I.C.A.S., aceasta datorită bunei gospodăriri a fondurilor de vînătoare, atingînd pe G.V.S. procentul de 104%, în timp ce pe fondurile gospodările de A.J.V.P.S. procentul este de 95%, se cuvine să aruncăm o privire retrospectivă, precizînd încă de la început, că în urmă cu două decenii, situaţia era cu totul alta, defavorabilă bineînţeles speciei de vînat amintite.

Situaţia era defavorabilă nu numai sub aspectul numeric al efectivelor, dar mai ales datorită nişelor libere din o serie de judeţe, care aşteptau să fie populate cu această importantă specie de vînat, deoarece, şi din punct de vedere ecologic, fondurile de vînătoare în cauză întruneau toate condiţiile necesare populării sau repopulării, în unele cazuri, a acestei specii de vînat.

În această situaţie se aflau, total lipsite de capre negre, Pietrosul Maramureşului, Arieşul-Cormaia din Bistriţa Năsăud, impozantul Ceahlău cu fondul Schit, precum şi Neagra Bicazului, fondul Gheorghieni din Harghita, Pietroasa Sudrigiului din Bihor, Siriul din Buzău, Ciucaşul din Prahova precum şi Călimanii din Judeţul Mureş.

Dintre acestea, o parte, cum era Pietrosul maramureşan şi în general Munţii Maramureşului precum şi Călimanii, sînt citaţi în literatura cinegtică cu menţiunea că, în trecutul nu prea îndepărtat, au posedat importante efective de capre negre, care au fost însă complet distruse de vicisitudinile războiului precum şi de braconaj, practicat sub toate formele posibile. De aceea, privind harta ţării este interesant de observat că această specie de vînat este constantă îndeosebi în Carpaţii sudici, în Munţii Banatului şi în Retezat, în timp ce în cei răsăriteni şi apuseni specia lipseşte cu desăvîrşire, probabil şi datorită condiţiilor climatice defavorabile şi îndeosebi a crivăţului, mult mai greu de suportat în special de progeniturile speciei, atît de sensibile în prima parte a vieţii !

De aceea, populînd cu capre negre Ceahlăul și Cheile Bicazului, s-a depășit în oarecare măsură și această barieră naturală.

Problema populării cu capre negre a fost materializată în vara anului 1964, cînd la Ocolul silvic Retezat s-a experimentat capturarea și creșterea cu ajutorul caprelor domestice a iezilor acestei specii. Deși iezii s-au dezvoltat mulțumitor, crescuți cu mare trudă de personalul ocolului, totuși după ce au fost transportați în țarcul de acomodare din raza fondului ce urma a fi populat la Ocolul silvic Borșa, aceștia s-au dovedit extrem de sensibili, pierind în majoritate, cu toate îngrijirile medico-veterinare acordate. Experiența a dovedit că spre deosebire de cervide, metoda de populare cu iezi, crescuți artificial, nu este cea mai indicată la capră neagră.

Pentru salvarea situației, problema populării caprelor negre a fost preluată de Laboratorul de cinegetică din I.C.A.S., care dispunînd de plase speciale de prindere, a declanșat acțiunea de capturare în Retezat, beneficiind de sprijinul permanent al personalului Ocolului silvic din zonă, precum și de cîteva cadre de nădejde din Maramureș și Brașov, sprijinite și îndrumate permanent de serviciul de vînătoare județean. Acțiune grea, plină de riscuri dar care s-a soldat cu rezultate peste așteptări. Și astfel, urmărind pas cu pas planul de populare aprobat, s-au putut popula majoritatea nișelor libere din fondurile de vînătoare amintite.

După părerea noastră, rezultatele populării caprelor negre pot fi considerate meritorii în toate cele nouă puncte principale amintite, iar în Pietrosul maramureșan rezultatele au fost demne de invidiat. De asemenea, o mențiune specială merită și populărea Siriului din Județul Buzău, unde, efectivul ultimei evaluări a depășit pe cel optim.

Și fiindcă în orice acțiune reușita se judecă în funcție de rezultatele obținute și în cazul de față rezultatele merită a fi evidențiate, după cum urmează :

Rezultă că pentru populările efectuate efectivul real față de cel optim este de circa 80%, astfel că în următorii 2—3 ani, în majoritatea fondurilor menționate, va fi atins efectivul optim și la unele fonduri chiar depășite.

Totuși, față de cele arătate, se impune ca în următorii ani să fie întărite în primul rînd nucleele de capre negre din Călimani, Ciucaș și Pietroasa Sudrigiului, pentru ca și în aceste fonduri să poată fi depășit optimul cît mai curînd posibil, specia integrîndu-se astfel pe deplin în biotop.

UMOR

— 300 lei pentru un cîine de rasă ? Și în plus, uită-te cum tot clipește dintr-un ochi ; asta ce mai înseamnă ?

— Îmi face semn să nu-l dau atît de ieftin.

*

Soția spune soțului :

— Închipuiește-ți că artista de la etajul al doilea a fost mușcată de un cîine, deși cîinele nu văzuse nici un film de-al ei...

*

— Știi că există cîini cu mai multă minte decît stăpînii lor ?

— Imposibil. Asta ar fi ceva fenomenal.

— Desigur, nu s-au întîlnit prea multe cazuri, dar eu am un astfel de cîine.

*

O femeie în vîrstă, însoțită de un cîine, se apropie de un pasaj de cale ferată și se adresează cantonierului :

— La ce oră trece trenul spre București ?

— La 10,47 !

— Dar cel mai apropiat tren spre Ploiești ?

— La 11,09 !

— Acum cît e ceasul ?

— 10,30, răspunde cantonierul.

Atunci, femeia se adresează cîinelui :

— Hai Bubi ! Putem traversa fără grijă !

*

În grădina restaurantului un client își consumă cu poftă mîncarea. În apropiere de masa sa, un cățel dă mereu din coadă, se linge pe bot și din cînd în cînd scheaună. Intrigat, clientul cheamă ospătarul.

— Ce înseamnă asta ? De ce mîrîie la mine cățelul acesta ?

— Ce să însemne ? Mîncați din farfuria sa !

M.B.

ACVARIUL

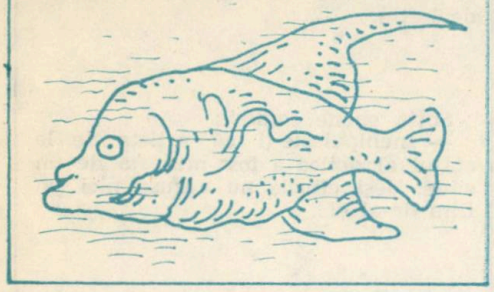

Cristian TEODORESCU

În perioada eroică, moș Papuc fusese numit dirigintele farmaciei din orașul nostru. Se spunea despre el că înainte fusese om de serviciu sau laborant în farmacie. Spre norocul celor din oraș, lui Papuc nu-i intrase în cap că numirea aceasta făcuse din el farmacist ; nu recomanda nimănui medicamente, iar celor care veneau să cumpere le cerea hîrtie de la doctor. Dacă se întîmpla cumva să nu înțeleagă cuvintele scrise în rețetă Papuc te trimetea înapoi la doctor să scrie mai deslușit numele medicamentelor. Mergea pînă acolo cu modestia că nu își spunea diriginte, cum ar fi avut dreptul, ci custodele farmaciei și aștepta să apară persoana potrivită pentru a fi diriginte. Dealtfel, om simplu, Papuc n-avea mare încredere în medicamentele pe care trebuia să le vîndă. În schimb, strînsese o mulțime de ciudățenii cu care împodobise farmacia. Pe un raft pusese vreo zece borcane cu broaște, șopîrle și șerpi conservați în formol. Într-o ladă cu nisip, trei ouă de struț ; deasupra pendulei, o bufniță împăiată cu aripile desfăcute, de parcă se pregătea să-și ia zborul ; pe peretele opus vitrinei, un insectar cu fluturi pe care n-a reușit nimeni să-i numere cu precizie, iar în vitrină, un imens acvariu cu pești exotici.

Cu timpul, custodele descoperise virtuți vindecătoare ciudățeniilor lui. Dacă îi cereai piramidon pentru dureri de cap, te punea să aștepți, iar el dispărea în depozit. Uită-te la șerpi, striga de-acolo. Te lăsa să te uiți la șerpii din borcane pînă cînd începea să ți se pară că vreunul dintre ei a început să se miște. Lăsai instinctiv privirea în jos, căutînd la dalele alb-negre ; și atunci simțeai ceva înfiorător de rece pe mînă sau pe frunte ; bagheta de sticlă a custodelui care zîmbea naiv și te întreba dacă te mai doare capul.

Ouăle de struț erau pentru tinerii timizi și pentru femeile însărcinate prima oară, fluturii lecuiau insomnii și chiar dureri de măsele, iar bufnița cu aripile desfăcute te scăpa de coșmaruri și de durerile de burtă. Singurul obiect inutil era acvariul din vitrină, care nu te vindeca de nimic. Însă era plăcut să te uiți la mișcarea fără sfîrșit a peștișorilor exotici de toate culorile printre ierburile subțiri legănîndu-se încet încoace și încolo. Puteai să te uiți la acvariul custodelui ore întregi, fără să te plictisești — și nu pentru că vedeai cine știe ce lucruri interesante, ci fiindcă nu-ți mai dădeai seama că trece timpul. Priveai peștișorii, apa, algele care se legănau și nu te mai gîndeai la nimic.

Toate astea se petreceau pe vremea cînd în orașul nostru rula un film pe săptămînă și din cinci filme, trei erau despre război și duminica lumea se plimba în hainele de duminică pe strada principală și toți eram nemaipomenit de mîndri de cele trei blocuri cu patru etaje care apăruseră în piața orașului.

Papuc și colecția lui de ciudățenii au dispărut din viața publică a orașului cînd metodele de taumaturg ale custodelui începuseră să ne plictisească. Nu mai avea nimeni timp să păzească șerpii din borcanele cu formol, așteptînd să-i treacă durerea de cap sau să numere fluturii din colecția lui interminabilă. În locul lui a apărut o farmacistă adevărată, domnișoara Saegiu, care s-a descotorosit de bufnița, șerpii, ouăle de struț, fluturii și acvariul custodelui, a scos medicamentele din depozitul unde le ținuse el și a înființat un laborator cu toate cele trebuincioase ; balanțe și sticlărie.

Domnișoara nu s-a mulțumit cu atît. A ținut un ciclu de conferințe la casa de cultură a orașului, vorbind pe înțelesul tuturor despre piramidon și aspirină, calmante și laxative, siropuri de tuse și soluții împotriva mîncărimilor. Apoi a umplut orașul cu afișe mititele care ne învățau că mușchii sînt principalul inamic al curățeniei. La timpul potrivit, ne sfătui, cu alt rînd de afișe, cum să ne ferim de gripă și așa mai departe. În privința asta, farmacia era o adevărată capodoperă ; domnișoara folosise fiecare palmă de perete și de geam pentru a ne lămuri ce trebuia să facem și mai ales ce

nu trebuia să facem, astfel că farmacia ajunsese un fel de expoziție de afișe și benzi desenate.

Dar exista și o parte neplăcută în toată povestea asta ; domnișoara Saegiu nu era din orașul nostru, fusese trimisă aici să-și facă stagiatura — la sfîrșitul celor trei ani, putea să plece în altă parte, dacă voia. Și era vădit că domnișoara, în ciuda conferințelor și afișelor ei, nu murea de dragul orașului nostru. Duminica nu ieșea la plimbare pe strada principală, filmele cu război nu-i plăceau și primea și trimitea un număr îngrijorător de mare de scrisori în fiecare săptămînă.

Astfel că la inaugurarea primei discoteci din istoria orașului bucuria noastră a fost de două sau chiar de trei ori mai mare (e greu de precizat !), cînd am văzut că printre cei prezenți era și ea. În seara aceea, am avut prilejul să aflăm că farmacista știa să danseze — nu grozav de bine, dar important era că știa și mai ales, că îi plăcea să danseze. Stilul ei avea ceva din crisparea timidă a liceenelor, dar asta nu ne-a împiedicat s-o desemnăm, în unanimitate, dansatoarea numărul unu a discotecii.

Crisparea dispăru în săptămînile următoare din mișcările domnișoarei și ea deveni, *de facto*, cea mai bună dansatoare care putea fi văzută pe ringul discotecii noastre. Faptul acesta se reflectă destul de repede în viața personală a farmacistei ; numărul săptămînal al scrisorilor expediate de ea ajunse la una singură, apoi una la două săptămîni și, în cele din urmă, una pe lună. Asta se întîmpla în perioada cînd domnișoara începuse să se plimbe duminică seara, pe strada principală, cu unul din inginerii de la fabrica de ciment. Inginerul era un tînăr înalt, slăbuț și cu umerii cam înguști ; o ținea pe domnișoara cu delicatețe de vîrful degetelor. Venise de vreo cinci ani în oraș, dar pînă atunci nimeni nu-l băgase în seamă.

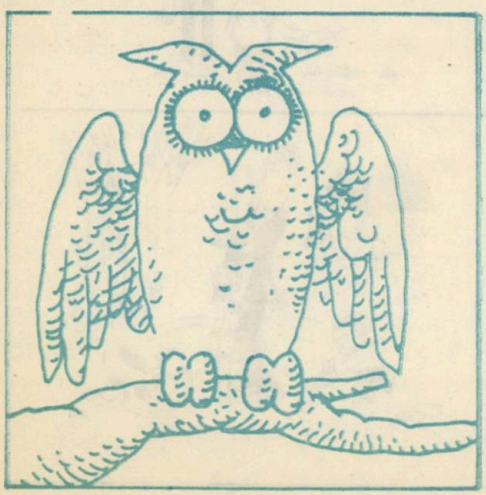

Cînd îl văzură, ținînd-o pe domnișoară de vîrful degetelor, începurăm să-l salutăm cu atîta respect, încît și o persoană înzestrată doar cu un sfert din spiritul de observație al domnișoarei și-ar fi dat seama că nu se plimba cu un oarecine. Acum, ea venea foarte rar la discotecă și totdeauna însoțită de inginerul nostru. Se plimbau în fiecare seară pînă tîrziu. Dar după vreo trei luni de asemenea plimbări, inginerul o ținea pe farmacistă tot de vîrful degetelor, ceea ce ne făcea să ne întrebăm dacă nu cumva delicatețea lui exasperantă n-avea să dureze pînă la sfîrșitul stagiaturii domnișoarei. E de înțeles deci că aflînd că inginerul se îmbolnăvise și că domnișoara îl îngrijea ea însăși, am jubiliat cu toții, fiindcă acum inițiativa era de partea domnișoarei, și ea era o persoană energică.

La început ne închipuiam că logodnicul farmacistei (așa îi spuneam acum) răcise și, firav cum era, trebuia să stea în pat. După două săptămîni, domnișoara îl mută de acasă la spital, dar nici atunci nu ne gîndirăm la nimic rău. Și deodată se răspîndi vestea că boala lui era una căreia nici chiar farmacista nu avea ce-i face. Faptul acesta ne-a cam zdruncinat încrederea în știință ; ne amintirăm de custodele farmaciei și îl puserăm să meargă la spital cu ouăle lui de struț. Moș Papuc reuși să pătrundă în spital și așeză cele trei ouă la căpătîiul bolnavului. Domnișoara nu numai că nu le îndepărtă, dar ea însăși își sfătui logodnicul să se uite la ele și chiar să le atingă. Au urmat borcanele cu șerpi, dar bolnavul era atît de slăbit, încît nu avu puterea să le privească. Cu insectarul n-am apucat să-l trimitem.

Cînd se întoarse la farmacie, domnișoara dovedi o tărie morală deosebită. Slăbise puțin, în rest arăta neschimbată și se purta de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic ; ne prepara ca de obicei în laborator siropuri, prafuri și soluții și ne explica cum și cînd trebuie să le folosim, ajutîndu-ne astfel că ne recăpătăm încrederea în știință.

Acum domnișoara se plimba de una singură duminica, dar felul cum își ținea mîna stîngă, ceva mai îndepărtată de trup și cu degetele întinse și aerul ei inabordabil te făceau să crezi că nu se simte singură. Cei care treceau pe lîngă ea o ocoleau ca și cum lîngă ea s-ar mai fi aflat cineva, care o strîngea cu delicatețe de vîrfurile degetelor.

Expresia de femeie însoțită a dispărut de pe fața domnișoarei în ziua cînd ea a înlăturat afișele din vitrină, lăsîndu-ne să vedem în spatele geamului gros, nu acvariul cu pești exotici al custodeului, cum ar fi fost de așteptat, ci un lucru dintr-o substanță roz-gălbuie, care ne fascină pe toți, deși nu înțelegeam ce reprezintă. Custodele studie forma și culoarea obiectului aceluia și spuse că seamănă cu un ciorchine de icre văzut la microscop. Era o explicație convingătoare, așa că un timp ne uitarăm la obiectul acela, ca și cum ar fi fost un ciorchine de icre monstruoase. Altcineva, la curent cu ultimele cuceriri ale științei, afirmă că obiectul din vitrină reprezenta modelul mărit de cîteva mii de ori al unei formațiuni de celule plazice. Una sau alta, ciudățenia roz-gălbuie a farmacistei avea darul că ne zgîndărea neliniștea. Cînd treceai prin fața vitrinei, chiar dacă uitai să întorci capul, îți aminteai că lucrul acela era acolo ; și asta era destul pentru a-ți stîrni nesiguranța. Partea cu adevărat neplăcută era că nesiguranța aceasta n-avea legătură cu nimic concret, era o stare cețoasă care te făcea să îți asculți bănuitor răsuflarea și zgomotul pașilor și să te întrebi dacă vocea ta era cu adevărat a ta, ceea ce uneori era insuportabil. Domnișoara nu părea să-și dea seama de efectul lucrului aceluia asupra noastră, iar noi o respectam prea mult pentru a îndrăzni să-i cerem să-l scoată din vitrină. De aceea cînd ea își termină stagiatura și părăsi orașul, toată lumea a răsuflat ușurată.

Farmacista lăsase lucrul acela oribil în vitrină — îl uitase ori ni-l lăsase amintire, dar asta nu ne-a împiedicat, în dimineața zilei următoare, să-i cerem custodelui să îl ia din vitrină și să instaleze acvariul la loc, definitiv, deși știam că e de prisos, fiindcă lucrul acela neliniștitor ne rămăsese definitiv în memorie.

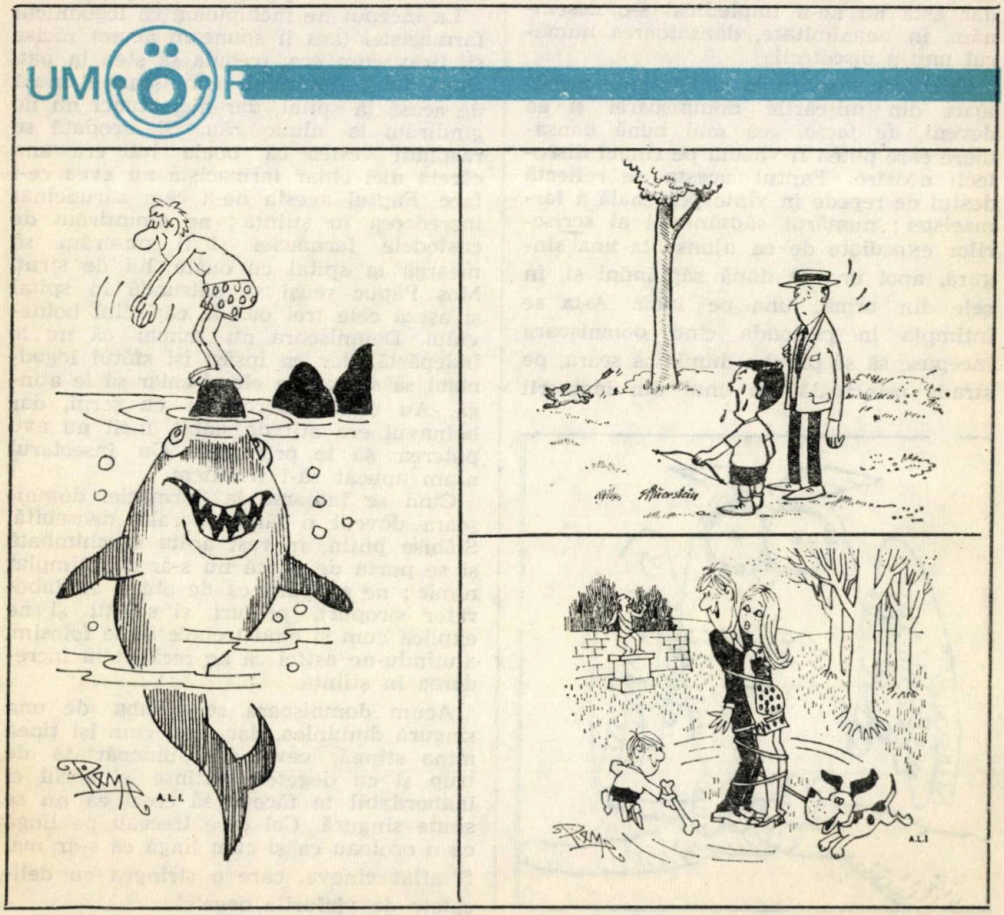

DANSUL COCOȘULUI SĂLBATIC

„...nu ți-am spus, mîndrule, să nu cînți,
să nu zbori, să rămîi vîrf de brad
încremenit în așteptarea perechii ?
Nu ți-am spus, dragule, să nu închizi ochii
și strigătul de luptă să-l oprești,
să privești, ți-am spus,
doar să privești !

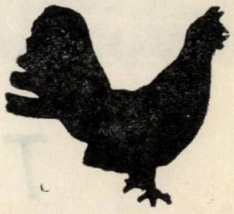

Eu numai spre cer trag, focul meu
numai în aer te caută,
puterea lui
ca o rază de stea grăbindu-se
ajungîndu-te-n zori —
te-am rugat, mîndrule, să nu cînți,
te-am rugat să nu zbori.

Ce-ai văzut dinspre cer spre pămînt
— stele-sus, codri-jos și mulțimi
în frămînt
și iubiri și dureri : vechi comori —
ai voit să te-nalți,
să visezi
și să zbori !

Pătimaș vînător,
saltul tău în albastrul abis
m-a amețit de plăcere : șuierau în vînt
largile-ți aripi de zeu
— despletită chemare —
și atunci ochiul meu
se făcu împușcare..."

(Metalic, dinspre morți, ochiul său
mă privea
sufletul mi-l ardea
— plisc de azur țipăt mut,
aripi reci gînd închis :
„să nu cînt
să nu zbor
în înaltul abis ?")

„...iartă-mi lacrima sinceră —
undeva pasărea îți așteaptă puterea ;
iată ultimile zăpezi și Muntele
pregătindu-se
pentru frenetice nunți —

*

oh, ți-am spus, mîndrule, să nu zbori,
te-am rugat, dragule, să nu cînți"

Radu CĂRNECI

Totul despre somn

Nicolae STOENESCU

Din marele supraordin al Teleosteenilor (pești cu scheletul complet osificat), aproape 11 500 specii din cele aproximativ 12 000 existente, face parte și ordinul Siluroidea (Siluroizii), avînd ca prototip specia Somnului european *(Silurus glanis)*, cel mai important ca dimensiuni și arie de răspîndire, oaspete permanent și binecunoscut al apelor dulci din țara noastră.

La noi, somnul populează apele Dunării, cu bălțile adiacente, bălțile de litoral și interioare, precum și aproape toate rîurile : Prutul de sus, apele moldovene, în special Siretul, apele Munteniei, Olteniei și — mai ales — ale Podișului transilvan, de unde, în fiecare an, prin revista noastră ni se vestesc capturi spectaculoase (30—40 kg și mai mult), ceea ce, orice s-ar spune, stîrnește invidia pescarilor sportivi din alte părți ale țării. Somnul este uriașul peștilor din apele dulci ale țării noastre (așa cum morunul este uriașul peștilor apelor noastre maritime) putînd ajunge la o lungime de peste 4 m, cu o greutate depășind chiar 300 kg ; excepțional au fost capturate exemplare și mult mai mari. Subsemnatul am avut ocazii să înregistrez de-a lungul anilor, existența unor asemenea exemplare excepționale scoase din apele Dunării.

Exemplare mult mai modeste, începînd de la 300 g și pînă la 4—5 sau 10—12 kg ori mai mult, pot oricînd face bucuria și — bineînțeles — surpriza pescarului sportiv care știe să-l momească și unde să-l caute. Somnul, în limbajul pescarilor profesioniști, poartă diferite denumiri funcție de dimensiuni (greutate) : *moacă* pînă la 3—400 g, *somotei* — pînă la 1 kg, *iaprac* — pînă la 4—5 kg, *iarma* pînă la 10—12 kg și *somnpană* de la 12 kg. Somnul trece destul de repede prin aceste stadii : către 2 ani atinge 1 kg, în condiții bune de hrană, la 5—6 ani ajunge la 8—10 kg, iar puțin peste 10 ani poate atinge 20—25 kg.

Corpul somnului este masiv, puternic și aproape cilindric în partea anterioară, pentru a se turti apoi lateral, ascuțindu-se către coadă ; capul mare, cît grosimea corpului este mult comprimat dorso-ventral avînd o gură mare cît lățimea lui, prevăzută cu buze groase, cărnoase. Maxilarul superior poartă, către colțurile gurii, două mustăți lungi, groase la bază, iar sub buza inferioară, două perechi, mai subțiri și mai scurte ; sînt organe tactile foarte sensibile și — se pare — au și o anumită sensibilitate gustativă și la variații de temperatură. Gura este armată, de-a lungul maxilarelor, cu anumite plăci osoase purtînd o puzderie de dinți foarte ascuțiți, conici, cu vîrful îndoit spre înăuntru, ceea ce subliniază caracterul de răpitor al somnului, deși acest pește mănîncă de toate.

Ochii, surprinzători de mici în raport cu dimensiunile corpului, sînt așezați foarte jos, puțin deasupra și înapoia colțurilor gurii ; simțul văzului este cu mult

inferior simţurilor localizate în mustăţi. Lipsită complet de solzi, dar acoperită cu un mucus lunecos, pielea somnului are o culoare mohorîtă, cenuşiu închis, marmorată şi cu laturile oarecum măslinii, ceea ce-i permite un perfect camuflaj pe fundurile mîloase, unde somnul se aţine de predilecţie. **Pielea somnului** se poate prelucra industrial. Înotătoarele ventrale sînt bine dezvoltate şi puternice, ventralele mai puţin iar caudala se prelungeşte mult spre anterior unindu-se cu ventrala anală ; somnul are o singură dorsală, surprinzător de mică faţă de dimensiunile peştelui, ca un biet apendice inutil, situat cam în drept

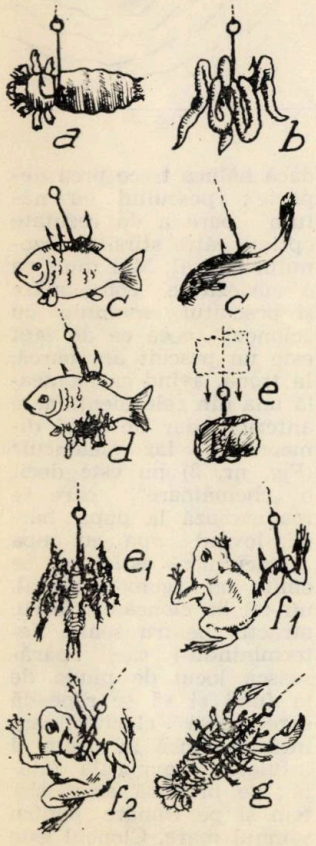

Fig. 1

tul orificiului anal. Forma corpului este perfect adaptată vieţii pe fundul apelor, unde hălăduieşte cea mai mare parte din timp, cu rare incursiuni între două ape şi spre suprafaţă. Somnul este un vorace răpitor nocturn, începînd a-şi căuta hrana după căderea întunericului şi pînă către zorii zilei ; de aceea, pescarul sportiv îl va căuta către căderea serii şi foarte devreme in zori (noaptea pescuitul fiind interzis). Se hrăneşte — în general — cu tot ce i se oferă voracităţii lui : peşti de toate speciile, broaşte, lipitori, raci şi toate soiurile de vietăţi ale fundului acvatic, vii sau chiar moarte, căci somnul nu dispreţuieşte nici animale moarte sau resturile lor ; din această cauză i se spune, pe drept „gunoierul bălţilor". Nu dispreţuieşte nici momelile folosite normal pentru crap sau alte specii : mămăligă, rîmă, peştişori vii sau morţi etc. şi de aceea, adesea, pescarul, care pîndeşte muşcătura crapului ori a ştiucii, poate avea surpriza luptei cu un somn. Somnul tînăr (moaca şi chiar somoteiul) trăieşte în cîrduri de acelaşi „contigent" şi este de o neobişnuită lăcomie, astfel că pescarul sportiv are, adesea ocazia să „tragă" din acelaşi loc, unul după altul, o considerabilă cantitate de moace sau chiar somotei. Adult, somnul se însingurează ; iapracul, iarmaua şi, mai ales, somnul-pană îşi stabilesc zone individuale de staţionare, pîndă şi căutarea hranei unde stau ziua şi pe care le părăsesc vremelnic noaptea, pentru scurte incursiuni între două ape sau către suprafaţă. Somnul mare îşi apără zona proprie de vînătoare devenind foarte agresiv faţă de semenii săi care i-ar încălca teritoriul şi pe care pur şi simplu îi înghite dacă dimensiunea lor i-o permite. Locurile din bălţi unde stă de regulă şi trebuie căutat somnul, sînt : gropane la adîncimi mari, cuptoare adînci sub maluri, pe lîngă buşteni prăvăliţi în adîncuri ; în ape curgătoare trebuie cercetată zona bulboanelor şi anafoarelor, care totdeauna ascund la fund gropi săpate de apă şi unde curentul strînge tot felul de resturi de hrană.

Toamna tîrziu, somnul se retrage în gropi, la adîncime mare, unde se îngroapă în mîl, doar cu capul afară, pentru o respiraţie încetinită ; hibernează fără a se hrăni pînă către finele lunii martie cînd îşi reîncepe ciclul vieţii normale.

Se reproduce în aceeaşi perioadă cu crapul, începînd a depune icrele cînd apa ajunge la 18—20° C, la apă mică, fie într-o gropiţă făcută de femelă, fie pe ramuri căzute pe fund, ierburi etc. Masculul, cu un instinct de paternitate deosebit, păzeşte clocitoarea cu strănicie şi dacă apele scad şi este ameninţată de uscăciune, o stropeşte permanent cu coada pînă cînd progenitura iese din boabe şi ia drumul apei ; acest instinct paternic încetează însă după ce puietul începe a trăi pe cont propriu, cînd, poate deveni prada propriilor părinţi ! După 2—3 săptămîni puietul devine răpitor în lege şi devorează, el însuşi, puiet mai tînăr. De reţinut : icrele de somn sînt toxice.

Momelile cele mai eficace pentru pescuitul sportiv la somn vor fi tocmai cele care formează hrana obişnuită, naturală, pe sezonul respectiv :

— primăvara (Fig. 1)

— coropişniţă mare cu ghearele mari rupte (a), rîme mari groase, de preferinţă rîme şerpeşti înţepate de mai multe ori pe cîrlig ca un buchet (b), rîme obişnuite de gunoi,

dar mari și prinse la cîrlig în buchet, lipitori mari (preferabil întoarse pe dos cu ajutorul unui bețișor) peștișori vii (c), între care cărășelul și țiparul trăiesc cel mai mult în cîrlig, buchet de intestine de pasăre, un pește mort cu burta ruptă ca să atîrne intestinele (d), bucățele de ficat (e) ;

— *vara* (iulie-septembrie) la momelile de mai sus, care nu vor fi disprețuite nici în acest sezon, se vor adăuga, ca foarte eficace, buchet de larve de „rusalii" (e_1) mai zise și „babițe" (efemere), broscuțe prinse de coapsa piciorului dinapoi (f_1) sau de pielea spatelui (f_2), raci mici (g).

Menționăm, ca o ciudățenie (manifestată exclusiv la acest pește) că pentru somn, o momeală deosebit de atractivă este... o bucățică de săpun (dar numai săpun de rufe, din comerț, cu pronunțat miros de gaz, ulei mineral etc.) ; este deosebit de eficace pentru somnul mare, în apele curgătoare în care peștele urcă spre amonte, atras de la distanțe mari de-a lungul undei purtătoare a mirosului (poate și a gustului) de săpun. Subsemnatul am asistat de mai multe ori la capturarea în apele Dunării vechi — în dreptul comunei Mărasu — a unor somnipană, de către pescarii profesioniști, la pripoanele ale căror cîrlige aveau ca momeală numai săpun, din calitatea arătată mai sus.

Cînd se așteaptă capturarea unor exemplare mari, momelile vor fi de dimensiuni adecvate : caras mare, broască mare, chiar un șoricel, buchete mai mari de rîme, de intestine etc. ; cîrligele pentru aceste momeli pot fi simple dar — din experiență — credem că sînt preferabile triplele (în afară de pescuitul la moacă și șomotei).

Sculele folsite și firul

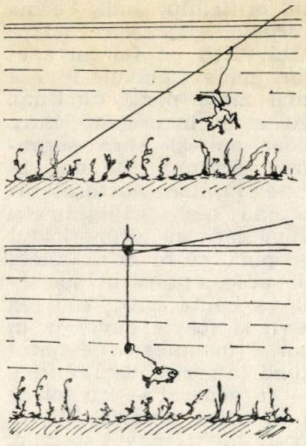

Fig. 2

de nylon vor fi mai puternice sau mai fine, funcție de mărimea capturii urmărite. Pentru moacă și șomotei, în ape stătătoare sau în cotloane de ape domol curgătoare, se poate pescui „la scurt", cu echipement obișnuit. Pentru exemplare mai mari, se va folosi lanseta mai rigidă, fir de 0,40 (sau mai gros) cu frîna de fir perfect reglată ; aceste precauții sînt absolut necesare, deoarece, la greutate egală, somnul impune sculelor un efort mult mai mare decît oricare altă specie, datorită cozii sale lungi, puternice, care ondulînd de la jumătatea corpului (nu numai din pedunculul caudal ca la alți pești) lucrează ca o adevărată elice. În pescuitul „la lung" montura clasică este de folosit, dar distanța dintre plumbul final și cîrligul de jos va spori pînă la 1—1,5 m pentru că, întinzînd bine firul, momelile să nu stea chiar pe fund ; se poate pescui cu succes și cu montura menținută între două ape de o plută convenabil dimensionată, care va permite unei momeli vii să evolueze larg cît mai spre fund și deci foarte atractiv pentru somn (Fig. nr. 2). Somnul mai poate fi „încercat" și la nălucă ; în acest caz se vor folosi numai năluci argintii (luminozitate redusă spre fundul apelor), ondulante, armate cu un triplu sau — și mai bine — un blinker (cu două triple), purtate cît mai aproape de fund, căci altfel somnul, lieneș din fire, nu va ataca

Fig. 3

dacă năluca trece prea departe ; pescuitul cu năluca pare a da rezutate optime către sfîrșitul sezonului estival. Mai mult ca o curiozitate, consemnăm și pescuitul somnului cu „cloncul", ceea ce de fapt este un pescuit din barcă, la trenă, avînd ca momeală una din cele menționate anterior, dar de mari dimensiuni, iar „cloncul" (Fig. nr. 3) nu este decît o „chemătoare", care se manevrează la pupa bărcii, lovind apa cu cupa „cloncului" astfel că se emite un zgomot special, un fel de cloncănit, foarte atractiv pentru somn, determinîndu-l să-și părăsească locul de pînză de la fund și să se repeadă spre sursa cloncănitoare întîlnind încă în drum și înfulecînd momeala fatală ; se practică acest sistem și pe Dunăre, pentru somnul mare. Cloncul este confecționat din lemn.

JULES VERNE

un anticipator în apărarea naturii

V. GEORGE

ÎNTRE NUMEROASELE ANIVERSĂRI înscrise în calendarul UNESCO al anului 1980 a fost și aceea a 75 de ani de la moartea lui Jules Verne (1828—1905). Marele anticipator s-a bucurat în spațiul mioritic de o celebrare cu totul aparte, gest datorat Editurii „Ion Creangă" care, prin a sa „Bibliotecă Jules Verne", a repus în circulație, într-o ediție remarcabilă — devenită raritate încă de la apariție — cele mai valoroase romane ale scriitorului francez.

Cel de-al 27-lea titlu, „800 de leghe pe Amazon", a pus la îndemîna cititorilor mai mult sau mai puțin tineri, nu numai povestea palpitantă a familiei Joam Dacosta și a aventuroasei călătorii cu „jangada" pe Amazon, de la Iquitos la Belem,

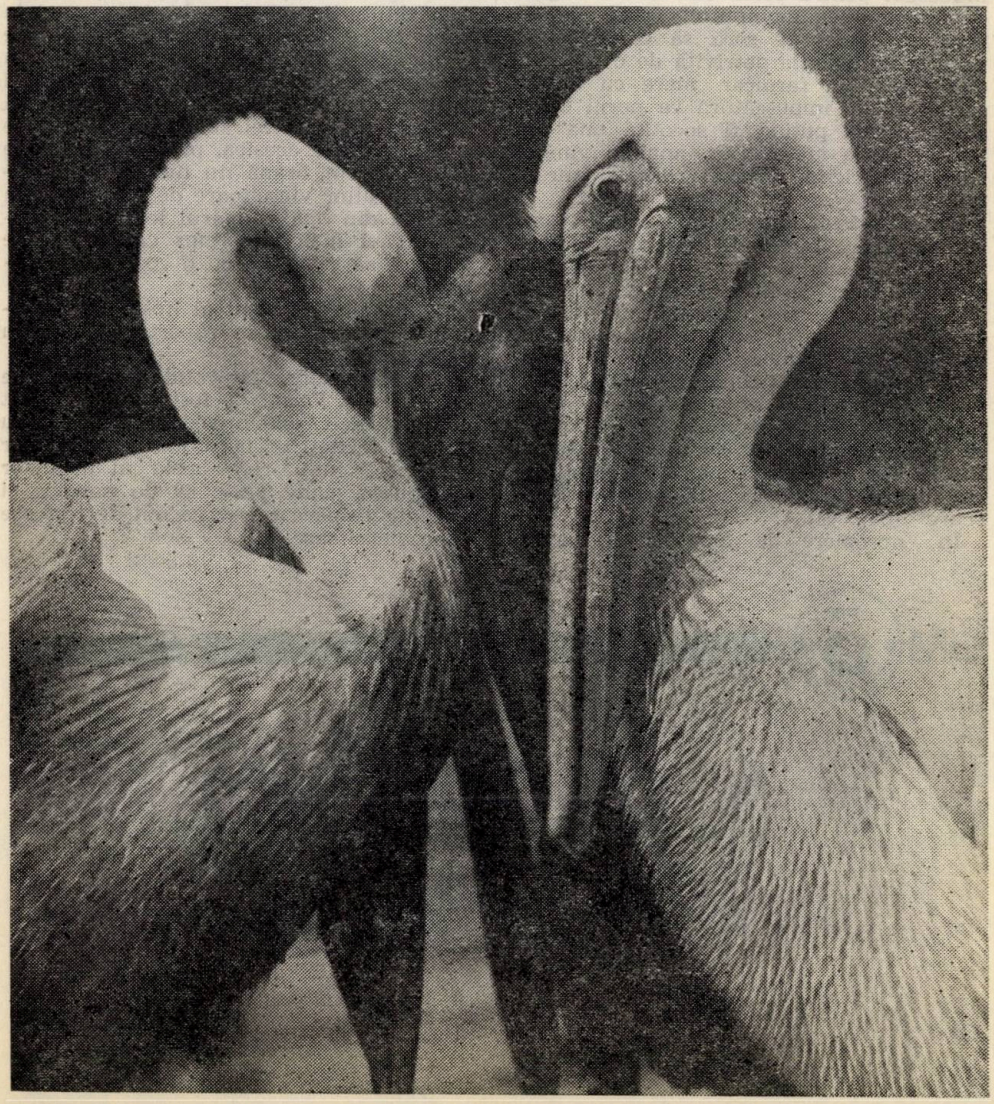

ci și o amplă și minuțioasă reconstituire a mediului geografic, socio-istoric și etnologic al bazinului Amazonului.

Chiar dacă evenimentele se situează în mijlocul secolului al XIX-lea, mai precis în anul 1852, te izbește atitudinea autorului, de la sfîrșitul aceluiași secol, față de natura generoasă a Amazoniei și mai ales atitudinea critică față de practicile locale care primejduiesc viața speciilor, un veritabil semnal de alarmă, auzit, din nefericire, prea tîrziu, cam în anii noștri. Dar, să dăm mai bine cuvîntul autorului, subliniind pasajele care ne interesează.

„Benito... arăta chiar eroism... atunci cînd zărea vreun tapir, din cei care se numesc în Brazilia „antas", un fel de elefanți pitici, aproape dispăruți din regiunea Amazonului de Sus și a afluenților săi, pachiderme căutate de vînători tocmai pentru raritatea lor, iar de mîncăcioși pentru carnea lor, mai bună decît cea de vacă, îndeosebi pentru ceafa lor, al cărei gust depășește orice închipuire" (pag. 47). „O înștiință totuși pe sora sa că, dacă se va afla la distanța potrivită de o „tamandoa assa", un furnicar mare cu înfățișare ciudată, împușcătura va porni de la sine, aceasta putînd fi socotită una din loviturile de maestru în analele vînătorii. Din fericire, uriașul furnicar nu se ivi..."

Din nefericire, aceasta avea să se iveasă mai tîrziu, în timpul coborîrii Amazonului. „Era un tamanoar foarte frumos, cu coada lungă și coama cenușie, cu botul ascuțit pe care și-l vîră prin furnicare... cu labele lungi și subțiri, înarmate cu unghii ascuțite, avînd aproape 15 centimetri, care se pot închide ca degetele unei mîini. Dar ce mînă are tamanoarul ! Cînd apucă cu ea ceva, trebuie să i-o tai ca să dea drumul prăzii. De aceea, călătorul Emile Carrey a spus pe bună dreptate, că „însuși tigrul piere în această strînsoare" (pag. 91).

În apropiere de San-Jose-de-Matura participăm la un adevărat masacru al broaștelor țestoase. „Depunerea ouălor este un eveniment de seamă în viața indienilor de pe malurile Amazonului și ale afluenților săi. Ei pîndesc sosirea țestoaselor și pornesc la strînsul ouălor în sunetul tobei... Țărmurilor ce rămîn descoperite după retragerea apelor, atrăgînd prin aceasta mai multe țestoase, li s-a dat denumirea de „plaje regale"... Așadar, țestoasele sau ouăle de țestoase fac obiectul unui negoț foarte însemnat în tot bazinul Amazonului. După ce și-au depus ouăle, unele dintre ele sînt întoarse cu burta-n sus și sînt păstrate vii, fie că sînt închise într-un țarc, fie că sînt priponite de niște țăruși. În felul acesta poți avea oricînd carne proaspătă. Cu țestoasele mici, abia ieșite din găoace, lucrurile se petrec altfel... Carapacea lor e încă moale, carnea foarte fragedă și pot fi mîncate coapte ca și stridiile. Sub forma asta se consumă cantități foarte mari. Și totuși, prin ținuturile scăldate de Amazon și la Para, ouăle de țestoasă mai sînt folosite și într-altfel. Din ele se scoate „manteigna de tartaruga", adică untul de țestoasă și pentru care se folosesc anual între două sute cincizeci și trei sute de milioane de ouă... Cu toate acestea, prin faptul că ele servesc drept hrană nu numai băștinașilor ci și altor viețuitoare de pe uscat, din aer sau din apă, numărul lor a mai scăzut, astfel încît s-a ajuns ca un pui de țestoasă să se vîndă cu o „pataca" braziliană".

Zguduitor document al lipsei de discernămînt a omului în raporturile sale cu natura !

Din nefericire, pericolul semnalat de către Jules Verne a fost atît de mult ignorat, încît azi broaștele țestoase au devenit rarități ce fac obiectul parcurilor ecologice, cum este acela al insulelor Galapagos, unde peste 60 de paznici și specialiști apără cele zece mii de țestoase supraviețuitoare.

UMOR

desen de Nic. Nicolaescu

O COMEMORARE :

Georges Cuvier

(1769—1832)

Dacă astăzi avem posibilitatea să vedem în cărți, albume sau filme imaginile unor animale demult dispărute, faptul se datorește îndeosebi celebrului naturalist *Georges Cuvier*, de la a cărui moarte se împlinește anul acesta un veac și jumătate.

Cuvier s-a născut în 1769 la Montbéliard, deci într-un ținut de limbă și cultură franceză, cu toate că pe atunci localitatea aparținea ducatului de Württemberg. După studii generale la Stuttgart, el vine în Franța, unde prietenia cu abatele A. H. Tessier (1741—1837) îl va conduce pe tînărul Cuvier pe calea studiului științelor naturale. Dar cel ce a contribuit cu adevărat la formarea sa ca biolog a fost deja reputatul Etienne Geoffroy Saint-Hilaire (1772—1844), care, pe parcursul întregii sale vieți, îi va fi în același timp prieten, concurent și adversar.

Cuvier este autorul unor lucrări fundamentale de zoologie,

Profundele sale studii de anatomie comparată l-au condus pe Cuvier la fundamentarea principiului *corelației dintre caractere*, în virtutea căruia un anumit caracter determină particularități bine conturate în diferite părți ale organismului animal ; altfel spus, unele caractere sînt în mod obligatoriu asociate, pe cînd altele se exclud categoric. De exemplu, toate mamiferele cu coarne au copite, au măsele cu creștere continuă, consumă hrană vegetală și rumegă.

Pe această temă a devenit cunoscută o întîmplare, se pare că reală : Un student de-a lui Cuvier intenționă într-o bună zi să-i joace o festă maestrului său. Îmbrăcat într-un costum de drac (știm și noi, din poveștile noastre, cum arată „necuratul"), el pătrunse tiptil în cabinetul de lucru al profesorului și cu un glas mefistofelic, i se adresă : „Cuvier, eu sînt diavolul ; am venit să te mănînc". Cuvier se întoarse calm, îl măsură din cap pînă-n picioare, murmurînd ca pentru sine : „Coarne... copite despicate...", apoi continuă : „Regret domnule, dumneata nu mă poți mînca, dumneata ești un ierbivor", și își văzu mai departe de lucru.

Întemeindu-se pe principiul corelației caracterelor, Cuvier a reușit ca pe baza doar a cîtorva fragmente de schelet să reconstituie întregul animal căruia îi aparțineră acestea. Demonstrația cea mai celebră a acestui principiu s-a datorat unui mamifer marsupial. În 1805, a fost extrasă la Montmarte o bucată de gips care prezenta amprenta unei fălci de opossum, neam de animale care în zilele noastre trăiesc doar în America și Australia. Cuvier indică locul unde, în masa amorfă de gips, trebuiau să se găsească oasele marsupiale. Scepticii și curioșii erau de față cînd, prin îndepărtarea succesivă a materialului, sînt găsite într-adevăr oasele marsupiale a căror existență și poziție fuseseră prevăzute de către Cuvier. Iar marele naturalist va putea acum să afirme pe drept cuvînt că „marele merit al unei teorii este fără îndoială capacitatea sa de a prevedea fenomenele".

Din păcate, Cuvier nu a avut în toate direcțiile o asemenea clarviziune. Fixist convins, dar neputînd să nege succesiunea speciilor animale pe parcursul erelor geologice, el a imaginat acele catastrofe totale, urmate fiecare de cîte o nouă „creație divină". În pofida erorilor sale, Georges Cuvier ocupă un loc de cinste în galeria marilor figuri ale științei universale, fiind considerat părintele anatomiei comparate și al paleontologiei animale, iar într-o apreciabilă măsură chiar al zoologiei sistematice.

M. DAN

CÎINII ÎN ISTORIE ȘI LITERATURĂ

● În anii 116—27 î.e.n. eruditul roman Marcus Terentius Varro clasifică 5 rase de cîini în „Rerum rusticarum libri" : ciobănesc, paznic de casă, de vînătoare, dog și de agrement.

● Împăratul Cezar a dus în campaniile sale Moloși în Galia și Anglia, formîndu-se apoi pe acele meleaguri actualul Dog Mastiff și alte rase.

● Henric al VIII-lea a acordat ajutor în oameni, dar și un detașament de 400 de Mastiffi, lui Carol al V-lea, în luptele pe care acesta le purta în Franța.

● Avanposturile cetății Corint erau păzite de 50 de cîini care au murit în luptă în afară de celebrul „Sotter" care a scăpat și i s-a asigurat o pensie pe viață și un colier de argint.

● În pravilele lui Matei Basarab și Vasile Lupu, în secolul al XVII-lea, sînt primele legiferări care pedepsesc cruzimea față de cîini și acordă protecție pentru viața și sănătatea acestora.

● Existența a peste 100 milioane de cîini în întreaga lume, în cadrul celor aproape 600 rase, parte recunoscute ca atare, iar altele încă anonime, atestă extraordinara popularitate de care se bucură prietenul nostru în societatea modernă.

● Un sondaj efectuat de o revistă britanică pe un număr de 1600 de cititori, privind animalul preferat, a dat cîștig de cauză cîinelui. Calul a ocupat locul 2 iar pisica doar locul 3.

S. NICOLAE

VARIETĂȚI

DIN VIAȚA ANIMALELOR

Cînd incendiul mistuie pădurea, toate animalele fug în aceeași direcție, fără ca cele puternice să atace pe cele slabe. Este o dovadă în plus că în caz de pericol animalele sînt mult mai solidare decît oamenii.

*

Ecologii din Nepal au semnalat că unul dintre exemplarele rare de faună din Himalaia, renul mosc kabarghi, este pe cale de dispariție. În prezent, autoritățile au luat măsuri pentru salvarea acestei specii. Au fost create rezervații naturale în regiunile muntoase populate de reni, iar vînarea lor este permisă numai în anumite perioade. „Moscul din Himalaia" este vînat masiv de contrabandiști fiind cunoscută larga utilizare în farmacologie și cosmetică a lichidului extras din rinichii săi.

*

În Tasmania — insulă aflată la sud de Australia — în urmă cu abia un secol, se întîlnea peste tot : tigrul de Tasmania, ultimul exemplar semnalîndu-se în... 1934 ! Totuși, după unele mărturii ale localnicilor, cîteva exemplare mai trăiesc încă aici. Aceste carnivore — care nu mănîncă decît animale vînate de ele — sînt niște mamifere cu aspect de lup, avînd însă blana vărgată ca a tigrilor. Dealtfel, denumirea lor științifică — *Thylacinus cynocephalus* — înseamnă, în traducere, „cap de cîine". Istoria dispariției animalului este legată de istoria insulei. Mai precis, este vorba de venirea primilor europeni la începutul secolului al 19-lea. Aceștia au adus cu ei, din Anglia, obiceiul creșterii oilor. Numai că oile erau și hrana preferată a tigrului tasmanez și, de aceea, s-a pornit vînarea lor sălbatică. Acum, se speră că supraviețuirea cîtorva exemplare de tigru tasmanez va oferi posibilitatea refacerii acestei specii.

*

În urma unei boli de piele, leul Nero, pensionar al Grădinii zoologice din Philadelphia, a chelit. Odată cu coama și-a pierdut și autoritatea față de vecinii de volieră, care au început să devină agresivi față de el. Pentru a-l pune la adăpost pe „regele animalelor" de riscul acestor atacuri, admnistrația grădinii s-a gîndit să-i pună o perucă. Lui Nero i-a plăcut așa de mult, încît nu-i mai lasă pe îngrijitori să i-o scoată. Dar cum „coama leonină" artificială trebuie și ea întreținută, administrația a dat un anunț că se caută un „frizer" pentru leu. Deocamdată nu s-a prezentat nimeni...

URSUL

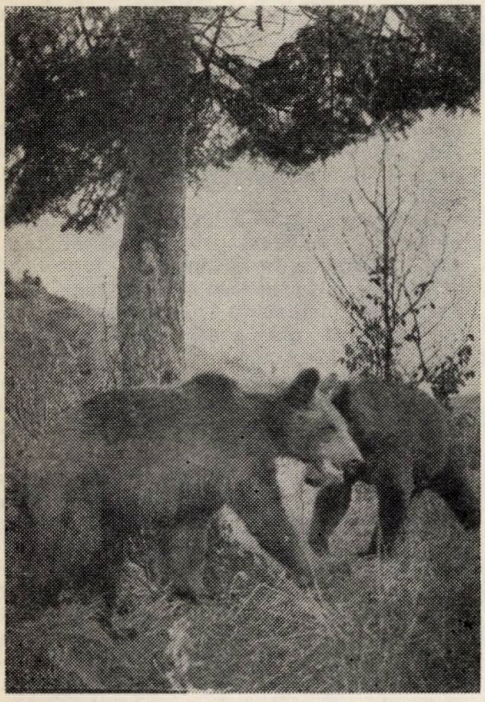

VĂZUT MAI DE APROAPE

Dr. Mihai COCIU

Prima mea întîlnire cu ursul a avut loc cînd aveam numai cîţiva ani, trei sau patru, nu-mi amintesc precis. Este adevărat, ursul cu care am făcut atunci cunoştinţă era confecţionat din pluş, umplut cu zegras, avea ochi cafenii de sticlă, dar, în totul luat, era tare drăgălaş. Îl chema — se putea altfel ? — Martinică.

Urs adevărat am văzut ceva mai tîrziu. Avea botniţă şi era legat de gît cu un lanţ de care îl trăgea ursarul ce-l punea să „joace", bătînd din tobă. Spectacolul era grotesc, oribil chiar, şi în ciuda curiozităţii copilăreşti, am părăsit repede gloata spectatorilor.

Apoi am văzut urşi la circ. Aici, datorită măiestriei dresorului şi clasicului truc cu recompensarea administrată după fiece număr reuşit, sub forma unei anemice bucăţele de zahăr, numerele cu Moş Martin nu mi-au mai făcut aceeaşi impresie penibilă.

Aveam să reîntîlnesc ursul îndată după terminarea facultăţii, cînd am început să lucrez la Grădina Zoologică. De data aceasta aveam de-a face direct cu el, îl aveam în grijă şi, trebuie să mărturisesc, mi-a trezit în cel mai înalt grad interesul. Este uimitor şi deplorabil cît de puţine lucruri aflăm despre animalele sălbatice în cursul instruirii noastre. Terminasem facultatea de biologie, ştiam formulele dentare ale diferitelor ordine şi familii de mamifere, ariile lor de răspîndire, tot felul de amănunte anatomice, dar despre viaţa şi obiceiurile animalelor nu cunoşteam, practic vorbind, mare lucru. Or, ca să îngrijeşti corect un animal, nu-i suficient să-l iubeşti aşa, la modul general, ci să-l înţelegi, pentru a veni în întîmpinarea trebuinţelor sale. Documentarea în literatura de specialitate, dar mai ales observaţia şi practica zilnică m-au instruit însă mai repede decît credeam şi pot spune astăzi că ştiu cîte ceva despre adevărata fire a ursului.

Dacă în copilărie nu căpătăm cunoştinţe obiective despre urs, în schimb rămînem profund marcaţi de influenţa literaturii beletristice şi a filmelor de animaţie, influenţă ce se întipăreşte profund în mintea noastră crudă şi aptă, la acea vîrstă, să absoarbă şi să reţină pentru toată viaţa informaţiile ce i se oferă, cu atît mai mult cu cît ele survin într-un puternic context afectiv.

Or, cum apare ursul în majoritatea poveştilor sau filmelor cu animale ? Ca un Moş Martin bun, naiv dacă nu chiar prostănac de-a binelea, greoi, uneori lacom, cînd păcălit de vulpe, cînd fugărit de albine. N-aş zice că toate caracterele atribuite de creatorii artişti ursului sînt eronate ; unele din ele se potrivesc cu realitatea fiind rezultatul unor observaţii empirice de mare fineţe şi instuiţie estetică. De cele mai multe ori, însă, în creaţiile artistice animalele reprezintă o imagine simbolică în care omul îşi proiectează propriile trăsături şi sentimente, preocupîndu-se foarte puţin, uneori deloc, de redarea obiectivă a realităţii. Dacă în ceea ce priveşte psihologia umană literatura, arta în general, reprezintă o adevărată enciclopedie de informaţii corecte, nu acelaşi lucru s-ar putea spune despre psihologia animală. Motivele sînt subtile şi complexe, şi nu intră în intenţiile noastre să le abordăm aici. Un singur lucru trebuie să spunem pentru a putea

continua. Omul pleacă de obicei în umanizarea animalului de la trăsăturile înfăţişării acestuia, pe care le interpretează potrivit propriului său cod expresiv.

Astfel se explică de ce ursul, datorită corpului său îndesat, este socotit îndeobşte un animal greoi. Cine a văzut însă urs alergînd în spaţiu deschis, şi eu l-am văzut cu ocazia a două evadări memorabile, rămîne stupefiat de viteza cu care se deplasează acest animal bondoc, atunci cînd anumite situaţii îl determină s-o facă.

Dar cea mai bună şi neuitată dovadă despre agilitatea ursului mi-a furnizat-o o întîmplare care, din fericire, n-a avut urmări grave. Eram de serviciu într-o după masă şi, întrucît se apropia predarea schimbului, efectuam, conform rutinei, un control al amplasamentelor, acordînd o atenţie deosebită celor în care se aflau animalele periculoase. Ajungînd în coridorul de serviciu al pavilionului urşilor, am început a verifica zăvoarele şi lacătele de la porţile boxelor. Într-una din boxe era un urs, Mitică, aflat cam la o distanţă de un metru de poarta cu gratii. Întrucît mi s-a părut cam abătut, m-am apropiat mai mult decît trebuia de grilă pentru a-l privi cu atenţie. Dar, abia ajuns lîngă gratii, m-am pomenit izbit cu o forţă teribilă în piept şi proiectat în zidul din spate încît, pentru moment, mi s-a tăiat respiraţia şi, fără a exagera, mi-am pierdut „uzul raţiunii" neînţelegînd ce s-a întîmplat.

Cînd m-am dezmeticit, botul lui Mitică, scos printre gratii, şi pufnelile lui furioase, m-au lămurit. Cu o iuţeală de neînchipuit, ursul care se afla în patru labe, la aproape un metru de poartă, a sărit la atac, într-o fracţiune de secundă, lovindu-mă cu brînca în coşul pieptului. Norocul meu a fost că ursul a împins, nu a tras cu gheara, alegînd drept punct de atac toracele şi nu capul, şi numai datorită acestui fapt am rămas teafăr. Totuşi, durerea internă resimţită în zona loviturii a dăinuit cam două săptămîni, deşi nici în exterior şi nici la examenul radiologic nu existau modificări vizibile. Am rămas de atunci cu o idee foarte precisă şi vie despre rapiditatea acţiunilor ursului.

Cînd am început a lucra la Grădina Zoologică şi am văzut prima oară amplasamentul urşilor, m-a intrigat faptul că arhitectul îl proiectase şi constructorul îl executase închizîndu-l în exterior doar cu un gard din gratii înalt de circa 2,50 m, care se curba la extremitatea superioară terminată cu un rînd de ţepi metalici îndreptaţi spre interior, şi atîta tot ; plafonul lipsea, urşii urmînd să stea sub cerul liber.

Nu ştiam pe-atunci prea multe despre urs, am mai spus-o. Cu toate acestea, am rămas uimit şi îngrijorat. Mi s-au dat asigurări de către specialiştii mai vîrstnici că ursul adult e greoi şi nu are cum se căţăra pe gratiile paralele şi chiar dacă, prin absurd, ar reuşi s-o facă, brîul de ţepi metalici îi va tăia avîntul. În plus, ursul nu va putea să depăşească marginea gardului, dată fiind curbura acestuia.

Amplasamentul a fost populat cu urşi sosiţi de la Tg. Mureş şi din Parcul Libertăţii în noiembrie 1959, apoi lunile s-au scurs una după alta şi nici un incident n-a survenit. Cineva făcea haz pe seama temerii mele care, sincer spun, tot nu mă părăsise, deşi vedeam cu ochii mei cît de cuminţi sînt urşii.

Nu înţelesesem pe atunci că eficacitatea tehnică a unui amplasament este dublată şi prelungită în spaţiu de o eficacitate psihologică sau, altfel spus, că un animal sălbatic nu încearcă să evadeze dacă nu are un motiv s-o facă.

Şi iată că într-o noapte ploioasă de mai a anului 1960, lucrul de care mă temeam s-a produs. Ursoaica Liudmilla, speriată de încăierările declanşate de împerecheri, terorizată de rivala ei, şi-a luat inima în dinţi şi, nevrînd să ţină seama de consideraţiile arhitecţilor şi specialiştilor încrezători în stîngăcia ursului, s-a căţărat frumuşel pe gardul din gratii şi l-a depăşit exact pe la punctul său cel mai slab, acolo unde se racorda cu pavilionul. S-a urcat pe acoperişul clădirii şi

URSUL VĂZUT MAI DE APROAPE

apoi a coborît în curte, unde ne-a creat cele mai tari senzaţii timp de două ore, pînă ce, printr-un noroc şi cu puţină pricepere, am reuşit s-o recuperăm. Interesant este faptul că a doua zi, în plină amiază, alţi doi urşi se aflau pe acoperişul pavilionului. Imitaţie sau urmărirea mirosului lăsat de ursoiacă? Greu de spus; oricum însă, ursul posedă capacitatea de a imita de îndată mişcările unui semen al său. Deşi se ştie că în natură ursul este un solitar înveterat, în captivitate el se simte foarte bine în grup, dacă există spaţiu suficient pentru ca animalele să se distanţeze în momentul administrării hranei. O dată constituit grupul însă, un urs străin nu mai este acceptat ci, dimpotrivă, e atacat cu violenţă, putînd fi chiar ucis. Încăierarea între doi urşi e teribilă. Izbeşti în ei cu ranga, îi stropeşti cu jetul furtunului sub presiune, dar în zadar. Pentru a salva un exemplar valoros trebuie uneori ca celălalt agresor să fie împuşcat.

Ursul este foarte irascibil; îşi schimbă dispoziţia rapid, fără nici un motiv aparent. Fiind, în comparaţie cu alte mamifere carnivore, mai puţin expresiv, datorită lipsei cozii, precum şi ochilor şi urechilor sale mici, omul poate mai greu să-şi dea seama de intenţiile ursului. Totuşi, cine îl cunoaşte bine, ştie că atunci cînd ursul pufneşte pe nări şi îşi îndreaptă capul într-o parte de parcă n-ar avea curajul să te privească în ochi, strîngîndu-şi mai pe ceafă urechile scurte şi rotunjite, e mai bine să te fereşti din calea sa. Clămpănitul fălcilor şi rotirea albului ochilor, ca şi zbîrlirea părului de pe greabăn, sînt de-acum semne ale atacului iminent care, dată fiind iuţeala cu care se produce, este imposibil de evitat în spaţiu închis şi uneori chiar în libertate.

Curiozitatea este o altă trăsătură definitorie a ursului. Într-una din curţile exterioare ale amplasamentului urşilor pardoseala s-a deteriorat. Urşii au fost trecuţi într-o curte vecină şi meseriaşii au reparat gaura, astupînd-o cu ciment pe care apoi l-au netezit uniform, încît locul reparaţiei nu se mai cunoaşte decît după culoarea sa diferită de rest. În tot timpul cît meseriaşii lucrau, urşii i-au urmărit de alături cu cel mai viu interes. Cînd, după trei zile, li s-a dat drumul în curtea veche, au dat fuga la locul cu pricina, mirosind cu mare atenţie şi pufnind în felul lor caracteristic. Mai mult de o reparate, după care au început să zgîrie oră s-au tot învîrtit în jurul porţiunii şi să sfărîme cimentul, ca şi cum ar fi vrut să vadă ce anume s-a îngropat în acel loc.

Prudenţa şi inteligenţa ursului ar merita să devină proverbiale. Am avut ocazia să asist la numeroase prinderi de urşi fie pentru a-i muta dintr-un amplasament în altul, fie pentru a-i expedia la alte grădini zoologice. Cea mai mare şiretenie din partea personalului n-a reuşit să-i atragă în cuştile pregătite în acest scop. Au fost flămînziţi, apoi li s-a pus în cuşca cu pricina lapte: veneau pînă la uşa cuştii, miroseau cu mare atenţie, timp îndelungat, apoi se retrăgeau. Le-am dat atunci mere şi alte fructe; au venit pînă la uşă, s-au întins pe burtă şi cu laba au tras fructele spre ei, avînd grijă să lase picioarele din spate cît mai în afara cuştii. În cele din urmă am fost nevoiţi să recurgem la prinderea cu frînghii sau la narcotizare. Dealtfel, în scara inteligenţelor animale întocmită de R. Anthony după un criteriu destul de adecvat şi obiectiv (raportul între cantităţile anatomice ce exprimă gradul organizării cerebrale şi masa corpului) ursul ocupă locul 6, după om, cimpanzeu, pavian, cercopitec şi elefantul indian.

Ursul este extrem de perseverent şi nu renunţă cu una cu două la ceea ce îşi pune în minte. De zeci de ori execută aceleaşi acţiuni în vederea obţinerii unui scop. Bazinele de apă din amplasamentele lor aveau guri de scurgere prevăzute cu capace care se înşurubau. După vreo săptămînă urşii au înţeles mecanismul şi toată ziua nu făceau altceva decît să desfacă capacele, golind bazinele. Orice încercare de a-i abate de la această îndeletnicire a fost zadarnică. A trebuit refăcut dispozitivul, pentru a se termina această poveste.

Nu încape îndoială că asupra comportării lor în captivitate, lipsa de preocupare, de activitate precis şi normal orientată, are o mare influienţă. Pînă la ora 15,00 sînt oarecum ocupaţi, deoarece în acest interval de timp li se umplu bazinele, li se face duş cu furtunul, li se serveşte masa de cîteva ori. Înviorăţi de baie încep luptele şi jocurile pe care le întrerup numai pentru a mînca. După ora 15,00 însă, ritmul activităţii scade şi urşii încep să se plimbe de colo pînă colo fără rost, căutîndu-şi de lucru. Cînd publicul este mai numeros încep a „cerşi" stînd la gratii, această deprindere fiind expresia tendinţei de a-şi umple timpul şi nu a foamei, cum cred vizitatorii în mod eronat. În lăcomia lor generată de motivaţii psihomotorii nesatisfăcute, unii urşi captivi ingurgitează cantităţi imense

URSUL VĂZUT MAI DE APROAPE

de alimente oferite de vizitatorii miloşi şi neştiutori. Uneori această poftă de mîncare pantagruelică are un sfîrşit tragic, ducînd la supraîncărcarea stomacului al cărui perete cedează, determinînd o peritonită nevindecabilă şi, deci, moartea animalului.

Curioşi, inteligenţi, dispuşi la imitaţie, amatori de diversitate, urşii prezintă, mi-am dat seama cu surprindere, multe asemănări comportamentale cu maimuţele. M-am întrebat chiar dacă aceste asemănări reprezintă — cum se spune în biologie — nişte convergenţe de comportament determinate de un mod de viaţă asemănător (biotop forestier, regim alimentar omnivor) sau au la bază, mai ştii, o înrudire filogenetică străveche, încă nedepistată de cercetători?! Împărtăşind această dilemă unui grup de studenţi ai Facultăţii de biologie care vizitau grădina zoologică, o studentă a exclamat, cumva ironic: „Va-să-zică nu ne tragem din maimuţă, ci din urs!" Personal, în stadiul actual al cunoştinţelor biologice, cred totuşi că asemănările comportamentale dintre urside şi primate sînt nişte convergenţe determinate de un mod de viaţă oarecum similar, dar n-ar trebui să uităm că secretele lumii vii sînt departe de a fi epuizate, iar biologia ne va rezerva, desigur, în viitor, multe surprize în ceea ce priveşte reconstituirea arborelui filogenetic al omului.

UMOR

— Noi avem un cîine foarte deştept. De departe ştim cînd vine cineva la noi.

— Latră?

— Nu! Se ascunde sub canapea.

— Un dresor încercat îşi poate învăţa cîinele să facă orice. Eu, de pildă, am învăţat-o pe căţeluşa mea Alma să nu stea sub divan, deşi acela era locul ei preferat.

— Cum ai făcut?

— Foarte simplu: am tăiat picioarele divanului!

Pentru a vîna un leu nu e nevoie de puşcă. Nu trebuie decît să te îngrijeşti de o sită. Cerni deşertul prin sită şi la sfîrşit, nu mai rămîne decît leul.

*

— De la vînătoare vii cu iepurele acesta? Văd că n-are nici o urmă de glonţ.

— O, săracul! nici n-am apucat să trag; cînd m-a văzut a murit de frică!

*

— Am împuşcat tigri în Africa, se lăuda un vînător prietenilor săi.

— Dar în Africa nu există tigri.

— Exact — confirmă vînătorul. I-am împuşcat pe toţi!

*

Vînătorul novice aduce, în fine, acasă un iepure.

— Am impresia că nu-i tocmai proaspăt, constată soţia.

— Am observat şi eu, dragă, dar după ce-l împuşcasem!

*

— Cum, te duci la vînătoare fără cartuşe?

— Da, costă mai ieftin, şi rezultatul e acelaşi!

*

— Închipuie-ţi, ce neplăcută situaţie pentru mine: am plecat la vînătoare şi am uitat să iau cu mine arma.

— Într-adevăr, neplăcută. Şi cînd ţi-ai dat seama că ai uitat-o?

— O, aici e aici! Doar atunci cînd i-am întins soţiei iepurele pe care îl adusesem...

*

Un vînător echipat cu tot dichisul se întîlneşte cu un prieten.

— Încotro? îl întreabă acesta. Doar sezonul s-a terminat, vînătoarea e interzisă.

— Ştiu, dar soţia mea încă n-a aflat.

TOT PE DRUM, PE DRUM...

Are cineva idee despre cam cum arată Grasul pe mobră? N-are! Dacă nu l-a lovit fericirea să dea față cu amîndouă primejdiile în același timp și în strînsă legătură reciprocă, atunci nu-l ajung puterile să-și închipuie nici priveliștea, nici consecințele ei. La urma urmei, privelişte aproape că nu e, pentru că păcănitoarea dispare cu desăvîrșire sub ocupantul ei, acela gîfîie mai ceva decît eșapamentul, ea miroase a mîl și el a benzină și ți-ar fi foarte greu să spui care pe care are să-l arunce cît mai încolo, să scape omenirea de măcar o pacoste.

Așadar, nu mă mai strădui să amănunțesc cu cît chiu și vai i-am extras pe amîndoi din mocîrla în care i-am aflat, ajungîndu-i din urmă, nici cîtă fîntînă am utilizat ca să-i scoatem — cît de cît — la vopsea; rămîne să înțelegeți că, după aceste operații, cum nici unul nu putea fi stors, a trebuit să-i lăsăm să se usuce, pe pajiște. Ea nu mai zicea nici pîc iar el se exprima neacademic la adresa tehnicii mondiale auto: nu atît din pricina chicotelilor unor leliţe dinadins venite la fîntînă, după apă, cît de ciudă că tot noi, pedestrașii, atacăm bulboanele înaintea motorizatelor; că de la pajiștea aceea și pînă la locul binecuvîntat pe care urma să-l secăm de avat mare și rău era, hăt-hăt, drum de scos sufletul din om, tot pe pîrloagă.

Prima știre despre cele ce au survenit în urmă-ne am avut-o din partea unui țînc în ițărași cu craci de lungimi diferite, care susținea că viţelușul lui s-a speriat foarte tare de arătarea aceea rotundă, cu două roți în loc de umeri, cu un singur ochi și cu două coarne în aceeași parte a capului. Următoarea ne-a adus-o un văcar de astă dată calificat, cîndva aproape de prînz: zicea că, mai către diminecioară, l-a oprit, la poala dealului, un domnalău ia așa, mai plinuț și cam lăsat în părți, întrebîndu-l dacă nu cumva i se întîmplă prin desagă un acumulator ori, cel puțin, o baterie; lui, văcarului, i-a părut tare rău, dar chiar aflat, ajungîndu-i din urmă, nici cîtă încă nu i se întîmpla să aibă așa ceva, în momentul acela, la el; a avut, însă, niște brînză iute cu ceapă, bine primite. Am înțeles, așadar, că mecanizatul a năvălit în măruntaiele mașinăriei — și ne-am cutremurat; dar nu cine știe ce, că aveam de lucru cu avatul.

După ce l-am terminat pe tot, adică sub seară, am purces să ne recuperăm compagnionul; precum ne așteptam, l-am găsit — popîndău — pe un mușuroi, contemplîndu-și caii-putere risipiți cîtu-i tăpșanul și făcînd eforturi să-și mai stoarcă, de sub basc, vreo idee:

— Am făcut-o, măi. De vreo șase ori am făcut-o. O dată chiar a pîrîit, zău că a pîrîit. Dar nu-și înghițea toate organele: de fiecare dată, mai rămînea cîte ceva din ea pe dinafară și trebuia s-o stric iar, să îi reîntregesc organismul. Găseam locul de unde lipsea ce rămăsese în plus, dar rămînea altceva, uitați-vă și voi cîte mi-au prisosit ultima oară.

Așa era, îi prisosiseră destule. Drept care, pentru că el este prietenul nostru și așa ne trebuie, soarele apusese și camioane după apusul soarelui nu prea se mai înghesuie prin locurile acelea, l-am pus să-și aburce în cîrcă scheletul de sine stătător al încornoratei și noi am strîns din jur — pe o cît mai cuprinzătoare rază de cerc — tot ce se putea numi piesă și era de metal ori pe-aproape de asta: Vasile Grecu a luat și a pus între avați (că unde era să depozitezi atîta fierărie, cît eram noi de încărcați?) o jumătate de potcoavă, întrucît nu poți ști niciodată ce anume face parte din tehnică, dacă începe ea pe mînuțele Grasului și ajunge la aprecierea Grecului.

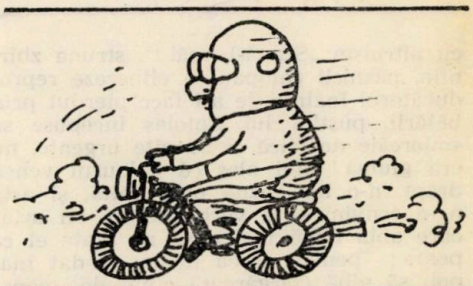

DINTRE NOROACE

Evenimentele s-au desfășurat în următorul fel:

Gărgăreață a pus plumb cît pumnul și a anexat un stînjen de strună cu rîmă groasă, înnodată buchet: zicea că numai așa sînt șanse la crap mare, dihania trebuie să aibă loc de întors și să nu simtă opoziție; racul a dat de buchet, s-a agățat de el, l-a sucit cît l-a

sucit, s-a învîrtit cît s-a învîrtit (ca să-l deznoade) și — pînă la urmă — a intrat cu rîmă cu tot într-un borcan rotofei și cu gură largă ; a mîncat ce era de mîncat și a plecat în treburile lui, satisfăcut ; nu încape îndoială că a fost un răcușor pricăjit, altfel n-avea cum să se strecoare — cu burta plină — prin rețeaua de fir pe care o împletise, cînd era flămînd, în jurul obiectului ; la prînzul cel mare, Butoiaș l-a sfătuit pe Gărgăreață, cît a putut el mai prietenește, să controleze dacă nu i-a putrezit — de atîta neclintire — plumbul ; Gărgăreață l-a înjurat și mai prietenește și a dat să scoată.

Cum să scoată ? Varga se făcuse covrig (că borcanul se nimerise cu gura spre mal), fericitul tremura tot, noi strigam

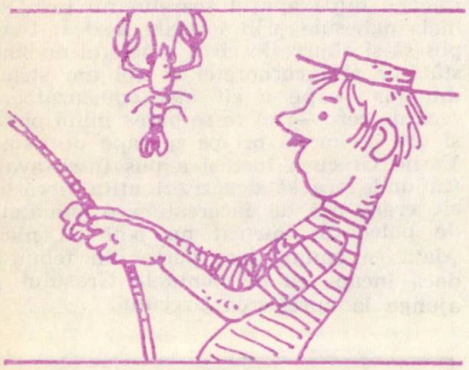

cu altruism „Scapă-l, măi !“, struna zbîrnîia, paznicii galopau să elibereze reproducătorul înainte de a-l face pierdut prin bălării, puștiul lui Butoiaș începuse să smiorcăie de frică și de alte urgențe, nu era glumă ! Mai ales că balaurul venea drept, n-o lua razna prin baltă, și asta ne-a convins că e vorba despre un uriaș care abia lîngă mal o să ne arate el ce poate ; pentru aceea ne-am și dat înapoi, să aibă Gărgăreață cîmp de manevră, iar pe paznici i-am rînduit în apă, în semicerc, să împingă cașalotul — după ce l-or încolți — drept în parii și mîncioacele noastre ; pe binecuvîntatul de soartă l-am sfătuit să aibă calm.

Avînd, l-a scos. S-a uitat la el, a fost de părere că e de la castraveți bulgărești în oțet, a descîlcit — un ceas rotund — rețeaua și, în timp ce asasina a doua jumătate de kilogram de rîme groase, ne-a zis cum nu se poate mai mulțumit :

— Bine că n-a smucit, măi ! Norocul meu ! Că, dacă smucea, rupea tot ! Vă dați voi seama cum suspina scula ? Norocul meu că n-a smucit !

TĂTICUL VOSTRU,

copilașii mei dragi, are o sumedenie de minuni în desagi : jucărioare zvelte, cu creștete albe și roșii, mai împodobite decît cocoșii și cărora le zice plute, fiind gata să le sărute dacă le vede mișcînd ; fire subțiri ca un gînd, bune de împletit și de urzit (cînd altceva nu-i) vise mai cutezătoare decît toate speranțele lui ; are, prin buzunare, plumbi, plumbișori și plumbuleți cîți pistrui pe o sută de obraji de băieți — și cutiuțe cu ace pestrițe, cîte șuvițe în o sută de cozi de fetițe.

Cu toate acestea, și cu povestea, și cu visul, și cu permisul, tăticul vostru, copii, pleacă — peste dealuri și peste cîmpii — să dea piept, pe pinteni de plaur, cu un balaur. Voi să nu vă speriați, balaurii au fost absolut terminați, i-au tocat Făt-Frumoșii încă din veac ; dar tăticul tot mai vrea să le vină de hac, el nu mai știe (că l-a uitat) basmul legănat, acela cu Cosînzeana : el caută mreana, s-o scoată din palatul ei de cleștar și s-o vrăjească, pe urmă, lîngă pahar, să o împodobească în laudă împărătească, să o facă să crească, să crească, să crească pînă ajunge căpcăun și-i spune : Om bun ! Om amărît ! Hai să-ți descînt de urît și ține, de la mine, un solz : cînd ai nevoie de un peștișor de pripas, puneți-l pe nas !“. Tăticul vostru așa face, bate — în pace — coclaur după coclaur ca să dea de balaur, caută cleanul vicleanul, bibanul capsomanul, crapul golaș uriaș, scobarul tîlharul și porcușorul odorul, somnul mustăcios fioros, știuca năuca și jupînița ocheniță ; pentru că el are un suflet de aur, v-am spus, dar a uitat ce e acela balaur răpus și, de-aia, așa cum flutură peste jăratec văpaia, se luptă și el cu ce găsește, de la pește și pînă la pește.

Voi lăsați-l să se joace și el, puțintel, în cîte-o joie, cînd îi dă mama voie pentru că nu e nici soare, nici praf și pulbere în covoare și cînd bunica nu-l mai educă. Lăsați-l să se ducă — pentru că nu strică nimica, nimica — acolo, în poveștile lui, pe tărîmul niminui, unde toate sînt cu totul altfel decît pe pămînt : tinerețea fără bătrînețe șade pe bețe, nunțile țin trei zile și trei nopți numai dacă afli unde-s porumbii ne-

copți, jăratecul pentru armăsari se face din minciunelele cele mai mari, prinșilor — toți — le ies bărbi de cîte șapte coți, minunile cele mai cucuiete se-adună-n mulinete și, exact cînd e vremea de praznic, din cuibul vîntului se iscă un paznic care (dîndu-și de-a dura, cu gura, buzduganul cît nouă tufani) știe pe dinafară „punguța cu doi bani“ și zice „înșiră-te, mărgărite“ prin tolbele oricît de ponosite ; acolo, unde dau în foc povești nepămîntești, „a fost odată ca niciodată“ este, într-una, „a fost mereu ca totdeauna“, iar „dacă n-ar fi nu s-ar povesti“ e „ce-ar mai fi dacă n-am povesti“...

...Și cînd se întoarce tăticul-piticul la vatră (pentru că a auzit, iară, cățelul de seară cum latră) — și strălucește mai abitir ca un soare (atît de tare încît la noapte te poți uita, dar la dînsul ba), lăsați-l să-și pună-n colț iataganul de trestie, nu vă mirați dacă scoate din juvelnic vreo chestie, aduceți-i un pocal

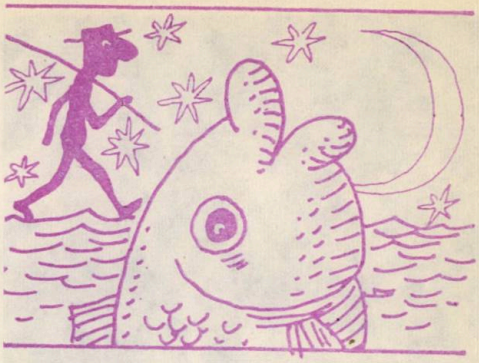

epocal cu apă vie (indiferent de tărie), dar nu priviți — pentru nimic în lume ! — anume, în desagi : acolo, cînd cade amurgul, nu mai sînt nici un fel de minuni, copilașii mei buni, copilașii mei dragi...

S. ȘTEFAN

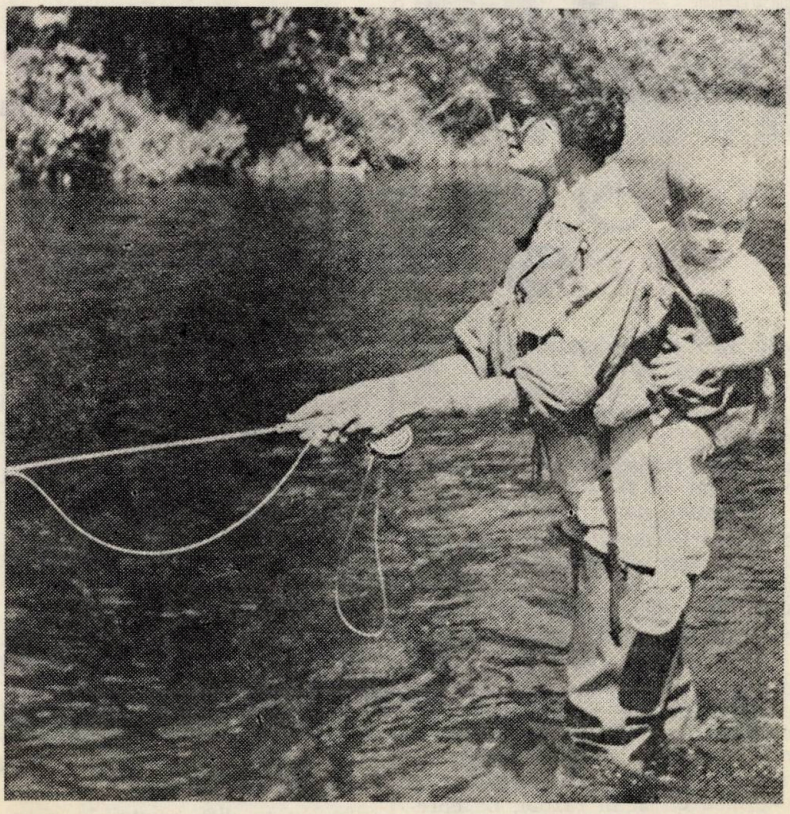

CÎINELE

ÎN CUGETĂRI ŞI PROVERBE

N. STRĂVOIU

• Nimeni nu-i prea încîntat cînd i se spune : „Cîine ce eşti", dar oricare se simte flatat cînd i se atribue însuşiri ca : „Ai un nas de pointer" sau „Eşti mai fidel cu un cîine".

• Omul poate fi decepţionat de soţie, soţ, de copiii săi şi de alţi semeni, dar niciodată de cîinele său.

• Ofiţerul stării civile, cînd cunună doi posesori de cîini, ar putea zice : „Dacă veţi fi atît de credincioşi unul altuia precum vă sînt cîinii, veţi fi foarte fericiţi"...

• Fiecare om are cîinele pe care îl merită.

• Cîinele este concepţia legii naturii şi comoara acesteia, refugiul oboselii, oglinda fidelităţii, este exemplul înţelegerii şi recunoştinţei, modelul de urmat al comportamentului, animal cu renume atît în timp de pace cît şi în război, pe care trebuie să-l aprecieze zeii, împăraţii şi oamenii de rînd din toate colţurile pămîntului. (PLATON).

• Deşi nu iubea cîinii, Voltaire a scris cu multă obiectivitate următoarele : „Se pare că natura a dat cîinele omului pentru plăcerea şi apărarea sa. Fără îndoială, dintre toate animalele, el este cel mai credincios, cel mai bun prieten al omului."

• Cine nu a posedat vreodată un cîine, nu a putut cunoaşte adevărata prietenie. (SCOPENHAUER).

• Într-un vechi proverb maghiar se spune : „Vînătorul lipsit de un bun cîine de vînătoare este el însuşi cîine".

• Un proverb strămoşesc românesc glăsuieşte astfel : „Vînător adevărat este cel ce are o puşcă de valoarea unei vaci şi un cîine de valoarea unei cirezi".

• Sfat către un bărbat căsătorit de peste 5 ani : „Dacă doriţi să nu fiţi lipsit de mici plăceri, ca : aducerea papucilor la nevoie, dovadă de tandreţe sinceră, acceptarea părerii dvs. fără replică, însoţirea oriunde aţi merge, aşteptarea acasă cu răbdare după un prelungit chef cu amicii, primirea cuvenită după întoarcerea fără a se face caz de halul în care sînteţi, este cît se poate de indicat să vă procuraţi un căţel.

• Cîinele care latră nu muşcă.

• Cîinele care ţine mai mult la om, latră mai mult la oameni.

• Cîinele îmbătrîneşte de drum şi prostul de grija altuia.

• Cîinii latră, ursul joacă.

• Cîinele intră uneori în biserică, dar nici biserica nu se spurcă, nici cîinele nu se sfinţeşte.

• Cînd latră un cîine bătrîn, să ieşi afară.

• Nu da pîine cîinilor altora, că te latră ai tăi.

• Nu te uita numai la cîine, ci şi la stăpînul lui.

• Vai de cîinele care-şi latră stăpînul.

TEHNOLOGII DE VÎRF ÎN CERCETAREA PISCICOLĂ

N. ANGELESCU

• Cercetătorii americani, folosind subsersibilul „Alvin", au efectuat observații asupra populațiilor de pești abisali din zona Hudson Canyon. Fotografiile făcute la adîncimile de 1 700 m și 2 800 m, au fost luate cu timpi de expunere de o secundă și respectiv 10 secunde. Observațiile asupra ihtiofaunei din zonă au indicat un număr de 35 specii de pești aparținînd la 32 genuri și 18 familii. Densitatea populației funcție de adîncime scade de la 18 pești pe 1000 m^2 la o adîncime de 1700 m, pînă la 4 pești pe 1000 m^2 la 2800 m adîncime etc. În ce privește densitatea pe oră s-a constatat că la 1700 m, într-o oră, trec 6 pești iar la 2800 m adîncime trece un singur pește pe oră.

• Pentru măsurarea vitezei de înnot a peștilor, cît și pentru alte studii de urmărire a comportamentului și traseului într-o perioadă de timp, specialiștii ihtiologi au folosit minuscule emițătoare de ultrasunete care au fost implantate în stomac sau la exterior, pe aripioare, abdomen și musculatură. Pentru urmărire se folosește hidrofon de recepție cu amplificator și înregistrator.

• Cercetările de epidemiologie, farmacologie și ecologie au arătat că biotopul coralier are o importanță deosebită pentru biologia peștilor toxici de la tropice. Cercetările au dovedit endemicitatea cinaterică din zonele de corali. Un rol deosebit la formarea și întreținerea ihtiotoxismului l-a avut hrana consumată de pești în aceste regiuni.

• Caracterul creșterii ciclice a scheletului și solzilor peștilor se utilizează ca un criteriu de stabilire a vîrstei. Ihtiologii utilizînd solzi, otolite (piese osoase din cutia craniană cu rol în echilibru), opercule, vertebre, radii din aripioare, au dovedit corelația vîrstelor cu inele de creștere în toate aceste piese de schelet. După recoltare, aceste piese se prepară asemănător prin șlefuire și degresare apoi se vizualizează folosind aparate optice în lumină transmisă sau reflectată. Funcție de lumină „zonele" de cercetare activă așezate concentric, ca inelele la arbori, apar opace în lumina transmisă și ele alternează cu „anuli" zone de creștere slabă care apar transparenți. În lumina reflectată „zonele" apar albe iar anulii ușor umbriți. Anulii au o mineralizare puternică față de zone ; de aici rezultă și aceste diferențieri. Numărînd „zonele", putem să determinăm numărul de ani. Anulii reprezintă creșteri cum s-ar spune neplanificate sau întreruperi funcție de prelungirea perioadei de creștere, iernile blînde, bolile, mediu neprielnic etc.

• Cercetătorii au constatat că ctenipharyngodon idela, crap chinezesc, crap de iarbă sau cosaș, cum i se spune la noi se hrănește de preferință cu vegetație acvatică (și chiar și cu terestră dacă i se distribuie lucernă de exemplu) cu un conținut slab de celuloză (brădiș, lintiță, vîrfuri tinere de papură și stuf). De asemenea, cercetările au condus la stabilirea cantității de plante care trebuie consumate de un pește ca să crească cu 1 kg. Astfel, pentru a crește cu 1 kg peștele trebuie să consume 40—50 kg de vegetație.

UMOR

Un vegetarian, plictisit de dieta sa, se duce la un crescător de păsări și comandă o sută de pui. După o săptămînă revine și mai comandă o dată aceeași cantitate.

— N-au fost buni ? întreabă crescătorul.

— Ba da. Se pare însă că îi sădesc pe acești nemernici, fie prea adînc, fie prea departe unii de alții !

*

Paznicul grădinii zoo, către leu :

— Unde ai fost timp de două săptămîni ?

— La primărie. În fiecare zi am mîncat cîte un funcționar !

— Și de ce te-ai întors acum din nou ?

— Astăzi am nimerit-o pe femeia de serviciu și... de aceea sînt pe urmele mele !

*

— Toți cîinii și pisicile pe care le întîlnesc, îmi ling mîinile. Spuneți-mi, domnule doctor, ce aș putea să fac pentru a scăpa de aceasta ?

— Nimic mai simplu : începînd din acest moment, folosiți-vă la masă de cuțit și furculiță !

*

Cîteva mii de furnici năvăliră peste un elefant uriaș și se cățărară pe corpul lui. Acest lucru făcu să-l gîdile atît de tare pe elefant, încît acesta se scutură puternic. Toate furnicile fură aruncate care încotro, în afară de Emil, care se fixase bine pe gîtul elefantului. Atunci, celelalte furnici îi strigară :

— Haide Emil, nu te lăsa ! Gîtuiește-l !

(din „Das Tier")

VARIETĂȚI

EVADAȚII

SERIAL ZOO ÎN 5 EPISOADE

1

Grădinile zoologice sînt comparate adeseori cu închisorile. La prima vedere, această interpretare antropomorfică pare întru totul justificată, astfel încît în modul cel mai firesc omul este înclinat să creadă că toate animalele sălbatice din zoo sînt chinuite zi și noapte de dorul libertății și abia așteaptă cea mai mică ocazie favorabilă pentru a evada.

În realitate, lucrurile sînt ceva mai nuanțate. Tendința de a evada nu se manifestă în mod egal și permanent la toate animalele captive. Ea există desigur și se observă cel mai frecvent și intens la animalele capturate din sălbăticie și aduse în grădina zoologică. Dar, chiar în cazul acestora, nu atît setea de libertate este imboldul ce le determină să evadeze, cît mai cu seamă frica de necunoscut.

Psihologia animală a demonstrat că animalul sălbatic se teme în cel mai înalt grad de tot ceea ce este nou, străin pentru el și caută cu obstinație ca să evite locurile necunoscute. Nimic mai firesc deci ca animalul sălbatic, smuls din ambianța sa naturală și instalat într-un loc complet străin să se simtă cuprins de o adevărată teroare, căutînd prin toate mijloacele posibile să părăsească cît mai repede noul său loc de viață. De aceea animalele nou sosite într-o grădină zoologică sînt, în momentele în care teama nu le paralizează de-a binelea, cuprinse de o agitație febrilă și fac încercări disperate de a evada. În cursul acestor tentative, animalele sălbatice își înzecesc forțele și dau dovadă de o uimitoare ingeniozitate executînd performanțe de necrezut.

Imi amintesc că în primăvara anului 1962, la Colțul Zoologic Cișmigiu s-a primit o vidră adultă prinsă în libertate, care a fost instalată într-o voliera al cărei spațiu includea atît sol cît și apă. Ziua, vidra a stat ascunsă în adăpost, complet nemișcată, dar noaptea a acționat cu promptitudine, izbutind să rupă plasa metalică confecționată din sîrmă de oțel și s-o șteargă, refugiindu-se pe lacul mare. În acest timp, alături, într-o voliera identică, trăia liniștită o altă vidră crescută însă de mică în captivitate și familiarizată de-acum cu noul său loc de viață.

Bursucii sînt cunoscuți în lumea grădinilor zoologice ca niște veritabili campioni ai evadărilor. Este aproape imposibil ca un bursuc proaspăt instalat în zoo să nu încerce în primele douăzecișipatru de ore să evadeze și, aproape întotdeauna, aceste încercări sînt, mai curînd sau mai tîrziu, încununate de succes.

Teama de necunoscut poate surveni și atunci cînd un animal aflat de mai mult timp sau chiar născut în captivitate este scos din ambianța cu care s-a familiarizat și plasat într-o altă ambianță, străină. În primele zile ce urmează acestei instalări sînt posibile tentative, uneori reușite, de evadare. Așa se petrec lucrurile nu numai cu animalele transportate dintr-o grădină zoologică în alta, ci chiar cu cele ce sînt mutate dintr-un loc în altul, în cadrul aceluiași zoo.

Un șacal auriu, mutat dintr-o cușcă în care se afla de mai multe luni într-alta, situată la numai doi metri depărtare, a intrat imediat după mutare într-o stare de agitație extremă, alergînd de colo pînă colo și refuzînd să se mai atingă de hrană. În zorii zilei următoare șacalul a evadat, reușind să se strecoare printre două gratii distanțate printr-un interval de numai șase centimetri. Uimitor s-a dovedit faptul că toate celelalte gratii erau plasate la o distanță de cinci centimetri una de alta, animalul reușind să depisteze singurul loc în care această distanță era cu un centimetru mai mare, și să se strecoare prin el, dovada fiindu-ne făcută de firele de păr lipite de respectivele grile.

Mărturisire

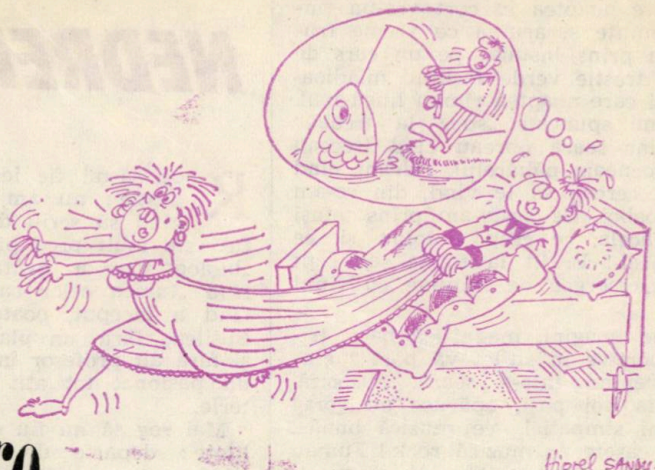

Titu IONESCU

Cu gîndul la pește sînt ziua întreagă, iar noaptea în vis tot cu el mi-o petrec. O eră e-un secol, o zi veșnicie, cînd am mult de lucru și nu pot să plec. Dorința, speranța și vise frumoase în suflet se-adună mereu, zi de zi ! Nevasta-nțelege și nu se mai plînge, că plec sărbătoarea, în zori, orice-ar fi. Că n-am alte patimi, m-a prins numai una, am fost toată viața pescar amator și-n ore de veghe pe maluri de ape, mă simt integrat în al bălții decor.

M-a dus pretutindeni nestinsa chemare. În Deltă, la mare, prin bălți hoinăresc. Mă iartă nevasta, cînd balta m-așteaptă și e sărbătoare nu pot să lipsesc.

An fost la Găneasa, Aprozi și Cernica și-am fost la Fundulea. Dar unde n-am fost !? Pe vînt și pe ploaie, pe arșiță, viscol, copacii și stuful mi-au dat adăpost. M-am dus foarte des la Brănești în pădure. Am scos puțin pește, dar m-a încîntat pădurea întinsă, poienele-n floare, chiar ploaia cumplită cînd a inundat !

La Moara Domnească am stat ca în lojă în malul pădurii. Ce loc minunat ! La Păsări, adese-am dormit peste noapte să prind locuri bune. Ce pește am luat !

Și-am fost la Snagov. Pe zeci de hectare îți farmecă ochiul, păduri de stejar și vile cochete și sate bogate și lacul cu apă curată, cleștar.

Acolo-așezat liniștit într-o barcă, la mijlocul apei sau stînd lîngă stuf, iau știucă la linguri, la plută cosacul, cînd iarna pe viscol, cînd vara-n zăduf. Odată-ntr-o iarnă, pe balta-nghețată, ce pește-am luat într-un șir ne-ntrerupt ! Ce frig la picioare, la mîini și la față, ce baie, cînd gheața la margini s-a rupt. Și-apoi, udat bine, ce drum, două ore, să prind o mașină pe malul opus. O baie fierbinte, un ceai, aspirine ! Nevasta nu știe ! Și iarăși m-am dus !

Am fost și la mare : Mamaia, Constanța, Mangalia, Tuzla, Neptun, Năvodari. Pe diguri, pe plajă, din barcă, la pește, mai mult mărunțiș, dar picau și mai mari. Guvizii din pietre, stavrizii din stoluri, lufarul rapace, chefalul cel blînd, ilaria iute, zărganul subțire, scrumbia albastră, calcanul rotund.

Și-ades c-o lopată, în golfuri și ghioluri, intram în nămol pe aproape de mal, să caut momeală în masa cleioasă, doar rîma de mare „mergînd“ la chefal. Prindeam răsăritul măreț, sus pe diguri, zvîrlind țaparina departe în larg, cu soarele-n față, udat la picioare de apa-nspumată, cînd valuri se sparg. Simțeam cum se-ncarcă cu pește în ace treptat, țaparina prin stoluri trecînd. O salbă bogată scoteam din adîncuri, o salbă argintie de pești fremătînd.

Cum zilele bune-s zvîrlugi trecătoare, s-au dus fără veste tot șapte în stol. De patru ori șapte, o lună la mare, deși-mi trebuia, n-am făcut nici un ghiol !

M-am dus, într-o vară, cu cortul în Deltă, cărînd după mine întregul bazar de vase și scule, de haine, poloage, să nu-mi intre noaptea în cort vre-un țînțar. Țin minte și acuma ce vreme frumoasă am prins instalat pe un curs de canal, cu trestie verde foșnind mlădioasă și porci care noaptea rîmau lîngă mal. În zori îmi spuneau „spor la treabă" pescarii, iar seara opreau cînd treceau înapoi. Ciocneam păhărelul, rîdeam, cînd în glumă, cereau să le vînd, din ce-am luat, un baboi. Ce pește-am prins totuși în locul acela, ce crap dolofan și ce somn epocal! Prăjit la tigaie sau copt la jăratec, mergea de minune cu vinul local!

„Sublime imagini, magnifică pace, triumfuri sportive în suflet vă port!" gîndeam revenind într-o seară. Surpriză, pe mal, la doi pași, apăruse alt cort! Ce oameni simpatici, ce muzică bună... Aveau și casete cu muzică rock! Fumau țigări bune, serveau coniacul și veseli dansau toată noaptea la foc. Am stat ceasuri grele, cercînd să mă prindă în mreje Morfeu, dar mereu mă trezea tam-tam-ul! Spre ziuă, tăcînd dansatorii, concertul de broaște serafic părea!

Pe drumuri de apă, ducîndu-mi bagajul în lotca mea mică, pornit la noroc, am dat de-altă oază cu pește și nuferi, ascunsă de lume, de zgomot, de rock.

Că asta mi-e viața, un șir de popasuri! În Deltă, la mare, în bălți pescuiesc. Cînd apa-i cu pește și peștele „mușcă", viața-i frumoasă și nu-mbătrînesc!.

GALOPUL CERBULUI

Ce strigă cornu-n glasul lui rotund
Și pietrele de păstrăvi doar atinse,
Ce strigă valurile cînd pătrund
Spre mal și lasă-n urmă plaje ninse.

Ce strigă codru-n glasul lui superb
Izvoarele cînd dau de cataracte
Și iarba crudă cînd picior de cerb
Se odihnește-n scurtele antracte...

Galopul lui, bătaia pustii lungă
Cînd țeava ei avînd ca drept cătare
Un strop de rouă dăruit de-o floare
Ca glonțul niciodat' să nu-l ajungă.

Dumitru GRIGORAȘ

UN NEDREPTĂȚIT

Rog să-mi fie iertată lipsa de modestie; nu am avut niciodată în gînd să scriu despre lupi. Subiectul este mult prea pretențios pentru un „biolog" care a învățat „meseria" urmărind „lumea celor care nu cuvîntă" de cînd a început, poate, să meargă de-a bușilea, fără un plan de sistematizare și fără alt profesor în afară de tatăl lui, un pasionat tot atît de nedoct în materie.

Mai rog să nu fiu socotit lipsit de politețe; departe de mine gîndul de a jigni vreun confrate întru breaslă. Aș vrea să pun numai cîteva întrebări autorilor povestirilor ce denigrează acest animal:

— Făcut-ați dumneavoastră vreodată vînătoare de lupi cu gonaci ca să observați cît sînt de îngrozite și cu ce disperare își caută scăparea aceste animale feroce? Le-ați văzut fugind nălucă printre vînători sau hăitași?

— Ademenit-ați dumneavoastră, în miez de iarnă, hăitucul, chemîndu-l în pumni sau în oala de lut, să vedeți cu cîtă prudență se apropie de amăgitor?

— Pîndit-ați dumneavoastră lupii nădiți la hoit ca să pricepeți, din urmele lăsate pe zăpadă, precauțiunile lor în dibuire?

Ei bine, în cei mulți ani de vînătoare, de la bălțile și mlaștinile inundate ale Dunării, pînă la golurile de munte, dorul meu a fost, printre altele, să pun lîngă pat un frumos covor din blana unui lup. Și mai aflați dvs. că nu mi-am împlinit acest dor în 31 de ani de hoinăreli, deși i-am căutat pe toate căile împlinirea.

Și, ca nu cumva să credeți că mi-am dorit aceasta privind pe fereastră ori așteptînd în stand să vie de la gonaci, am să povestesc o întîmplare:

Era în februarie 1954. Cine nu își amintește gerul acelei ierni, atît pentru oameni, cît și pentru sălbăticiuni?

Apele, de la gîrlele cele mai repezi și pînă la marea cea mare, erau înghețate bocnă. Dibuiam rațe pe albia Trotușului, între Comănești și Valea Uzului. Se ațineau mai mult pe gîrla morilor, între Lunca de jos și Supan. Erau atît de obosite și flămînde încît la vederea mea săltau istovite și se așezau

la 80—100 m depărtare. Căutam să dobîndesc vreun răţoi frumos, cînd, visînd la cine ştie ce izbînzi din zilele călduţe de toamnă, atenţia îmi este furată de o urmă lăbărţată, cu tipare paralele : junghiurile foamei purtaseră paşii unei vidre prin partea locului. Uit de raţe şi cobor pe un braţ al gîrlei către albia principală, urmărind pîrtia vidrei. De la o vreme se încurcă urmele ; mă supăr pe mine că m-am lăsat pradă planurilor şi iluziilor, mă întorc vreo 50 m şi reiau urma cu atenţie. Nu mică mi-a fost emoţia cînd descopăr, alături de urma vidrei, urme de lup. Le cercetez atent şi trag concluzia : un lup adult şi alţi doi căţelandri. Deci, lupoaica şi doi pui.

Las vidra baltă şi iau în urmărire lupii, care veneau din amonte, pe albia principală. Voiam să ştiu ce isprăvi au făcut pe unde au umblat. Nu a durat mult cînd, la o distanţă destul de mică, sub Podei, într-o poiană străjuită de anini bătrîni, găsesc hoitul unui cal jupuit şi abandonat, nu mai departe de 700—800 m de ultima casă. Bag seamă că lupanii l-au descoperit spre ziuă ; ciupiseră numai, din el.

Nopţi lungi de iarnă ; nu una, şase ! Am aşteptat ore în şir, pe cer senin, pe pîclă, pe ninsoare cu fulgi mari şi lini ca în poveştile copilăriei, cînd tata depăna întîmplări de vînătoare, dar au fost şi nopţi cu viscol duşmănos, care-mi înţepenea faţa şi-mi astupa privirea cu zăpadă fişcuită cu ură în ochi. Dar eu nu mişcam. Aşteptam clipa visată, în care, din tainiţele pădurii, să apară cele trei umbre rîvnite. La gîndul acesta, uneori, mă furnicau fiori pe şira spinării. De lupi nu-mi era frică. Dar dacă uleiul îngheaţă în mecanism şi arma nu ia foc ? Mă încurajam cu gîndul, cu

certitudinea, că lupul nu atacă omul.

În a treia seară cînd, după miezul nopții, au tăcut și ultimii cîini alungați în cotloanele lor de strînsoarea gerului și liniștea iernii a pus stăpînire pe întreaga încremenire a firii, din buza pădurii am văzut strecurîndu-se o umbră, ca o părere. Cu tot gerul năprasnic, am simțit un val de căldură care a pornit din șale către spete pînă la ceafă, a coborît ușor ca o boare de primăvară în mîini, apoi s-a lăsat blîndă pînă în vîrful degetelor de la picioare. Am socotit atunci de prisos pîslarii în care-mi băgasem bocancii. Mi-am pipăit genunchii, apoi am strîns ușor arma în mîini, cumpănind-o fără să o mișc. Al meu este, mi-am zis în gînd. A făcut un ocol scurt, mi-a arătat în toată frumusețea o coadă „de trei stînjeni" și a început să roadă din carnea înghețată : o mîndrețe de vulpe se ospăta.

Numai musafirii cei doriți nu se făceau văzuți.

După a șasea noapte de pîndă am fost anunțat de bunul meu amic și pasionat sitărar, Mișu Dimitriu, șeful gării Comănești, că duminica se face vînătoarea de lupi la Vermești. Gospodarii erau speriați de prădăciuni și sfatul popular anunțase că mobilizează 30—40 gonaci în vederea combaterii.

Ca de obicei, la locul și ora sorocită au apărut 3—4 băiețandri timizi, pe lîngă cei 15—20 vînători. Se înțelege că treaba fusese ratată.

După ce s-a luminat am propus amicului meu să încercăm o raită pe Trotuș. Pînă acolo era cale bună de străbătut prin omăt, așa că am avut destulă vreme să-i povestesc despre pîndele mele la lupi, pînde pe care pînă atunci le trecusem sub tăcere.

Înscriși pe albia rîului, eu pe dreapta iar el pe stînga, mergînd în amonte, la un moment dat mă cheamă, mai mult prin semne, arătîndu-mi ceva pe jos. Nu mică mi-a fost mirarea cînd, eu pe același traseu pe care le descoperisem cu o săptămînă în urmă, văd urmele lupilor mei... Am bănuit atunci ce se întîmplase și ne-am luat pe pîrtie în direcția de unde venea. Curînd am ajuns la hoitul din care nu mai rămăseseră decît coastele, scurtate și acelea, oasele picioarelor, șira spinării și căpățîna : devoraseră toată carnea.

Cum în ajun ninsese o pulbere ușoară, nu mi-a fost greu să reconstitui întreaga manevră ; am continuat urmărirea, după pîrtie, pînă în marginea pădurii, la circa 150 metri, unde spre uimirea mea am găsit, nici mai mult nici mai puțin, o bătătură. Iar de la aceasta, spre inima pădurii, un adevărat drum, o pîrtie făcută în venirea și plecarea lor. Lupii veniseră în fiecare seară, și pentru că mă simțiseră, stătuseră cuminți pe labe, în marginea pădurii, așteptînd să plec. Și dacă vedeau că se apropie ziua și pericolul nu se depărtează, se duceau să-și încerce norocul pe aiurea. Și asta șase nopți la rînd ! Șase nopți au jinduit bunătate de carne gata jupuită, șase nopți foamea le-a răsucit cuțite în pîntece, dar prudența i-a ținut departe de pericol.

Auzi dumneata : să împuști 15 lupi năditi la hălci de slănină afumată, atîrnate în copac, tu însuți stînd acolo sus, spînzurat drept momeală în bătaia gerului de miez de iarnă !

Socot că fantezia scriitoricească ar trebui frînată la limita dincolo de care afirmațiile ar frîna în competența publicațiilor noastre și, implicit, pe aceea a breslei noastre, așa cum ne place să ne autointitulăm. Ar fi păcat ; și așa ne merge numele. Măcar să nu periclităm existența speciilor.

Gh. ȘTEFĂNESCU

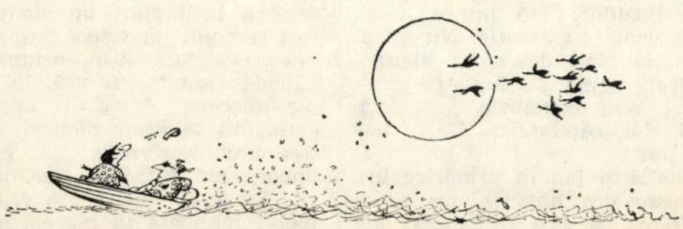

MATTY

VARIETĂȚI

DIN VIAȚA ANIMALELOR

PENTRU A FAVORIZA înmulțirea veveriților *(Sciurus carolinensis)*, în arboretele tinere de foioase din Illinois (S.U.A.) au fost amplasate numeroase scorburi artificiale, asemănătoare cu cuiburile destinate păsărilor. Rezultatele sînt promițătoare, veveriței utilizînd aceste adăposturi atît în timpul iernii, cît și vara, cînd au pui.

*

Un minuscul octopod, numit de savanți *Hapalochlaena maculosa*, deși nu cîntărește decît 50 de grame, iar micile sale brațe nu sînt mai lungi de 10 cm, a ajuns de mult spaima pescarilor și înotătorilor din Oceanul Indian și Pacific. El nu e vinovat cu nimic, dar la rîndul lui e sperios ; iar cînd se sperie, pe trupul său apar numaidecît minuscule inele fosforescente, care nu sînt altceva decît un venin foarte primejdios. Analize recente de laborator au stabilit că veninul micului octopod este o variantă a tetrodotoxinei ; speriat, octopodul mușcă spre a se apăra și introduce în rană acest venin care este mortal și împotriva căruia nu s-a descoperit încă nici un antidot.

*

O familie din Fontainbleau — Franța a plecat în concediu de odihnă pe Coasta de Azur, luînd-o și pe pisica Pompon, în vîrstă de cinci ani. La un moment dat pisica s-a rătăcit pe plajă și familia s-a întors deznădăjduită acasă. De necrezut : după doi ani de peregrinări, Pompon, care a parcurs o distanță de peste 800 de km, s-a reîntors la stăpînii ei...

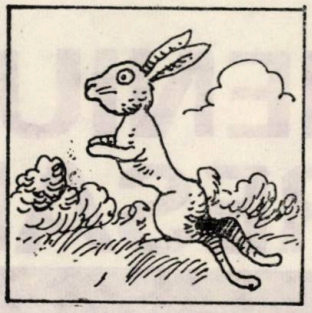

O scrisoare neașteptată a trimis poliției pariziene, Philippe Pineau, în vîrstă de 78 de ani : „Vă rog să binevoiți a ancheta cazul ciinelui meu care, de doi ani, îmi aduce zilnic ziarul *„Le Monde"*, deoarece eu nu știu de unde și-l procură. Doresc să plătesc păgubașului contravaloarea tuturor ziarelor primite..."

*

Marmotele, aceste mici rozătoare — în număr de 14 varietăți — deși genetic sînt asemănătoare, diferă mult din punct de vedere al comportării în grup. Studiindu-le „manierele", un zoolog american a ajuns la concluzia că totul depinde de bogăția sau sărăcia mediului. Cînd sezonul frumos e scurt și iarba săracă, marmotele sînt de-a dreptul sociabile : ele trăiesc și se hrănesc în grup, ba chiar „se salută" — în special dimineața devreme. Îndată, însă, ce vremea e generoasă și hrana îndestulătoare, altruismul solidar încetează, salturile se răresc. Mai mult, odată cu bogăția, la marmotele în vîrstă de doi ani începe să se manifeste o agresivitate crescîndă.

*

Printre puținele animale care trăiesc în deșerturile africane se află și iepurele săritor — un adevărat cangur în miniatură. Picioarele din spate sînt foarte lungi, iar cele din față sînt aproape invizibile, deși cu ele își sapă vizuina, se spală, mănîncă. Micul rozător poate trăi pînă la trei ani fără a bea propriu-zis, apă, necesarul de lichid asigurîndu-și-l din frunzele plantelor ce le consumă.

*

Marea barieră de corali, unul dintre cele mai pitorești și mai încîntătoare locuri ale Australiei, este și un inepuizabil rezervor farmaceutic. Aici se află cea mai mare concentrație de animale și plante marine producătoare de toxine din lume. Or, în cursul ultimilor 20 de ani, farmacologia toxinelor marine a reușit să pună la punct, pe de o parte, noi antibiotice, iar pe de altă parte, o serie de antispasmodice pentru mușchi și nervi. Chiar veninul, mortal pentru om al unor meduze, ar putea să fie utilizat în tratamentele cardiace.

M.B.

MENIURI STRESANTE

Ț. VICTOR

INFLUENȚA PESCARILOR asupra mediului se manifestă în fel și fel de moduri. Cu cîțiva ani în urmă, tot în paginile almanahului, aminteam cîteva din modalitățile prin care pescarii pot schimba ceea ce ei îndrăgesc mai mult — apele pe malul cărora își petrec clipele de liniște de la sfîrșit de săptămînă ori din mult așteptata vacanță.

Dintre cele mai obișnuite practici prin care mediul acvatic poate fi influențat în bine ori în rău — cu sau fără intenție —, menționăm : populările și mai ales introducerea speciilor noi, goana după un loc „mai bun", tendința inexplicabilă a unora de a distruge răpitorii, pescuitul abuziv, braconajul, poluarea cu și fără iz „turistic" și alte asemenea, dar și lupta pentru amenajarea, păstrarea și păzirea bălților și rîurilor, fie ele de șes ori de munte. Undițarii mai contribuie, chiar numai în mică măsură și la furajarea peștilor din apele în care pescuiesc, în cazul cînd practică nădirea locului, căci, spre exemplu, la un singur concurs de pescuit staționar, cei 20—30 de participanți caută să atragă peștele aruncînd în apă, fiecare, cam 4—5 kg făină, șroturi, semințe, care constituie un „supliment" mult apreciat de către pești

Dar influența pescarului nu se oprește aici și nu acționează doar asupra mediului. Pentru că tot mai mulți undițari devin lansetiști și nălucile acestora, de la linguri de muște și voblere, brăzdează apele pe toate direcțiile și la toate adîncimile ; peștii răpitori, vizați direct, nu rămîn indiferenți la ceea ce se petrece în jurul lor și reacționează diferit. Apatia față de cutare ori cutare năluca în apele supra-pescuite este una din reacțiile firești ale peștilor răpitori, știucile putînd constitui o bună dovadă în acest sens. Dar, pentru a discuta mai la obiect, să vedem cum ar putea fi

descris efectul fiziologic al stress-ului pescuitului asupra peștilor.

Știuca, peștele cel mai vizat de lansetiști în apele de șes de la noi, pare a fi unul din cele mai bune exemple.

Pește sedentar, știuca își așteaptă prada aproape nemișcată, ascunsă în apropierea trestiilor ori păpurișului, printre tulpinile nuferilor, ori în ochiurile de bărdiș ce o învăluie ascunzînd-o privirilor, căci preferă apa limpede și locurile ferite de curent, pentru a nu-și irosi forțele degeaba.

Cînd își schimbă locul de vînătoare știuca se mișcă parcă alene, unduind printre firele de vegetație. De aceea, știuca nu rezistă prea mult la mișcări îndelungate. Singurele excepții de la această regulă se înregistrează în momentul atacurilor asupra prăzii, deci de cîteva ori pe zi, cînd știuca pornește fulgerător, semănînd panică între peștișori. Ca perioadă, atunci cînd are loc depunerea icrelor, cînd forfota nuntitului și deplasările către locurile de bătaie solicită eforturi deosebite, știuca se mișcă mai mult. Cumătra crește destul de încet în comparație cu alte specii, însă trăiește mult, atingînd vîrste venerabile și dimensiuni de trofeu.

Pescuitul cu năluci la știucă (dar și la ceilalți răpitori) duce, mai ales în cazul exemplarelor mari, la activitate sporită, caracteristică luptei, oboseală și timp îndelungat în afara apei (pornind de la premisa că pescarii mai și eliberează cîte un pește), ceea ce s-ar putea defini printr-un singur cuvînt : stress.

Practicile stressante includ :

- folosirea firelor lungi, necesare lansării la distanță a nălucii, ceea ce duce la timp mare de recuperare și scoatere a peștelui din apă, atît datorită forței cu care acesta luptă, cît și plăcerii luptei sau drill-ului în sine ;
- utilizarea momelilor artificiale cu multe cîrlige (să nu uităm că unele voblere au cîte 3 cîrlige triple) care rănesc peștele și sînt greu de scos, desprinderea peștelui necesitînd destul de mult timp.
- tendința firească a peștilor de a se zbate în momentul cînd sînt scoși pe mal ori trași în barcă, ceea ce le provoacă lovituri și împiedică pescarul să stabilească dacă lungimea peștelui e mai mare decît cea admisă la pescuit (nu e cazul știucii, care se pare că nu se va bucura curînd de „dimensiunea limită" la pescuit !?) ;
- timpul necesar pescarului pentru a fotografia și admira captura, eventual chemînd camarazii aflați ceva mai încolo.

De fapt, toată această enumerare a factorilor ce contribuie la sporirea stării de stress la pești rămîne... pur teoretică, atîta timp cît pescarul nu are intenția de a elibera peștele prins.

Și cum această tendință se manifestă la destul de puțini pescari, ce importanță mai are că din punct de vedere fiziologic stress-ul la pești se manifestă prin creșterea concentrației de acid lactic produs în mușchii albi, ce reprezintă mai bine de 50% din greutatea corporală a știucii, dacă aceasta sfîrșește la frigare...

UMOR

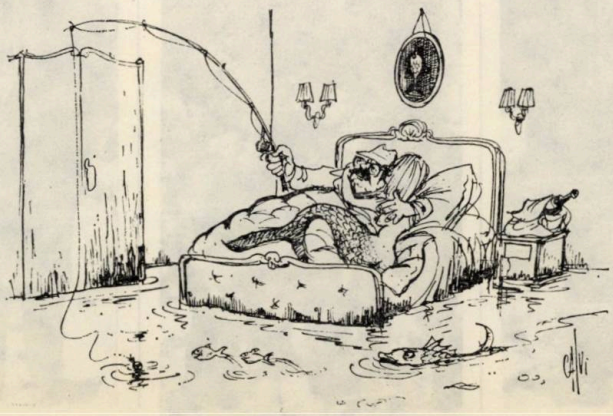

RÎNDURI PENTRU CEI MAI TINERI

A TRECUT boncănitul cerbilor, pădurea și-a scuturat podoaba frunzelor, adierea vîntului duce departe, pe cîmpie, văluri argintii de funigei. După ce și vara babelor este uitată, trăim zile cînd dimineţile se nasc în ceaţă, iar amurgul se pierde în şoaptele stropilor de ploaie. Acesta este timpul în care, după o zi de peregrinări în teren, obosit, aşezi arma în dulap şi începi a depăna amintirile izbînzilor tale.

Nouă, vînătorilor români, ne este dat să avem încă multe de povestit. Sîntem o ţară care cunoaşte o dezvoltare fără precedent, în care progresul tehnic, industrializarea şi mecanizarea agriculturii nu au distrus terenurile bogate în vînat mare : urşi, cerbi, căprioriţ, cocoşi de munte, capre negre, toate speciile de vînat mic şi paradisul neîntrecut al păsărilor de baltă : Delta Dunării. Despre aceste inestimabile bogăţii naţionale, oferite de natură cu multă generozitate aş dori să vorbim puţin stimaţi tovarăşi de vînătoare. Ocupă, deci, iubite cititor, un loc în fotoliul de lîngă sobă şi hai să depănăm împreună cele văzute în primăvară, în vară şi în toamna acestui an.

Cînd am pornit-o pe urmele tale, mult vînat l-am găsit deja în putrefacţie, şi numai după penajul împrăştiat de vînt am mai recunoscut ce făpturi ai distrus fără nici un folos. Am găsit resturi de egretă mică, de stîrc galben şi stîrc lopătar. De ce oare te-ai supărat pe bietul şorecar roşu care pornise în căutarea hranei ?

Ştiu că ai fost primit de curînd în rîndul vînătorilor şi că eşti dornic să-ţi perfecţionezi mîna şi ochiul în tirul bine plasat ; că distrugînd o familie de vultur pescar, te-ai gîndit la datoria ta de a combate dăunătorii... În cele ce urmează nu vreau să te dădăcesc, ci doar să lămurim împreună cîteva lucruri.

O natură binecuvîntată a înfrumuseţat fondul de vînătoare pe care-l batem amîndoi cu tot ce-şi poate dori un vînător, începînd cu vînatul mic şi mare şi terminînd cu mulţimea păsărilor de baltă. Fondul are cîmpie, pădure, bălţi, vegetaţie bogată, mlaştini, toate asigurînd un mediu de viaţă excepţional pentru cerb, căprior, mistreţ, iepure, fazan, potîrniche, porumbei, turturele, sitari, gîşte şi raţe sălbatice. Ai ca şi mine permis, dar trebuie să ştii că permisul tău de vînătoare nu te îndreptăţeşte ca, odată ieşit în teren, să te crezi stăpînul infailibil asupra vieţii şi

morții ființelor din jur. El îți dă, înainte de toate, posibilitatea să fii membrul unei organizații de interes obștesc, în care îi vei găsi pe marii iubitori ai comorilor de frumuseți naturale, moștenirii strămoșești, și pentru care paragrafelor legilor scrise li se mai adaugă și celelalte, nescrise, cărora obișnuim să le spunem etică și echitate, care fac din vînătoare o nobilă îndeletnicire sportivă.

Legea, etica vînătorească scrisă și nescrisă, reglementează modul de practicare a vînătorii, stabilește epocile de vînătoare la anumite specii, arată speciile care sînt interzise a fi împușcate și te obligă a le ocroti în tot cursul anului, nu numai cruțîndu-le, ci apărîndu-le! Amintirile clipelor trăite în natură sînt sacre pentru noi și a le întina cu fapte interzise nu-ți este permis.

Iar dacă, cititorule, te recunoști vinovat cu unele din cele arătate mai sus, încearcă să ocolești în viitor faptele care nu-ți fac cinste și începe prin a cunoaște temeinic fauna cinegetică din cîmpii și păduri. Umblă cu ochii deschiși și pătruns de simțul răspunderii. Ești proprietar al unei arme de vînătoare care te îndreptățește, înainte de toate, să contribui la menținerea ordinei și echilibrului în natura care te înconjoară. Doar așa vei găsi în vînătoare acele bucurii și satisfacții despre care mulți înaintași de mare renume ți-au povestit în scrierile lor, ajungînd și tu la acel grad de cunoaștere pe care erai obligat a-l avea, de fapt, în momentul cînd ai pus în buzunar permisul de vînătoare...

Ioan MEZEA

UMOR

O găină obișnuia să se furișeze afară din curte. Într-o zi ea nu se mai întoarse; o depistase o vulpe.

— Vezi tu, Inge, spuse mama, dacă nu s-a ținut de cîrdul găinilor, a mîncat-o vulpea.

Inge meditează asupra faptului și după o vreme spune:

— Ei da, dacă ar fi fost cuminte, am fi mîncat-o noi!

*

Un bătrîn vînător se duce, după partida de vînătoare, la bufet. Acolo îl întîlnește pe medicul satului.

— Ghiciți ce am vînat eu astăzi? îl întreabă el.

— Știu exact, îl descurajă doctorul, acum cîteva minute a fost la mine la tratament!

*

O cîntăreață prezentabilă dă un concert într-un mic orășel. Pe afișele care anunțau spectacolul se putea citi la urmă: „Accesul cîinilor în sală este interzis"! După concert, cineva a adăugat dedesubt: *Asociația pentru protecția animalelor.*

*

După cererea în căsătorie, ea îi spuse:

— Cine vrea să se căsătorească cu mine trebuie să fie puternic ca un leu, flexibil ca un tigru, înțelept ca un șarpe și temerar ca un vultur.

La care el răspunse:

— Dar atunci ar fi un măgar cel care te-ar lua pe tine!

*

Plimbîndu-se, prin grădina zoologică, micul Jean îi arată prietenului său un cerb frumos și îi spuse mîndru:

— Și noi avem acasă un cuier exact ca al lui.

O VULPE LA VENEȚIA

De fiecare dată cînd un vînător se hotărăște să povestească „una adevărată", cu dreapta pe inimă și cu privirile direct și inocent ațintite în ochii ascultătorilor, aceștia din urmă zîmbesc semnificativ și clatină educativ capul, dojenindu-l astfel pe cinstitul breslaș pentru păcatele strămoșilor săi într-un chin. Eu nu am privilegiul de a vă vedea în clipa asta ochii îngustați a rîdere și mă grăbesc să vă spun, nu o istorisire vînătorească, așa cum ați propus, ci o aventură turistică.

În vara lui '70, într-o seară molcomă de august, mutam cu oarecare greutate picioarele, un pas după altul, pe fișiile înguste de asfalt care mărginesc canalele venețiene în chip de stradă ; umblam din zori, nu găsisem vreme nici măcar să mănînc și trupul vlăguit începea să nu mă mai asculte. Era liniște în partea aceea a orașului de pe lagună, liniște ca la Tîrgu-Neamț, acum jumătate de veac, seara, cînd ieșeau bătrînii în fața căsuțelor ponosite de vreme și priveau de-a lungul ulițelor, văzînd numai ei știau ce — poate viața lor dusă, poate... Vorbeam cu tovarășii mei de excursie, căci glasul încă nu-mi pierise ; și se vede că grăiam destul de tare, de vreme ce un bătrînel care întinsese capul spre noi dintr-un gîrlici întunecat, ascuns între două imobile zugrăvite în roșu venețian, a sărit tinerește de pe un scaun și ne-a acostat : „Oameni buni, stați ! Nu vă supărați pe mine că vă opresc... dar v-am auzit vorbind. Nu sînteți cumva din părțile Pietrei-Neamțului ?" — „Ba chiar așa". „Și eu sînt tot de pe Valea Bistriței...". „Și ce căutați aici !?" „Poveste lungă... De fapt, îs italian. Bunicul meu, Angelo Paulon, venețian de baștină, a plecat în veacul celălalt în România, să construiască drumuri... Tata s-a născut acolo, eu la fel ; am copilărit la Tarcău... Pentru că aveam încă cetățenia italiană, am venit aici să-mi fac armata... așa era obiceiul. M-am însurat, am moștenit casa asta..." Giovanni Paulon vorbea o moldovenească blîndă, ca la Tarcău ; era fericit să ne primească în casa lui și să ne plimbe prin Veneția. La despărțirea de venețianul cu suflet moldav, surpriză : „Și dacă mai veniți pe aici, vă rog să-mi aduceți o vulpe ! Tare vă rog !" De ce o fi dorit Giovanni o vulpe vie ??

I-am luat dorința în serios, neștiind la ce treabă pidosnică mă înham. În scurt, că hîrtia-i scumpă, l-am rugat pe inginer — pe Ion — să-mi prindă un pui de vulpe. L-a prins. Pe urmă, fiindcă nu o puteam crește pe Ioana în apartamentul meu din bloc (Ioana era numele vulpiței), am găsit înțelegere la doctorul Colea, care i-a oferit loc în garajul lui larg și utilat cu de toate, inclusiv cu calorifer și apă curentă. Vremea trecea, Ioana creștea și se vedea a fi inteligentă (precum îi neamul), delicată (mînca numai bucate pregătite de curînd, preferînd sarmalele în foi de varză), bine educată (ai fi zis că-i un cîine excelent dresat, dacă n-ar fi trădat-o fizionomia și, mai ales, lipsa graiului, căci Ioana nu voia să... latre. Zahărul îi producea oroare. Cînd vedea păsări, cădea într-o stare de profundă meditație, gîndindu-se probabil la crimele pe care neamul ei de vînători înrăiți le-a săvîrșit de-a lungul erelor în noroadele păsăretului ; dar nu-și manifesta dorința de a scoate la iveală niscaiva instincte sau atavisme... încît o suspectam de renegare sau, ca să fiu sincer, de o ipocrizie despre care citisem eu destule în fabule.

Domnișoara Ioana împlinise doi ani, familia mea o adoptase, uitînd scopul pentru care fusese capturată din pădure și, cum nu aveam proiecte noi de plimbare prin străinătăți, timpul trecea pentru vulpiță ca într-o idilă fără sfîrșit. Colea fratele meu de vînătoare și izvorul celor mai năstrușnice isprăvi pe care le-am trăit pusese la cale un drum în Franța și, cum nu văzuse Italia, m-a ispitit să-l întovărășesc ca ghid în Lombardia și, împreună, să dăm o raită pînă la Paris. Hai ! o ducem și pe Ioana la Veneția...

În primul rînd, la propunerea lui Colea, specialist în mai multe științe, am hotărît să schimbăm numele vulpiței : i-am zis Giovanna și, de la o vreme, am înțeles că nu-i displace și că am descoperit în ea o italienistă în devenire. Al doilea pas : deprinderea cu bucătăria peninsulară !

În casa mea s-au mîncat două luni

numai spaghetti : cu parmezan, cu sos tomat... etc. Giovanna accepta noua alimentație, dar era evident că oftează după sărmăluțe cu mămăliguță pe care i le serveam tot mai rar.

Cînd fu să plecăm, cu pașapoartele în buzunar și cu mașina încărcată cu boclucuri, abia atunci s-a pornit dandanaua. Cum să ies din țară cu o vulpe ?! Legea-i lege ! Timp prea mult nu aveam, așa că am vaccinat-o antirabic pe Giovanna, i-am scos adeverințele necesare, în care, la noroc, nu am scris că-i vulpe ci, în limba strămoșilor mei și a strămoșilor italienilor care aveau s-o adopte, că este „canis vulpes", ceea ce, desigur ar fi pus în încurcătură orice specialist. Înarmați cu acte, lesă și botniță Giovanna primind cu tristețe zgarda cu care o echipasem, semn al sclaviei, pe care o disprețuia cu ostentație — eram gata de drum. Ehei, dacă ne-am fi dus cu avionul... Dar amicul Colea alese un itinerar ciudat, prin osebite țări : Ungaria, Cehoslovacia, Austria și, în fine, Italia. Ei, cum ne-o fi norocul ! Giovanna, simpatică, cochetă și fotogenică, își găsise loc bun în mașină, pe prichiciul din spate, și, de cîte ori ne opream undeva, într-un minut aduna în jurul său zeci de admiratori, pe care-i privea pieziș, cu nobilă mîndrie și leneșă lehamite, ca o vedetă obosită de osîrdia „fanilor". Vameșul nostru s-a uitat cu oarecare mirare în acte și mi-a zis : „Credeam că-i vulpe. Cu vulpea nu se putea ieși". „Cum să fie vulpe ?! S-a mirat Colea. Seamănă soiul. Nu vedeți că și scrie acolo „Canis vulpes" ? Am binecuvîntat delăsarea profesorului de zoologie al destoinicului slujbaș ; căci, de la-r fi învățat destulă carte, mai făcea Giovanna plimbarea la Veneția ?

Cu vameșii și cu grănicerii unguri și cehi, grăbiți și ocupați — fiindcă era epocă de vîrf în turismul internațional, am scos-o la capăt ușor. Și tocmai la ieșirea din Austria, la Tarvisio, unde cei

în drept nu se prea ostenesc cu controalele, ne-am împotmolit, căci așa-i cînd nu ai noroc : vameșul austriac era vînător și știa el bine ce-i aceea o vulpe. Nu-l puteam convinge și pace ! „Fuchs, Fuchs !" el ; „Nein, nein !" noi. C-o fi, c-o păți... el nu știa românește... noi ne prefăceam că nu știm o boabă nemțește... Să ne rețină vulpea și alt nimic ! Eram disperați, cînd după două ceasuri de parlamentari, geniul lui Colea a zămislit o idee colosală : „Măi Mihai, abărul ista — vezi tu — are colo un canar în cușcă. Ce ar fi să...". „Și dacă Giovanna poftește la prospătură exotică, o mai scoatem la vopsea ? Ori vrei să aflăm cum arată pe dinăuntru închisorile austriece ?". „Doamne ferește ! Ai ceva mai bun, o altă soluție ?". „Păi nu". Atunci mi-am zis că e ultima carte în joc și i-am cuvîntat Ioanei așa : „Ionico dragă, dacă scăpăm de aici, ai de la mine două porții de sărmăluțe cu mămăligă ! Înțelegi ? Sarmale !". Apoi l-am rugat pe vameș să deschidă ușița coliviei și să facem proba cu canarul. M-a înțeles cu mare greutate, a acceptat și mai greu dar s-a înarmat cu un flecuștet de pistol nichelat care ținea de la un pas capul Ioanei, eliberată din lesă față-n față cu canarul. Păsărica simțise pericolul și se dădea de ceasul morții ; vameșului îi tremura arătătorul pe trăgaci ; mie mi se oprise inima, Ioana s-a apropiat la o palmă de ușa coliviei,s-a culcat pe labe și a urmărit cu interes profesional zbaterea teribilă a păsăricii de aur ; pe urmă, ca și cum i s-ar fi făcut lehamite de atîta cruzime omenească, s-a ridicat și, venind la mine, a înălțat ochii. Vă jur că privirile ei îmi spuneau : „Văzut-ai cum l-am dus ? Dar să nu uiți cumva de sarmalele acelea... Trei porții !" Proba se făcuse cu brio și ne puteam continua calea spre Giovanni Paulon. La Veneția, Giovanna s-a plimbat în gondolă, a stat o zi în casa domnului Paulon, dar Doamna Paulon și amica mea s-au urît din prima clipă ; așa că, după ce a spălat în vreo cinci-șase rînduri podelele, l-a rugat pe Giovanni să aleagă între dumneaei și vulpe. Ce avea să facă bietul venețian cu suflet moldav ?

Deci Ioana s-a înapoiat la baștină, unde, spre toamna lui 72, a dobîndit în scurtă vreme libertatea cea adevărată, în pădure. Și dacă întîmplarea asta ar fi vînătorească și nu turistică, s-ar fi încheiat astfel : în nopțile lungi de ianuarie, cînd conversează cu musafirii sosiți în bîrlogul său din Rîpa Dragovei, jupîneasa Ioana le spune suratelor sale cît de important este ca o vulpe care se respectă să-și desăvîrșească educația la Veneția !...

SCHIORI IN PANICĂ

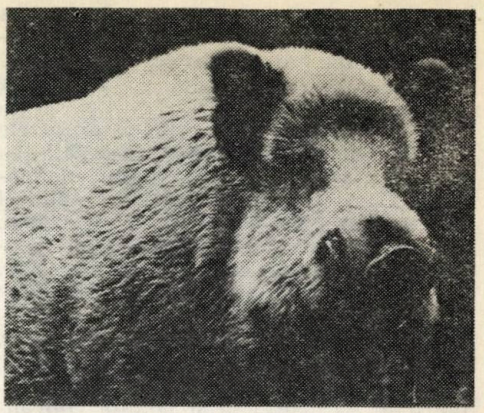

O zi frumoasă de decembrie, cu multă zăpadă pe pîrtiile din Cristalinul Mare atrăsese în acea duminică, de anul trecut, sute şi sute de schiori care formau, în Poiana Ruia, un pitoresc şirag cu echipamentul lor policolor şi schiurile în picioare, aşteptînd să urce cu teleschiul care îi ducea pînă în vîrful Postăvarului. De aici, în cîteva minute, coborînd vertiginos îşi ocupau din nou locurile în coada „şarpelui mişcător" aşteptîndu-şi liniştiţi rîndul la urcare. Totul se derula frumos, civilizat, într-o zi splendidă de iarnă.

Deodată liniştea fu spartă de strigăte disperate : „Fugiţi, fugiţi, ne atacă mistreţul... Uite-l cum vine, Ho, Ho... ! !".

Într-o clipă masa multicoloră de schiori a rupt rîndurile, şi intrînd într-o panică teribilă îşi dădeau drumul la vale împingînd disperaţi din bețe ca să lunece mai repede, care pe unde apuca. Unii se împiedicau, cădeau, ţipau într-un vacarm de nedescris. Singurii „salvaţi" erau cei agăţaţi de cablu, pe care instalaţia teleschiului îi tracta cu viteză la deal.

Ce se întîmplase ? Un mistreţ de peste 100 kg, cu coama ridicată, a apărut în salturi dintre brazi, fugărind cînd pe unul cînd pe altul, într-un joc de du-te-vino. Şi poate această panică ar mai fi durat dacă nu s-ar fi făcut auzită o voce puternică :

„Ghiţă, Ghiţă, hai acasă... Ghiţă... ! ! !" Mistreţul s-a oprit, a adulmecat aerul, şi-a încîrligat coada ca un burghiu şi lăsîndu-şi coama în jos, în trap săltat a pornit aţă lîngă un tînăr ce apăruse pe poteca turistică. L-a mirosit, s-a gudurat lîngă ei, apoi amîndoi, liniştiţi, au început să coboare pe poteca ce ducea spre Poiana Braşov, sub privirile uluite ale schiorilor care, neîncrezători, au început să se regrupeze încet, încet, în jurul teleschiului.

Dar, cine era „Ghiţă", de unde venise şi cine era „salvatorul" răsărit ca din pămînt ?

În Poiana Braşov, ca în toate staţiunile climaterice mari, unul din localurile cu specific local este şi „Coliba Haiducilor". Cu vreo trei ani în urmă a fost adus aici, prins în Munţii Făgăraşului, un godănac mic, drăgălaş, care foarte repede s-a ataşat de personalul unităţii. Avînd condiţii de îngrijire excelente, hrană bună, variată, în doi ani a devenit un mistreţ frumos, blînd şi chiar ascultător. O ideie ingenioasă a responsabilului unităţii turistice crease din el un număr de surpriză pentru turiştii care, în grupuri, vizitau seara „Coliba Haiducilor" şi anume : în momentul cînd se stingeau luminile în local şi „haiducii" (recte ospătarii) intrau în bloc, cu hălcile de carne preparate haiduceşte şi învăluite în flăcări, îi urma tiptil şi „Ghiţă" mistreţul, care se făcea văzut numai cînd se aprindeau luminile din nou. În clipa aceea se realiza o scenă de nedescris : ţipete, urlete, unii se urcau pe scaune sau mese şi, în final, „Ghiţă" intra sub luminile reflectoarelor. Aparatele fotografice ţăcăneau şi încetul cu încetul totul se termina în mod plăcut.

Acest divertisment, cu senzaţii puţin cam tari a dat pînă la urmă naştere la mai multe sesizări.. : ba că unele mame au avut naşteri premature, ba că unii turişti mai slabi de înger au făcut infarct... şi bietul „Ghiţă" a început să fie neglijat, rolul lui de „vedetă" fiind depăşit. Astfel, într-o zi, supărat, a plecat de la unitate şi înfundîndu-se în pădure a tot hoinărit căutînd şi el „senzaţii mai tari". Se vede că după multe zile de căutare zadarnică, foamea a început să-l apropie din nou de oameni, dar aceştia — după cum am văzut — s-au speriat de el şi au intrat în panică. Întîmplarea a făcut ca printre ei să se nimerească un „haiduc", care avea zi liberă şi în momentul cînd a strigat „Ghiţă", acesta l-a recunoscut după glas şi miros şi astfel docil, a ajuns de unde a plecat. Peste cîteva zile, spre surpriza lui, a fost transferat la grădina zoologică din Noul Braşov, unde acum, printre gratii, se gîndeşte la zilele lui bune.

VARIETĂȚI

EVADAȚI

2

Ar fi greșit să se creadă că numai animalele recent sosiste în zoo sau cele mutate dintr-un loc în altul sînt predispuse la evadare. Evadează, ce-i drept, mai rar, și animalele aflate de mult timp în zoo și care nu și-au părăsit niciodată pînă atunci cușca sau țarcul lor. Ce motive îi determină pe acești vechi pensionari ai grădinilor zoologice să fugă din locuințele lor, cu care, în decursul timpului, s-au familiarizat pe deplin?

În unele cazuri intervine o cauză pe care am mai întîlnit-o și anume, teama. Animalul trăiește liniștit într-o ambianță cu care s-a obișnuit, atîta timp cît aceasta rămîne neschimbată. Este însă suficient să apară un element nou, necunoscut, pentru ca dintr-odată animalul să intre într-o stare de panică generală, ca și cum întreaga ambianță s-ar fi modificat radical. De cele mai multe ori un astfel de animal caută prin toate mijloacele să evadeze din vechiul său loc de viață, acum modificat, și în care el nu se mai simte — ca pînă atunci — în siguranță.

Elementul care provoacă spaima animalului poate fi de natură foarte diferită și deobicei omul nu-i acordă, inițial cel puțin, nici o importanță, considerîndu-l o nimica toată. Acest „nimic" poate avea însă cele mai neașteptate și uneori funeste urmări pentru animal sau chiar pentru oamenii din ambianța sa.

Într-una din zile un vînt puternic a smuls o porțiune din cartonul gudronat ce acoperea hrănitoarea din țarcul antilopelor nilgau, făcînd-o să fîlfîie în aer. Vederea acestei bucăți de carton mișcătoare și zgomotul produs de ea a speriat atît de tare antilopele, încît una din ele a escaladat dintr-un salt gardul împrejmuitor, pe care pînă atunci, timp de doi ani, nici o antilopă nu încercase să-l sară.

În altă zi, o femelă de elan s-a speriat atît de tare din pricina zgomotului produs de motorul unui autocamion împotmolit în curtea restaurantului din vecinătatea grădinii zoologice, încît a încercat să sară gardul țarcului dar, din nefericire, unul din picioarele posterioare s-a prins în plasa metalică, suferind o fractură ce nu s-a mai putut vindeca.

Alteori animalele captive încearcă — și adesea reușesc — să-și părăsească cuștile sau țarcurile, fiind împinse nu de teamă, ci de alte motive. Nevoia de a-și satisface instinctul de prădare poate fi unul din acestea. Astfel, o pisică aurie asiatică (mamifer sălbatic carnivor de talia unui rîs) a reușit să rupă plasa metalică din care era confecționată cușca sa, pentru a putea captura o găină care, neavînd altceva mai bun de făcut, trecuse dintr-o curte vecină în grădina zoologică și ciugulea la cîțiva pași de cușca în care se afla pisica.

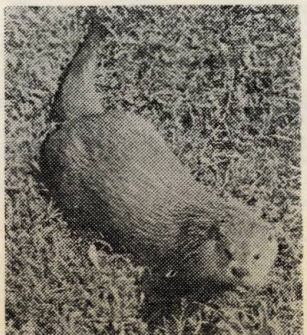

Se poate chiar întîmpla ca un animal să evadeze nu pentru a evita omul ci, dimpotrivă, pentru a căuta apropierea sa. Zootehniciana noastră a crescut un pui de vidră acasă, în apartamentul său. Mai tîrziu, vidra a fost adusă în zoo și instalată într-un bazin amenajat într-o escavație din care, în mod normal, animalul nu putea ieși. Vidra s-a familiarizat treptat cu noua sa locuință, dar ori de cîte ori auzea vocea „mamei" sale adoptive da semne de mare neliniște și încerca să iasă din groapa sa. Într-una din zile a reușit să se cațere afară și a alergat țintă la cea care o crescuse..

Alteori evadarea este consecința relațiilor ce se stabilesc între animalele aflate în interiorul aceluiași spațiu de viață. Etologia, știința comportamentului, a dovedit că într-un grup de animale se stabilește o serie de raporturi caracterizate în esența lor printr-o ierarhie. Unii indivizi domină iar alții sînt dominați, sau subordonați. Individul dominant nr. 1 denumit în limbaj etologic individul „alfa" — are întîietate deplină de hrană, adăpost, femele etc. Individul subordonat aflat pe ultimul loc, denumit „omega", este cel mai năpăstuit; el este înlăturat de toți ceilalți de la plăcerile vietii, trebuind să se mulțumească numai cu firimiturile.

În natură această ierarhie intraspecifică este mai slab exprimată și are un evident caracter adaptativ, permițînd totuși, într-o anumită măsură, supraviețuirea celor mai slabi. Indivizii subordonați învață repede să-i recunoască pe cei dominanți și să-i evite, ferindu-se din calea lor.

CÎȘTIGĂTORUL

V. ȚĂRUȘ

NOROC BĂIEȚI ! ne-a strigat fata blondă de la benzinărie cînd eram gata să urcăm în mașină. Gogu a demarat prudent, înscriindu-se pe banda principală sub privirile insistente ale agentului de circulație. Apoi mașina s-a lansat în înfruntarea cu kilometrii, în mai puțin de jumătate de oră purtîndu-ne pînă în orășelul cu vile cochete, pierdute între dealuri. Aveam să-l traversăm în lung și-n lat, pe străzi mai mult sau mai puțin umblate, întîi ca să descoperim ocolul silvic, apoi în căutarea șefului, singurul care era-n măsură să ne semneze autorizația.

Și uite-așa, în loc să-l folosim la pescuit, am pierdut mai bine de un ceas învîrtindu-ne printre căsuțele cu arhitectură plăcută și grădinițe multicolore, materializare plină de grijă și imaginație a ceea ce în mod obișnuit numim casă și pămînt.

După încă vreo jumătate de oră, noi cu ochii pe geam, cu Gogu atent la drumul care pe anumite porțiuni amintea raliul, tăind direct prin albia rîului, am trecut de baraj.

Lacul oferea o priveliște liniștită, fără a putea spune că arăta mai bine sau mai rău decît alte rezervoare. Cel mai încîntat s-a arătat Niki, făcîndu-l pe Florin să renunțe cîteva clipe la lupta cu plăcinta cu mere ce se întindea cu încăpățînare înainte de a se rupe.

Am ajuns și la căsuța în care-și avea sediul brigadierul. Acesta ne-a tăiat chitanța, apoi ne-a explicat cu lux de amănunte cum și pe unde să mergem, pentru a ajunge în locuri mai bune în acea perioadă.

Pe drumul forestier, după ce am traversat marea de behăituri și lînă a unei turme ce se înghesuia urcînd spre munte, iar Gogu a reușit să evite în ultimul moment vreo două camioane cu lemne ce coborau vitejește, am găsit un refugiu și mașina a rămas la adăpost. Rîul era mic și puțin umflat, iar apa purta la vale tenta albicioasă a cușmelor de omăt de pe creste. Nu s-ar fi putut spune că eram prea optimiști.

Niki și-a întins telescopica, Florin a desfăcut un bambus lung de vreo patru metri — să pipăie cu mustele, Gogu și-a

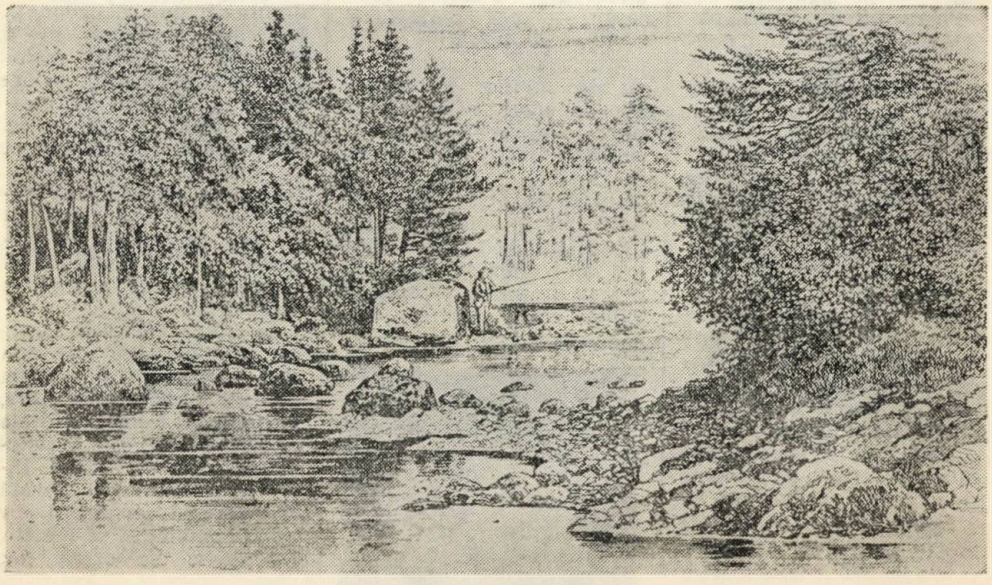

luat telebolica. Eu am pregătit varga de muscă, dar n-am pus muște, ci o linguriță cît unghia, pe care am lestat-o ușor. În apa rece, păstrăvii amorțiți mișcau probabil greu și trebuia insistat pentru a-i scoate din cotloane.

Din mașină văzusem ctîeva cascade și ochiuri mai adînci. Fiecare își făcuse planul încă înainte de a coborî, așa că ne-am răspîndit.

L-am găsit pe Florin muscărind pe sub arini într-o coadă de șuvoi. Artificialele au căutat cu răbdare, zăbovind prin apropierea rădăcinilor. Era cam devreme pentru muscă. În jur, gîzele abia se dezmorțeau după roua dimineții.

Am încercat abia după ce Florin a renunțat. Lăsam curentul să poarte rotativa la vale cîțiva metri, apoi o jucam discret, încercînd să o mențin cît mai aproape de fund. A venit mușcătura. Ușor, am recuperat și s-a ivit primul păstrăv. Cam fără buletin ! avea să-l catalogheze pădurarul, gîndindu-se un pic dacă e sau nu de măsură.

Mai tîrziu, cînd ne-am întîlnit, Niki luase unul mare, aproape de treizeci de centimetri la o rotativă cu dungi roșii. Florin a scăpat o bucată zdravănă chiar înainte de a fugi spre mașină. „Ce fa cem ?“ „O luăm în jos !“

Am dat iar de turma de oi, apoi de rîul mare, în care se adunau ape din toate văile. Am încercat să intrăm pe altă vale. Încotro ?! Ne-am întors și am întrebat ciobanul din urma turmei. A ridicat din umeri.

După ce am trecut iar printre mioare ajunși în dreptul ciobanului din frunte cu un tranzistor de gît, Niki a scos capul pe geam și l-a întrebat :

— „Bade, prinde... ?“

— „Ba !“ a venit răspunsul sec.

Ne-am întors pe aceeași vale și am urcat mai sus. Se făcea de amiază. Lîngă un podeț am dat de o bancă. Loc de popas, frigărui, puțină brînză, ceapă, un strop de vin roșu. Apoi trucăm o poză. Florin și Niki debruiază, înțelegîndu-se cu priviri complice. Gogu iese din apă ca după duș.

Pornim mai sus. O baltă largă. Încerc cîteva muște. Nimic. Forfacul e prea scurt și am uitat bucățile de nylon, să-mi fac altul. Halal pescar ! Decît să pescuiești fără convingere mai bine joci patru pietre. O efemeră de mai mi se așează pe vestă. E uriașă. O iau ușor pe degetul mare și încerc să o prind în diapozitiv. Pînă reglez distanța, o boare de vînt o suflă și rămîn fără subiect. De asta chiar că mi-a părut rău.

Urmează o zonă de pădure. Încerc în cîteva locuri. Apoi îl urmăresc pe Gogu cîteva clipe. Bate fiecare loc cu răbdare de fier. Se strecoară cu grijă prin tufele de pe mal și lansează în susul apei.

Ajung la pod. Niki ne așteaptă cu pădurarul.

După cîteva minute, Gogu apare cu doi păstrăvi frumoși, vigoarea culorilor purtînd în ea sălbăticia pădurii prin care se strecoară albia. „Și spuneați că nu e pește“, zîmbește pădurarul.

Gogu se bagă sub pod. Abia se descurcă printre ramurile unui arbore prăvălit. Aștept pe mal. Sînt sigur că o să-l ia. La a treia lansare, Gogu începe să meargă înapoi prin apă, se împiedică puțin, apoi reușește să aducă pistruiatul pe mal. Am avut dreptate.

Mi-am recăpătat încrederea. Sub un pod înțep o bucată frumoasă, dar o scap împiedicîndu-mă de o cracă. La prima cascadă bulboana de sub mal e prea îmbietoare. Și mușcătura vine la a doua trecere a rotativei.

Mai la vale Florin înțeapă un păstrăv sănătos, ce s-a năpustit asupra „bondarului“, iar Niki rupe cu „unul mare“, încurcat sub o rădăcină.

Urcăm în mașină și pornim spre casă. Niki face clasamentul și dă note. Primul Florin, apoi Gogu, apoi eu și el, ultimul.

De fapt cîștigătorul e chiar el. S-a plimbat pe malul apei bucurîndu-se de primăvară, de soare, de insistența noastră și de aerul curat și oboseala umblatului, care îl fac să se simtă bine.

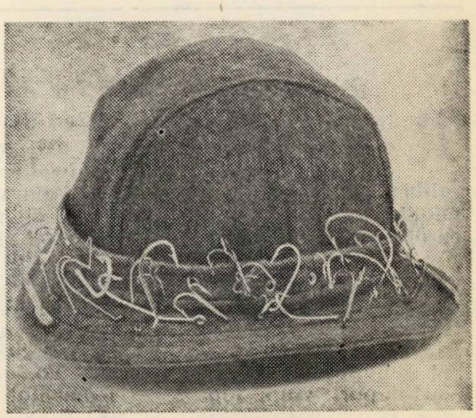

Moda zilei

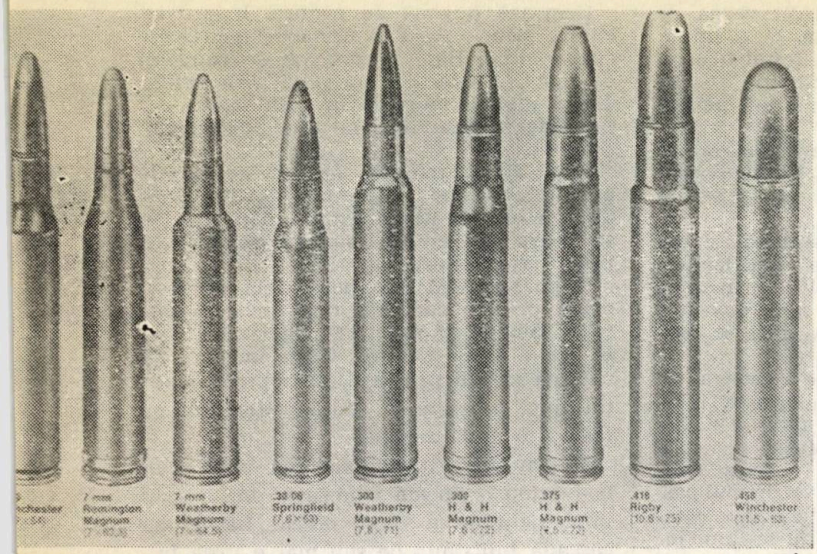

CARTUȘUL DE VÎNĂTOARE CU GLONȚ ÎNTRE... EXTREME

Tudor DĂNEȚI

Pînă în prezent cartușul cu glonț *de cel mai mic calibru* este 17—222 Remington sau, în notația europeană, 4,5 × 38mm. Are un proiectil cu diametrul de 4,5 mm, greutatea de 1,7 g și o viteză inițială (V_0) de 1,150 m/sec. Cu el se pot împușca păsări mari, iepuri, vulpi, lupi, pînă la o distanță de 150—200 m.

Cartușul de calibrul cel mai mare, fabricat în mod curent pentru puști de vînătoare cu țeavă ghintuită este de cal. 600 Nitro-express. Proiectilul său are un diametru de 15,7 mm și o greutate de 58,3 g, (aproape de două ori cît un glonte Brenneke cal. 12), dezvoltînd în momentul focului o forță de recul de peste 10 kgm. Spre comparație, o pușcă 12 cu alice are un recul de 4 kgm.

Cartușul cel mai slab este de 4 mm numit și cartuș de cameră (nu se utilizează la vînătoare). Drept proiectil are o alică de 4 mm a cărei putere de pătrundere nu depășește pe cea a unui glonte normal de pușcă cu aer comprimat. Se folosește pentru exerciții de tir, din arme special construite sau tras din țevi suplimentare introduse în puști de calibre uzuale.

Cel mai puternic cartuș de vînătoare cu glonț fabricat în prezent este de cal. 460 Wratherby-Magnum (11,6 × 72) care, utilizînd un proiectil de 32,4 g dezvoltă la gura țevii o energie (E_0) de 1,139 kgm, de 3 ori mai mare decît a cartușului 7 × 57 și dublă față de 9,3 × 74 sau, 375 Holland magnum. Pentru a-i face recul... suportabil, puștile construite pentru acest cartuș sînt prevăzute cu frînă de recul la gura țevii și amortizor din cauciuc la talpa patului.

Cartușul cel mai răspîndit în lume, cu glonț de putere mijlocie, utilizat la vînătoare este de cal 7,62 × 63 (.30—06 Sprienfield), urmat de 8 × 57 și 7 × 57, acestea din urmă deținînd supremația numerică în Europa. În multe țări există cartușe cu glonț în calibru specific țării respective, bucurîndu-se de o largă răspîndire și în rîndul vînătorilor. Amintim aici pe 6,5 suedez, 303 britanic, 7,5 elvețian, 7,65 Mauser belgian, 7,5 Arisaka japonez etc.

AM PESCUIT ÎN AFRICA

LA CASTELUL SPÎNZURATULUI

Mircea PETRE

Pe malul lacului Tanganyika departe de Bujumbura, se găsește un loc liniștit, pitoresc, unde vin să-și petreacă weekend-ul mulți pescari. Locul e foarte bogat în pește, zona fiind aproape nelocuită. Deasupra malului, pe un mic platou stîncos se găsește „Château de pendu", de fapt o vilă cîndva cochetă, acum părăsită, înconjurată de manghieri enormi, tufișuri, salcîmi. Priveliștea lacului e inegalabilă. La malul apei, o stîncă rotundă, cu diametrul de peste 30 m, părînd a fi făcută de mîna omului, oferă imaginea insolită a unei plaje de nisip scînteietor, format din siliciu amestecat cu mică.

Stabilesc cu francezul Jean și cu sîrbul Marjan să pescuim aici într-o sîmbătă, și iată-ne coborînd în zorii unei zile din mașină, lîngă un copac. Auzim zgomote în arbori și ne pomenim cu o ceată de maimuțe, mici cît pisicile, că se așează în semicerc în fața noastră iar două, mai curajoase, cocoțate pe capota mașinii ; stăteau îmbrățișate și ne priveau cu ochișorii lor negri ; păreau obișnuite cu oamenii. Le aruncăm arahide, pe care le culeg de jos fără teamă, apoi le dăm direct din mînă. După un timp, o altă mașină oprește ceva mai departe. Cu țipete guturale de bucurie, maimuțele tabără pe noii clienți pentru a cerși de mîncare. Un șarpe maro unduiește prin iarbă. Mă duc spre el să-l văd mai bine, dar sîrbul îmi spune că e periculos și cînd crede că e atacat, scuipă cu precizie veninul. L-am lăsat să se ducă. Coborîm cu mare greutate barca printre stînci și pregătim lansetele. Las lingura la trenă, mai mult în joacă. N-am făcut decît cîțiva metri cînd simt mușcătura. Îi spun sîrbului să oprească, dar acesta crede că am agățat vreo plantă. Îi arăt varga care tremură și atunci oprește. Spre surprinderea noastră era un Conet de cca un kg. La patru metri de barcă (trei metri forfacul și cam de un metru din vargă), cu „par avant"-ul la vîrf și cu zgomotul motorului, n-aș fi mizat pe șansa acestei capturi. Și totuși... Dăm drumul la zece metri de fir și încercăm zona de lîngă mal. Nimic ! Ne dăm seama că a fost o întîmplare și pescuim normal, la trenă, cu lingura la 12 m adîncime și 100 m distanță de barcă. Trecem pe lîngă un hipopotam solitar care ne privește nepăsător. După puțin timp simt o trăsătură violentă și după o luptă scurtă scot un alt conet de vreo două kg, frumos, de culoarea aurului topit, cu cîte un punct negru pe urechi. În timp ce-l trăgeam, sîrbul recupera firul ca să nu agațe lingura de fund și în apropierea bărcii are o mușcătură, aducînd în barcă un alt conet, la fel de frumos. Ziua se anunță frumoasă : trăsăturile se succed des, unele în plin, altele ratate. Cea mai mare plăcere o avem cînd superbii pești aurii apar din adîncuri la suprafața apei limpezi, cu nuanțe verzui. În bătaia soarelui, corpul peștelui aruncă raze de aur. În ciuda faptului că se repeta frecvent, spectacolul era emoționant de fiecare dată. Am pescuit pînă la amiază, reușind să prindem în total 18 bucăți între unu și două kg.

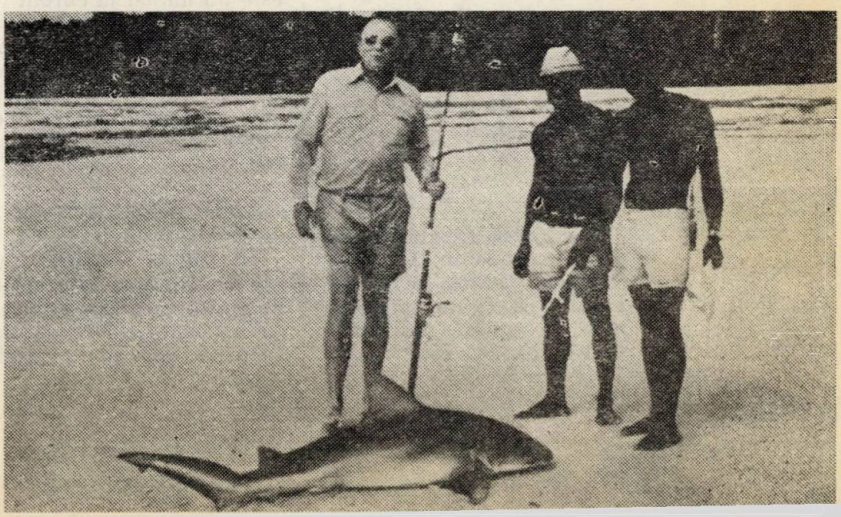

ȘTIRI DE PRETUTINDENI

Un comerț înfloritor în R. F. Germania este cel cu... pisici domestice, destinate marilor laboratoare de biologie și medicină. Cumpărate de obicei cu cca 5 mărci de către furnizori, ele sînt vîndute apoi cu cca 50 mărci bucata. Se apreciază însă că majoritatea pisicilor care ajung în laboratoare au fost, de fapt, furate de către furnizori. Iată și o cifră de afaceri: un negustor, pe nume Hauning, realizează din comerțul amintit un venit net de cca jumătate milion DM anual...

*

În Pensylvania — S.U.A. statul care totalizează un număr de vînători ce depășește suma tuturor vînătorilor din celelalte state americane, accidentele de vînătoare sînt în descreștere. În anul trecut, din cei cca 1,5 milioane vînători din statul amintit, și-au pierdut viața la vînătoare doar 10 inși, față de cele 70 de victime din anul 1931, considerat drept cel mai „sîngeros" an vînătoresc. Cauzele: școlarizarea obligatorie a tuturor celor ce solicită un permis de vînătoare și consecințele juridice deosebite de severe pentru cel mai mic accident de vînătoare comis din culpă.

*

O practică greșită, foarte energic condamnată de societățile pentru ocrotirea naturii ca și de unii oameni de știință din țările vest-europene este aceea a arderii resturilor vegetale de pe cîmp cu buna intenție de a îmbogăți solul cu substanțe minerale, prin cenușa rezultată. În fapt, sînt distruse nu numai microorganismele implicate în ciclurile biologice ale culturilor anuale, ci și insectele folositoare și, mai cu seamă, zeci de mii de păsări și mamifere mici, unele de interes cinegetic, fără a se realiza un folos real pentru agricultură. Dealtfel, țările C.E.E. au adoptat legi severe în acest sens, dar excepțiile — rezultatul unor îndelungate tradiții — sînt încă numeroase.

*

Societatea pentru pescuit și protecția faunei din S.U.A. a inițiat o cercetare pe durata a trei ani privind atitudinea cetățenilor americani față de natură și preocupările pentru ocrotirea acesteia. Președintele comisiei federale constituite în acest scop, Dr. S. Kellert de la universitatea din Yale, a declarat, în cadrul raportului întocmit, că este foarte surprins de constatarea că opinia publică americană este nu numai la curent cu preocupările privind ocrotirea naturii în general, dar este și deosebit de activă în probleme considerate pînă acum de competența ecologilor, vînătorilor etc.

*

La ultima sesiune anuală a „Uniunii internaționale a directivelor grădinilor zoologice referentul polonez a marcat evoluția îmbucurătoare a populației de zimbri europeni, care înregistrează un spor anual de cca 10 la sută, un raport între sexe echilibrat și, ceea ce e mai important, o creștere a duratei medii de viață.

*

În lume există la ora actuală cca un miliard de oi, apreciază ultimul raport F.A.O., cu 2 la sută mai puține decît în 1971. Scăderea e pusă în principal pe seama restrîngerii arealului de hrană și trai, și mai puțin pe seama creșterii numărului dăunătorilor naturali: lupi, urși, etc., menționează amintitul raport.

*

O acreditare — să-i zicem — mondială, și care provine din Canada, confirmă cercetările biologilor, silvicultorilor și vînătorilor europeni: nici în țara nuvelelor și romanelor lui Jack London lupii nu atacă oamenii, dacă aceștia — lupii sau... oamenii — sînt sănătoși.

*

180 metri cubi de gunoi au fost strînși de pe cca 10.000 hectare de terenuri vînătorești într-o singură zi, prin munca obștească a cca 200 vînători, agricultori și ocrotitori ai naturii din R. F. Germania. Deșeurile erau aproape exclusiv metalice: resturi de automobile, mașini de spălat, frigidere etc...

I. P.

ŞI TOTUŞI ADEVĂRATE

În Italia un cîine lup alsacian, în vîrstă de trei ani, a devenit din instinct prietenul şi ghidul fidel al unui alt cîine din rasa cocker, în vîrstă de şase ani, care a orbit. „Ghidul" îşi conduce prietenul apucîndu-l delicat de ureche, ajutîndu-l să deschidă uşa şi să meargă pe drum.

*

Un medic dintr-o regiune îndepărtată din Asia a crescut de mic un pui de leopard, dresîndu-l să ducă scrisori de acasă la serviciu şi invers. Într-o zi medicului i se cere o intervenţie urgentă : un copil fusese muşcat de o cobră. Distanţa de la locul accidentului şi pînă la locuinţa medicului era de aproximativ 20 km. Acesta a trimis familiei sale — prin leopard — un bilet prin care cerea medicamentul de care avea nevoie. După cca 15 minute leopardul s-a întors cu medicamentele. El parcursese distanţa cu aproximativ 100 de km pe oră...

*

Cîinele „Marco" al unui vînător din Italia, uitînd de animozitatea ancestrală şi fără a fi îndemnat de nimeni, a sărit în apa unei lagune şi a tras la mal un cotoi care era gata să se înece.

*

Singurul loc de odihnă veşnică în care sînt îngropaţi la un loc un om şi un cîine se află în Olanda : este mormîntul lui Wilhelm taciturnul şi al credinciosului său prieten. Pe piatra funerară sînt reproduse ambele chipuri. Apropierea lor se datoreşte următoarelor fapte : Wilhelm l-a scăpat pe cîine de la înec, iar animalul a salvat viaţa stăpînului de două ori. De atunci nu s-au mai despărţit. Cînd Wilhelm a murit, cîinele n-a mai trăit decît patru ore. Impresionaţi, oamenii din jurul lui Wilhelm au hotărît să nu-i despartă nici dincolo de mormînt...

*

Într-o noapte, muncitorii unei fabrici de băutuări spirtoase din Franţa au auzit un zgomot ciudat în curte. Cînd au ieşit au văzut un lucru extraordinar : peste douăzeci de iepuri ţopăiau şi făceau tumbe sau se repezeau, plini de curaj, asupra lor. Curajul iepurilor — simboluri ale fricii — s-a dovedit a se trage de la un butoi de vin, uitat deschis în curte, şi din care urecheaţii se înfruptaseră din plin...

*

Rechinul este unul dintre cei mai temuţi duşmani ai vieţuitoarelor din mări. El mănîncă tot felul de peşte şi se repede chiar şi la marile balene. Dar şi acest periculos „pirat al mărilor" îşi are „naşul" său : un peştişor mic denumit „*Diodon maculatus*". Ajuns în stomacul rechinului, micul peştişor se înfige ca un cuţit în pereţii acestuia, îl străpunge şi se reîntoarce în apă. În schimb, rechinul rănit nu mai poate trăi, decît maximum două ore...

*

Mai mulţi copii se jucau cu minegea pe malul unei ape. Ca spectatori aveau patru cîini — prieteni nedespărţiţi. La un şut mai puternic, mingea cade în apă şi unul dintre copii intră după ea dar, neştiind să înoate, este în pericol de a se îneca. Ca la o comandă, cei patru cîini se aruncă în apă spre a-l salva pe copil. Pînă aici nu este nimic extraordinar. Acum intervine, însă, partea incredibilă a întîmplării : cîinii şi-au „organizat" salvarea astfel : cel mai mare s-a vîrît sub trupul copilului, pentru a-l ţine la suprafaţă ; un altul l-a apucat de o ureche spre a-l trage la mal ; al treilea a împins cu botul capul copilului. Cel de al patrulea — o căţea gestantă — care-l trăgea de cealaltă ureche, fiind greoaie, nu ar mai fi putut să iasă la mal dacă nu interveneau pompinerii, sosiţi ulterior la faţa locului.

P. FLORENTIN

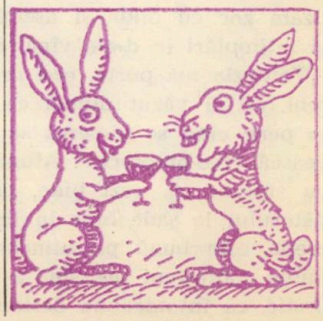

MIȘTREȚUL DE REVELION

Gh. COLȚ

Cine mă împuternicește cu dreptul de a da sfaturi, ba chiar și lecții în d-ale vînătorii, nu s-a aflat încă. Studii cinegetice, nici măcar neîncepute, nu am ; la mari vînători de urși polari în Oceanul Înghețat sau de lei și pantere în Africa nu am fost. Ce știam era, colea, cîte-o „învățătură" de la vreo hărțuială de iepure, o pîndă sau dibuit la căprior sau niște „mărunțișuri" la cocoș de munte, capră neagră, mistreț la munte, urs carnivor.. Dar, altul mai sfătos și cu pretenții ca mine nu găseai. Asta poate s-o spună numai cei cu care am respirat împreună aerul pădurilor.

Jertfă principală a cicălelii mi-a căzut, cum se întîmplă întotdeauna, un bun amic, vînător și el. Cît l-am dăscălit numai el știe ! Mă mir că mă mai ascultă ; mărinimos și larg la suflet, îmi dădea uneori și dreptate. Încurajat, eu îi dădeam zor cu pilde și asemănări, fabule și întîmplări în d-ale vînătorii.

Fantezia mă purta, ce-i drept, pe lîngă real. Să fi văzut numai ce mă umflam în pene cînd se nimerea să mi se potrivească vreo proorocire. Atunci, continuam eu sfătos : că, vezi bine, pădurii și vînătorului le șade bine în liniște, că discreția este bună pretutindeni, că prea multe confesiuni seamănă a lipsă de modestie, că întotdeauna destăinuirile, chiar cele cu totul adevărate, ajung să capete cu timpul colorit de poveste vînătorească.

Ș-apoi, să vezi, cînd ți-e lumea mai dragă cu prietenii la o vorbă, și se sfîrșesc pe rînd glumele cu oltenii, ardelenii și țiganii, cu popii, doctorii și avocații, cu trabanturile și Bulă, numai ce-l auzi pe unul :

— Să vă zic una cu vînătorii...

Și automat, toate privirile se întorc spre tine, învinuindu-te negrăit sau compătimindu-te de tot ce s-a spus în lume pe seama tuturor mincinoșilor. Și înainte ca omul să apuce să însăileze gluma, te simți doborît de focul încrucișat al ironiei, invidiei, hazului, al calificărilor mai mult sau mai puțin galante, uneori chiar al acuzărilor directe : Ehe-he-he ! viață !, libertate !, aer curat !, coclauri !, cabane de vînătoare ! seri la foc din butuci de fag !, raniție golite, sticluțe și ploscuțe desfundate ! Ș-apoi : frunză verde-a codrului... Alții, protectorii naturii, săgetează bățoși cu principiile științei, eticii și ignoranței lor în tot ce a ridicat o dată toporul să taie o creangă sau armă să doboare o vulpe. Dacă mai ai norocul să fie pe aproape și genul fin, ce ocupă peste jumătate din populația globului, o să auzi neapărat : ... și nevestele acasă cu copii, cu dereticatul, numai gata să-ți tragă cizmele înnoroite...

D-aia-i bună discuția, repetam eu sfătos, cu convingere.

Să fiu drept, amicul mi-a ascultat și sfatul ăsta. La serviciu n-a spus chiar tuturor și întotdeauna ce și cum a fost la cutare vînătoare. În ziua în care ne pregăteam să plecăm, pe înserat, la dibuit de căprior, venea la slujbă de dimineață, gata pregătit, însă discret, cu pantalonii kaki și bocanci, secretarele știau — c-așa sînt femeile, perspicace — după orele de program nu va fi nici o ședință, spre marea bucurie a celor cu lucrări întîrziate. Atmosfera premergătoare vînătorii se răspîndea discret pe toate ramurile edificiului.

Mare i-a fost mirarea amicului meu, cînd odată, prin noiembrie, un grup reprezentativ din instituție i s-a adresat, ocolind pe departe :

— Șeful, știm... și nu ne îndoim că dumneavoastră, de, ne veți ajuta, că sînteți... Apoi, rafală direct la subiect :

— Ne-am gîndit că la revelion să facem o surpriză colectivului. Am dori să pregătim toate felurile de bucate din vînat...

Și au început să înșire meniul : rulade, pateu, ficățel, aspic și piftie — la aperitiv ; apoi, friptură înăbușită și împănată cu usturoi la tavă și gogonele alături, sărmăluțe, cîrnăciori, caltaboși cu gogoșari, potroaca înlocuită cu ciorbă acră degresată etc. etc. Și toate acestea cu carne de... mistreț.

Mustața stufoasă a amicului, îndemnată de cele mai contradictorii impulsuri lăuntrice, pulsa aritmic a măgulire. La potroacă se trezi și cu cîteva înghițituri, în sec ce-i drept, a apetit dezlănțuit.

Nu s-a lăsat prea mult rugat. De mult se gîndea să obțină o autorizație la mistreț... Ș-apoi, gîndea el, împușc unu mare, c-am auzit că sînt și de două sute de kile. Jumătate o dau celor cu sorcova să mă pomenească, jumătate o duc la tata și o afum și mai face mama și ceva cîrnați...

Ca zicala cu blana ursului din pădure, gîndeam eu, cu păcat, a neîncredere. Știam cît este de dificil să dai de urmele mistreților, să ai șansa să-l ții o fracțiune de clipă pe cătare, să-l mai și nimerești. Dar ca să fie pe măsura apetitului celor vreo două perechi de duzine de meseni, plus afumătura la tata, plus cîrnăciorii la mama, astea erau peste limitele optimismului meu.

Timpul trecea, anul nou se apropia, iar noi, adică el, nimic. Luase doar autorizația, motiv de bucurie mare de parcă-l pusese deja la sfîrșit de tigaie.

Într-o bună dimineață, cu trei zile înainte de revelion, numai ce mă trezi cu un telefon. Zice, așa sigur și simplu, să mergem să împușcăm mistreții, de parcă ar fi vorbit de niscaiva iepurași. Îmi spune că a aflat că oamenii ocolului silvic erau de vreo două ore în teren la plan și că ne invită și pe noi. Am gonit cît am putut de repede, prin ceață și mizgă. Pe la ora 11 eram în teren. Cu forțe proaspete, noi și pușcașii ocolului, care, dealtfel, nu făcuseră, ziceau ei, decît două goane de „concentrare" a vînatului, ne-am înșiruit la bătălie.

— Și cum este la mistreț, numai că-l aud pe amicul meu că mă întreabă cu un ușor tremur în glas. Am auzit că dacă-i rănit te atacă...

N-are rost să înșir sumedenia de sfaturi ce i-am dat-o, că doar o asemenea ocazie de dăscăleală nu puteam s-o scap. Dar ce gîndeam ? Nu doborîsem eu mulți mistreți la primul foc, dar fiorul apropierii dihaniei îl avusesem de multe ori. Cu toate acestea, nu m-aș ti încumetat să mă angrenez și încă o dată fixă, să duc cu mine un trofeu.

I-am atras atenția amicului că glonțul armei poate fi ușor deviat din traiectorie de orice rămurică.

Și cum stăteam în stand, mă gîndeam zîmbind a șagă, la mesenii de revelion, care presupuneam, sigur și fără păcat, că erau la curent cu mare precizie cu ostilitățile de aici. Mi-i imaginam frecînd tigăile, ascuțind satîrele și tocătoarele, curățind usturoiul... Dar, ce-ar fi să fie, mi-a străfulgerat gîndul hain ; s-au mai văzut pușcași, mai vestiți decît noi, chiar constituiți în echipe ca astăzi, care s-au întors acasă cu aceeași vaselină pe țeava armelor.

În jur nu se auzea nici o răbufnire, nici o pufăire, nici o rupere de crăci. Glasurile răzbătătoare ale gonașilor, care ar fi trebuit să stîrnească din culcușul lor și cea mai leneșă lighioană a pădurii, răzbăteau pînă la noi fără așteptatul : la stînga sau la dreapta — mistreții, după cum ar fi fost cazul. Timpul trecea și în fața noastră, nimic. Gîndul mă apropia iarăși de meseni. Îi vedeam deja derutați. Cu ce să înlocuiască carnea de mistreț ? De unde și ce să procure în cele două-trei zile, ce le-a mai rămas ? Să treacă pe regim vegetarian ?

O detunătură din standul vecinului îmi rupe brusc gîndurile ironice și de compătimire, cu care eram legat hipnotic de cei de lîngă crătiți și tocătoare. O ușoară dîră de fum se prelingea din țeava armei amicului în direcția în care ochise și — eram sigur, după mișcările liniștite

MISTREŢUL DE REVELION

cu care extrăsese tubul — doborîse mistreţul. L-a nimerit precis, mi-am zis, pentru că în desiș nu s-au mai auzit decît vreo două-trei zvîcnituri, a agonie. Bine că l-a doborît, altfel cine știe cît ar fi trebuit să-l căutăm, rănit. Și eu, care, cu cîteva clipe înainte, trecusem mesenii revelionului la brînzeturi și verdeață ! M-am cam pripit, vezi bine ! a început să mă mustre conștiința. Nici după terminarea goanei nu-mi venea la îndemînă să mă apropii să văd dihania răpusă, de jenă pentru gîndurile neîncrezătoare față de figura prea optimistă a amicului.

Cînd a trebuit totuși să mă apropii, aud o plesnitură cu palma peste fruntea înroșită și asudată de emoție și ciudă :

— Îl aveam pe țeavă, fir-ar să fie ! Da, uite drăcie, să vezi și să nu crezi ! Și-mi arată, la vreo zece pași de stand, un stejerel gros cît mîna la încheietură, cu tulpina pe jumătate forfecată de puterea plumbului... Pavăză salvatoare a mistreţului.

Au mai urmat și alte goane....

Dacă n-ar fi intrat în drepturile ei legea puterii colective a vînătorii, de bună seamă s-ar fi putut găsi cineva la masa de revelion care să fi strecurat, așa discret, dar auzit de toți, inclusiv de amicul meu, o glumă :

— Și a avut dreptate cine a siz că cea mai bună carne de mistreț este brînza de vaci !

IUBIRE DE MAMĂ

IEȘISEM LA VÎNĂTOARE DE prepeliţe, însoţit de credinciosul meu patruped care răspunde la numele de Mec. La o margine de lucernă secerată de curînd, învecinată cu lanul de porumb, aproape de drum cîinele rămîne încremenit, cu piciorul din față ridicat, uitîndu-se în lucernă, în fața lui ; răbdător, m-a așteptat pînă cînd am ajuns lîngă el și l-am îndemnat să salte vînatul. Ascultător, a pornit, și din fața lui a zburat o prepeliță, care nu se ridica însă de la pămînt mai sus de circa o jumătate de metru, zburînd lin înaintea cîinelui. pe o distanță scurtă, încît oricine, neștiutor în tainele vînătorii, ar fi crezut că e bolnavă și va fi prinsă de cîine.

De la început mi-am dat seama că e vorba de o prepeliță cu pui tîrzii, iar ea a zburat înaintea cîinelui ca să-l îndepărteze, spre a-și salva puii. Am chemat cîinele, care a venit și din nou a rămas pironit, cu privirea fixă în lucerna din fața lui. M-am uitat atent și am văzut pitulat un puișor, pe care l-am luat în mînă. Avea ochii negri ca mărgelele și-i dăduseră aripioarele. Simțeam cum îi bate inima... Ceilalți pui, descoperiți de cîine, au început să piuie și s-au răspîndit care încotro.

Dar, pe neașteptate, apare prepeliţa, care nu se mai ferește nici de mine, nici de cîine. Bate cu aripile lucerna, aproape, mai aproape, ca să-și apere puii pe care-i simte în primejdie. Am lăsat puiul jos. Cîinele uită parcă de „rolul“ lui, iar eu sînt de-a dreptul surprins de îndrăzneala sfioasei mame. O admir pentru sacrificiul ei, pentru celălalt sacrificiu, de a nu fi plecat în ținuturile calde, odată cu semenele ei, preferînd să întîrzie, să-și crească puii și să plece mai tîrziu, dacă timpul îi va permite, ori să îndure împreună cu puii intemperiile iernii. Am prins cîinele de zgardă și am salutat mărunta vietate, înțelegînd încă o dată ce înseamnă dragostea de mamă, înscrisă pentru veșnicie în instinctul viețuitoarelor din jur pe care atît de adesea nu ne obosim să le cunoaștem și să le ocrotim.

Gheorghe CONSTANTINESCU

SOMNUL

SLĂBICIUNEA MEA!

Cîmpul miroase viu a pîine proaspătă. E o zi caniculară de august. Străbăteam o mirişte nesfîrşită — eu şi bunul meu prieten Alban — cărînd raniţe, undiţe, haine pentru seară, scaune-trepied (regretăm că le-am mai luat), cutii cu momeală. Eu vreau să observ, să învăţ de la un îndrăgostit iremediabil, de la meşter neîntrecut în ale pescuitului. Nu e prima dată cînd merg cu el. Am văzut cum se pescuieşte clean cu linguriţa rotativă, mreană în repezişuri,

somotei cu plumbi uşori, sub maluri nămoloase, crap cu boabe de porumb în ochiuri de apă liniştită, sub călsii... Acum, mergem pentru somn mare! Momeli? Rimă groasă roşie, rîmă neagră, lipitori, scoici, coropişniţe... Deci, un „meniu" bogat, pentru toate vîrstele şi... poftele! Ajungem pe malul Mureşului şi simţim ceva din răcoarea apei. Ne aflăm mai jos de Luduş, undeva în apropierea fabricii de zahăr. Mureşul — de la Cuci pînă spre Teiuş — nu are nici o taină pentru Alban. Lăsăm lucrurile jos. Alban respiră, priveşte apa, cerul, parcă n-are chef... Eu montez rapid lansetele, pun rîmă şi lipitoare, apoi le plasez în larg cu nerăbdarea novicelui, care vrea peşte oricum. Alban porneşte pe malul apei în jos. Îl rog pe un vecin să se uite la beţele mele şi pornesc după el. Alban cunoaşte toată suflarea de pe malul apei. Fiecare luminiş, fiecare colţ. E ocupat. Întreabă cu ce pescuiesc, la ce au avut trăsături, dimineaţa ce s-a prins, cu ce? După mai bine de un kilometru ne întoarcem. Zice îngîndurat:

— Nu avem momeli potrivite...

Mă umflă rîsul. Mă mir şi mă întreb ce ar mai trebui să avem? Apoi, îi spun şi eu o „noutate", evident din cărţi:

— Azi, după orele solunare, perioada favorabilă pescuitului începe la 18,15.

— Nu mai ştiu, dar e lună nouă, ceea ce e bine. Pe lună nouă, întotdeauna am prins peşte, zice Alban.

Ajungem la locul nostru. Alban priveşte apa, apoi se duce în sus; lîngă nişte bălţi mici, se apleacă, prinde ceva şi revine. Îmi explică:

— Încercăm cu broscuţe. Nimeni nu dă cu momeală vie. Trebuie să încercăm noi...

Are trei broscuţe. Prinde una în ac şi aruncă în larg, apoi manevrează îndelung firul, pînă cînd se aşează sub salcia ce se apleacă deasupra apei, la vreo 2—3 metri de noi.

— Să pun şi eu?

— Nu. Acolo e inutilă!

— De ce?

— Aici e o bulboană mare, adîncă, apa bate spre mal şi aduce fel de fel de resturi... Aici trebuie să încercăm.

E ora 18,45. Mă duc la beţele mele; parcă dorm. Nici o mişcare. Mă aşez pe iarbă. E o linişte binefăcătoare, tulburată doar de bubuitul plumbilor ce cad în apă. E cald, e plăcut...

— Vin repede cu gafa, strigă Alban.

Sar ca ars, iau gafa, o înşurubez din mers şi mă strecor prin trestia mai înaltă ca omul. Alban e roşu, ţine lanseta ca un arc şi mulineta scîrşiind asurzitor. Trage de lansetă de parcă ar scoate un viţel. Îşi cunoaşte bine sculele. „Obosește-l" îl sfătuieşte un pescar de pe malul opus. „N-am de ce, e mic, vine şi aşa" mormăie Alban şi scoate încet capul unui somn mare, parcă hipnotizat. Îmi dă undiţa, tremur cu ea în mînă şi de frică să nu scape somnul şi de emoţie, apoi izbeşte cu gafa şi-l scoate pe mal. Ne pomenim jos, plini de noroi şi de apă, alături de somn. Gafa l-a străpuns complet. Îl urcăm sus, între sălcii şi îl cîntărim: 11,700 kg. E ora 18,55. Privesc somnul ca pe un trofeu. Alban pune a doua broscuţă şi-mi cere să lansez. Arunc, manevrez ca şi el firul, apoi tot el îl aşează cum trebuie şi glumeşte:

— Fii atent, următorul e al tău.

Zîmbesc şi sînt absolut convins că doar peste ani o să mai văd o asemenea scenă. Mă duc la beţele mele. Abia ajung, le văd mişcate, cînd Alban mă strigă iar. A prins altul. Îl scoate fără ajutorul meu, tot cu gafa. E mai mic; are doar 9,500 kg. Şi pune a treia broscuţă.

— După asta putem pleca, zic eu.

— Era al tău... Dacă n-ai răbdare...

Pe celălalt mal s-au adunat curioşii. Ne roagă să le arătăm peştii. Mă mîndresc eu, novicele, ridicîndu-i şi minunîndumă. Îl chinui cu întrebări pe Alban, uit şi de undiţă, o văd doar zmucită brusc, căzînd în apă. Alban sare după ea, o prinde, înţeapă, dar somnul s-a dus. Punem pe toate undiţele bucăţi din fiecare momeală. Şi mai stăm două ore. Nimic. Nici o muşcătură, de parcă cîrligele ar fi fost lăsate pe mal. Se întunecă. Plecăm spre casă. Eu sînt fericit — nevoie mare. Drumul înapoi e şi mai anevoios. Avem de mers doi kilometri prin mirişte pînă la maşină. În ziua aceea, nimeni n-a prins peşte mai mare de 3 kg. Dar nimeni n-a încercat cu broscuţe! Alban nu s-a plimbat zadarnic pe mal, aproape o jumătate de ceas, spre disperarea mea, care credeam că totul e să arunci cît mai repede undiţele în apă. E noapte de vară, e cald, cîntă greierii...

— Ştii, Viorele, zice Alban, somnul e slăbiciunea mea!

Viorel CACOVEANU

VARIETĂȚI

EVADAȚII

3

Un alt motiv ce determină animalul familiarizat cu captivitatea să evadeze este tendința de a explora mediul necunoscut din afara spațiului său de viață obișnuit. S-ar părea că aceasta afirmație contrazice cele spuse anterior, dar nu este întocmai așa. Într-adevăr, spațiul străin provoacă animalului o reacție de evitare, dar această reacție este, totuși, relativă și apare numai în prima fază. Pus în prezența unui spațiu necunoscut, animalul tinde mai întîi să-l evite, dar, după scurt timp, apare tendința de a cerceta acest spațiu, ce-i drept, cu foarte mare atenție și prudență. La cel mai mic semn de pericol animalul se retrage, dar de îndată ce totul revine la normal el reîncepe explorarea, luînd treptat în posesie spațiul necunoscut.

Animalul aflat de mai mult timp în zoo este familiarizat pe deplin cu spațiul pe care îl ocupă. Dacă, însă, dintr-o cauză oarecare — neglijența omului, uzura construcției etc. apare un gol în împrejmuirea ce delimitează spațiul, animalul este la început dezorientat și într-o primă fază este posibil ca el să nu părăsească locul în care se află închis, deși o poate face cu ușurință.

Iată un exemplu care mi-a rămas adînc întipărit în memorie. Grădina Zoologică București are în pădurea Băneasa un mare țarc, cu o suprafață de 40 ha, în interiorul căreia se aflau, în 1961, un număr exagerat de mare de căprioare. Deoarece, datorită suprapopulării, vegetația forestieră începuse a se degrada, s-a luat hotărîrea de a se „elibera" în pădure mai mult de jumătate din efectivul existent. În acest scop, s-au scos mai multe panouri din gardul țarcului, deschizîndu-se împrejmuirea pe o distanță de aproape zece metri. Din partea opusă, s-a organizat ceea ce vînătorii numesc „o bătaie".

Ascunși în pădure, urmăream prin binoclu ce se petrece, intenționînd să numărăm exemplarele trecute în libertate. S-a întîmplat însă ceva uimitor. Speriate de oamenii ce le goneau, animalele se îndreptau alergînd către deschizătura din gard ; în momentul în care ajungeau la distanță de cîțiva metri de deschidere, se opreau pentru un moment, după care făceau brusc calea întoarsă într-o goană nebună, trecînd printre sau peste hăitași. De cinci ori s-a repetat „bătaia" și de fiecare dată rezultatul a fost același.

În cazul descris mai sus, animalele nu au avut timpul și liniștea necesare pentru a-și desfășura activitatea de explorare. Dacă am fi lăsat gardul deschis mai mult timp, ceea ce din anumite motive n-am putut-o face, căprioarele ar fi început treptat să cerceteze spațiul din afara gardului și ar fi sfîrșit prin a ieși din țarc.

Așa s-au petrecut lucrurile în situația pe care o vom relata în cele ce urmează. Într-o cușcă mare, numită în limbajul celor din zoo „volieră" se aflau patru rîși tineri. Poarta volierei a fost lăsată întredeschisă din neglijența unui lucrător. De îndată ce unul din rîși a priceput modificarea survenită în împrejmuire, a început să dea tîrcoale locului respectiv, să-l miroasă cu atenție și, în cele din urmă, după cîteva ezitări s-a aventurat în spațiul necunoscut din afara volierei. Animalul era foarte nesigur pe mișcările sale, în permanență tatona terenul și în general întreaga sa atitudine denota o vigilența crescută și o extremă prudență.

Cînd vizitatorii existenți în zoo care ne-au relatat ulterior și modul în care s-a produs, sub ochii lor, evadarea — au început să se agite și să strige, animalul a devenit surescitat și a început să se învîrtească în jurul cuștii. În mod evident, el căuta să reintre în interiorul acesteia unde se simțea în siguranță. Din cauza surescitării, rîsul nu reușea să găsească locul pe unde ieșise. Rîșii rămași în volieră au fost trecuți în compartimentul alăturat, s-a deschis larg poarta și prin mișcări de tatonare, a găsit repede poarta deschisă. Reintrarea în volieră s-a făcut rapid, fără ezitări, deoarece animalul revenea într-un loc cunoscut, cu alte cuvinte la el acasă.

cîini de vînătoare

mai puțin cunoscuți la noi

D. TUDOR

EPAGNEUL. De origine franceză, sub această denumire sînt cunoscute cîteva rase de cîini pontatori, care se situează însă între ceea ce numim noi „scotocitori" și adevărații cîini de aret ca bracul, seterul etc. Față de spanielii englezi, prezintă avantajul de a areta vînatul și a avea un fizic mai robust. Foarte răspîndit în partea de vest a continentului este Epagneulul breton de înălțime mijlocie (48—50 cm), cu păr lung, ușor ondulat, de culoare albă cu pete negre sau maro. Aptitudinile sînt acelea ale unui prepelicar universal care, pe lîngă aret, scotocește cu pasiune și este un aportor înnăscut și pasionat.

PREPELICARUL MÜNSTERLAND. Asemănător Epagneulului — francezii îl numesc „Epagneul de Münster" — atît ca fizic cît și ca aptitudini, Münsterlanderul, cum este denumit în patria sa, Germania există în două rase : mare și mic. Münsterlanderul mare se apropie fizic și de prepelicarul german cu păr lung, are înălțimea de 58—60 cm, culoare albă cu pete negre. Cel mic are înălțimea de 50—55 cm. Ambele rase au păr lung, ușor ondulat, urechi lungi și blegi, dar mai scurte decît spanielii. Sînt cîini cu aptitudini multiple, executînd cu mare plăcere și urmărirea în lesă a vînatului mare, rănit. Atît Münsterlanderul, mai ales cel mic, cît și Epagneulul pot constitui auxiliare prețioase pentru vînătorul român, depășind în performanțe cockerul și avînd față de acesta și avantajul de

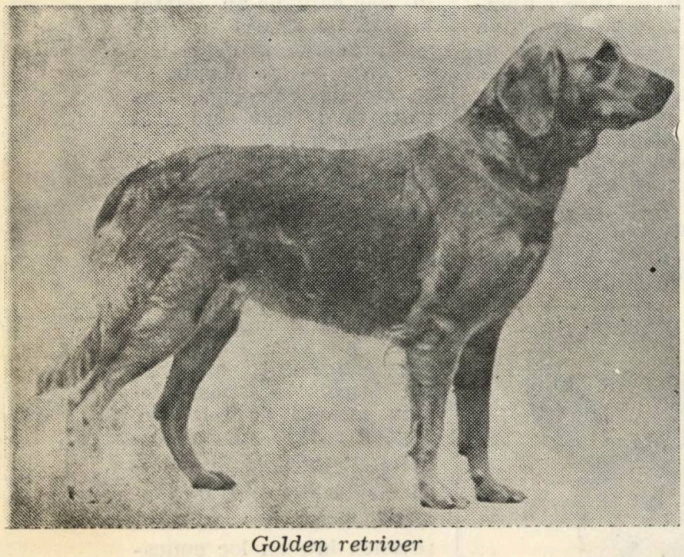

Golden retriver

Prepelicar de Münsterland

a nu constitui o atracție pentru amatorii de cîini de lux.

LABRADORUL. Este una din rasele ce constituie familia, destul de mare, a cîinilor specializați în aducerea vînatului mic împușcat, numiți în engleză „retriver" (aportor). *Golden retriver* (aportorul auriu) apoi cel cu păr lung — *Flat coated retriver*, cu păr scurt *(Short haired retriver)*, sînt, de asemenea, specializați în această direcție. Labradorul este un cîine de 55—57 cm înălțime, culoare neagră, galbenă sau albă. Urechile de mărime mijlocie atîrnă blegi lîngă cap. Coada, a cărei lungime atinge jaretul, nu se scurtează. Aportează cu pasiune și este de mare folos în special vînătorilor de rațe, cărora le recuperează piesele din cele mai dificile situații. Este răspîndit și foarte apreciat mai ales în țările Americii de Nord.

GOLDEN RETRIVER este și el un cîine cu standard fixat în Anglia. Este utilizat în cuplu cu marii pontatori — pointeri și seteri —, cu rolul de a aduce vînătorului piesele de vînat împușcate după ce au fost descoperite și aretate de prepelicari. Are înălțimea de 55—61 cm, greutate de 29—31 kg, culoare unică aurie sau crem-aurie (dar nu roz, ci spre mahon). Părul este de lungime mijlocie, aspru. Este un mare specialist în aportarea vînatului de pe uscat și din apă. În prezent se încearcă a-l face multilateral, obișnuindu-l cu scotocitul vînatului mic și urmărirea pieselor de vînat mare, pe urmă de sînge.

ELKHOUND sau cîinele pentru elani. Există în variantele negru și cenușiu (Elkhound blak și E. grey). Sînt specializați în vînarea elanului în țările nordice : Suedia, Norvegia și Finlanda. Cu ajutorul acestui cîine, purtat în ham (nu la zgardă) și lesă lungă, vînătorul urmărește ore și zile în șir o anume piesă, pînă cînd reușește fie să o stîrnească de la mică distanță, fie să o apropie la distanța unui bun foc de pușcă. Adaptat climei aspre din nord, E. hound-ul are o blană deasă, cu păr de lungime mijlocie, urechi scurte și ascuțite, purtate drept și o coadă stufoasă. Înălțimea la greabăn este de 55—61 cm iar culoarea, cum reiese din denumire, cenușie închis (culoarea lupului) sau neagră. La noi ar putea fi utilizat pentru munca de limier pe urma cerbului sau a mistrețului rănit.

FIELD SPANIELUL. Supunem atenției cititorilor această rasă din familia spanielilor atît pentru caracteristicile sale fizice — 46 cm înălțime, 20—22,5 kg greutate — sensibil mai voinic decît cockerul, deci cu avantaje la vînătoare, cît și în ideia că unii așa-numiții cockeri existenți la noi, în varietățile aurie și neagră este posibil să fie în realitate Field spanieli. Pentru aceștia standardul admite numai culoare unică, aurie sau neagră.

Epagneul breton

Prepelicar mic

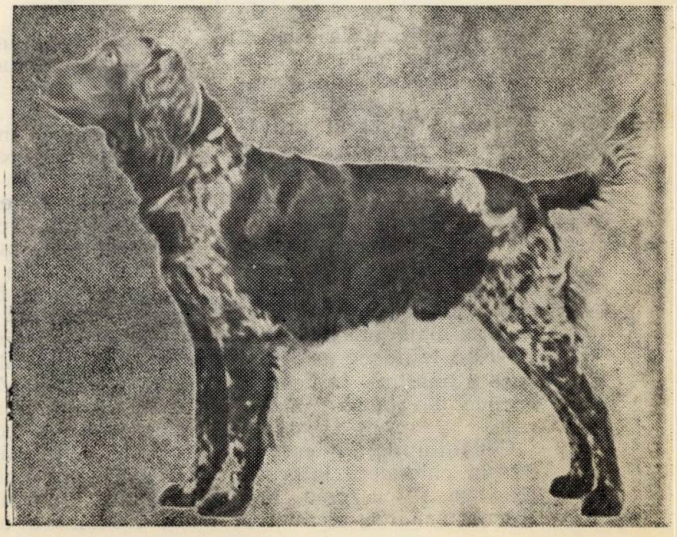

în atelierul pescarului sportiv

Noduri de cîrlig

Prinderea cîrligului la capătul liniei este o problemă extrem de simplă dacă.. știi să faci, cum trebuie, nodul necesar.

Există două sisteme de prindere : înnodarea cîrligului direct la capătul liniei sau prinderea prin intermediul unui „chiostec" de 10—15 cm.

Recomandabil este cel de al doilea sistem, deoarece permite înlocuirea rapidă a unui cîrlig pierdut sau schimbarea — la nevoie — a unor cîrlige de diferite mărimi la același fir de linie, ceea ce pe baltă reprezintă un avantaj de netăgăduit ; în acest caz, pescarul prevăzător va avea în rezervă mai multe cîrlige gata legate, fiecare la un chiostec de grosime potrivită mărimii cîrligului și care trebuie să fie cu cîteva sutimi mai subțiri decît firul liniei. Legarea cîrligului la capătul unui chiostec de fir este lesne de executat dacă urmărim indicațiile grafice din figurile alăturate.

Căpătîiul de fir care va deveni chiostecul intermediar va fi cu vreo 10—15 cm. mai lung decît lungimea finală a garniturii, pentru a permite, pe de o parte, manevra de legare a cîrligului și, pe de altă parte, confecționarea unei bucle la celălalt capăt al chiostecului.

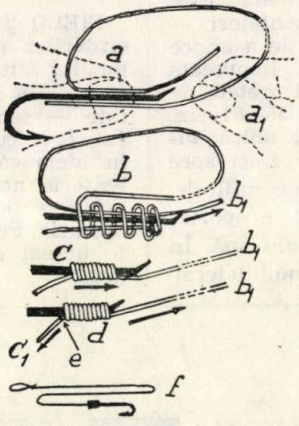

Cu căpătîiul de fir folosit, se face o buclă foarte largă la tija cîrligului, prinzînd partea de jos a ei, cu cîrligul, între degetele mare și arătător ale mîinii stîngi (fig. a) iar cu aceleași două degete ale mîinii drepte, apucînd firul buclei din punctul a1, se execută vreo zece învîietituri, ca în fig. b, după care, blocînd totul între degetele mîinii stîngi, se trage puternic (preferabil cu dinții) de capătul b1 al firului, pînă ce spirala se strînge complet pe tija cîrligului (fig. c) ; se împinge apoi legătura spirală pînă la pana cîrligului, răsucind-o astfel ca firul să vină în partea din față a penei, după care, trăgînd puternic de capetele de fir b1 și c1, după cum se vede în fig. d, nodul este strîns definitiv ; se secționează apoi căpătîiul de fir c1 lîngă ultima spiră (în punctul e din fig. d). Acest nod nu se va desface niciodată. Făcînd la celălalt capăt al chiostecului o buclă, garnitura este gata (fig. f).

Noduri la montură

O montură pentru pescuitul „la lung" cu lanseta include, de regulă, un plumb final și două cîrlige, prinse prin intermediul cîte unui chiostec la firul liniei (axului) monturii Și tot de regulă, chiostecurile port-cîrlige, între 5—15 cm. lungime, vor avea la capăt cîte o buclă prin intermediul căreia se prind, prin felurite noduri, la firul axului monturii.

Redăm mai jos caracteristicele de structură și — în figurile alăturate —

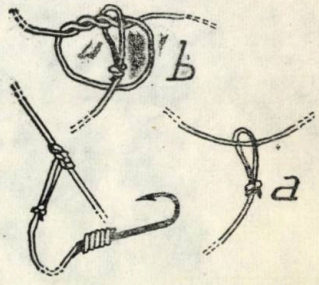

modul de execuție a două feluri de noduri (cele mai recomandabile) pentru prinderea chiostecurilor la montură :

nod triplu întors cu bucla simplă, a cărui execuție se poate urmări în fig. 1 — și anume : după

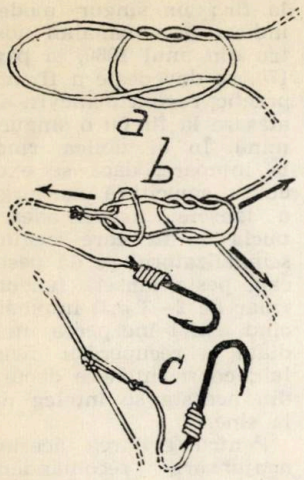

ce se petrece firul de trei ori prin bucla de înnodare (în care s-a prins în prealabil bucla chiostecului) se trage de capetele firului în sensul săgeților, pentru strîngerea nodului ; atragem însă atenția că nu este necesară o strîngere prea puternică a acestui nod, care prin caracterul lui triplu nu va permite deplasarea în sus sau în jos a chiostecului, în schimb, dacă nodul triplu se strînge mult prea tare, îndoiturile și sugrumarea puternică a firului de nylon vor determina slăbirea rezistenței firului, la o tracțiune violentă ;

nod simplu întors cu buclă dublă, a cărui execuție se poate urmări în fig. 2 — și anume : bucla de la capătul chiostecului port-cîrlige se prinde de a doua buclă, largă, a acestui nod. Trăgînd apoi în sensul săgeților de capetele de fir, nodul se va strînge, dar — spre deosebire de prima variantă — nodul trebuie strîns foarte puternic căci, în acest fel, înglobînd în structura lui capătul buclei chostecului, firul axului monturii ajunge aproape rectiliniu, fără îndoiri sau sugrumări accentuate, ceea ce reduce considerabil pericolul de rupere a monturii de la acest nod, lăsînd firului monturii aproape întreaga capacitate de rezistență. marcată de fabricant pe rolă.

Ambele variante de noduri nu permit alunecarea chiostecurilor de-a lungul firului monturii, așa cum se întîmplă adesea în cazul altor improvizații de noduri.

Nod la capăt de linie

De regulă, în pescuitul „la lung" cu lanseta, pescarii sportivi fac la capătul firului de pe mulinetă o buclă, mai mare sau mai mică, de care prind apoi (schimbînd după caz) diversele monturi port-cîrlig, iar pentru ușurarea schimbării diferitelor monturi — fie la rupere, fie cu cîrlige de alte dimensiuni — unii pescari prind

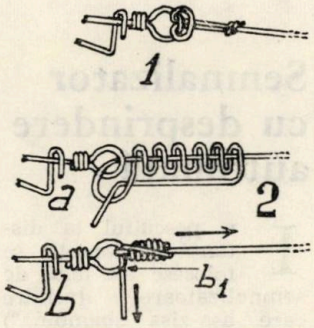

de bucla finală o carabinieră mică (fig. 1).

Oricum s-ar proceda, consemnăm un fapt de netăgăduit : un nod nepotrivit pe fir, insuficient studiat în structura lui, scade aproape 50% din rezistența la rupere, chiar și în cazul unui fir de cea mai bună calitate ; cauza rezidă în îndoiturile și mai ales în sugrumarea firului la aceste îndoituri din interiorul unui asemenea nod. Constatările pescarilor sportivi sînt, în această privință, unanime : firul se rupe totdeauna la nod. Perfect adevărat, dar... nu de la orice nod. În cazul din fig. 1, nodul de unde firul va ceda este chiar nodul buclei.

Există totuși un nod de capăt de linie care, prin structura lui, înlătură îndoiturile și sugrumările și — prin aceasta — lasă firului întreaga sa capacitate de rezistență.

Operația de confecționare a unui asemenea nod se poate urmări clar pe fig. 2a și se înțelege că acest nod implică, obligatoriu, folosirea unei carabiniere la capăt de linie.

După ce s-au făcut înfășurările indicate în fig. 2a (în realitate vreo 10) nodul se strînge, trăgînd puternic în sensul săgeților indicate în fig. 2b, după care se secționează căpătîiul de prisos în punctul indicat prin b1, lăsînd un vîrf de 1—1,5 mm.

Montură cu nadă

Rolul vadului, adică a locului nădit, pentru un pescuit fructuos, este binecunoscut și de aceea pescarii sportivi au imaginat diferite metode pentru a-și „face vad", chiar și în zona de pescuit la lung cu lanseta, aruncînd cocoloașe de mămăligă, șrot etc., fie cu ajutorul unei praștii, fie cu o vargă lungă, elastică și cu un fel de lingură la capăt etc. În general, rezultatele nu au fost cele așteptate, deoarece nada fie că se fărămița pe parcurs, în aer, fie că ajungea în altă parte.

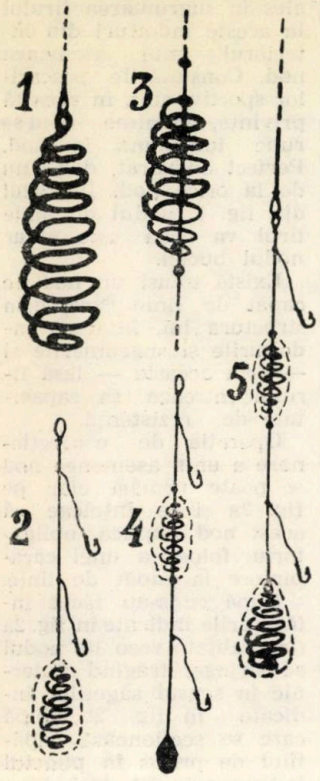

Şi atunci, pescarii şi-au pus întrebarea : de ce montura port-cîrlige să nu poarte ea însăşi nada la locul dorit ? Fără a avea pretenţie de „premieră", răspundem la întrebare redînd aci trei variante de monturi port-nadă pentru cei ce încă nu le cunosc, asigurîndu-i — în urma unei îndelungate experienţe — de marea lor eficacitate.

Figura 1 reprezintă o spirală (conică sau cilindrică) din sîrmă de fier galvanizat de 2 mm, lungă de circa 6 cm. şi cu diametrul de 1,5 cm ; nada se ataşează la montură ca în fig. 2. Nada, bine strînsă în jurul spiralei, înlocuieşte prin greutatea ei obişnuitul plumb final, înlesnind lansarea ; atenţie la montarea cîrligului de jos, care trebuie să cadă cam cu un cm. mai sus de capătul spiralei. *Figura 3 reprezintă* o spirală din sîrmă de oţel de 1 mm., lungă de 5—6 cm. şi diametrul de 1—1,5 cm., avînd la ambele capete sîrma îndoită într-un ochet bine închis şi foarte mic (1—1,5 mm). În *figura 4* se vede că această spirală se inserează pe fir între cele două cîrlige şi este menţinută în poziţie fixă cu 2 alice opritoare „muşcate" pe fir. Cîrligele nu trebuie să ajungă peste spirală. Montura aceasta va avea, obligatoriu, un plumb final, a cărui greutate trebuie să fie ceva mai mare decît greutatea spiralei plus nada ce se va fixa pe ea. Atminteri, la lansare, spirala cu nadă, mai grea decît plumbul, o va lua înaintea acestuia şi montura se va încurca. *Figura 5* este o combinaţie a primelor două variante. Ea nu necesită explicaţii suplimentare, dar o recomandăm ca fiind cea mai eficace ; în acest caz, fiind vorba de o cantitate apreciabilă de lansat, se va folosi o lansetă adecvată.

Semnalizator cu desprindere automată

În pescuitul la distanţă cu lanseta se folosesc tot felul de semnalizatoare (printre care aşa-zisa „bambină") toate avînd misiunea de a semnaliza pescarului momentul muşcăturii peştelui.

Dintre aceste mijloace de avertizare, cele ataşate liber pe fir prezintă două inconveniente principale — şi anume : după întinderea convenabilă a firului, este necesară o manevră cu ambele mîini pentru ataşarea semnalizatorului la fir ; un singur model, indicat în almanahul nostru din anul 1980, la pag. 170, se dovedeşte a fi mai practic, cerînd manevra de ataşare la fir cu o singură mînă. În al doilea rînd, la înţepare, dacă se execută o smucitură mai largă a lansetei, foarte adesea bucla de fir care susţine semnalizatorul se dă peste cap, peste lansetă (uneori chiar de 2—3 ori) împiedicînd astfel începerea imediată a recuperării firului ; consecinţele ce decurg din aceasta se înţeleg de la sine.

Pentru evitarea acestor neajunsuri, recomandăm folosirea unui semnalizator tip inel, care însă, la înţepare, se desprinde automat de fir şi a cărui confecţionare este cît se poate de simplă. la îndemîna oricui şi foarte puţin costisitoare, necesitînd — ca materie primă — (fig. 1) cîteva andrele de împletit ciorapi, care se vînd la orice mercerie, precum şi cîteva bucăţi de cablu electric unifilar (mai gros) la care, în prealabil se scoate firul metalic, rămînînd a

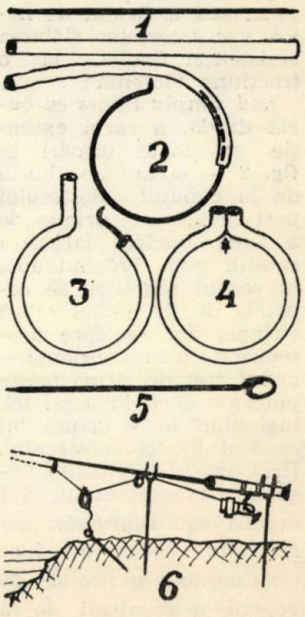

se folosi numai cămașa de plastic. Pentru maximă vizibilitate, culoarea plasticului trebuie să fie cît se poate de deschisă (albă, galbenă, roșie etc).

Mai întîi, cu ajutorul cleștelui patent se îndoaie (la 90°) cca 5 mm un capăt al andrelei, căreia i se dă apoi, prin repetate îndoiri parțiale cu același clește, forma unui cerc incomplet (fig. 2) după care, pe cerc, se inserează cămașa de plastic (fig. 2) pînă ce depășește capătul îndoit, dezgolind cca 1 cm din celălalt capăt, care va fi îndoit ulterior în același fel, cu cleștele (fig. 3) ; se readuce apoi plasticul la loc, acoperind noul capăt îndoit. Prin repetate îndoiri forțate, cu mîna, se închide complet inelul (fig. 4) astfel ca cele două capete îndoite să stea bine lipite prin forța elasticității andrelei de oțel.

Se ia apoi o altă andrea, căreia i se înroșește un capăt în foc și i se face, cu cleștele Spitz, un ochet bine închis (fig. 5). În fig. 6 se vede cum se folosește practic în teren acest sistem de semnalizare : inelul este legat cu un fir destul de scurt de ochetul andrelei bine înfiptă în pămînt și așezat pe linia de nylon a lansetei, astfel încît firul să treacă prin poziția marcată cu o mică săgeată în fig. 4. La înțepare, lanseta este eliberată automat de inelul semnalizator, firul ieșind singur printre capetele îndoite ale inelului.

S.N.

UMOR

OPT GLOANȚE OARBE

- Lupul își schimbă blana... pe un glonte bine țintit.
- Cine fuge după doi iepuri, este antrenat la sprint.
- „Am văzut un cap de zimbru !“ zise filatelistul.
- Trage nădejde, ca ursul la coadă... la „Apicola“.
- Și-a luat partea leului : n-a dat 50 de bani rest.
- Ochi un țap... și-l bău.
- „Cît pe ce să mori de rîs, dacă nu-l împușcam, cînd voia să te atace !“
- „N-ai nimerit-o !“ zise un vînător altuia, care trăsese... un loz în plic necîștigător.

OPT CÎRLIGE PESCĂREȘTI

- Și pescarii sănătoși au boala somnului.
- Ce ghinion ! Crap... și nu prind nimic.
- Coșul său de pește era plin... ca ras.
- Unii vor să înghită pelin, alții... pe lin.
- Apa trece, peștii rămîn în plasă.
- Sări triumfător ! Bibanul apăruse... pe micul ecran.
- Cîmpul era plin de lipan și pălămidă. Apa, nu !
- Veniră zorile și năluca dispăru... în josul apei.

Nelu CARAIMAN

VARIETĂȚI

Din galeria cîinilor celebri

● Un collie din Texas pe nume „Tareg", a fost declarat erou național al S.U.A. El a salvat, într-un singur an, viața a 4 copii gata să fie călcați de mașini.

● „Grand Old Irma" a fost cățeaua airedale-terrier care în cel de al doilea război mondial a salvat 233 de oameni, dezgropîndu-i de sub ruinile Londrei bombardate.

● Cîinele „Rocky" din Veneția a rămas neclintit timp de 57 de zile în fața spitalului unde se afla internat stăpînul său. Oamenii din împrejurimi au remarcat repede cîinele și, înduioșați, i-au oferit hrană și apă. „Rocky" a primit cu recunoștință ajutorul, dar nu s-a dezlipit de la locul său decît cînd și-a văzut stăpînul însănătoșit.

● Singurii însoțitori ai sicriului unui artist de circ mort în 1931 au fost: un pudel, un ciobănesc german și un ogar. Nefiind lăsați în cimitir, au urlat pînă li s-a permis accesul. La coborîrea coșciugului s-au ridicat în două labe, dînd... ultima reprezentație, după care au plecat și nu au mai fost văzuți de nimeni.

● Împăratul Napoleon Bonaparte a ridicat un monument la Austerlitz în memoria cîinelui „Moustache", care a salvat steagul regimentului de gardă.

● Cîinele favorit al Mariei Stuart a însoțit-o la eșafod pe nefericita regină a Scoției, dîndu-și și el sfîrșitul, de amărăciune, la cîteva zile după moartea stăpînei sale.

● De neuitat rămîne pilda cățelei „Paritas" a lui Alexandru Macedon, care s-a angajat în luptă cu un elefant, salvîndu-și stăpînul cu prețul vieții.

● La Orgo — San Lorenzo — o statue evocă devotamentul de necrezut al cîinelui „Fido". Stăpînul său pierise la bombardarea orașului în 1943. „Fido" a continuat să-l aștepte zi de zi, an de an, la o stație de autobuz. După mulți ani, la o festivitate, primarul orașului tocmai îi prindea de zgardă „Medalia de aur pentru devotament", cînd Fido a rupt-o la goană. Era ora cînd sosea autobuzul...

● Cel mai celebru dintre cîinii Saint Bernard, autor a 40 de salvări de la moarte, s-a numit „Barry" și a trăit la începutul secolului nostru. O anecdotă cu iz amar a răspîndit varianta că el și-ar fi pierdut viața fiind împușcat de un turist rătăcit în viscol și care, atunci cînd a fost găsit de Barry, s-a speriat, trăgînd în cîine cu revolverul. Barry se găsește expus, naturalizat, într-un muzeu din Berna, unde vizitatorii se opresc să citească lunga listă a celor ce-și datorează viața curajului și priceperii acestui minunat animal.

● Ciobănescul „Pali" vîndut vara, în Elveția, și-a părăsit căminul luxos din țara zăpezilor, reîntorcîndu-se, iarna, la stîna sa din pusta ungară.

● În apropierea orașului Edinburg se află statuia unui cîine. Se spune că în 1858 a încetat din viață un păstor, care a fost condus pe ultimul drum de o singură ființă apropiată: cîinele său „Bobby". De atunci Bobby a vegheat timp de 14 ani, ziua și noaptea, la mormîntul fostului stăpîn, părăsindu-l doar pentru căutarea hranei. Statuia ridicată pentru prețuirea și amintirea devotamentului lui Bobby mai dăinuie și azi.

● În războiul pentru independență a României din 1877—1878, cade în luptă în fața redutei dușmane, la Rahova, „Tirax", cîinele maiorului Giurescu, urmîndu-și la moarte stăpînul iubit și pe nenumărații dorobanți care l-au îndrăgit.

● Pe cînd era tînăr, lordul Byron căzuse într-o prăpastie de unde a fost salvat de curajul și fide-

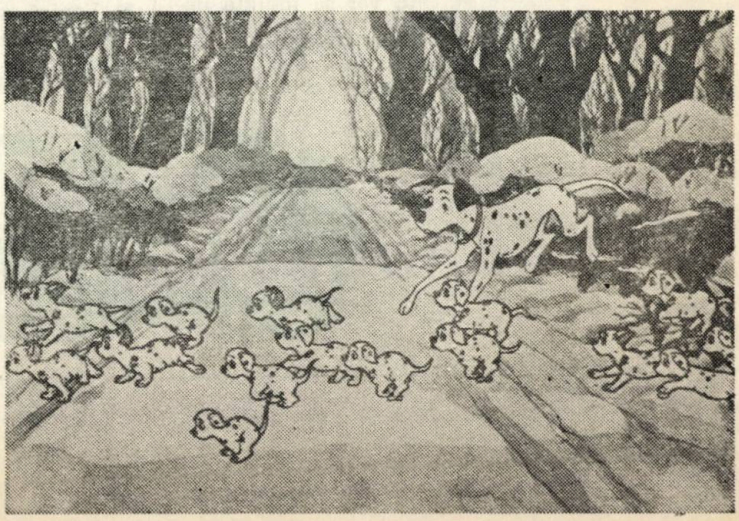

litatea cîinelui său „Boatswain". În amintirea acestuia, marele poet englez a scris cîteva rînduri rămase celebre în care își exprimă tristețea care a încercat-o la moartea lui, precum și lipsa de considerație de care au parte adesea cîinii din partea oamenilor. Și, pentru ca acest lucru să nu se întîmple și cu Boatswain, Byron i-a compus un epitaf ce i-a fost pus pe mormînt, care sună astfel : „Aici odihnesc resturile unui suflet care a posedat frumusețea fără vanitate, forța fără insolență, curajul fără ferocitate, într-un cuvînt toate virtuțile omului fără a avea viciile sale. Acest elogiu care ar putea aduce a lingușire dacă ar fi înscris pe urna unei cenușe umane, nu este decît un just omagiu adus memoriei lui Boatswain, cîine născut în Terra Nova în mai 1803, mort la Newstead la 18 noiembrie 1808".

● Binecunoscuta „Molda", deși poate numai sub formă de legendă, a rămas celebră în întemeierea țării Moldovei de către Dragoș Vodă.

● Aflat în pragul morții, Wolfgang Amadeus Mozart a dedicat o duioasă melodie cîinelui „Bimberle", piesă care din păcate a rămas neterminată...

● Pudelul lui Richard Wagner avea locuri rezervate la teatru și operă... Dragostea pentru cîini s-a manifestat și în scrierile sale. Exemplul ni-l oferă neuitatul „Kuidan" din drama lirică „Tristan și Isolda".

● Cine nu cunoaște, din literatura universală, pe „Maria" cățelușa lui Icar, „Cîinele din Baskerville", pudelul negru din „Faust" ; „Diana", „Trabant" și „Dingo" din ponularele romane ale lui Jules Verne ori pe bravul „Colț alb" imortalizat de Jack London.

UMOR

— Ce este o grădină zoologică ? îșî întreabă o fetiță tatăl.

— Un loc în care animalele sînt apărate împotriva omului.

*

— De ce plîngi, puișor ?

— Mama i-a spus tatii că este elefant, iar el a făcut-o găină.

— Și ce dacă ?

— Păi atunci eu ce sînt ?

*

— Vreau să merg călare pe măgar, cere insistent micuța Ruth, aflată cu părinții la grădina zoologică.

— Ia fetița în spate, Bruno, îi spune mama soțului.

*

La grădina zoologică, în fața cuștii cu lei, Gigel îl întreabă pe tăticul său :

— Dacă scapă leul, eu cu care autobuz mă întorc acasă ?

*

— Tată, elefantul își trage copiii de urechi ?

— Nu.

— Păcat. Niște urechi atît de mari să stea fără nici un folos !

*

La grădina zoologică, un copil de șase ani privește atent un pui de elefant. Apoi, nedumerit :

— Mămico, doar n-ai să-mi spui că și pe ăsta îl aduce barza !

M.B.

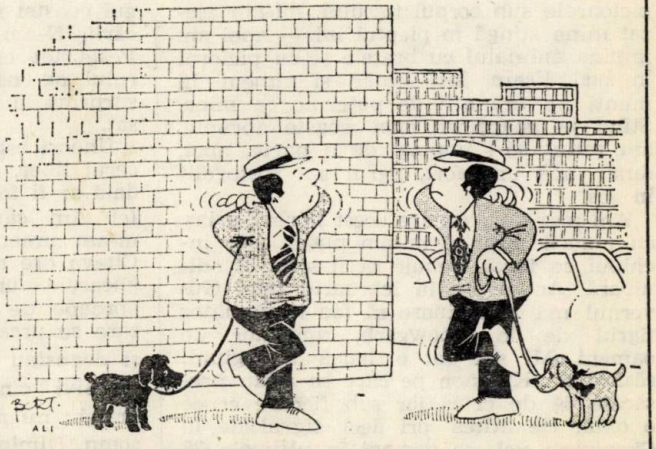

— *Nu cumva cîinele dv. are purici ?*

TIGRUL CARE SE HRĂNEA CU OAMENI

Jim CORBETT

„VEZI TU ARBORELE DE COLO, de la poalele colinei cu iarbă, de lîngă stînca cea albă ? Acolo adunam şi legam, înainte cu patru ani, iarbă pentru hrană într-o legătură mare, cînd pe neaşteptate a sărit la mine un tigru şi dinţii săi mi-au izbit faţa, sub ochiul drept, în bărbie şi în ceafă. M-am prăbuşit pe spate cu tigrul între picioarele mele. Durerea era insuportabilă ! Încet de tot mi-am întins picioarele sub corpul tigrului, mi-am aşezat mîna stîngă în pieptul lui — apoi am împins animalul cu braţele şi cu piciorul în sus. Eram încă tînăr şi nimeni în munţi nu era atît de puternic ca mine. Stînd pe marginea unei coaste abrupte, am putut să-l împing de o parte, apoi, după încă un efort, tigrul s-a rostogolit în jos".

Am privit cu uimire acest bărbat uriaş, cu umerii largi şi mi-am putut uşor închipui ce forţă trebuie să fi avut el odinioară. Acum era în februarie 1929. Guvernul mă însărcinase să fac nedăunător tigrul de la Chowgarh, mîncător de oameni. Mi s-a dat o hartă a regiunii răsăritene Kumaon pe care se aflau presărate 64 de cruci iar sub fiecare cruce o dată. De atîtea ori deci tigrul de la Chowgarh ucisese oameni în ultimele 38 de luni. Cei care fuseseră grav răniţi şi muriseră mai tîrziu din cauza rănilor, nu erau marcaţi pe hartă.

În jurul casei Oficiului silvic din Kala Agar erau înregistrate deosebit de numeroase cruci. Localitatea se află într-un lanţ muntos, dens împădurit, cu înălţimi de pînă la 2 500 m. După un drum de patru zile, am sosit aici seara. Ultima victimă fusese un bărbat de 22 de ani, iar cu zece zile mai înainte tigrul ucisese, la 30 km depărtare, un bărbat şi soţia acestuia. În dimineaţa următoare, am pornit în căutarea tigrului, în satul Dalkanea. Cîţiva locuitori mi-au ieşit în întîmpinare la circa 3 km de sat. Povesteau foarte iritaţi că încă în dimineaţa aceea tigrul atacase cîteva femei într-un sat la 16 km spre nord de Dalkanea. Am trimis oamenii cu echipamentul şi corturile la Dalkanea şi am pornit singur, pe o cărare dificilă, care ducea de-a lungul coastei muntelui prin desişuri şi stîncării. N-am putut înainta decît încet. Peste tot am căutat urme ale mîncătorului de oameni. Întunericul serii m-a surprins la cîţiva kilometri depărtare de sat.

Uneori este foarte plăcut să dormi sub cerul liber, pe un pat de frunze. De astă dată ar fi fost imprudent să procedez astfel. Am căutat deci un stejar, în care m-am urcat, legînd arma de o cracă. Cîteva ore mai tîrziu m-au trezit din somn ghearele unui animal care scormonea aproape de tot. Era o familie de urşi care se urcaseră pe cîţiva copaci karfala şi degustau fructele lui dulci. Urşii sînt agresivi cînd se găsesc în căutare de hrană ; nu mă mai puteam deci gîndi la somn. Dimineaţa, în zori, am coborît din arbore. Soarele strălucea deja de două ore pe cer înainte de a ajunge la cele trei case. Locuitorii erau cuprinşi de frica

morții și s-au simțit foarte fericiți cînd m-au văzut. Cîmpul lor cu cereale era situat în imediata apropiere a colibelor. Tigrul fusese descoperit la timp, cînd tocmai se pregătea să se arunce asupra celor trei femei. Un sătean dăduse alarma, după care felina se retrăsese într-o vale apropiată, unde se pare că întîlnise un al doilea tigru. Relatarea se potrivea cu ceea ce auzisem înainte despre mîncătorul de oameni și anume că ar fi însoțit de o tigroaică tînără.

Mai întîi am organizat paza, pentru a se putea secera restul cerealelor. Abia la prînz, cînd căldura era în toi, am coborît în valea de unde se auzise răgetul tigrului. Spre seară am înaintat pînă la capătul superior al văii, fără însă să fi văzut sau să fi auzit ceva. Am căutat din nou un copac în care să dorm și o bifurcare de crăci viguroasă, ca pat. Nu multă vreme după lăsarea întunericului s-au auzit tigrii. Apoi, ecoul a două tiruri de armă și strigăte puternice venind dintr-un loc învecinat cu animalele. După aceea, liniștea nopții a cuprins totul.

Pînă în după-masa zilei următoare am cercetat fiecare porțiune din vale și am urcat o coastă acoperită cu iarbă. Un strigăt prelung m-a făcut însă atent ; pe coasta din față descoperii un om stînd pe o stîncă și care striga la mine peste vale că vitele sale o luaseră la goană pe la prînz dintr-un adăpost vecin și lipsea o vacă albă ! Pornii numaidecît să cercetez și acest loc. Mergînd pe urmele vitelor, sosii repede la locul unde fusese ucisă vaca. Aceasta însă nu se mai găsea acolo ; tigrii o tîriseră în jos, pe coasta abruptă. Era totuși periculos să continuăm să mergem pe urme. De aceea m-am apropiat de acest loc, făcînd un ocol și anume spre locul unde bănuiam că se găsește vaca ucisă. Deodată observai o mișcare. Un picior alb era aruncat în aer și agitat violent încoace și încolo. Apoi am auzit un mîrîit profund ; cei doi tigri păreau a se certa din cauza prăzii.

Timp de cîteva minute am rămas nemișcat. Ar fi fost imprudent să mă apropii mai mult. Chiar dacă aș fi ucis un tigru, cel de-al doilea m-ar fi putut ataca imediat ! La aproximativ 10 m spre stînga și, desigur, tot atîta pînă la tigru, se găsea un bloc de stîncă înalt de 4 m pînă la 5 m. Mă tîrăsc în mîini și în genunchi prin această vegetație, examinez stînca și verific dacă este încărcată arma. Apoi mă cațăr cu grijă pe stîncă. De îndată ce avui în fața ochilor ambii tigri, inima a început să-mi bată puternic. Unul sfîrteca din vacă, iar celălalt își lingea labele. Ceva mai deschis la păr și mai în vîrstă, trebuie să fi fost mîncătorul de oameni. Am ochit și am tras ! Tigrul se cabră, căzu pe spate, dar înainte de a trimite al doilea foc, celălalt tigru

TIGRUL CARE SE HRĂNEA CU OAMENI

dispăruse. Am aruncat cu pietre în tigrul prăbuşit şi nu s-a mişcat. Am coborît deci de pe stîncă, m-am aproipat de fiara răpusă şi avui o mare surpriză ! Împuşcasem tigrul cel tînăr ; o greşală care urma să coste viaţa a 15 oameni în următoarele 12 luni, puţin lipsind ca eu însumi să devin victimă.

Cercetai urmele tigroaicei scăpate. Trebuie să fi fost bătrînă, degetele ei călcînd foarte lăbărţat. În cursul nopţii răcnea în apropiere. Timp de 64 de ore n-am mai mîncat nimic. A trebuit din nou să-mi petrec noaptea în copac.

În următoarele zece zile am pus ca momeală trei bivoli legaţi în pădure. În cea de-a unsprezecea zi tensiunea crescu. Într-un loc, nu departe de cortul meu, fusese ucisă o vacă. Pornii numaidecît într-acolo, dar constatai că făptaşul era un bătrîn leopard. Urmele labelor acestuia le văzusem de mai multe ori. Deoarece se hrănea de mai mulţi ani cu animalele satului, m-am aşezat la pîndă şi leopardul nu întîrzie să apară. Înainte însă de a ridica arma s-a auzit o voce puternică, care anunţa că o femeie fusese ucisă de mîncătorul de oameni, la o depărtare de 800 m de sat. Dar nici de această dată, ca şi după alte atacuri care au urmat, n-am putut ucide fiara.

În cele din urmă tigroaica a fost, totuşi, răpusă. Am descoperit-o într-o albie nisipoasă de rîu, stînd cu picioarele din faţă întinse înainte şi cu cele din spate sub corp. Am ridicat cu băgare de seamă arma. Fiara m-a observat. Braţele îmi erau ca paralizate ; totuşi reuşii să trag şi după reculul armei avui impresia că n-am nimerit. Tigroaica rămase o clipă nemişcată, apoi capul îi căzu încet pe picioarele dinainte. Un jet puternic de sînge i se revărsă din rană. Glonţul nimerise în şira spinării şi pătrunsese prin partea superioară a inimii. Pentru siguranţă am aruncat cu cîteva pietre în animal, dar acesta nu se mişcă. Cercetînd fiara constatai că ghearele îi erau rupte, un dinte canin îi lipsea, iar dinţii din faţă îi erau tociţi pînă la rădăcină. Toate acestea m-au făcut să-mi pot explica de ce multe dintre victimele umane n-au putut fi ucise imediat după ce fusese împuşcat tigrul cel tînăr.

(După „Das Tier")

UMOR

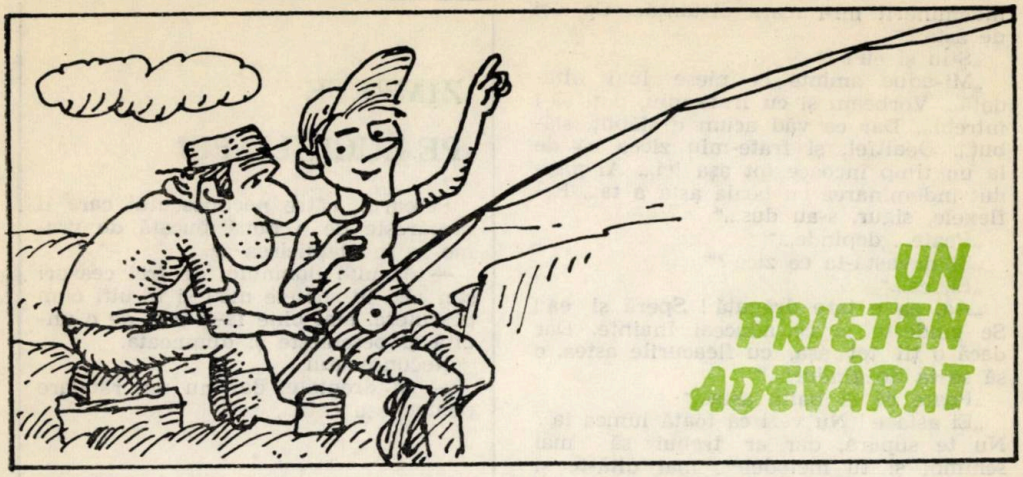

UN PRIETEN ADEVĂRAT

Titu IONESCU

S-a așezat lîngă mine pe iarbă, cu picioarele atîrnînd spre apă. Era tot numai zîmbet.

„Nici nu știi ce surpriză plăcută mi-ai făcut că te găsesc aici! Te-am căutat de o sută de ori; chiar acum două sau trei luni... Dar ești de negăsit...“

„Știi, eu mai lipsesc...“

„Ei, sigur, sigur... Să știi însă că mă bucur tare mult că te văd. Dar cum te-ai schimbat, bietul de tine!“

„Chiar așa?“

„Chiar așa! Ai îmbătrînit, te-ai ridat.. Mai, mai să nu te recunosc! De departe, mi-am zis: nu e el... Ai fost bolnav? Nu te-am prea văzut pe baltă... Ai stat în casă, desigur! Ce ți-e și cu bolile astea.. Uite, am un cumnat, pescar, și el, l-a ținut un an în casă o hepatită... Nici vorbă de pescuit! L-a-mbătrînit cu zece ani în cîteva luni... Fac pariu că și tu ai avut așa ceva și d-aia n-ai fost nici la pește...“

„Nu, n-am fost bolnav, adică, mai bine spus, n-am avut ceva deosebit...“

„Ei vezi? Mă așteptam! Asta e, neglijență! La-nceput crezi că n-ai nimic și p-ormă... P-ormă e mai greu... Crede-mă, trebuie să faci un consult, niște analize... Asta e, neapărat niște analize“

„Ei, poate că trece...“

„Ași! Greșești, ți-o spun categoric, greșești. Te ascunzi după deget și nu faci decît să-ți agravezi situația... Uite, vărmiu... pescarul...! Nu și nu, că e sănătos, că n-are nici pe dracu... Dar tot l-am convins să-și facă analizele.. Pietre, pietre la rinichi! Mici, i-adevărat, fine, nisip aproape, dar erau... Și d-aia-ți spun, fă-ți analizele. E gratis, ceva coadă, dar merită“

„Poate că ai dreptate, că mai simt împunsături...“

„Unde?“

„P-aici, în dreapta..“

„Mereu în același loc?“

„Cred că da...“

„Ficatul! Asta e! La ficat și în același loc, nu prea-i în regulă. Sigur, nu vreau să te neliniștesc, eu nici nu mă prea pricep.. Dar fă-ți neapărat niște analize și poate te liniștești. Sau poate începi un tratament“

„Nu-mi trebuie...“

„Nu se știe, nu se știe... Un nepot al meu... Dar ce să-ți mai spun, că, în fond, eu nu mă prea pricep. S-ar putea să fii mai sănătos ca mine! S-ar putea... Dar, în sfîrșit, cum mai merge pescuitul?“

„Eh...“

„Bag de seamă că nu prea... Știu eu ce să zic? Mă-ntreb dacă nu are influență și sănătatea ta... Am un prieten, trebuie să-l știi, ăla cu nevasta... cu încurcătura aia... Pescar bun, mîna-ntîia... Pește, nu glumă... Dar, deodată nu i-a mai mers... nu mai lua... Azi așa, mîine așa, i-am atras atenția, a intrat omul la gînduri, m-a ascultat, a făcut un consult... Spondiloză... De la spondiloză la pierderea

îndemînării nu-i mare distanță... Ce zici de asta ?"

„Știu și eu ? !"

„Mi-aduc aminte ce piese luai altădată... Vorbeam și cu frate-miu, poți să-l întrebi... Dar ce văd acum e slăbuț, slăbuț... Dealtfel, și frate-miu zicea că de la un timp încoace tot așa iei... Ai pierdut îndemînarea cu boala asta a ta... Reflexele, sigur, s-au dus..."

„Poate... depinde..."

„Și nevastă-ta ce zice ?"

„Ei, ea..."

„Aa, ea e tare drăguță ! Speră și ea ! Se gîndește la ce aduceai înainte. Dar dacă o ții tot așa, cu fleacurile astea, o să se ia de gînduri..."

„Poate că și balta asta..."

„Ei asta e ! Nu vezi că toată lumea ia ? Nu te supăra, dar ar trebui să mai schimbi și tu metodele... mai uită-te și tu la alții... Ia fii atent.. Așa, trage. Ai tras tîrziu... s-a dus... Acum scoate-o ce mai stai, că ți-a mîncat momeala... La pescuit e ca la volan.. Cu urechea la ăl de vorbește și cu ochii pe șosea... adică pe lansete... Ia să văd cu ce ace dai ! Vai, dar te credeam un as în materie ! Vino dragă să-ți dau eu ceva pe cinste... D-aia l-ai scăpat... N-au unghiul de înțepare... nu vezi ? Și guta, e groasă iubitule... trebuie ceva fin... Și, nu te supăra, dar ar trebui să ai mai multă grijă de scule... Evident, tu n-o duci bine nici cu sănătatea... Se vede cît de colo..."

„Ei, lasă..."

„Nu las deloc ! Și nu lăsa nici tu... Dar știi, mă-ntreb de ce vii tu la balta asta ? Cu pilele tale, intri ușor la o crescătorie... Acolo iei sigur.. Nu pleci cu mîna goală nici măcar tu... Și poate merg și eu să-ți fac o demonstrație. Știi unde stau... Treci cu mașina și mă iei, că eu sînt întotdeauna gata. Ei, ce zici ?"

„Știu eu ce să zic ?"

„Nu vrei ! Tot ăla ai rămas... În fond, tot tu ai profita... Mie-mi trebuie un crap, doi.. Restul îl iei tu..."

„E greu, eu nu..."

„Lasă, lasă... Dar nu stărui acum, că văd că nu-ți sînt boii acasă ! Dar să știi că nu scapi... Poate mergem mai mulți... În a ta încap cinci, nu-i așa ? Am niște obligații... Și altfel ? Cu ce te mai ocupi ?"

„Ca totdeauna..."

„Ei bravo, atunci te pup ! O să-ți dau un telefon, că vreau să trec pe la voi. Ar fi cazul să ne vedem mai des, nu-i așa ? Dar să știi că mă îngrijorezi... Uite, dacă mă uit mai bine, ai ochii galbeni... hepatită... asta e... Analize și regim, dragul meu... Nu se moare din asta.. dar, atenție... Pa, te pup încă o dată !"

ZÎMBETE PE LUCIUL APEI

Pescarul, către necunoscutul care îl urmărește de o bună bucată de vreme în îndeletnicirea sa.

— Ascultă domnule, de trei ceasuri stai aici în spatele meu și te uiți cum pescuiesc. Mai bine fă-ți rost de o undiță și pescuiește și dumneata.

Necunoscutul :

— Ai dreptate, dar nu am răbdare pentru așa ceva...

*

— Dumneavoastră afirmați că pescuitul vă face nervos ? Foarte ciudat. Eu cunosc atîția care pescuiesc pentru a-și calma nervii.

— Se poate. Probabil însă că ei au permis de pescuit...

*

Un pescar a stat șase ore pe malul lacului. Dar, ghinion, peștele nu mușcă. Abătut, pescarul privea spre adîncurile învolburate. Tocmai atunci trecu pe acolo o femeie cu un băiețel.

— Nene, vreau să văd cum prinzi un pește.

— Nu, se supără femeie ; să nu-i prindeți nici un pește pînă nu spune „vă rog frumos".

*

Un pescar, de profesie învățător, a prins un pește mic. L-a privit insistent, iar apoi l-a aruncat în apă zicîndu-i :

— Du-te acasă și mîine să vii cu părinții !

*

Doi pescari stau de vorbă pe marginea unui lac :

— Știi că peștii au cei mai buni ochi din lume ?

— Nu te cred...

— Ba să mă crezi. De peste zece ani pescuiesc, dar n-am prins niciodată un pește cu ochelari !

M.B.

Moartea lupului

ALFRED DE VIGNY

Spre luna-ncinsă norii grăbeau — haotic drumul,
Cum peste un incendiu năuc se-alungă fumul,
Iar codrul era negru pînă în zarea stinsă ;
Mergeam fără de șoaptă prin iarba-n rouă ninsă,
Prin bălării înalte, prin vajnici mărăcini,
Cînd, iată, desluşirăm, sub nemişcaţii pini,
Urme adînci de gheare în lutu-abia umid,
Rămase de la lupii ce noi i-am hăituit.
Am ascultat pădurea şi cîmpul depărtat
Nerespirînd, aproape, cu pasul suspendat :
Nici un suspin în aer, auzul nostru-atent
Simţea doar girueta — insectă- nfirmanent,
Căci vîntul se-nălţase destul de la pămînt,
De turnuri solitare lovind uşoru-i cînt ;
Pe stîncile abrupte, de neclintit, gorunii
Înfipţi în colţi de cremeni, dormeau sub ochiu' lunii :
Sta firea-ncremenită, ci, aplecîndu-şi chipul,
Cel vînător mai vîrstnic privi atent nisipul
Şi-l cercetă-n uimire, tîrîndu-se pe coate :
El, ne-nşelat vreodată, a se-nşela nu poate ;
— Sub iarbă-i proaspăt mersul, şopti cu vorbe joase
Ce gheare-ncîrligate, ce fiare majestuoase !
Sînt doi lupi mari, bag seamă, cu cei doi pui ai lor :
Cuţitele zvîcniră în pumni cutezător
Şi-acoperind lucirea oţelelor la flinte,
Dînd crengile în lături, pornirăm înainte
Spre marea înfruntare ; de-odată ne-am oprit :
Acolo-n faţa noastră, ardeau doi ochi cumplit —
(Uşoare, patru umbre — părinţii şi copiii —
Se alergau superbe sub raze argintii,
Precum, adesea, jocul şi-l fac, în larmă mare,
Ogarii, cînd stăpînul îi scoate la plimbare ;
O, semănau cu-aceştia : plăcerea cu plăcere,
Dar lupii-căţelandri fac tumbele-n tăcere,

Știind că, între ziduri, în somn de ore sparte,
Pîndește-ntr-una omul, dușmanul lor de moarte.
Era-n picioare tatăl ; lupoaica sta culcată
Asemenea lupoaicei în marmoră săpată,
Romanilor divină, la pîntecele ei
Stînd Romulus și Remus, doi fragezi semizei),
Lupul veni, și-nfipse picioarele din față
Cu ghearele adînce în țărînă ca-ntr-o ceață ;
Luat pe neașteptate se socoti pierdut :
Retragerea-i tăiată spre orice drum știut,
Și-atunci, într-o zvîcnire, cu gurai-arzătoare
Pe cîinele din față îl prinse cu turbare,
Că fălcile-i trozniră pe un gît gîfîietor
Și nu le desfăcură nici focul puștilor
Ce-i sfîrtecară trupul, nici multele cuțite
Ca grindina tăioasă în lovituri icnite,
Ci numa-clipa-n care cel cîine a pierit
În groaznica-ncleștare, atunci l-a slobozit
Privindu-ne-n tăcere cu ultimul său gînd ;
Cuțitele în carnea-i pînă-n plăsele stînd,

Îl țintuiră-n iarbă, în sîngele-i scăldat,
Iar puștile, drept cruce sinistră, le-am culcat
Deasupra-i ; cu privirea ne urmări apoi,
Abia lingîndu-și gura de sîngele șuvoi
Și, fără-a vrea să știe că se sfîrșește-aci,
Mari, ochii și-i închise și, neurlînd, muri !

II

Îmi odihnii pe pușca tăcută fruntea grea ;
Tristețea mă cuprinse și gîndul mă durea :
Ce-o fi făcînd lupoaica și puii-i, căci toți trei
Voiră să-l aștepte pe El ; o, fără ei
Cea văduvă frumoasă, adîncă de-ntristare,
Ar fi rămas cu lupul în greaua încercare,
Ci, datoria sfîntă să și-i salveze-a fost,
Spre a-i învăța, de foame, să sufere cu rost
Și a nu intra, cu omul, la învoieli vreodată,
Cum alte animale de stirpe scăpătată
Vînează cu acesta pentr-un cotlon și-o pîine,
Ele, odinioară, pe codri mari stăpîne...

III

Vai, am gîndit, ce mare e Omu-n al său nume !
Și, totuși, ce mici sîntem, mai slabi nu știu pe lume !
Căci a pleca din viață, din smîrcurile sale,
Doar voi pricepeți asta, sublime animale !
Să știi pămîntul ce-are și ceea ce-i rămîne,
Că doar tăcerea-i totul, că restu-i slăbiciune,
O, te-nțeleg prea bine, sălbatic trecător,
Puterea ta din urmă mi-a dat amar fior !
Grăia privirea-ți dreaptă : „Fă sufletu-ți s-ajungă
Să fie pururi tare în firea lui adîncă,
Și-o stoică mîndrie să-l 'nalțe cît mai sus.
Eu, cel născut în codru, acolo am ajuns.
Să gemi, să plîngi în rugă, este la fel de laș :
Fă-ți greaua datorie, iubește-o pătimaș,
Pe calea unde soarta ți-a dat al ei frămînt
Te luptă-asemeni mie, și mori fără cuvînt..."

în românește de **RADU CÂRNECI**

în atelierul pescarului sportiv

O nălucă „ideală" pentru ştiucă

Inventivitatea pescarului sportiv este binecunoscută. Iată că un pescar sovietic a imaginat o nălucă oscilantă, confecţionată dintr-o bucată de ţeavă din cupru sau nichelată, cu o lungime de 75 mm şi diametrul de 12 mm, grosimea fiind de 1 mm. Cu ajutorul acestei năluci a obţinut rezultate remarcabile la ştiucă.

Dacă cele două capete ale nălucii „ţeavă" sînt tăiate exact după indicaţiile din figură, atunci, trasă prin apă, nălucа execută o mişcare nemaiîntîlnită la alte năluci clasice. Deci, respectarea strictă a indicaţiilor (unghiurilor) reprezintă o garanţie a succesului.

Năluca are şi avantajul că nu răsuceşte firul.

Buldoul pentru clean

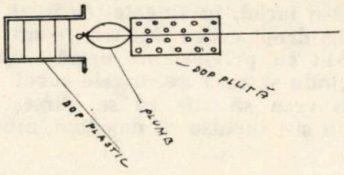

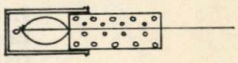

Pentru că în comerţ nu găsim întotdeauna o bulă de apă, care să corespundă diferitelor metode de pescuit, de exemplu pentru pescuitul cleanului cu musca artificială, pescarul sportiv — dacă are puţină îndemînare — îşi poate confecţiona cu uşurinţă, după figura alăturată, bula de apă care subsemnatului i-a dat multe satisfacţii şi rezultate bune la pescuitul cleanului cu musca.

Bula de apă — în termen pescăresc buldoul se poate realiza dintr-un dop din plastic (are forma unui mic degetar), un dop de plută şi un plumb mic, care serveşte ca lest, pentru a înlesni aruncările la distanţă.

După cum vedem în fig. 1, trecem struna de care vrem să ataşăm muştele, cu ajutorul unui ac mai mare, prin mijlocul plutei. Legăm apoi la un capăt, pe o parte a plutei, de strună, un plumb mic. Introducem forţat pluta (şi plumbul) în dopul de plastic.

Punem bula noastră într-o găleată cu apă, spre a ne convinge dacă plumbul introdus nu este prea greu ori prea uşor. După acest test — în cazul că sîntem mulţumiţi de felul cum pluteşte bila — scoatem dopul, îl ungem în partea în care se află plumbul, cu prenadez ori nitrolac şi introducem din nou, forţat, aproximativ 1 cm din dopul de plută în dopul de plastic, căruia în prealabil i-am şlefuit cu grijă muchia şi lăsăm să se usuce.

Bula de apă realizată de noi este la fel de bună ca şi cea din comerţ şi nu ne costă nimica. Eficacitatea ei se datoreşte probabil şi faptului că, fiind asemănătoare diverselor corpuri ce plutesc pe apă în aval, nu sperie peştele.

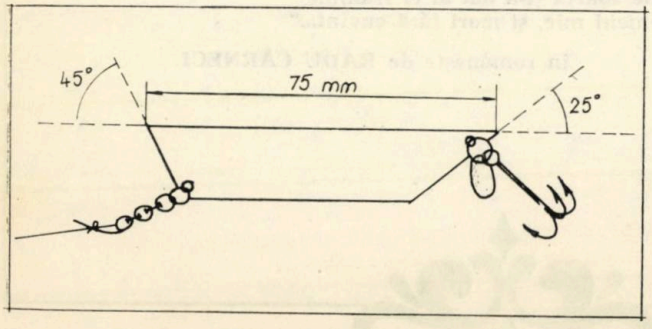

Pluta pentru protejarea ancorelor

De multe ori, cînd vedem că avatul vîneză intens la suprafaţa apei, dar nu muş-

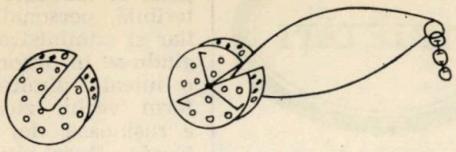

că la năluca pe care o folosim, cu mîinile tremurînde scoatem în grabă cutia cu năluci, pentru că vrem să schimbăm năluca „neprinzătoare" cu alta în care avem mai multă încredere. Vrem să scoatem năluca respectivă, dar în loc de o năluca ies din cutie zece năluci încîlcite. Pînă am descurcat nălucile (și ne-am făcut nervi !) am pierdut minute prețioase, iar avații au luat-o din loc.

Pentru a evita aceste neajunsuri, recomand celor care nu-l cunosc, procedeul din figură. Se realizează din dopuri de plută, cu ajutorul unui cuțit care taie bine.

Practic

O metodă practică de a prinde peștișorul momeală în cîrlig, o vedem în figura alăturată.

Înfășurăm strîns o ață albă la baza cozii peștișorului, pe urmă introducem cîrligul sub ață. Peștișorul, prins prin această metodă în cîrlig, pentru a se elibera, nefiind rănit, face mișcări vioaie, care atrag atenția răpitorului.

În cazul că peștișorul are șansa de a nu fi atacat de răpitor, după terminarea pescuitului tăiem cu atenție ața și eliberăm peștișorul, nevătămat.

Este o metodă mai... umană decît altele.

G. B.

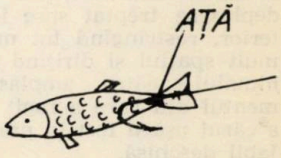

UMOR

Luigi întîlnește un prieten cu un cîine de soi.

— E al tău ? Ce rasă e ?

— Cîine polițist — răspunde mîndru celălalt.

— Nu se vede !

— Păi, e și firesc ! E din poliția secretă...

*

Un buldog uriaș se apropie în parc de micuțul Hans. Mai întîi îl miroase, apoi îi linge obrazul. Mama observă și strigă speriată :

— Hans, te-a mușcat ?

— Nu, mami, doar m-a gustat...

*

— Cîinele mi-a salvat viața !

— Cum a fost ? Povestește-mi.

— Eram bolnav, și el n-a lăsat medicul să intre la mine.

Un domn povestește unui amic că a hotărît să-și educe cîinele astfel încît acesta să latre ori de cîte ori vrea să mănînce. Două luni mai tîrziu, un prieten îl întreabă :

— Ei, ai reușit ?

— Să nu mai vorbim despre asta. Acum, eu sînt cel care trebuie să latre, altfel cîinele refuză să mănînce.

*

— Doctore, cîinele meu a băut un litru de benzină și de atunci nu încetează de a se învîrti. Și se învîrtește, se învîrtește... Ce-i de făcut ?

— Nu faceți nimic ! Cînd cîinele nu va mai avea carburant, se va opri.

*

— Ce cîine este ăsta ?

— De vînătoare.

— Vai de mine ! Și este încărcat ?

VARIETĂȚI

EVADAȚII

4

Trebuie precizat că nu toate recuperările animalelor familiarizate cu captivitatea și evadate în diferite circumstanțe sînt la fel de ușoare și rapide ca cea prezentată în episodul anterior.

De obicei, în asemenea cazuri, se folosește așa-numita metodă a „lanțului mobil"; zona în care se află animalul evadat este înconjurată de oameni dispuși în lanț, plasați la un interval nu mai mare de un metru, creindu-se astfel o limitare mobilă a respectivei zone. Această limită mobilă începe să se deplaseze treptat spre interior, restrîngînd tot mai mult spațiul și dirijînd animalul către amplasamentul din care a fugit și a cărui ușă a fost în prealabil deschisă.

Această metodă se bazează pe faptul binecunoscut lucrătorilor din zoo, că animalul sălbatic, în mod normal, fuge din fața omului și caută să se pună în siguranță revenind în cușca din care a evadat, pe care o consideră refugiul său optim. Executarea acestei manevre rămîne, totuși, foarte riscantă și dificilă, deoarece o apropiere prea mare și prea bruscă a întregului perimetru omenesc de animal îi crează acestuia senzația de încolțire, provocîndu-i nu o reacție de fugă, ci una critică, de atac.

În realitate, efectuarea unei asemenea operațiuni de recuperare este mult mai complicată decît apare din expunerea schemei sale generale, deoarece intervin o serie de aspecte concrete cum ar fi: forma amplasamentului, caracterul animalului, nepriceperea unor oameni, panica sau alți factori imprevizibili. Iată, spre exemplu, cum a decurs recuperarea tigroaicei siberiene Mona, în anul 1971. Tigroaica fusese mutată în ajunul zilei într-un nou pavilion și instalată într-o boxă interioară, deoarece compartimentele exterioare nu erau terminate, unii din pereți lipsind complet. Mona a evadat din cauza nefamiliarizării cu noul său loc de viață, folosind calea creată de o manipulare neglijentă: animalul a fost trecut în boxa de schimb a cărei ușă de acces spre coridorul de lucru fusese uitată deschisă. În coridor, tigroaica s-a întîlnit nas în nas cu îngrijitorul distrat, care a încremenit de spaimă; animalul a sărit pur și simplu peste el, ieșind afară prin ușa clădirii care era, de asemenea, deschisă.

Drept rezultat, acțiunea s-a aflat la un pas de eșec. Oamenii au sosit înarmați cu tot soiul de obiecte, mături, unelte, rîngi metalice etc. Strigînd, agitînd și lovind aceste obiecte, ei voiau să sileacă tigroaica să intre înapoi în pavilion. Speriată de tot acest vacarm, Mona a făcut un salt avîntat pe deasupra mulțimii și a început a înainta apoi cu prudență pe aleea principală. A izbucnit o panică teribilă, personalul auxiliar și administrativ retrăgîndu-se în dezordine și cu o iuțeală uimitoare, conform vechii zicale „fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă". Doar cîțiva, mai curajoși, au rămas pe loc.

Conducerea operațiunii a fost preluată de personalul tehnic superior, care a dispus ca la fața locului să rămînă numai personalul zooveterinar, îngrijitorii și acea mică parte din personalul auxiliar care se integrase în ansamblul general.

Condusă cu grijă, tigroaica a fost determinată să intre într-una din cușcile exterioare ale noului pavilion. Curtea nu avea însă un perete lateral și atunci, în locul acestuia, s-a alcătuit un zid de oameni care au preluat rolul de barieră psihologică. Era necesar ca animalul să fie menținut în această situație cel puțin zece minute, timp în care urma să se deschidă grila metalică ce separa curtea unde se găsea tigroaica, de boxa interioară. Pentru siguranță, această grilă fusese blocată anterior, prin sudură, pînă la finisarea lucrărilor exterioare. Acum sudura trebuia înlăturată cît mai silențios posibil, lucru extrem de dificil și care necesita un oarecare timp. Tocmai în aceste clipe, pe acoperișul pavilionului și-au făcut apariția doi meseriași care, atunci cînd tigroaica s-a avîntat în saltul său, se cățăraseră cu viteza luminii acolo sus și nu se mai mișcaseră pînă ce Mona nu fusese introdusă în curtea exterioară. Acum, prinzînd curaj, se ridicaseră în picioase pentru a privi spectacolul recuperării. Vederea acestor oameni a provocat tigroaicei o stare de

surescitare extremă. Se știe că mamiferul sălbatic terestru se teme grozav de om atunci cînd acesta se află situat deasupra sa. Tigroaica părea înnebunită de spaimă și a început să alerge în salturi prin curtea exterioară care avea unul din pereți înlocuit cu un „zid" omenesc. Au fost momentele cele mai critice pe care le-am trăit vreodată în cursul unei recuperări, în scurta istorie a Grădinii Zoologice București. Numai excepționalul sînge rece al personalului prezent a împiedicat o nouă evadare.

Cu voce calmă li s-a ordonat celor doi imprudenți să se retragă cît mai încet posibil, ceea ce au și făcut. Tigroaica s-a mai liniștit, dar a rămas agitată și privea mereu în sus,spre acoperiș, evitînd să se apropie de pavilionul în care tocmai voiam s-o introducem. Îngrijitorul său a cuhemat-o lîngă gratii și ea s-a apropiat de parcă ar fi căutat ocrotire, continuînd să respire agitat și să privească din cînd în cînd spre acoperiș.

Între timp, grila a fost desprinsă din sudură. Din experiența altor recuperări, știam că animalul surescitat nu este capabil să sesizeze rapid existența unei căi de acces pe care n-a mai folosit-o pînă atunci. De aceea îngrijitorul s-a deplasat fără grabă de-a lungul peretelui exterior, către zidul pavilionului în care se afla ușa boxei interioare, urmărit cu privirea de animal. Apoi tigroaica s-a apropiat ceva mai liniștită de îngrijitor și a acceptat să fie mîngîiată, printre gratii. I s-au dat cîteva bucățele de carne, pe care le-a consumat, în continuare s-au aruncat alte bucăți de carne pe pardosea, foarte aproape de ușa prin care se intra în boxă. Mona s-a îndreptat spre ele și în acel moment grila ce închidea ușa a fost ridicată ușor, din interiorul pavilionului, apoi lăsată iar jos, apoi din nou ridicată, repetîndu-se aceste mișcări de mai multe ori, pentru ca animalul să sesizeze prezența căii de acces. În sfîrșit, grila a rămas ridicată iar îngrijitorul a rostit cu tonul său obișnuit cunoscutul îndemn : „Sus Mona" ! Chiar la cea de a doua repetare tigroaica a făcut un salt amplu și a intrat în boxă. Am respirat, se-nțelege, ușurați, dar toată ziua n-am mai fost buni de nimic.

UMOR

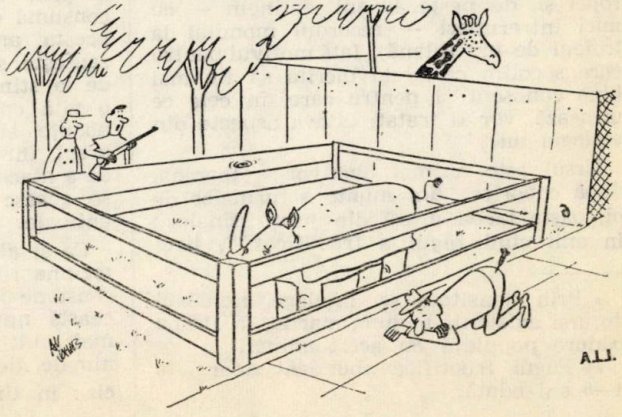

— *Ciudat, săgeata tranchilizantă trebuia să-și facă de mult efectul !*

CONCENTRĂRI DE URȘI

Vasile COTTA

Ursul, cel mai mare animal răpitor din fauna noastră, începe să fie cunoscut din ce în ce mai bine și de marele public, datorită sporirii efectivului acestei specii și, drept urmare, a frecvenței lui în regiuni unde nu a fost văzut pînă atunci. Nu e vorba de ursuleții întîlniții de excursioniști, pe frumosul drum transfăgărășan, care nu s-au ferit de oameni, deoarece în acest caz avem de-a face, probabil, cu pui crescuți în spații închise, de unitățile silvice argeșene și apoi eliberați în pădurile de munte, în scop de sporire a efectivului în acea regiune. Nu sînt rare cazurile cînd culegătorul de smeură se întîlnește cu ursul, în aceeași parcelă de pădure, ambii în căutarea unei surse de hrană, iar ursul își exprimă nemulțumirea de a fi fost deranjat, doar printr-un mormăit. Este animal pașnic, care atacă omul doar în patru situații :

— cînd este rănit și își vede dușmanul — omul — în apropiere ;

— cînd ursoaica are puii mici, care nu-și pot urma mama cu iuțeală destul de mare, iar aceasta se teme că îi vor fi răpiți de om ;

— cînd este foate flămînd, a găsit un cadavru, se ospătează, iar omul îl deranjează ;

— în fine, cînd a răpit o oaie, iar ciobanul încearcă să o salveze.

Cel ce scrie aceste rînduri a avut mai multe întîlniri cu urși, la cîțiva metri distanță, dar niciodată n-a fost atacat.

Pentru țara noastră, ursul reprezintă o mare valoare faunistică ; avem cea mai mare densitate * de urși dintre țările Europei și, de peste 40 ani, deținem — cu mici întreruperi — recordul mondial la trofeul de urs (blană). Iată motivul pentru care socotim că ursul merită să fie mai bine cunoscut și pentru care, în cele ce urmează, vor fi tratate cîteva aspecte din etologia lui.

Ursul este animal omnivor : toamna, după coborîrea din munte a turmelor de oi, paște iarba grasă din jurul stînelor ; în anii cînd fagul a fructificat **, jirul produs de acesta este pentru urs o hrană de valoare, atît prin cantitatea mare, cît și prin valoarea nutritivă a acestuia ; consumă cadavrul găsit în teren, iar dacă acesta ar fi greu de găsit, încearcă și reușește să prindă și animale domestice de la stîni : oi, porci, cai, precum și cîte o vită cornută răsleață și rămasă peste noapte, singură, în pădure. În acest caz ursul, înrăit, cu greu va rezista tentației de a ataca. Așadar, pe lista lui de bucate, se găsesc atît elemente vegetale cît și animale.

Ca și alte specii de vînat, ursul își face toamna rezervă de grăsime, pe care să o consume în perioada critică de iarnă. Această nevoie de a-și face o provizie este mai mult simțită de urs decît de alte animale, de exemplu de cervide. Mai precis : în timp ce căpriorul și cerbul mai

---

* Prin densitate se înțelege numărul de urși existenți în luna martie, la 100 ha pădure populată cu acest animal.

** Fagul fructifică abundent doar la 4—6 ani odată.

găsesc și iarna ceva hrană, constînd din rămurele, coajă de arbori și arbuști, eventual și plante care au mai rămas verzi și iarna, așa încît, pentru ele, rezerva de grăsime constituie doar o completare, la urs lucrurile stau astfel : acesta, de regulă, la începutul iernii, se retrage în așanumitul bîrlog, care este un fel de adăpost de iarnă, de culcuș în care va sta pînă la începutul primăverii. Deoarece nu-și părăsește bîrlogul pentru a-și căuta hrană, înseamnă că trebuie să se rezume la rezerva pe care și-a adunat-o toamna. Ursoaica are un motiv în plus să-și adune grăsime, deoarece în ianuarie fată, iar cei doi pui trebuie alăptați. În perioada cît se găsește în bîrlog, ursul e într-o stare de somnolență, care îi permite să consume cît mai puțin din rezerva adunată. Este greșit să se spună că ursul hibernează, deoarece temperatura corpului și bătăile inimii îi sînt aproape normale. Încă o dată avem o dovadă de adaptare a animalelor la condițiile de viață mai grele din timpul iernii.

Dar să ne oprim puțin asupra bîrlogului. Situație fericită este cînd ursul a dat peste o adîncitură în coasta muntelui, un început de peșteră. Aici el va fi ferit de vînt și de precipitații. Unde există, ursul le va folosi an de an, iar personalul muncitor de teren, dacă este conștiincios, le va cunoaște. În lipsa unor astfel de locuri, ursul va trebui să se mulțumească și cu arbori dezrădăcinați de vînt, căzuți unul peste altul, cum pot fi întîlniți în pădurile de molid peste care a suflat un vînt puternic. Oricare ar fi originea bîrlogului, „proprietarul" lui îl va căptuși cu frunze și mușchi, realizînd un pat moale, mai cu seamă cînd este în cauză o ursoaică gestantă, grijulie de puii ei. O condiție de bază la alegerea bîrlogului este liniștea, deci va fi acceptat numai dacă nu este situat într-un loc frecventat de oameni. Pentru urscoaica gestantă, intrarea în bîrlog este obligatorie, deoarece aici va făta ; pentru ursul mascul ea este facultativă și va depinde de asprimea iernii : dacă stratul de zăpadă va fi subțire, încît să nu-i împiedice mersul, ursul va continua să circule, ușurîndu-și astfel alimentarea.

Și acum să vedem de unde și cum își adună ursul rezerva de grăsime. Deosebit de hrana animală și vegetală de care am făcut amintire mai sus, toamna, în septembrie și octombrie, se constată o concentrare de zeci de urși, în anumite puncte din zona submontană, populată cu meri și peri pădureți, eventual și cu stejari producători de ghindă. Peste zi stau în pădurea alăturată, formată de obicei din tineret, deci din adăpost bun, iar noaptea ies și se ospătează din merele, perele pădurețe, eventual și din ghindă. Această situație durează una, două luni, pînă cînd hrana a fost consumată în întregime, apoi oaspeții patrupezi se înapoiază la munte și își caută loc de adăpost pentru iarnă, eventual ocupîndu-și bîrloagele din iarna precedentă. Această migrație sezonieră de la munte la zona submontană și înapoi, este spectaculoasă ; urșii de pe o suprafață păduroasă de 50.000—60.00 ha se concentrează pe o porțiune de cîteva sute de hectare și, așa cum s-a mai spus, peste zi stau la adăpost în pădurea tînără, deasă, iar noaptea ies în porțiunea cu meri și peri pădureți.

Se afirmă uneori că această migrație se produce în anii cînd în zona vecină — a fagului — această specie n-a fructificat ; ursul nu are aici hrană suficientă, motiv pentru care este nevoit să coboare la mere și pere pădureț e. Dar se observă că o migrație se produce și în anii cînd există fructuficație de jir. Explicația ar putea fi aceea că, după ce un timp ursul s-a hrănit cu jir — hrană bogată în ulei —, simte nevoia unui sortiment de hrană mai suculent și cu alte principii nutritive. Capacitatea trofică a terenului este, în acest caz, mai mare. Livezile de pruni din regiunea de dealuri, situate mai aproape de pădure sînt frecventate și de urși, cauzînd prejudicii nu numai prin consumarea fructelor, ci și prin ruperea crengilor. Într-adevăr, mai cu seamă ursuleții se urcă în pomi și, îndoind crengile pentru a aduce prunele la gură, uneori le rup. Ne cruță nici livezile de meri situate la periferia satelor, în apropierea pădurii.

Aceste concentrări sezonale la hrană sînt prilejuri de vînători cu gonaci. Punctele de concentrare fiind cunoscute rămîne să fie stabilit și momentul cînd urșii sînt adunați aici. În rest, practicarea vînătorii nu pune problema deosebite. Inconvenientul vînătorii de toamnă este calitatea inferioară a blănii. Într-adevăr, după năpîrlirea care a avut loc la începutul verii, părul n-a crescut nici în lungime, nici ca desime decît puțin, deci trofeul blană este mult inferior celui obținut în perioada martie-aprilie cînd părul este lung, dar și lucios.

În țară sînt cîteva puncte de concentrare renumite pentru vînătoarea de urși dintre care amintim : Budacu (județul Bistrița Năsăud), Nemernicu — Funduri (județul Prahova), Răchitoș-Vizantea (județul Vrancea) Orșova și Cașva (județul Mureș).

un om hotărît

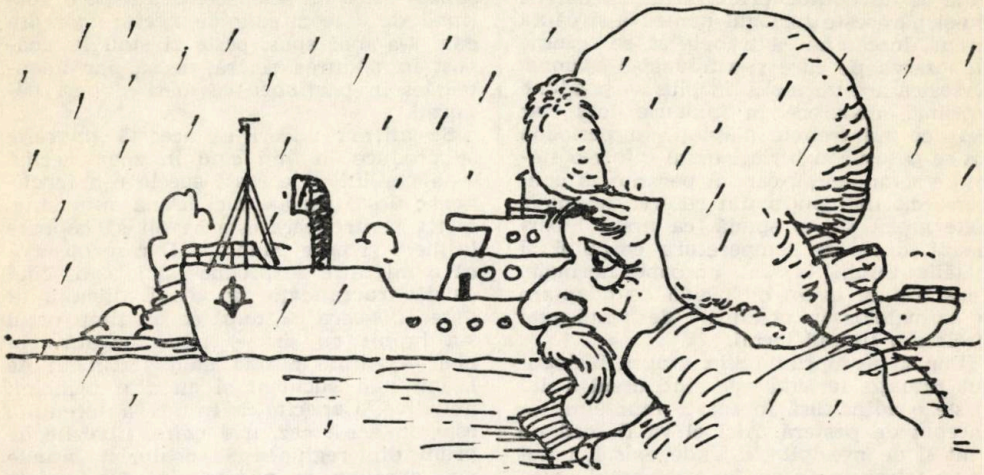

Titu IONESCU

Se întunecase. Luminile de pe cheiul pustiit de vîntul rece și pătrunzător se oglindeau în apa zbuciumată a Dunării.

Pe bancă, lîngă mine, un singur om, ghemuit într-o pufoaică veche, nepăsător la vîntul în rafale ce-i învolbura șuvițele albe de păr. Cînd am scos jumătatea de rom să-mi încălzesc sufletul, omul și-a întors ușor capul spre mine. I-am întins sticla ; fără vorbă a luat o înghițitură, și-a șters mustața și a pus sticla între noi.

„Bogdaproste... Pe vîntul ăsta rece te mai încălzește. Pînă mîine dimineață..."

„Doar n-o să stai aici pînă mîine !"

„Unde să mă duc ? Eu nu mai am casă. Să stea ea acolo... Ce crede ea, că eu sînt așa... oricum... Uite, judecă și dumneata... Ai vreme s-asculți ?".

Era căsătorit de peste 30 de ani și avea casă la marginea satului vecin. Muncise toată viața, ba în port, ba în sat, pe ici pe colo, aducea toți banii acasă și de băut, bea rar. O singură patimă avea : pescuitul. Bălțile erau la îndemînă, Dunărea aproape și de cînd se știa, cum scăpa fugea la apă. La început cu o trestie și o sfoară, pe urmă cu scule mai bune, luate de la magazin, de la unul, de la altul. Multe și le meșterise singur : plute, linguri, plumbi, agrafe, minciog, juvelnic. Mai scotea și un ban pe ele, cîteodată, dar asta-l interesa în al doilea rînd. Nu supăra pe nimeni, nu făcea murdărie, nu prăpădea banii... Și apoi, mai totdeauna aducea pește. Cînd avea baftă scotea cîte un crap, o plătică mai răsărită, un somotei, o știucă. Încolo, mai mult mic, dar, orișicît, era pește. Acasă, tot el îl curăța și-i dădea sare, iar ea, nevastă-sa, numai îl pregătea. Dar la masă începea : „Doar sărăcii d-astea aduci. O să ne înecăm odată cu atîtea oase. Toți aduc pește mare. Numai tu dai cu copiii la oblete. Sau poate p-ăl mare îl dai, mai știu eu cui în sat..." Și dacă i-ar fi spus-o numai lui ,tot ar mai fi mers, dar îl făcea de rîs în tot satul. Treizeci de ani numărați, an de an, lună de lună, zi de zi a răbdat, dar necazul, vezi bine, s-a adunat mereu, pînă cînd, odată a răbufnit și a simțit că trebuie să o-nvețe minte, că altfel nu se mai îndreaptă niciodată.

Era la sfîrșitul lui martie, într-o zi rea, cu lapoviță și cu vînt tare, care-l prinsese pe baltă. Peștele nu pusese gura mai de-

loc. Niște roșioare și cîțiva bibănei. Pe drum, vecinul cu care se-nsoțise la apă i-a zis: „Iar te ia muierea la trei păzește cînd o vedea ce-ai adus!".

Ud și obosit, intrase în casă, cu gîndul la o masă caldă. Și-a lăsat în tindă sculele și sacul și-a scos pufoaica și cizmele și-a intrat în bucătărie.

„Venii și io".

Nevasta întorsese capul și văzînd peștișorii pe care-i răsturnase pe masă, îl înfruntase:

„Iar cu arătările astea? Stai, om bătrîn, o zi întreagă în frig și cu ce-mi vii?".

Vru să schimbe vorba:

„Miroase frumos. Ce ai bun?".

„Ți-am prăjit sărăciile pe care le-ai prins ieri. Dar mănînci după ce-mi aduci o găleată cu apă. Hai, repede, fă și tu o treabă".

Fără „te rog", fără „ți-o fi și ție greu". Nu se mai învață odată femeia asta că-i și el om, om bătrîn, serios. Auzi: „fă și tu o treabă".

Și apoi, de mîncare, ce-i dă? Niște peștișori acolo pe care tot el îi prinde. Nu tu o ciorbă grasă, o mîncare cu sos acolo, ceva mai acătării.

Totuși, n-a zis nimic. A luat găleata, a ieșit în tindă, unde și-a pus pufoaica și și-a tras cizmele. Afară, ploaia mărunță și întunericul l-au oprit pe trepte. Prin vecini chelălăia un cîine, gonit de o voce mînioasă care-l afurisea că nu-i bun de nimic și mănîncă mămăligă de pomană...

„Pînă cînd o să mai suport o viață ca asta? Pînă cînd?" Ce-i el? O cîrpă, un cîine de pripas, să-i dai toate resturile, un fitecine pe care dînsa îl batjocorește după plac? A, nu! Trebuie să o învețe minte pînă nu e prea tîrziu... Trebuie să o schimbe, trebuie să o îndrepte...

A ridicat găleata, cu gîndul să o arunce departe, în bezna nopții. Dar s-a răzgîndit, a intrat iar în tindă, a pus găleata lîngă ușă, a apucat sacul și sculele de pescuit, a ieșit în curte și apoi în uliță cu pași hotărîți.

Dimineața l-a prins în port, de unde a luat vaporul pînă la Tulcea. Avea bani la el și a mîncat ceva cald la o bodegă pe chei. Pe urmă, cu un vas a coborît pe Sfîntul Gheorghe. Și cîte nu a făcut de atunci, toate numai după pofta inimii!? A pescuit în Dunăre, pe canale și în bălți, a ajutat pescarii să pună năvoadele, a încărcat lăzi cu pește la cherhanale. Oamenii îl cinsteau cu cîte un borș și un rachiu și găseau întotdeauna un pat și pentru el.

Dimineața, soarele îl prindea pe mal lîngă scule și mai mereu scotea ceva bun și mare să-l sature și să-i potolească patima. Pîine și tutun lua de pe vase, că le dădea pește și avea de unde să dea. Mai apoi, cînd a venit căldura, lua miere de la stupari, tot de pește. Dar nu a stat locului niciodată. A intrat cu pescarii pe canale și prin lacuri, a învățat să tragă la rame ca ei, să pună și să golească vintirele, să înfrunte vremea rea sau căldura, să suporte rosăturile și tăieturile la mîini, să bea vodcă pe nerăsuflate, ca apa.

De cîteva ori a străbătut lacurile și canalele care legau brațele Dunării, cu lotci și cu șalupe, cu pescari și turiști, vîslind sau pescuind, săpînd sau cărînd cu spatele lui încă viguros, de om muncitor.

Începuseră să-l cunoască toți pescarii de la Jurilovca la Periprava. Și toți îl primeau bine, cu un pat cald, o fiertură groasă, o tărie.

„Dar nevasta știe pe unde ești?"

„Eu nu i-am trimis nici o vorbă. Dar întîlneam, cînd și cînd, oameni din sat, care-mi ziceau că e bine și care poate-i duceau și ei vreo vorbă de mine".

N-o dușmănea, nici pomeneală. Vroia numai s-o învețe minte, că poate o să se îndrepte.

Au trecut așa cîteva luni. A revenit de cîteva ori la Tulcea, dar iar a plecat pe Sfîntu Gheorghe și pe alte canale și bălți. Dar a venit o zi, după aproape un an, cînd și-a zis că ajunge și, prin Tulcea, pe Dunăre, a sosit aici, chiar azi dimineață.

„Și ți-ai văzut nevasta?"

„Ei, sigur!"

Din port s-a dus pe jos direct acasă. Pe coșul de la bucătărie ieșea fum și gîndea că nevasta pregătea ceva bun. A lăsat sacul și sculele tot acolo, în tindă, a luat găleata goală, a scos apă din fîntînă, a umplut-o și a intrat în bucătărie.

„Ți-am adus apa".

„Bine, bine..." i-a răspuns, fără să se întoarcă. „Stai și mănîncă".

A dat jos pufoaica, a tras scăunelul și s-a așezat la o masă lîngă sobă.

Femeia a luat din dulap o farfurie plină cu un fel de surcele negre și i-a pus-o pe masă.

„Ce-s astea?".

„Pești tăi prăjiți. Sărăciile pe care le prinzi, că de altceva nu ești în stare...!".

S-a ridicat de la masă, și-a tras pufoaica fără o vorbă, a ieșit în tindă și, cu sacul și sculele pe umăr, a părăsit curtea luînd-o în lungul uliței.

„Asta a fost! La ce oră o fi mîine vaporul pentru Tulcea?".

I-am împins iar sticla cu rom, rămasă stingheră între noi. A privit-o un timp fără să întindă mîna și apoi a oftat.

„Ce zici, dacă mai lipsesc un an, crezi că o să se îndrepte?".

LUP

singuratic

Eugen JIANU

Pîcla aceea de vînt care a răscolit roata jurului făcînd-o să se cutremure şi să suspine, îşi ştergea acuma urma mistuindu-se către zările lui soare apune.

Pădurea, adunată în sine, îngenuncheată ca pentru o rugăciune, aşteaptă sub împietririle albe ale iernii şi sub povara cerurilor pogorîte asupra creştetelor stejarilor. Pe braţele larg desfăcute ale crengilor, într-o îmbrăţişare neîmplinită, se scorojeau trecute voluptăţi.

Gătindu-se de moleşeala grea a înserării, poiana răsuflă adînc ; pluteau în juru-i fantasme zămislitoare de dorinţi. Tîrzie aripă de gaiţă s-a prelins deasupră-i. Şi-n urmă nimica.

Sub cer de criţă, cenuşa spulberată a omăturilor se-nvolburează în troiene. Nici drum, nici măcar potecă : fila albă, neprihănită.

...În încîlcitura aceea de tufăriş şi de smidiş din cotlonul cel mai ascuns al pădurii, împrejmuită de tăceri ca o cetate arsă, o umbră surie s-a ridicat desfăcîndu-se din nea. Atunci cînd botul ascuţit a împuns iscoditor zările şi blana de pe şira spinării a prins să se-nţăpoşeze în faţa necunoscutului, două făclii galbene s-au pornit să pîlpîie. Coada îmbîrligată sub pîntecele supt vădea temeri şi neîncrederi.

Lup singuratic, sur în albul iernii. Ciulitul harnic al urechilor, îndemnul nărilor nu-i aduseseră decît zvoana stinsă a unui amurg deşertat în vioriu şi-n întunecimi.

Lup singuratic căta truda răsăritului unui colţ proaspăt de lună dintr-o geană de pădure. După zile şi nopţi de vremuire care-l zăgăzuiseră aici, tihna iernii îl apăsa cu nevăzute ocale, împietrindu-l între celelalte împietriri şi-nlemniri ale iernii întemeiate peste pădure.

În împărăţia încrîncenărilor, lup singuratic se afla stăpînit de ciudate tulburări. Nu ; nu era numai foamea cea mare şi aspră care se cerea stăvilită. Înainte-i apăreau — iarăşi — legile acelea cu izvod în străfundul seminţiei şi cărora, el, trebuia să li se supună cu toată fiinţa lui — ca întotdeauna.

Lup singuratic, nu înţelegea prea bine — şi nici nu putea — dar ştia, cunoştea, că rosturi noi se împlineau şi se cereau înfăptuite.

Cornul de lună se ridicase binişor deasupra pădurii. Şi stelele scăpărau galben, aidoma unor alţi ochi de-ai cerului. Trunchiul unui stejar trosni sec, stîrnind tresăriri. Urletul lupoaicei a zbucnit de undeva, de peste pădure, şi s-a risipit în ecouri. Apoi a fost din nou tăcere.

Lup singuratic a înţeles că trebuie să lepede de la sine singurătatea şi să se supună legii haiticului. Cu pas măsurat, a pornit pe calea supunerii...

— Cred că oricine dintre voi, dragi copii, poate să dea cîte un exemplu despre pericolul de a trăi prea aproape de animalele domestice.

— Într-adevăr, tovarăşe doctor, eu am avut o mătuşă care îşi săruta mereu căţeluşul şi pînă la urmă a murit.

— Mătuşa ?

— A, nu căţelul !...

Revanșa aligatorului

Fiind în primejdie de a dispare, aligatorul — un crocodil cu botul lat, putînd ajunge pînă la 4,5 metri lungime — a fost declarat, în 1967, specie protejată ; el s-a înmulțit însă de atunci în mod excepțional în regiunile sudice ale Statelor Unite ale Americii, ajungînd la cca 700.000 de exemplare în Florida, 300.000 de exemplare în Luisiana și la mai multe zeci de mii în Texas. Arkansas etc., numărul lor crescînd în fiecare an cu 25—30%.

În unele regiuni, această veritabilă dezvoltare explozivă începe să aibă consecințe neplăcute. Astfel, lîngă localitatea Leesburg din Florida, oamenii nu mai îndrăznesc să-și părăsească locuințele, densitatea aligatorilor ajungînd a fi cam de 40—50 pe kilometru de țărm ; nemaifiind vînați de ani de zile, ei nu se mai tem de om, atacîndu-l pentru a-l... consuma ; din 1947 și pînă astăzi au fost înregistrate 35 de asemenea atacuri, din care trei mortale, ca să nu mai amintim de atacarea cîinilor din curțile locuințelor. Pînă unaalta, locuitorii au luat inițiativa transformării malurilor rîurilor în terenuri de golf, mai ușor de supravegheat, iar în statele mai amenințate (Florida și Luisiana) s-a permis chiar vînătoarea lor, limitată deocamdată la cîte 2.000 de exemplare pe an, statul valorificînd pieile la licitație și acordînd 70% din valoarea încasată vînătorului. Mai mult încă, s-a autorizat — cu un succes crescînd — și vînzarea cărnii de aligator, un patron de restaurant declarînd că vinde cam 300 de porții pe săptămînă. Să precizăm, pentru amatorii bucătăriei exotice, că porțiile sînt compuse dintr-un amestec de crocodil, homar și moluște,

VARIETĂȚI

Vînătorii francezi

În 1979 s-au prezentat, în Franța, un număr de 82.580 de candidați pentru permisul de vînătoare, din care au reușit numai 57.139 ; în 1980 s-au prezentat numai 68.796 de candidați din care au reușit 47.700. Se constată că numărul celor respinși este aproape identic de la un an la altul, și anume : 30,82% în 1979 și 30,47% în 1980.

...Și elefanții africani dispar

Răspunsul este destul de sceptic sau, mai bine zis, el depinde exclusiv de voința și de atitudinea statelor respective. Dr. Douglas Hamilton, delegat al mai multor societăți științifice de specialitate, a cercetat, în perioada 1976—1979, 35 de țări africane, ajungînd la concluzia pesimistă că în ultimii ani elefanții dispar sau sînt uciși într-un număr superior ratei lor de reproducere naturală. Din punct de vedere statistic, se mai găseau încă, în 1980, 1.300.00 de elefanți în Africa, amenințați totuși de o dispariție rapidă. Motivele : presiunea umană crescîndă, rezultînd din înmulțirea populației, seceta obligînd elefanții să înlocuiască pășunea cu coaja copacilor, braconajul care a luat mari proporții în urma creșterii exorbitante a prețului fildeșului și a mijloacelor perfecționate de exterminare (arme din ce în ce mai puternice, săgeți otrăvite și chiar fructe otrăvite) iar, cu deosebire în timpul din urmă, numeroasele conflicte armate, lăsînd în urma lor cimitire de elefanți, cu mii de schelete curățate de vulturi, alături de tuburile goale ale cartușelor de carabină...

Întîmplate în Viața

Liviu POP

Nu mai știu bine în care viață și în care copilărie, a ei sau a mea, mai eram. Acum însă sînt treaz. Știu sigur că inginerul de azi care sînt nu poate uita niciodată cît datorează acelor întîmplări fericite din juneție.

Învățasem să pescuiesc de foarte mic. Mi se zicea pe atunci Uțu cel norocos. Încă nu prea știam fracțiile, cînd primii solzi de caras mi se lipiseră demult, deja, vinovați, pe pielea înfiorată, sub cămașa albă scrobită pentru sărbători, după o raită prin parc. Iar la munte văzusem destui păstrăvi, pe Buzău și pe alte ape și mai ales știam să folosesc aproape toate metodele.

Păream însă tare însingurat. Îmi și zicea mama-mare, săraca :

— „Uțule, tu n-ai prieteni !“ Dar eu închideam pe furiș ochii și pe loc îmi apăreau pe ecranul minții stîncile cu brazii, care propteau norii pe malurile apei mele ; îi spunea Viața ! Curgea prin munții mei cei mai iubiți.

Hm ! N-am eu prieteni ?! Oare ? Oare mai știau și alții, măcar cît mine, cîntecul radios al rîușorului, în amurgurile ruginii, în care pierdut printre greieri, ascuns în lucerna înaltă, începeam să-mi număr stelele și ispitele ?! Cînd luna își lăsa pudică vălul, ieșind după donjonul ruinat al castelului din legenda legendelor, eu uitam fericit că omul mănîncă și doarme, bea apă și respiră. Eu, de fapt, știu azi că numai atunci am trăit ! Cînd am și aflat-o era tîrziu, era deja azi ! Dar atunci...

Cunoșteam perfect Viața, cu fiecare meandră a ei. Eram un omuleț a-toate-știutor. Orice piatră, orice șuvoi, orice mură, orice floare sau pasăre aveau locurile lor pe care le știam dumnezeiește rînduite și de care-mi bucurau ochii și nările, limba și urechile, palmele și visele ! Eram zămislit (cum îmi îngînase ursitoarele) ca strămoșii, încă apt să trăiesc și să lupt în pădure, și sigur, petrecîndu-mi zile lungi prin cleștarul înghețat și limpede, dar plin de viață al Vieții.

Într-o dimineață, sculat din nu știu ce presimțire sau motiv, cu mult înaintea soarelui, urcam prin iarba doldora de rouă, grăbit, avînd cîtiva cosași în cutiuța de chibrite. Mă îndreptam spre bulboanele adînci, pe care le știam mai bine decît desenul de pe covorul din dormitorul bunicii.

Aburul și ceața se ridicau din pulberea drumului, în trombe, către conurile din vîrfurile brazilor, deja stropiți de primele raze de soare. În întîia dulbină, lîngă bușteanul putrezit de salcie, în apa pură, zării un fus enorm, strălucind argintiu, plutind dar necurgînd pe apă ! Îi zării lacom privirea și-apoi unduitorul dans. Parcă valurile îi erau plete, înotul îi era dans de o negrăită finețe. Bilele ochilor mi se rostogoleau fascinate ! Oare exista o așa minunăție și pe deasupra tocmai eu, singur eu, să am dreptul s-o admir ? Avea o supleție ca un mers maiestuos de zeiță. Se juca în stropii Vieții cu focul soarelui, cu apa, cu timpul și cu mine. Cîtă dragoste de viață și voluptate erau în rostogolirea frenetică de lumină și bucurie ! Păstrăvița, căci așa îi era alura, se urca din cînd în cînd spre lumină, spre sus, spre suprafața transparentă pe care o săruta înfiorînd toată natura din juru-i, cu mine mut, incapabil să mă mai mișc, mort de spaimă să nu se destrame luminosul vis. Dacă vreo ființă dintr-o altă planetă s-ar întîlni cu una de pe pămînt, știu azi că numai un dans total, plutit în muzica duioasă a sferelor, ar putea reda simbolul tuturor trăirilor. Eu eram fericit admirator al unicelor unduiri ! Și totuși — iertați-mă zei ! — ceva bărbătesc și dur, aproape inuman de copleșitor, se iți mai întîi, și-apoi crescînd, mă cuprinse pe de-a-ntregul. Redevenii instinctual, om, poate unul mărunt, dar un biet pescar ! Îi căutai din nou ochii, dar mă ascunsei. Îi alesei cosașul cel mai mare, mai verde și mai zglobiu și tiptil, furișîndu-mă în loja de ierburi înalte, îi fluturai naiv pe la bot momeala ! O văzu imediat, dar se prefăcu, că nu, apoi bătu mîndră din coadă și lăsă cosașul speriat să curgă nevătămat pe apă. Știa tertipurile !

Probabil că firul e prea gros, gîndii eu. Și pe loc hîde planuri fură plăzmuite pentru a cîștiga bătălia cu inegalabila regină a Vieții. Zile la rînd folosii mereu alte metode și alte momeli. Îi descîntam, o imploram, dar sfîrșeam mereu înjurînd birjărește cînd vedeam că celui mai burduhănos și apetisant greier al meu

îi era preferat orice, chiar și o scîrnavă muscă de bălegar sau vreo sfrijită de furnică picate întîmplător pe apă. Toată săptămîna dură inegala luptă dintre crăiasă și mine, poate prea tînărul pescar ce eram. De-abia cînd totul fu încercat și apoi respins, depusei armele ! Fără să mă mai ascund, mă apropiai să-mi admir smerit și umil învingătorul ! Păstrăvița însă nu păru a se speria, ba chiar dădu de înțeles că ne cunoaștem bine și din totdeauna, făcu o grațioasă și indefinită piruetă și se lăsă admirată ! Probabil că-și zise că un atît de naiv omuleț nu poate reprezenta niciodată vreun adevărat pericol. Sau cine mai știe cum era !

Veneam zilnic la întîlnire, lîngă turnul ruinat al cetății, aruncînd în bulboană cele mai apetisante delicatese ! Și cum ele nu mai reprezentau de-acum nici un pericol, erau în grabă primite, înghițite și apreciate !

Încrederea noastră sporea tot mai mult. Venea către mal să culeagă bunătățile aduse și oferite timid, aproape din mînă, de flăcăiașul subjugat care eram. Ce spectacol ! Și cîtă armonie ! Mîngîiam blînd apa, dorind ca prietena să vină tandră să-mi întoarcă bună dimineața, atingîndu-mi de-abia cu botul fremătînd degetul înghețat de așteptare și de recele Vieții. Dar ea își limita familiaritatea la baletul acvatic, cu care mă înconjura, biet copil pierdut în neființa frumosului.

Prietenia noastră — ba azi îi zic cu certitudine dragoste — crescu o dată cu scurgerea timpului, tot mai puternic, mai necesar și mai luminos. Renunțai cu totul la pescuit și mă dedicai reginei apei, făpturii grațioase, care mă chema zilnic pe Viața. Revenisem acasă noaptea tîrziu, fredonînd pe ulițe vorbe și cîntece dedicate tandru și delicat păstrăviței și înginate pînă în zori, în visele, care redeveneau zile și-apoi iar vise !

Dar, într-o dimineață, simții o boală grea pe suflet. O presimțire rece mi se strecură în inimă, deveni o teamă, care mă încolți tot mai puternic și care mă goni ca în prima zi, încă de cu noapte, la rîu. Acolo, printre arbuști, remarcai (așa cum îmi spuseseră nebuloase simțiri) pericolul. Bătrînul Vesa, spaima peștilor și a pescarilor, bătea metodic și cu gînduri haine rîul. O luai la fugă turbat. Spinii îmi rupeau hainele și carnea, tîmplele îmi svîcneau, creierii îmi sfîrîiau într-o durere surdă. Pentru prima oară Viața mi se păru departe, și lungă, și întortocheată, ba chiar cu locuri neumblate și cu adîncimi neștiute. Încercasem zadarnic să ajung înaintea lui și să-mi sperii păstrăvița ! Iar el, dușmanul, era prea abil și mult prea puternic ! Văzui varga arcuită și știui ! Era în puterea lui ! Livid, am atins malul tremurînd. Priveam înmărmurit lecția practică de pescuit de mare clasă. Cîtă viclenie, îndemînare și cîtă răbdare ! Cît sînge rece ! Parcă obosise și Vesa ! Bombănea bolnăvicios și lacom, șiroind sudoare. De ce nu cădea el ? De ce nu se rupea firul ?

Păstrăvița era și ea cu mult mai puternică decît credeam. Se lupta admirabil ! Și, totuși, era un biet David pe care zadarnic îl așteptam victorios. Goliat, pescarul, prin excepția sa va întări regula și va învinge ! Avea tot ce-i trebuia pentru victorie. Vedeam gura însîngerată și ghiceam durerea mută din trupul și sufletul istovit al păstrăviței !

ÎNTÎMPLATE PE VIAȚĂ

Oare va cădea regina ? Știam că durerea o cotropea și o paraliza. Nu mai lupta. Căzu, grea, la fund. Poate curentul tare al Vieții să curme forța criminală a legăturii nemiloase !

Suferința ei violentă mă invadă, aidoma bucuriei din zilele noastre fericite. Nu puteam fi decît mereu părtași egali ! Dușmanul o aducea sigur la mal către el și către moarte. Făcea totul precis și repede. Ucidea cu calm și cu tact. Atunci ea încetă definitiv lupta. Se îneca încet în apa Vieții !

— E frumoasă flăcăule ? Îți place ?

Nu puteam articula nici un cuvînt. Cu mîneca murdară și însîngerată îmi ștergeam picăturile de noroi și de durere de pe față. Întîi doar mi se păru, dar apoi știui că am trădat, că de fapt am omorît-o eu însumi. De ce n-am dormit acolo, pe marginea rîului ? Era prea rece pîrîul, sau iarba, sau ploaia ? Dar nu erau toate astea de preferat morții ei ? Cum să-mi mai răscumpăr greșeala, prostia ?!

— E moartă deja. Să vă ajut eu ?

Zîmbind din nou, cu superioritate, catadixi către mine :

— Nu-mi place s-o chinuiesc (asta era deci, și eu nu știam). Sînt sportiv, și nu doar cu învinșii. Dacă însă îți face plăcere, hai să te văd, Uțule, ce poți ! Hai puștiule, intră în apă și ține-o vîrtos !

Mă apropiai fremătînd. Îi văzui ochii. Îi șoptii să mai rabde. Numai puțin, să mai rabde ! Intrai în vad, alesei cu ochii o piatră mare, mai la adîncime și cît mai alunecoasă. Pusei precaut piciorul pe ea. Nu simțeam răceala Vieții ! Mă ardea ! Puneam prima oară mîna pe pîntecul auriu al reginei. Ce sacrilegiu ! Și totuși, pusei mîna pe fir și apoi... căzui brusc, din întîmplare, firește, cu toată greutatea. trăgînd de fir și strigînd speriat după ajutor. Într-o clipită simții ruptura mult dorită a firului, o dată cu năvala sîngelui în obraji, și a speranței în inimă. Apa Vieții, ducea deja la vale, beată de durere, dar și de uimire și de recunoștință, iubirea-mi regăsită. Iar eu eram deja demult ascuns între stîncile înalte, răsturnat în pădurea ierburilor, statuie dungată, acum iar nestingheră, peste care soarele reîncepea să lumineze a zi, a viață, rîzînd și el strengărește de ecoul care încă mai suduia.

Viața curgea în continuare calmă și clară, alinînd durerea reginei eliberate, recunoscătoare sper, asemenea mie.

UMOR

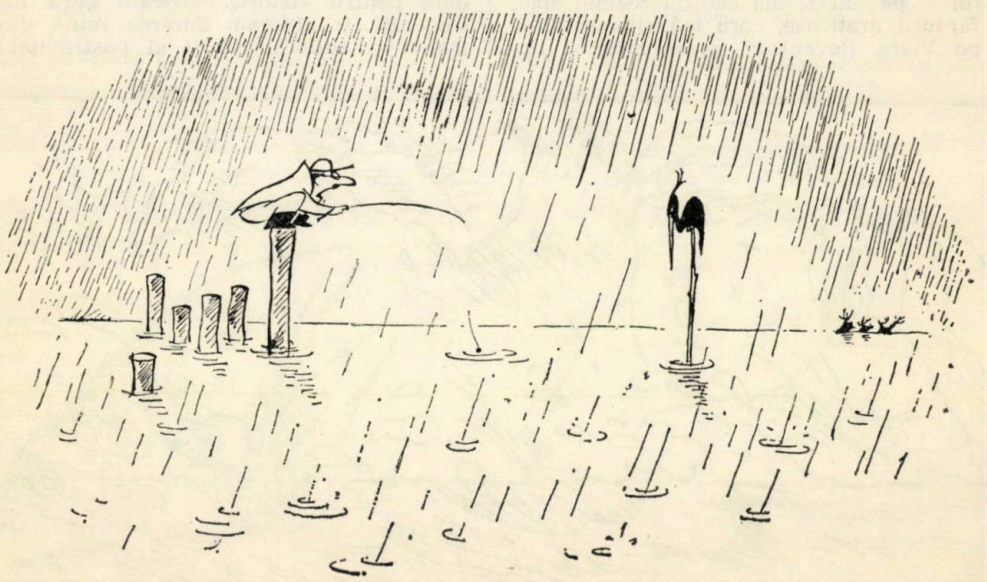

Desen de MATTY

cartușul de vînătoare

Constantin BĂLU

Ce-a fost mai întîi, cartușul sau arma? O întrebare simplă la prima vedere. Dar să dăm, în primul rînd, definiția cartușului: tub de formă cilindrică, trunchi de con, cilindro-conică, confecționat din metal (oțel, aramă, aluminiu), hîrtie și metal, plastic și metal, închis ermetic la un capăt (unde există și dispozitivul de amorsare — —capsa), încărcat cu pulbere, bură (care lipsește la cartușele pentru arme ghintuite) și proiectil (unul sau mai multe).

Să ne întoarcem acum în timp pe vremea războiului din 1346, cînd la Crécy englezii au folosit, primii, armele de foc portative. Acea armă numită „scopitus" era un scurt tub de bronz, închis la un capăt, în care se introducea pe rînd pulberea, fultuiala (bura) și proiectilul. Aprinderea pulberii se făcea cu ajutorul unui fitil, printr-un mic orificiu aflat la capătul închis al tubului. Deci prima armă era un... cartuș, cu dimensiuni considerabile, totuși un cartuș, iar acest tip de „armă-cartuș" sau „cartuș-armă" a domnit pînă în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Dacă adăugăm la definiția anterioară și completarea, esențială dealtfel, „care servește la încărcarea și descărcarea rapidă a armei", atunci ajungem la imaginea completă și corectă pe care o avem astăzi despre cartușe. Deci, ca necesitate istoric-constructivă, cartușul s-a impus fiindcă asigură posibilitatea rapidă de încărcare și descărcare a armei, elemente de o importanță deosebită... la vînătoare.

Primele cartușe, așa cum le-am definit complet, au apărut în anul 1644. Atunci, cartusele, tuburi de oțel încărcate anterior, prevăzute cu un orificiu pentru aprinderea pulberii cu ajutorul unui fitil, introduse în armă prin basculareа țevilor, nu au avut succes. Cauza: greutatea lor exagerată, imposibilitatea calibrării lor în limita toleranțelor acceptabile și imperfecțiunea închiderii armelor prin basculare. Ideea, evident un progres tehnic, a fost urmărită timp de aproape un secol, apoi a fost abandonată atît din moitve constructive cît și din cauza perfecționării armelor cu cremene.

Inventată, probabil în 1515, cu perfecționările de amănunt aduse în 1652, arma cu cremene deține supremația armelor portative, pînă în prima jumătate a secolului al XIX-lea, cînd invenții succesive, într-un scurt interval de timp, o înlocuiesc definitiv.

Se poate spune că inventarea cartușului utilizabil a fost condiționată de amorsarea pulberii. În 1807, A. Forsyth obține prima capsă dintr-un amestec de pulbere cu fum și clorat de potasiu. J. Egg în 1818, înlocuiește cele două substanțe cu fulminatul de mercur, introdus într-o capsulă de ceară și sulf, înveliș înlocuit cu aramă, doi ani mai tîrziu, de N. Bellot.

Capsa a însemnat nu numai sfîrșitul armelor cu cremene ci și începutul și... sfîrșitul rapid al armelor cu capse. Secolul al XIX-lea, cu imensitatea calitativă și cantitativă a invențiilor, aduce, în 1832, cartușul „Lefaucheux". Inventat de ar-

murierul parizian, al cărui nume îl poartă, cartușul, confecționat din hîrtie parafinată, era prevăzut cu o capsă interioară, acționată de un percutor atașat lateral ramei cartușului. Sistemul, datorită accidentelor frecvente, este înlocuit în scurtă vreme (probabil între anii 1838—1842), de cartușul cu „foc central" : capsa, așezată în centrul materializat de rama cartușului era acționată de un percutor ce nu făcea corp comun cu cartușul propriu-zis (percutorul fiind înglobat în mecanismele armei).

Se părea, pînă de curînd, că tot ce a fost de spus și de realizat în problema cartușelor a fost epuizat. Dar, să amintim cîteva din noutățile ultimilor ani. Să enumerăm în treacăt cartușul confecționat din material plastic, net superior celui de hîrtie ; să nu uităm nici „bura concentrator", tot din material plastic (oare cînd vor fi fabricate și la noi în țară ?), și să ne oprim la două din noutățile anilor

CARTUȘUL DE VÎNĂTOARE

noștri, ambele aplicabile în vînătoare :

● Cartușul rachetă „Gyrojet" : de fapt este o minirachetă cu combustibil solid, fără ampenaj, alcătuită din motor (încărcătura de amorsare și de propulsie, un dispozitiv cu ajutaje) și din proiectilul propriu-zis. Dispozitivul cu ajutaje menține, prin efect giroscopic, proiectilul pe traiectorie. Țeava armei este lisă și prevăzută cu orificii laterale ; de fapt, țeava are numai rol de ghidaj al minirachetei. Din această cauză greutatea armei este sub un kilogram, la un calibru de 13 mm. Viteza proiectilului este de aproape 400 m/s de la o distanță de 7—8 m de gura țevii.

● Cartușul fără tub : un cartuș la care tubul este înlocuit cu un cilindru de pulbere, la capătul căruia este fixat proiectilul. Aprinderea încărcăturii de pulbere se face prin scînteie electrică.

Cele două tipuri de cartușe prezintă avantaje de importanță deosebită. Enumerăm cîteva :

— simplificarea la maximum a mecanismului de dare a focului și eliminarea completă a celui de extragere a tubului cartușului tras ;

— reducerea greutății armelor cu 50—75% față de cele clasice, la același calibru, și micșorarea cotelor de gabarit ;

— siguranță maximă în funcționare ;

— tirul de mare precizie datorat și reducerii pînă aproape de zero a forței de recul ;

— preț de cost scăzut.

Cartușul rachetă a fost fabricat de firma „M. B. Associes" din California, iar cartușul fără tub de firma „Smith and Wesson". Dar cine oare poate afirma că mintea iscoditoare a omului vînător se va opri aici ?

UMOR

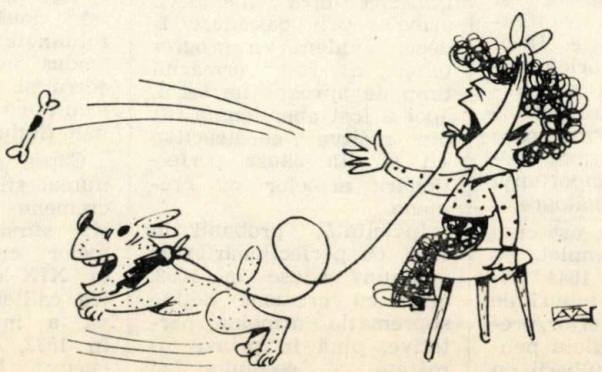

NUMEROTAREA MĂRIMII ALICELOR ÎN DIFERITE ȚĂRI ȘI DIMENSIUNEA LOR, ÎN MILIMETRI

Diametrul, în mm	Franța R.D.G. și R.F.G.	U.R.S.S.	S.U.A.	*) Anglia	Italia	Suedia
1,50	11	—	11	12	—	—
1,75	10	—	10	10	—	—
2	9	9	9	9	9	00
2,25	8	8	8	8	—	0
2,50	7	7	7	6 1/2	—	1
2,75	6	6	6	—	—	2
3	5	5	5	4	4	3
3,25	4	4	4	—	—	4
3,50	3	3	3	2	3	5
3,75	2	2	2	—	—	6
4	1	1	1	BB	1	7
4,25	0	0	—	BBB	—	8
4,50	2/0	00	BB	BBBB	3/0	9
4,75	3/0	000	—	—	—	10
5	4/0	0000	T 0	AA	5/0	11
5,50	6/0	—	F 000	AAAA	7/0	—
6	VI	—	—	—	—	—
7	IV	—	—	SSG	—	—
8,5	—	—	—	SG	—	—
9	III	—	—	LG	—	—

*) *În Anglia există și alte sisteme de numerotare mai vechi*

— *Cum ? tot mai susții că i-ai pus vîsla-n mînă lui Patzaichin ?*

UMOR

PE CONT PROPRIU
LA MICA PUBLICITATE

Revista „Sports Illustrated“ a deschis o rubrică de rețete exotice. Printre alții, s-a făcut apel și la cunoștințele culinare ale pasionatului vînător care a fost Ernest Hemingway, mai ales în ceea ce privește prepararea fripturii de leu. Rețeta celebrului scriitor începea astfel : *„Se prinde un leu, se jupoaie...“*

*

Cineva sună la o ușă pe care scrie : „Atenție ! Aici există cîine !“ Imediat, din casă iese gazda cu un cățeluș în brațe.

— De ce ați pus acest anunț ? întrebă nedumerit vizitatorul.

— Pentru ca să nu-l calce cineva din greșeală...

*

Reproducînd o știre despre înmulțirea lupilor în Muntenia, redacția revistei pașoptiste „Propășirea“, din 23.01.1844, comentează : *„Buletinul uită să ne spuie la cît se suie și numărul vitelor mîncate de lupii cei cu două picioare și ce mijloc s-ar putea întrebuința pentru împuținarea acestor fiare mai nesățioase decît cele cu patru picioare ?“*

*

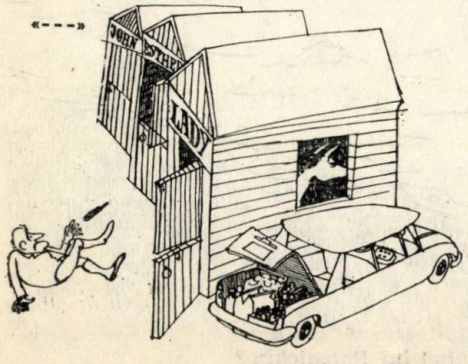

Într-un ziar englez a apărut următorul anunț : *„Caut 20 șoareci, 5 șobolani și vreo 2000 ploșnițe vii. Conform contractului de închiriere, trebuie să predau comera în starea în care se afla cînd m-am mutat în ea“.*

*

Un afiș într-o grădină zoologică : „Copiii rătăciți de părinți trebuie să fie conduși în pavilionul micilor mamifere“.

*

Într-un ziar din Paris a apărut acest anunț :

„Vînd două lansete cu mulinetă, la preț derizoriu. Telefonați : Orly 46-65-83. În caz că răspunde o voce bărbătească, soțul meu, puneți receptorul în furcă fără a spune ceva. Și reveniți“.

*

Un scoțian se prezintă la biroul de publicitate al unui ziar cu următorul anunț : „Pierdut cîine lup. Aducătorul primește cinci lire recompensă“. În drum spre casă scoțianul se gîndi totuși că a oferit prea mult ca recompensă, așa că se hotărî să se înapoieze și să mai reducă din sumă. La ziar nu mai găsi însă pe nimeni... Plecaseră toți să caute cîinele.

*

La grădina zoologică din Stockholm a sosit o scrisoare cu următorul cuprins : „Aș dori să știu cum se recunosc cobrele regale ?“

Răspunsul specialistului în șerpi a fost : „Dacă după ce v-a mușcat trăiți mai mult de o jumătate de oră înseamnă că nu e o cobră regală“.

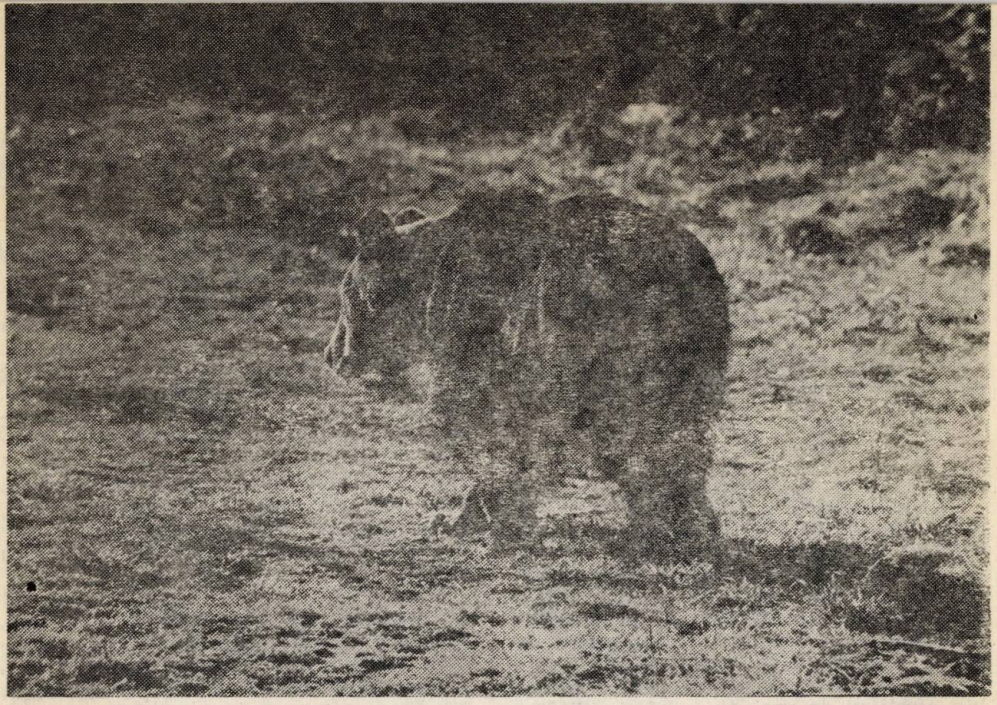

un consumator mofturos

Aristide N. STAVROS

Niciodată nu am fost convins că se știe totul despre biologia și obiceiurile ursului, la fel cum observațiile din bogata mea experiență mă fac să cred că ele au fost trăite și de alți vînători, chiar dacă nu le-au scris.

Toți știm că ursul este un animal omnivor și nu-și alege hrana, ci se mulțumește cu ce găsește. Și totuși, nu întotdeauna este așa...

*

Supravegheam lucrările hotelului alpin Negoiul din Munții Făgărașului. Era toamnă. Oile din văile alpine coborîseră la vale, dar pe fețele însorite rămăseseră încă multe afine și coacăze roșii care se îndulceau la soarele tomnatec, hrană mult căutată de urșii care încă întîrziau să mai rămînă în munte. Îi vedeam dealtfel cu binoclul, spre seară, chiar de la locul construcției — altitudine 1 546 m — unde peste Valea Sărății, vizavi pe muchea Tunsului, păsteau liniștiți afinarele.

Materialele de construcții pentru hotel se cărau cu cai și măgari. Noaptea, aceste animale și chiar vreo 5 porci păsteau liniștiți în jurul șantierului. Dar iată că într-o dimineață în care burnița, la apel au fost lipsă doi măgari...

Nu departe de locul hotelului, la numai 80—100 m, s-au mai găsit doar jumătate din corpurile măgarilor. După urme se părea că au fost doi urși care i-au ucis.

Restul din hoituri le-am adunat și aruncat într-o groapă unde a fost var stins și apoi totul s-a acoperit cu pămînt. Din ziua aceea, caii, restul de 4 măgari și porcii se închideau pentru noapte într-o baracă de lemn. Dar n-a trecut decît o zi și în dimineața următoare, spre ora 3, am fost treziți de nechezatul cailor și guițatul porcilor. Cu lanterne, lămpi cu petrol și țipete am coborît din priciuri (locuiam în cabana veche) iar cînd am ajuns la baracă, din nou doi măgari erau uciși. Urșii scoseseră 3 scînduri din peretele barăcii și omorî-

seră măgarii cu lovituri de brîncă, rupîndu-le șira spinării și mursecîndu-i de gît. La sosirea noastră, urșii, deși scoseseră afară măgarii prin spărtura barăcii, totuși i-au abandonat.

De ce în două rînduri urșii au preferat măgarii, nu caii și nu porcii... ? Cineva spunea că măgarii au cea mai dulce carne dintre animale... Oare așa să fie ?

Eu nu am mîncat niciodată carne de măgar, deci nu-i știu gustul...

*

De mult, la un sfîrșit de primăvară, însoțeam un paznic de vînătoare ca să transporte un hoit de ciută ucisă de lup în Valea Laita din Munții Făgărașului. Ajunși aproape de golul alpin, într-o poieniță, am agățat hoitul de crengile unui brad, nu mai sus de un metru de sol. În apropiere se afla o stînă. Scopul era să facem cîteva pînde pentru a stabili efectivul de urși din zonă și calitatea lor.

După o săptămînă, ne-am instalat la pîndă. Hoitul era neatins, dar în jurul stînii se vedea clar cum ursul mîncase frunze proaspete de brusture, muguri de urzici.

În jurul orelor 16 am auzit pe un jgheab rostogolindu-se pietre și nu peste mult timp a apărut o namilă de urs negru și gulerat. Fără să se uite împrejur, a început liniștit să pască. După aproape o oră, cînd ne-am plictisit observîndu-l, s-a gîndit să plece. A trecut le lîngă hoit, a mirosit îndelung și apoi, în scîrbă, a plecat... Același lucru s-a întîmplat după alte cîteva zile. În luna iunie, cînd au urcat oile, s-a nimerit să merg și eu în Valea Laita. Cu mirare am constatat că hoitul era tot acolo, uscat, ciugulit doar de păsări. De ce nu i-a plăcut ursului carnea ?! Credeți că era un urs vegetarian ?

*

Cabana Cristianul Mare din zona Poiana Brașov nu este o unitate turistică izolată. Din contră, aici vin sute și sute de turiști transportați cu telecabina și telegondola. Nu vorbesc de sezonul de iarnă, cînd aici, pe pîrtiile de schi, se schiază mai mult ca în orice masiv din țară. Blocul alimentar al cabanei prepară zilnic o varietate foarte mare de mîncăruri calde. Toți recipienții goi, proveniți din conservele de bulion, compoturi, carne și alte produse, sînt aruncați în spatele cabanei, formînd pînă primăvara mormane întregi. Același lucru se întîmplă cu aceste ambalaje și mai jos la circa 200 m, unde este o altă cabană, „Postăvarul", și ea foarte frecventată de turiști, respectiv de schiori, iarna.

Tot acest ambalaj nerecuperabil a atras și permanentizat aici o familie de urși : un mascul și o ursoaică cu doi pui.

Noapte de noapte aceștia pendulează după orele 12 între cele două unități turistice, cercetînd cutiile de conserve goale și lingînd rămășițele din interior. M-am instalat mai multe seri la o fereastră a cabanei și am urmărit cu binoclul — cînd era lună — acest spectacol. Am observat însă că, atunci cînd veneau urșii, cei trei cîini ai cabanei nu lătrau, ci se retrăgeau lîngă intrarea în unitate ; îi urmăreau numai cu privirea și stăteau liniștiți.

Într-o seară mi-am pregătit aparatul de fotografiat cu teleobiectivul și un blitz puternic, dorind foarte mult să fac niște poze cu urșii „în acțiune"... Dar, în momentul cînd vroiam să ies pe ușă, cîinii începeau să latre și urșii fugeau. Deci nu am reușit să fac poze. Ar fi trebuit mai întîi să împușc cîinii...

M-am mirat foarte mult de ce acești urși nu au încercat niciodată să atace cotețele cu porci de la cele două cabane. Preferau să lingă cutiile de tablă și borcanele de sticlă — în care de multe ori și-au tăiat limba roșind zăpada — în loc să se ospăteze cu un purcel !

De trei ani și în continuare, dar numai iarna, acești urși și-au păstrat obiceiul...

*

Am avut ocazia să văd, de la mică distanță, cum se ospătează urșii, ziua, în locuri cu liniște și siguranță deplină pentru ei. De exemplu :

— zmeura, afinele, coacăzele și alte fructe de pădure le mănîncă cu lujeri cu tot, și nu bob cu bob, cum cred laicii ;

— viermii din cioatele putrezite sînt mîncați cu putregai cu tot. Știe oare ursul că acest putregai conține, pe lîngă viermi, și fosfor ?!

— ouăle de furnici și furnicile nu le alege cu limba din mușuroi, ci le ingerează cu toate bețișoarele de acolo. Și sînt convins că o face pentru conținutul pe care-l au aceste mușuroaie, ouă și furnici, în acid oxalic și formic ; ca să nu mai vorbim că atunci cînd a dat de o stupină sau în pădure de o gaură cu faguri, mănîncă mierea cu albine sau cu viespi cu tot, fără nici o grijă.

cocorii de odinioară și cei de azi

N. CRISTOVEANU

Vestitori ai începutului primăverii și ai sfîrșitului toamnei, cocorii ne-au legănat copilăria și tinerețile — să tot fie de atunci cîteva zeci de ani ; strigătul lor răgușit și sonor de „cru-cru“ ne arunca, fără să vrem, ochii spre cer, unde-i vedeam vîslind, întotdeauna impecabil, în impecabile triunchiuri sau în lungi linii oblice. Era cu neputință, dacă umblai cumva pe oricare din cîmpiile țării să nu-i întîlnești, aducînd cu dînșii, prin martie-aprilie, lumina și soarele sau vestind melancolic, atunci cînd plecau toamna, ploaia rece și zăpada — căci, „dacă au plecat și cocorii“, vine sigur iarna...

De dimensiuni impresionante, cocorul e cea mai înaltă pasăre de la noi ; ei zboară în stol, fiind proverbial de prudenți atunci cînd se lasă pe lanul izolat, ales pentru hrană, pe care îl controlează cu grijă trecînd o dată sau chiar de două ori, în prealabil, pe deasupra lui, pentru a se convinge că nu se găsește acolo nici măcar umbra unei primejdii ; de aceea, cînd cocorii zboară jos, cu tendința de aterizare, ei trebuie așteptați cu răbdare, căci aproape sigur se vor întoarce cam tot în același loc. O dată pe pămînt, îi vezi circulînd și ciugulind țanțoși, însă extrem de precauți, în stilul lor caracteristic. Apropierea vînătorului de un asemenea stol înseamnă o lungă și subtilă manevră, cu o înaintare numai printr-un teren permanent acoperit de diverse culturi protectoare și, bineînțeles, pe vînt favorabil ; în lipsa acestor elemente, este mult mai practic să se renunțe, sentinelele de pe margine semnalînd, printr-un

cîrîit discret, inamicul de la distanță — afară dacă vînătorul nostru, excelent trăgător de glonț, și posedînd o excelentă carabină cu lunetă, se încumetă să tragă pînă pe la 150—200 de metri... Se mai întîmplă cîteodată, destul de rar, dar totuși se mai întîmplă, ca să treacă pe neașteptate, la baltă sau la cîmp, niște cocori providențiali chiar la bătaia puștii — dar acestea sînt mai mult poveștile trecutului, nu ale zilelor noastre... De aceea, puțini sînt vînătorii care au putut doborî cocori, un vînat rîvnit de toți dar, precum se vede, greu de dobîndit. Niciodată, dealtfel, nu se puteau împușca prea mulți, întreg stolul dispărînd urgent la orizont chiar de la primul foc de armă.

Noaptea cocorii se retrag pentru odihnă numai în anumite bălți alese de dînșii, probabil după o lungă chibzuială — ele trebuind să fie întinse, izolate și liniștite, cu stufărișul inaccesibil și apă mică, fiindcă păsările dorm în picioare, locuri cărora ei le sînt credincioși ani de-a rîndul și atîta timp cît biotopul lor n-a suferit nici cea mai mică schimbare. Și cum la noi multe din marile bălți au fost asanate și redate agriculturii, este firesc ca și numărul acestor păsări să scadă masiv.

Întinsul și liniștitul lac Razelm — de dimensiunea unei mici mări — cu apa sa puțin adîncă și fundul tare, era indicat să devină unul din locurile favorite de adunare, și deci de vînare ale cocorilor. Și trebuie istorisită aici întîlnirea dramatică avută de un vechi vînător din Sinoe, prin părțile acelea, acum cîteva zeci de ani, în urma căreia era mai-mai să-și piardă viața : într-o noapte întunecată de toamnă tîrzie, cu nori de furtună în depărtare, de unde se auzeau tunetele și se vedeau lungi fulgere brăzdînd cerul, vînătorul nostru mergea grăbit prin baltă să iasă la mal — cînd, fără să-și dea seama, a intrat într-un mare cîrd de cocori înnoptînd tocmai acolo. Considerîndu-l a fi un dușman amenințător (și neidentificat...), păsările s-au năpustit asupra lui atacîndu-l cu înverșunare și căutînd a-l înțepa cu ciocurile lor ascuțite. Zadarnic a descărcat omul, orbește, cîteva focuri în grămada învălmășită asupra-i — cocorii nu se mai fereau deloc ba, dimpotrivă, se năpusteau mereu, cu totul indiferenți la detunăturile armei... Văzînd că nu-i poate îndepărta în acest fel, vînătorul a avut inspirația să-și demonteze la iuțeală pușca pentru a-și putea învîrti mai ușor — cu disperare și în neștire — țevile deasupra capului asemeni unei bîte, lovind și ucigînd cocorii tăbărîți asupra lui. Sosise acum și furtuna cu ploaia, tunetele și fulgerele ei, la lumina cărora omul nostru vedea îngrozit mulțimea păsărilor continuînd să-l înconjoare și să-l atace de peste tot, cu furia caracteristică a turmei apărîndu-se, într-o perfectă unanimitate, împotriva unui vrăjmaș primejdios. Un spectacol uluitor — scenă dantescă demnă de un ilustru gravor — din care nici vînătorul nu și-a mai dat seama cum de a putut scăpa, ajungînd, pînă la urmă, de bine de rău la mal... Adăpostit peste noapte la o stînă de apropiere, el s-a întors dimineața, pe lumină, la balta unde, cum zicea el, „dăduse să moară", pentru a-și aduna cocorii uciși sau schilodiți în noaptea precedentă, nu atît de focurile ci, mai ales, de țevile armei sale făcute morișcă...

*
* *

Astăzi cocorii s-au împuținat atît de mult prin părțile noastre, încît par a fi pe cale de dispariție. Și-au schimbat oare căile lor de migrație ? A scăzut oare numărul lor pe plan mondial în urma acțiunii generalizate de asanare a „terenurilor umede" ? Nu se cunosc încă bine motivele... Destul că de ani de zile, rari sînt vînătorii de la noi care au mai văzut sau întîlnit cocori...

Mi-a fost totuși relatată o situație deosebită, întîmplată prin '75 în preajma Ciocăneștilor de lîngă Dunăre : pe o zăpadă înaltă pînă la brîu, un stol de cocori, întîrziați și surprinși de viscol, a aterizat, hămesit, în colțul necules al unui lan cu iarbă de Sudan, singura hrană existentă pe imensa cîmpie imaculată. Ei înotau acum, greu prin zăpadă, exact pe rîndurile semănăturii, pentru a controla și apoi a ciuguli, cît se poate de sistematic și de meticulos, semințele rămase în vîrful plantelor — o scenă rară, îndelung admirată de un vînător trecînd întîmplător pe acolo și care, mărinimos — și bine a făcut ! — nu a vrut să profite de situația aproape disperată în care se găseau aceste nenorocite păsări...

De atunci n-am mai văzut și nici n-am prea mai auzit vorbindu-se de cocori... Cerul nostru a rămas aproape pustiu de legănatele lor triunghiuri, aducîndu-ne soarele primăverii și plecînd cu dînsul, tot ei, îndărăt toamna, cu același răgușit și sonor „cru-cru", vîslind, de rîndul acesta — impecabili și grăbiți — spre mările sudului...

VARIETĂȚI

EVADAȚII

5

Un factor de care depinde de multe ori reușita recuperării animalelor evadate este prezența și comportarea publicului. Vizitatorii grădinilor zoologice și în general toți oamenii care nu au venit într-un contact direct și permanent cu animalul sălbatic dau dovadă de o neînțelegere profundă dar explicabilă a psihologiei acestuia. Pentru un vizitator din zoo, un mamifer carnivor evadat este o fiară însetată de sînge care va căuta imediat să se arunce asupra omului și să-l ucidă în vederea satisfacerii instinctului său de prădare. Din păcate, această ignoranță se poate repercuta negativ asupra reușitei recuperării. Datorită acestei concepții eronate, rod al unei insuficiente instruiri și educații, publicul va reacționa — la vederea unui animal de pradă evadat — printr-o panică totală. Experiența altor grădini zoologice arată că este foarte greu, uneori imposibil, să stăvilești sau să diminuezi această panică. Strigătele și agitația oamenilor constituie un complex de factori care provoacă în cel mai înalt grad surescitarea animalului evadat, compromițîndu-se de la bun început orice încercare de recuperare, fie ea cît de minuțios concepută.

Din fericire, în experiența noastră de pînă acum, cele cîteva evadări ale unor mamifere carnivore mari (lei, urși, tigri) s-au produs fie noaptea, fie în zile și la ore cînd în zoo erau foarte puțini vizitatori, astfel încît, practic, acest factor n-a intrat în acțiune. În schimb am putut constata rolul negativ al publicului în cazul evadării cimpanzeului Max, care s-a produs într-o duminică, la o oră cînd afluența vizitatorilor era maximă.

Max a reușit să desprindă din sudură două din barele metalice ale plafonului, a ieșit prin spațiul creat apoi a coborît pe sol, printre vizitatori. Panica stîrnită n-a fost atît de mare ca cea pe care o produce evadarea unui carnivor, totuși a fost suficientă pentru a irita cimpanzeul, care s-a refugiat în interiorul pavilionului.

Foarte repede publicul a trecut de la teamă la curiozitate, urmîndu-l pe Max la mică distanță. A fost imposibil să degajăm de vizitatori spațiul necesar desfășurării unei operațiuni de recuperare. Publicul se cățărase pe voliere, pe garduri, pe balustrade. În aceste condiții, recuperarea cimpanzeului care, cu ocazia unei evadări anterioare, s-a dovedit extrem de simplă în absența publicului, a devenit acum imposibilă. Pur și simplu nu reușeam să-l introducem pe Max în camera sa, pe ușa de intrare. Starea de agitație a publicului părea că se transmite cimpanzeului, care ne scăpa tot mai mult de sub control.

În cele din urmă, îngrijitorul său a avut o ideie ce s-a dovedit salvatoare. El s-a cățărat pe acoperișul pavilionului și Max, care-l simpatiza în mod deosebit, l-a urmat imediat. Îngrijitorul a trecut apoi pe plafonul volierei și s-a strecurat în interiorul acesteia exact prin deschizătura pe unde evadase Max. Toată această scenă se petrecea în exclamațiile entuziaste ale publicului Max se pregătea tocmai să-l urmeze pe îngrijitor în voliera, cînd publicul a dat năvală pentru a fi cît mai aproape de locul spectacolului. Imediat cimpanzeul s-a retras pe acoperișul pavilionului, de unde nu a mai vrut în ruptul capului să coboare.

După ce, în urma unor insistente și repetate apeluri transmise prin stația de radioficare, publicul a consimțit să se retragă la o distanță acceptabilă, îngrijitorul a repetat pentru a nu știu cîta oară operațiunea de ademenire a cimpanzeului, urcîndu-se pe pavilion și strecurîndu-se în voliera prin locul unde evadase Max. În sfîrșit, după aproape un sfert de oră, cimpanzeul l-a urmat, recuperarea încheindu-se cu succes. Dar, o dată revenit

în camera sa, Max a avut o comportare total diferită de cea a celorlalte animale recuperate de noi pînă atunci. Foarte repede el a încercat din nou să evadeze și, constatînd că n-o mai poate face, a fost cuprins de un cumplit acces de furie, izbind tot ce-i stătea în cale, zvîrlind în tavan vasele de hrană, sfîșiind așternutul de pe pat ; după ce a obosit făcînd tot acest scandal, s-a retras într-un colț, tăcut și nemișcat, refuzînd pînă a doua zi să se atingă de mîncare.

Aceste exteriorizări efective, întrucîtva asemănătoare cu cele umane, îndreptățesc presupunerea că cimpanzeul nostru simțise și regreta gustul libertății pierdute într-un mod stupid.

Dealtfel, în general evadările și recuperările animalelor sălbatice captive, dincolo de aspectele lor anecdotice adeseori pitorești sau senzaționale, furnizează celor interesați de psihologia animalelor o serie de date foarte prețioase pentru înțelegerea comportamentului lor.

Dr. Mihai COCIU

PESCUIND PESTE MILENII

Se pare că pescuitul sportiv sau de plăcere se practică de multe milenii. În Egipt, cu circa 2.000—3.500 ani î.e.n. se foloseau undițe scurte de circa 1,8 m, iar în China se foloseau fire de mătase cu 1.500 ani î.e.n.

VARIETĂȚI

În ce privește scrisul despre această îndeletnicire (pescuitul sportiv) Homer menționează pescuitul cu undița iar Theocrit și Marțial pomenesc de „momeala vicleană" și „musca înșelătoare" cam cu 200 de ani î.en. Claudiu Aelian face în același timp o descriere a mușteі artificiale pe care pescarii macedoneni o folosesc ca să prindă peștii pistruiați ; se pare că ar fi prima descriere atestată despre musca artificială. Împăratul Traian avea și el această pasiune iar Ovidiu, într-un poem, descrie plăcerile pescuitului cu undița și peștii de țărm ai pontului Euxin.

Date mai clare apar cu primele publicații, anume, primele tratate ce se pare că ar fi apărut în limba engleză ; primul dintre ele, denumit „Tratat despre pescuitul cu undița", a apărut în 1496 și ar fi fost scris de o femeie cu numele Dame Juliane Berners. După aproape două secole, în anul 1653, a apărut, tot în limba engleză, cartea intitulată „Pescarul complet", fiind scrisă de Izask Walton. Această carte este completată, în înțelegere cu autorul, în anul 1676, de către Charles Cotton, ultimul fiind considerat ca „cel mai bun «predicator» în arta pescuitului". Aceste două cărți au constituit piatra de hotar în literatură despre pescuitul sportiv, cea de-a doua lucrare apărînd, pînă în anul 1935, în 284 de ediții diferite !

Din păcate, pînă în zilele noastre nu s-a făcut un inventar al cărților cu acest subiect, dar se pare că în momentul de față pescuitul este sportul care dispune de cel mai mare volum și diversitate de literatură ; numai în limba engleză au fost editate peste 5.000 de titluri cu acest subiect !

În cadrul literaturii dedicate acestui sport, păstrăvul și pescuitul cu musca artificială s-au bucurat de cea mai mare atenție, ocupînd primul loc în toate scrierile ce reflectă finețea și frumusețea acestui sport.

Despre pescuitul sportiv în țara noastră s-au scris nenumărate cărți, articole, s-au editat reviste și almanahuri. Statistic se poate aprecia că numărul titlurilor crește de la un an la altul.

Așadar, stimați confrați pescari sportivi, nu fiți îngrijorați : cu cît apele vor sărăci — dacă vor sărăci într-adevăr în pești — scrierile despre ei vor compensa interesul dumneavoastră pentru una dintre cele mai vechi îndeletniciri, devenită pasiune, a lui *Homo sapiens*.

Ing. C. CENUȘA

DIN STATUTUL CLUBULUI

«PAF»

I.

PREVEDERI GENERALE

1. Numele definitiv al Clubului va fi stabilit, prin vot deschis, în ultima sa ședință, pe baza propunerilor — obligatorii : una de băț și două de fiecare cîrlig aflător în exercițiul funcțiunii pentru toți membrii Clubului.

2. Organul suprem de conducere va fi hărmălaia Clubului. Între două hărmălăi, treburile obștii vor fi dirigăluite de un responsabil.

3. Responsabilul Clubului PAF (pescari amatori filologi) va ține legătura, prin fir de nylon, cu orice alt responsabil care se va dovedi a fi responsabil și pentru bunul mers al pescuitului sportiv.

4. Se va institui, pentru merite deosebite, insigna PAF. Ea va fi confecționată, pentru toți PAF-iștii, din solzii primei crăpoaice golașe de peste zece kilograme, prinsă exclusiv la cîrlig. Cu acest prilej se va cînta :

Foaie verde, solz de pește,
Nu s-a pomenit, dar... este !

Termen de realizare : La Paștele crapilor.

5. Clubul va decerna titlul de „Maestru PAF“ la specialitățile la care se vor evidenția membrii săi : maestru în băț ; maestru în cîrlig ; maestru în rîmă ; maestru în povești ; maestru momitor — baremul : 5 kilograme de mămăligă, îndulcită cu miere de albine, aromată cu zahăr vanilat și mujdei de usturoi, precum și două kilograme de cușcuș prăjit ușor și apoi fiert bine, la fiecare partidă de pescuit ; maestru la șnaps în gara Dej ; maestru în starturi spectaculoase „Nel ultimo minuto“ ; maestru pește etc.

6. Se va forma o rețea strategică, pe diverse cursuri de ape, de simpatizanți PAF și membri prin corespondență. Ei vor fi făcuți PAF cu ocazia primei ieșiri pe teren a membrilor activi ai Clubului. Cu același prilej, și cu altele similare, vor fi făcute PAF și aripatele din ograda simpatizantului sau corespondentului, purcelușii de lapte, precum și rezervele lichide păstrate la răcoare, pentru a i se pune astfel la grea încercare sinceritatea atașamentului său față de PAF.

7. Pentru băgarea începătorilor în neprihănitele taine ale unditului, Clubul va organiza cursuri de inițiere. Participanții vor aduce materialul experimental în stare proaspătă, prăjită ori conservată — e adevărat că pește prăjit gata nu prea se prinde încă la undiță, dar cîte-o cutie goală de conservă tot mai cade uneori. La sfîrșitul exercițiului, materialul experimental, mai puțin pescarul începător, trece în patrimoniul PAF-ului.

8. Scopul suprem al Clubului este să sporească numărul filologilor pescari și al pescarilor filologi. Deviza noastră este : Un filolog în carne și oase e un pescar în tot atîta carne și tot atîtea oase ! Și viceversa. Sau : Toți filologii pescari, toți pescarii filologi !

II.

DREPTURILE MEMBRILOR PAF

1. Orișicare PAF-ist se numește... pescar, chiar dacă se va întîmpla să nu prindă nici măcar un singur peștișor în întreaga sa activitate.

2. Indiferent de vîrstă, sex și funcție, toți membrii Clubului PAF sînt egali în fața peștelui. Egalitatea se extinde pe tot parcursul desfășurării activității pescărești, fie practică, fie teoretică. În consecință, salutul nostru va fi „PAF !“, la întîlnire, și „PAF-PAF !“, la despărțire, pe veci.

3. Clubului PAF i se încredințează, din partea hărmălăii generale, dreptul de a

elibera adeverințe de activitate și prezență PAF oricăruia dintre membrii sau simpatizanții săi ce s-ar găsi cîndva într-o situație dificilă față de partenera sa.

III.

OBLIGAȚIILE MEMBRILOR PAF

1. Anual, toți membrii Clubului PAF vor participa la un pescuit colectiv. Întreg peștele prins cu această ocazie, minus cel văzut, va fi oferit, în stare dezirabilă, aceluia care va găzdui în acel an „pomana peștelui". Desemnarea găzduitorului se va face prin tragere la sorți într-una din ședințele post-chenzinale de iarnă. Obligația lui va fi aceea de a asigura lichidul de plutire și prăjitul peștelui prins de undițe ; al celorlalți, de a-l consuma integral. Celor care au rămas flămînzi sau le crapă burțile de pește să le fie de bine. Fiecare pește... pe limba lui piere ! An de an, fiecare PAF-ist va avea, pînă la urmă, această onorabilă plăcere.

2. Fiecare PAF-ist va declara, pe proprie răspundere și sub prestarea jurămîntului „Așa să am noroc la pești !", care a fost cel mai mare pește prins în timpul anului. La clasificarea astfel stabilită nu se vor lua în considerație vînătăile de pe braț.

3. În contra acelora care vor da dovadă de rea bunăvoință sau se vor arăta a fi defăimători față de PAF-iști, Club și prosperitatea acestora, hărmălaia generală va hotărî cruntă pedepsire : toți PAF-iștii vor participa, fără nici un preaviz, la vinovatul ce-și va aniversa întîmplător ziua de naștere. Nașterea lui ! Asta ca să n-o uite niciodată și să le fie de învățătură și altora.

4. Obligațiile simpatizanților PAF sînt dintre cele mai temeinice posibile. Din iarnă pînă-n toamnă, ei se vor iniția în diverse ramuri sportive ajutătoare pescuitului, indiferent de nestarea vremii și bătaia vîntului, la orice oră din zi și din noapte. Acestea sînt :

— tăierea copcii unde-i gheața mai subțire, ca să cadă-n apă... altul ;

— strînsul rîmelor din parcuri publice după ce cocoșul a cîntat de ora 12 noaptea, ca să fie scăpate de orice făcătură ;

— prinderea cosașilor, cu vîrful tălpilor goale, pe tăcute și fără sudalme, ajutat de amîndouă palmele, pe tot întinsul miriștii proaspăt secerate ;

— scoaterea greierilor din găuri cu ajutorul furnicilor roșii purtate în sîn și-n buzunarele pantalonilor, pentru a fi cît mai viguroase și bine hrănite, *ele*, în momentul în care tră' să intrați împreună după greiere ; în lipsa furnicilor, se poate aduce apă în cizme, de la cizmeaua — de unde i se trage și numele — cea mai apropiată a orașului sau din primul rîu consemnat în hărțile geografilor ;

— prinderea din zbor a muștelor de bucătărie în timpul servirii mesei de prînz, fără a sparge sau a răsturna nici o farfurie cu mîncare, și conservarea lor nevătămată, după ce li s-a smuls rînd pe rînd capul, între cratițele cu mîncare din frigider, fără cea mai mică bănuială a gospodinelor ;

— umflarea cauciucurilor și înlocuirea roților la autoturismele PAF-iștilor aflați în pană de.. pești ;

— procurarea apei de băut, în condiții de temperatură sufocantă și de mers ga-

DIN STATUTUL CLUBULUI PAF

lopant, pînă cînd s-o face apă. Cine ? ! Auzi întrebare !

Şi tot aşa şi altele. Astfel încît simpatizantul să nu aibă altă scăpare decît să devină, cu viteza fulgerului, membru titular PAF.

PREVEDERI FINALE

1. Toţi cei care citesc sau ascultă prezentul statut sînt declaraţi, cu sau fără voia lor, membri fondatori PAF. Prima lor obligaţie cetăţenească este să rămînă credincioşi, cît mai mult posibil, acestor prevederi statutare.

2. La încheierea întrunirilor şi a partidelor de pescuit, Clubul urează cu anticipaţie şi de fiecare dată tuturor membrilor săi vise plăcute.

3. Dorinţa cea de pe urmă a PAF-istului : cînd va fi pe năsălie, o salvă de undiţe să-i aducă ultimul omagiu : PAF-PAF !

PESCARI!

Folosiţi cu încredere tableta PAF !

Combinată cu scaieţi porceşti şi noroi frămîntat de copite taurineşti, întinsă cu nepăsare pe întreaga suprafaţă a veşmintelor, tableta PAF îţi dă o stare hiperparadisiacă soră cu grohăiala.

Pilula RAF are efect neaşteptat împotriva nevralgiilor profesionale, a migrenelor neoromantice, a sclerozării organelor şi a slăbiciunilor din inimă, a sedentar-vinismului şi a plictisilo-fagiei, împotriva chemării disperate a soţiei : „Hai acasă, puişor !“, este cel mai serios concurent al cero-vitalului.

Se administrează de la răsăritul şi pînă la apusul soarelui, pe stomacul gol sau plin, umed sau uscat. Nu există nici o restricţie. Se acordă gratuit, prin autoservire, orice cantitate.

Tableta PAF — cea născătoare de minuni !

Eugen CÂMPEANU

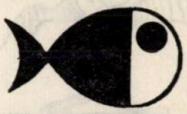

UMOR

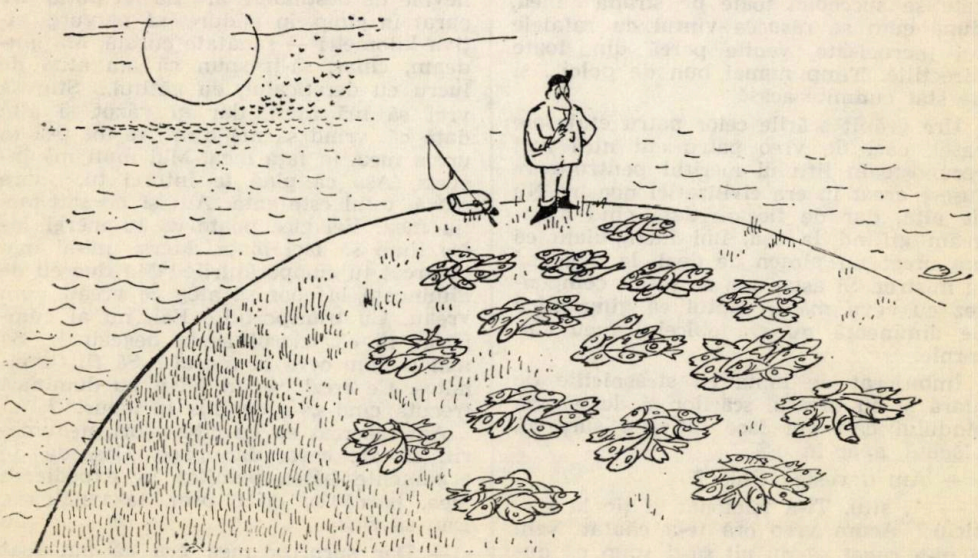

MATTY

— Formidabil !... Cum de l-am putut uita tocmai pe doctor ? !...

VISUL UNEI NOPȚI DE TOAMNĂ

Era un sfîrșit cîinos de noiembrie, cu ploaie, lapoviță și ninsoare, ca în anunțurile de la „starea vremii". Numai că, de data aceasta, cele trei surate se succedau toate pe strada mea, după cum se răsucea vîntul cu rafalele lui încrucișate, venite parcă din toate direcțiile. Timp numai bun de polei... și de stat cuminte acasă.

Urc grăbit scările celor patru etaje ale casei, căci de vreo patru ani nu-i mai recunoșteam liftului meritul pentru care fusese creat în era civilizației noastre. Nu de alta, dar de fiecare dată cînd ajungeam gîfîind la ușă, îmi închipuiam că am urcat un pinten de deal, la o goană la mistreț. Și asta, așa, ca să-mi compensez cu ceva măcar faptul că gimnastica de dimineață nu era obiceiul meu statornic.

Îmbujorat de lupta cu strășniciile de afară și cu urcatul scărilor și de emoția gîndului că-i voi face soției o surpriză plăcută, apar în ușă.

— Am o veste ! Ghici ?

— A, știu. Ți-a telefonat și ție la serviciu ? Acum vreo oră te-a căutat Nelu și m-a rugat să nu uit să-ți spun că duminică a aranjat să mergeți la vînătoare. Nu am prea priceput eu de ce s-a tot scuzat că mă deranjează, că te răpește pe tine de acasă și altele d'astea. Sigur, aș fi vrut să stai cu mine acasă sau să mergem amîndoi undeva. Dar, înțeleg. O zi liberă ai și tu pe săptămînă, și cîtă nevoie de destindere ai ! Să iei puțin aer curat în cîmp, în pădure, să parcurgi cîțiva kilometri — sănătate curată. Mă gîndeam, chiar, să-ți spun că am atîta de lucru cu dereticatul, cu gătitul... Știu că vrei să mă ajuți, dar ai văzut și altă dată că, vrînd să mă ajuți, te tot țesi în urma mea, în fața mea. Mai mult mă încurci. Așa că pînă te întorci tu, spre seară, totul este gata. Am și eu satisfacția mea. Vei zice poate că tu mergi între timp să faci piața. Mersi, mi-ai mai încurcat tu cumpărăturile ! Mă duc eu de dimineață la obor să aleg ce vreau, cum vreau. Cu transportul ? Păi, nu ai cumpărat tu căruciorul acela degeaba ! Să mai punem ceva la murat ? Să fii tu sănătos. Ce crezi că am făcut eu duminica trecută cînd „s-a deschis la iepuri" ?

Am încercat eu de cîteva ori, nedumerit, să zic ceva, dar pace. Cascada de argumente bătea nemilos în expedierea mea, parcă cu orice preț, la vînătoare. Dau să zic :

— Dar surpriza mea era că am luat bilete pentru duminică seara la concertul de la Sala Palatului. Mi-ai zis doar că ai vrea să mergi...

— Pe frigul ăsta? Nuuu! Chiar dacă mergem cu mașina, este frig. Mai găsim noi concerte, încolo, către februarie — mai după închiderea sezonului de vînătoare. Ce, vrei să nu mai am liniște cu mine însămi, ca anul trecut? Uite, acum îți spun. Îți aduci aminte, cînd tot ca acum, ai venit seara cu bilete la concertul cîntăreței Piaff? Ei, află că și atunci te-au căutat ai tăi și le-am spus că ești cam răcit, că nu știu dacă poți merge... Nici nu ți-am spus. Ce concert frumos a fost! Dar tot timpul aveam presimțirea că te-am frustrat de ceva. Cînd mă uitam pe furiș la tine în sală, parcă deslușeam un ușor reproș, pe care te fereai să mi-l faci. Numai ca să mă cruți, știu eu. Mi-ai spus că a fost o duminică foarte frumoasă. Dar gîndul tău era, să nu zici că nu, la dealurile și pădurile cu zăpezi și urme de iepuri.

Ce să mai zic? Nici nu aveam unde și nici cui.

Și apoi mă copleșise și o duioșie față de această înțelegere din partea soției, de grija ce mi-o purta, încît începusem să-mi fac eu gînduri care începeau cu afronturi la egoismul din mine, la lipsa de ajutor pentru treburile casei, cu împărțirea binelui și a răului în căsnicie..., și sfîrșeau cu începutul de clocot al firii, la început de pregătire pentru vînătoare.

După ce termină prin bucătărie, dădu de mine potrivindu-mi cartușele.

— Dar nu-ți iei bok-ul? Parcă ziceai că tragi bine cu el, că are bătaie mai răspîndită și șanse mai mari la fazan?

— Sigur că da, zic, uitîndu-mă piezîș cu gîndul să descopăr sensul întrebării.

— Atunci de ce încarci cartușe de 16?

Într-adevăr, în starea mea de emoție începusem să confecționez cartușe pentru cealaltă armă a mea, cu care mergeam de regulă la căprior și la mistreț, cu brenneke de 16 mm.

— Sînt obosit, dau să mă scuz. Și ca să arăt că așa era, chiar m-am culcat. Dar, pace să adorm. După vreo oră mă întorc tiptil în sufragerie și o găsesc pe nevastă-mea aranjîndu-mi flanela, fularul verde, jambierele. Îmi și prinsese deja cîteva ochiuri fugite de la ciorapii groși de lînă pe care mi-i tricotase încă din vara trecută. Mi-a spus că ar vrea să-mi facă și un fel de glugă-capișon, din lînă moale, să o port sub pălărie sau șapcă, atunci cînd bate vîntul. Schițase deja modelul...

În acea seară de vineri de noiembrie ni s-a părut că am adormit apoi amîndoi mai odihnitor și plăcut ca oricînd altădată. Ziua scurtă de sîmbătă a fulgerat nu alta, așa de repede s-a derulat. Armonia ne-a deranjat-o doar telefonul lui Nelu, care, după ce mi-a comunicat ora și locul plecării, mi-a spus că vom fi cu unul mai puțin în grupă, din cauză că Vasile nu știe ce program are acasă, în familie.

— Ce să aibă? mofturi? O aud pe nevastă-mea că-și continuă gîndurile de aseară. O știu eu pe Floarea, numai la ea se gîndește. Dar se gîndește prost. Nu are nimic de cîștigat. Săracu Vasile, nu fumează, lucrează mult. Caută și el să-și mențină sănătatea spre folosul amîndurora, prin cîte o vînătoare. Mare lucru, o dată pe săptămînă! Ce-o să zică într-o bună zi, cînd o să vrea să-l trimită pe Vasile la vînătoare și el să zică ba că-l dor șalele, ba genunchii, ochii? Atunci, adio Floareo, bărbat. Mai bine fă-i ce-i trebuie cînd e nevoie, cînd are pe ce așeza o fărîmă de viață în plus.

Nu știu ce mi-a venit că am început să-i iau apărarea Floarei:

— Las-că știe ea ce face. Îl mai strunește și ea cît poate. Prea se întrece cu țuica la fiecare vînătoare, de nici a cînta nu mai poate...

— Auzi colo: bea. Care vînător nu ia cu el cîte o sticluță? Pentru cine? doar nu pentru vreun căprior șchiop. N-o fi așa de rezistent ca alții. Tu cum ai vrea? ca vînătorii să vină acasă ca altădată de la biserică? Vine pe picioarele lui? Gata! Mai aveți și voi grijă să împărțiți frățește ce duceți de acasă, nu lăsati mai mult pe unul...

Cîtă judecată! Asta, poate unde nu m-a văzut pe mine niciodată ca pe Vasile. Numai cînd cîntam, mă cam trăgea de mînecă, nu știu pentru ce...

Înainte de vînătoare, vînătorii dorm ca iepurii. Își pun ceasul să-i trezească, dar ei sar din pat cu cinci minute mai devreme. Așa și eu, duminică dimineața, la trei fără cinci eram în picioare. Ei să fie: să știi că aseară am lăsat lumina aprinsă la bucătărie. Dar să mă duc tiptil s-o sting, să nu afle nevastă-mea că începe, pe drept, cu economiile, cu ordinea, cu atenții, cu exemplul de proastă gospodărire ce-l dau băiatului.

Din pragul ușii mă trăzni un miros tare de cafea din bucătărie. O ceașcă cît trei, cu aburi în spirală și cu caimac cu mărgele mă aștepta. Nevastă-mea se făcea că nu mă vede, tot împachetînd la sandvișuri. Erau gata vreo șase.

— Doar n-o să mănînci de unul singur, ca-n pădure, glumi ea de dimineață. Gogoșarii murați și doi castraveciori ți-i pun separat. Cred că o să vă placă și plăcinta asta cu mere (Cînd o mai fi făcut-o doamne, și pe asta?!)

În sufragerie totul era în ordine de numărătoare inversă, ca la cosmonauți.

VISUL UNEI NOPȚI DE TOAMNĂ

Să fi și vrut să încurci lucrurile, nu puteai : flanele de corp, cămăși de lînă, pantaloni căptușiți, ciorapi, jambiere, apoi ghetele... date cu grăsime să nu ia apă (de unde o fi procurat seul, că eu caut de vreun an ?).

— Să nu-ți uiți mănușile. Cuțitul îl prinsese deja la curea.

— Piesa a treia să știi că-i ia locul ei. Zîmbesc cît pot de tandru și mîndru de grija de a mă feri de cea mai gravă greșeală vînătorească.

Îmi agață tașca pe un umăr, pușca în toc pe alt umăr. Se dădu un pas înapoi să mă admire. Îmi mai aranjă un șnur la cizmă, care i s-a părut că atîrnă cam lung. Nici fularul nu i-a plăcut cum mi l-am aranjat...

— ... în traistă, parcă așa se zice la vînători, îmi adresează zîmbind urarea vînătorească tradițională, urmată de un dulce : să vii sănătos !

.....

— Ce te tot foiești așa ? Te pomenești că și astăzi pleci la vînătoare și iar mă lași duminica singură... ?

Deschid un ochi, trezit din vis. Dau să-l închid din nou să continui visul, care, pentru o clipă, mi s-a părut mai frumos decît cea mai plăcută vînătoare...

mai vechi și mai noi

REPLICI PENTRU POLUARE

În anul 1929, Societatea sportivă de pescuit în rîuri cu undița din Sibiu, a depus un memoriu în care, la capitolul I, punctul 3, se incrimina nerespectarea legilor de către unele fabrici care, prin deversările efectuate, au produs depopularea, pe cîțiva kilometri, a rîurilor din jurul lor ; la capitolul II, punctul 8 se propunea : efectuarea controlului întreprinderilor industriale, fabricilor și canalelor orășenești.

*

Primele repopulări cu păstrăvi în rîuri au fost efectuate în anul 1912, pe rîul Doftana-Ciunget, cu păstrăv curcubeu si fîntînel adus din Germania sub formă de icre embrionate, care au fost incubate „la fața locului". În următorul an (1913) s-au importat tot din Germania 30.000 icre embrionate — care s-au incubat pe zone, puieții fiind lansați în rîuri. Tot în acest an s-a efectuat mulgerea, fecundarea și incubația artificială, folosindu-se păstrăvi pescuiți în rîuri. După 1920, s-au reluat lucrările de reproducere artificială folosind păstrăvi reproducători din rîuri.

Problema conservării somonului de Dunăre *(Hucho hucho)* sau a lostriței este în atenția specialiștilor austrieci. Datorită activităților intense pe Dunăre posibilitățile de perpetuare a acestei specii s-au diminuat foarte mult. Astfel, s-a constatat că în ultimii 10 de ani distribuția lostriței s-a redus cu peste 90%. Pentru refacerea parțială a stocului de lostriță în Dunăre și rîuri s-a trecut la reproducerea ei artificială și creșterea puietului care urmează să fie lansat în aceste ape. O femelă de lostriță depune anual 1.000—1.600 icre per kilogram corp, timp de 8—12 ani. Pentru creșterea puilor se folosesc bazine circulare unde se menține un curent de 20—40 cm/sec. În acest bazin peștii sînt hrăniți cu furaje granulate de calitate superioară.

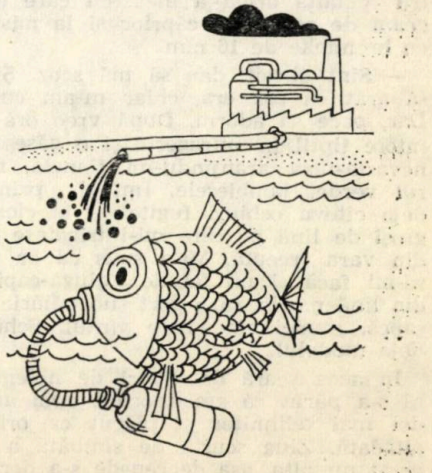

desen de Nic. NICOLAESCU

VARIETĂȚI

ÎNTÎMPLĂRI CU VULPI

Se spune, și nu fără lipsă de temei, că vulpea este cel mai șiret animal. Cine nu-și amintește cu cîtă simplitate și naturalețe l-a păcălit pe „Moș Martin" în povestea lui Ion Creangă? Toți fabuliștii lumii au preferat-o cu prioritate pentru a simboliza cu deplină pregnanță viclenia — această de loc lăudabilă trăsătură de caracter!

În general, vulpea trăiește în locuri deschise care îi permit să observe permanent împrejurimile și, datorită inteligenței și vitezei, să evite pericolele. Toamna fiecare pereche ocupă un loc bine stabilit, pe care și-l apără cu înverșunare fără a permite accesul altor intruși.

Vulpea este un dușman de moarte al șoarecilor. Țăranii din anumite localități au avut prilejul, nu o dată, să constate că vulpea urmează, cu prudența și precauția ce se impun, brazda tăiată de tractor, pentru a prinde șoarecii pe care plugul îi scoate la suprafață.

Unii s-au gîndit că vulpea ar putea fi domesticită pentru a ajuta la stîrpirea șoarecilor și a altor rozătoare. Din păcate, domesticirea vulpilor este o chestiune dificilă, aproape imposibilă. Prinse de mici, de obicei se prăpădesc, iar dacă sînt mai mari, nu mai e nimic de făcut! Chiar și în foarte rarele cazuri cînd puii de vulpe au putut fi domesticiți, ajunși la maturitate ei au rămas străini față de om, nemanifestînd nici cea mai mică dorință de apropiere. Toți cei care au încercat îmblînzirea și domesticirea pe cont propriu, în cele din urmă au renunțat, încercați de cele mai mari decepții. Si totuși, dacă stăm să ne gîndim bine, scepticismul asupra reușitei acestei încercări nu e pe deplin întemeiat. Să ne gîndim numai la bunul motiv că animalele domestice de astăzi n-au fost de cînd lumea și pămîntul cuminți cum sînt acum, ci au fost și ele sălbatice. Strămoșii noștri au avut răbdare cu ele... Trebuie să avem și noi cu vulpile, pentru că acestea nu vor renunța cu una cu două la deprinderile înnăscute, iar șiretenia nelimitată le ajută în realizarea celor mai năstrușnice planuri.

Într-un numai mai vechi al revistei *„Animal World"* este descris un interesant caz de domesticire a unei vulpi. După ce stătuse șase luni într-o casă,

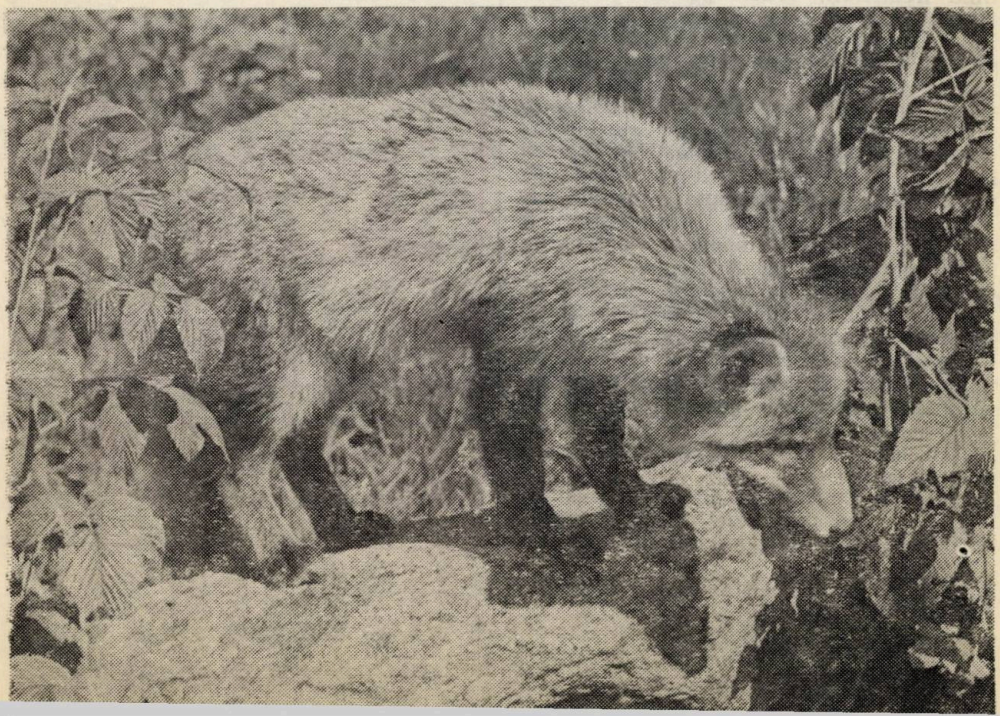

ÎNTÎMPLĂRI CU VULPI

primul lucru pe care a avut grijă să-l facă a fost acela de a roade... covoare, pulovăre, pantofi și de a sparge toate obiectele din porțelan! S-a putut astfel constata că vulpea nu e chiar atît de pretențioasă după cum se crede. Ea se mulțumește să mănînce orice, nu numaidecît carne! Respectiva vulpe mînca salate, înghețată, struguri, șireturi de pantofi și-n general tot ce-i incinta apetitul. De ctîe ori auzea ușa de la frigider, fugea în bucătărie, știind că de acolo se scoate hrană. Cu destulă ușurință a învățat că, după încetarea zgomotului produs de mașina de spălat vase, trebuie să se retragă la odihnă. Era foarte nemulțumită și agitată că seara o încuiau într-o cameră nemobilată, pentru a nu avea ce roade! Imediat ce mașina de spălat vase își înceta activitatea, vulpea dispărea, fără urmă, din cameră. Se camufla atît de bine încît era peste putință să poată fi descoperită. Îi făcea o nesfîrșită plăcere să-i simtă pe cei din casă alergînd după ea. Uneori „îi provoca" din amuzament, alteori era vizibilă dorința ei de a-i enerva. Ori de cîte ori a avut prilejul să vîneze, vulpea și-a etalat cu prisosință marile ei talente în materie de... șiretenie.

O dată se afla cu stăpînul ei la o stînă. Știa că nu-i este permis să atace oile, dar demonul ispitei îi dădea ghes, devenind irezistibil. Trucul pe care l-a pus în aplicare pare de domeniul incredibilului. În apropierea stînei se afla o linie ferată. Vulpea o ține într-o suspectă supraveghere. În clipa cînd a simțit apropierea trenului, s-a strecurat cu discreție printre oi, creînd panică și determinîndu-le s-o ia spre linia ferată. Nenorocirea a putut fi evitată, în ultima clipă, datorită intervenției prompte a ciobanilor.

Întîmplările cu vulpi (nedomesticite!) sînt nenumărate. Se spune că o vulpe i-a scăpat viața lui Aristomen în anul 635 î.e.n. Acesta era căpetenia mesenienilor, în cursul revoltei lor împotriva Spartei. Crezut mort și abandonat pe cîmpul de luptă, Aristomen a apucat de coadă o vulpe care căuta cadavre. Animalul, vrînd să scape, a luat-o la goană, folosind poteci secrete. Aristomen nu i-a dat drumul și astfel a reușit să regăsească restul trupelor sale.

Vînătorii de rațe și gîște sălbatice obișnuiesc să-și camufleze bărcile în păpuriș, spre a se apropia cît mai mult de ținta lor. Aceștia se pare însă că n-au inventat nimic, pentru că vulpile canadiene, de cînd există ele, practică acest sistem de camuflare. Înainte de a intra în apă, ele rup o cracă stufoasă dintr-un pom și o țin în gură, ascunzîndu-și capul printre frunzele ei. Astfel camuflate și cu corpul în întregime scufundat în apă, vulpile se apropie pe nesimțite de rațele sălbatice sau de alte păsări pe care le urmăresc pe întinsul lacurilor canadiene.

Despre un om atacat de vulpi cu siguranță că n-ați auzit vreodată. Și totuși acest lucru i s-a întîmplat (nu-i deloc vînătorească!) unui miner din apropiere de Grenoble, în timp ce străbătea o distanță de cîțiva kilometri între oraș și locul lui de muncă. O haită de vulpi înfometate l-au atacat cu o nemaipomenită furie, rănindu-l grav. Minerul a reușit să scape numai datorită intervenției energice a altor trecători care veneau în urma lui.

Întîmplarea pe care o relatăm acum (preluată din presa sovietică) s-a petrecut în orașul Svobodnîi din regiunea Amur. Localnicul G. Iașin, un om corect, punctual, serios, se îndrepta spre servici. În ziua aceea a trebuit să mărturisească șefilor și colegilor săi un fapt incredibil. Se pomenise, pe neașteptate, cu un trofeu vînătoresc, deși nu fusese la vînătoare. O hatiă de ciini era pur și simplu dezlănțuită. De la distanță nu se distingea „obiectul" furiei. Iașin a alergat într-acolo. Cînd ajunse la ghemul acela roșu, totul se terminase. Pe caldarîm zăcea, fără suflare, o vulpe roșie ca para focului care cine știe cum se aventurase pînă în oraș. O luă de acolo ca să n-o sfîșie zăvozii, se întoarse acasă, aruncă prada

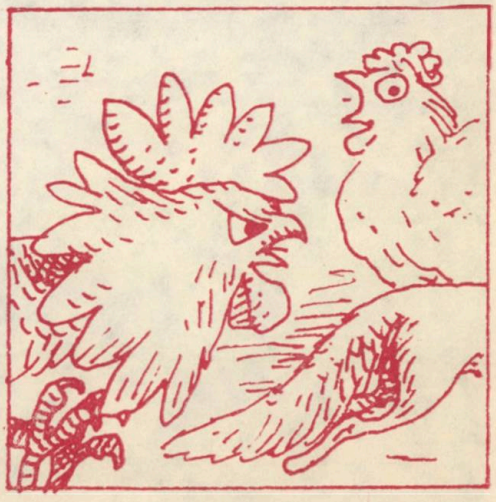

în cămară și plecă repede la lucru. Se gîndi că la întoarcerea de la lucru, se va ocupa să-și scoată de pe neașteptata victimă... un guler. Numai că surprizele aveau să continue. Seara, la reîntoarcere, ia vulpea de unde nu-i. Cumătra își revenise și o ștersese pe ferăstruica fără geam, luînd cu ea drept mulțumire că o scăpase de furia cîinilor, și o gîscă pregătită pentru sărbătorirea unei aniversări în familia lui Iașin.

Vulpile își adoră puii ca puține alte animale, fiind capabile de acte neașteptat de violente. Unei vulpi i-a fost luat puiul și dus în sat. Disperată, vulpea mergea în fiecare seară să-l vadă și să-i ducă de mîncare, învățîndu-l să nu mănînce nimic în afară de ce-i duce ea. De fiecare dată, fără să-și cruțe eforturile, încerca să rupă lanțul cu care era legat puiul, pentru a-l elibera. Într-o seară, ca de obicei, vulpea a adus hrană. În timp ce micuțul se ospăta, ea îl mîngîia cu dragoste maternă. După puțin timp puiul s-a sfîrșit. Oricîte riscuri a încercat, oricît de puternică i-a fost dragostea pentru propria progenitură, mai puternică s-a dovedit a fi dragostea de libertate. Convingîndu-se că nu mai e nimic de făcut, vulpea își omorîse puiul...

O vulpe deosebit de șireată provoca mari pagube printre păsările gospodăriilor din Baslieux (Franța). Sătenii, după ce cercetaseră cu cîinii toate găurile, presupuse a fi folosite de vulpe, găsiră în sfîrșit vizuina ei, dar nu și pe locatara care fugise între timp. Spre mirarea lor, descoperiră o cămară subterană de alimente, unde printre alte rezerve proaspete, se afla și o rață vie.

Uneori, cu toată proverbiala lor viclenie, se întîmplă să se mai păcălească și cumetrele ! O vulpe flămîndă s-a aventurat pînă în marginea unui sat austriac din apropiere de Linz. Încurajată de liniștea din jur s-a apropiat de cotețul de păsări. A urcat cu dibăcie scărița, și cum s-a văzut înăuntru a și înhățat cea mai apropiată găină. N-a mai apucat însă să se înfrupte din ea. Cocoșul i-a sărit în cap și-a început o luptă îndîrjită. Din această crîncenă dispută a cîștigat... soția gospodarului !

Mihai BURDUJA

PENTRU CE LUCESC NOAPTEA OCHII UNOR ANIMALE?

La păsările și mamiferele sălbatice, care umblă noaptea pentru a găsi hrana, coroida — membrană subțire, vasculară și pigmentară din interiorul globului ocular — are un strat în plus, numit tapetum (lat. tapetum, acoperitoare) compus din celule voluminoase, pline cu cristale fine alcătuite dintr-o substanță chimică — guanidina — care le dau un aspect irizat, de unde și numele lor de irodocite.

Lumina proiectată pe tapetum este reflectată, și ochii lucesc ca două faruri.

Existența acestui strat celular este, desigur, legată de perceperea unei cantități cît mai mari de lumină, extrem de redusă pe timpul nopții, în pădurile unde animalele conviețuiesc. Este, așadar, încă un exemplu de adaptare specifică la condițiile de mediu în care trăiesc diferite viețuitoare.

C. SIMIONESCU

UMOR

M. Mihai

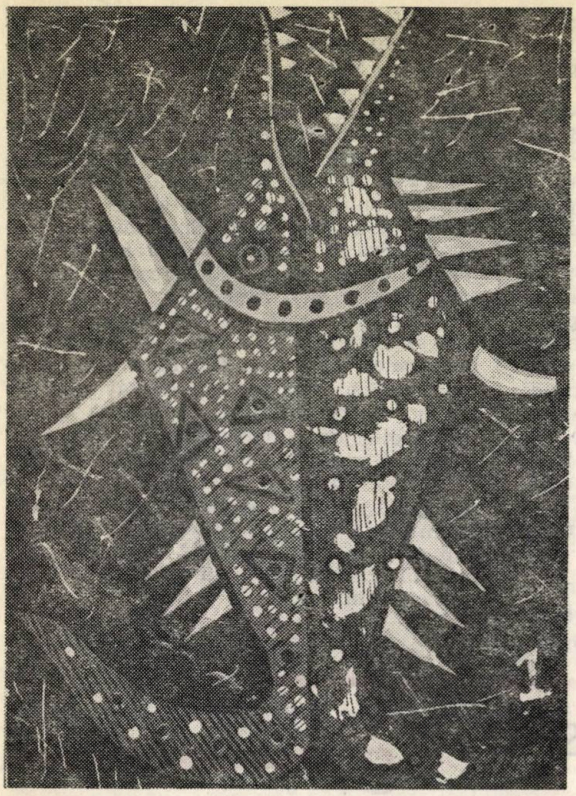

1

2

3

Semne și semnificații

DORIM SĂ SINTETIZĂM, în cîteva — puține — imagini, simbolistica bogată și diversă a peștelui. Să ne oprim, pentru început, asupra peștelui „zigoma" din Congo. Populațiile africane — în general —, asimilează peștilor, sămînța; de fapt, științific vorbind, un foeutus.

Pescuitul peștelui e comparat cu actul reproducerii. În felul acesta, peștele devine „asociat" și cu alte ritualuri ale fecundității. (1).

Blaise Pascal, celebru scriitor și matematician francez, autorul calculului probabilităților, inventatorul presei hidraulice, ca și autorul „Scrisorilor provinciale" și al „Cugetărilor postume" (1623—1662), făcuse o remarcă profundă — în sens metafizic — privind vînătoarea ; „nu urmărirea iepurelui — în sens metafizic — e ceea ce primează, ci sensul isprăvii înfăptuite". Prin urmare, cucerirea trofeului cinegetic e considerat precum prima „ispravă" culturală a abstractizării; nu ostilitate, nici braconaj, ci necesitatea naturală, simbolizată printr-un „verb" concret, rațional (2).

Un alt exemplu se referă la pasărea flamingo, prezentă într-un mozaic devenit celebru, de la stațiunea arheologică El-Djem (Tunisia). Spunea, cîndva, Vergiliu : „Pasărea e asimilată dulcții melodice" precum în a sa operă Lebăda din Mantua. În prelungire, peste veacuri, Eminescu spunea : „... noaptea, flamingo cel roșu apa 'ncet pătrunde" (3). Pavonem, în limba latină, păunul stă înfoiat în „roata cozii", așa cum îi este obiceiul. Și pentru că păunul se împăunează, noi nu-l considerăm altceva decît o pasăre de apartament, decorativă (4).

P.A.M.

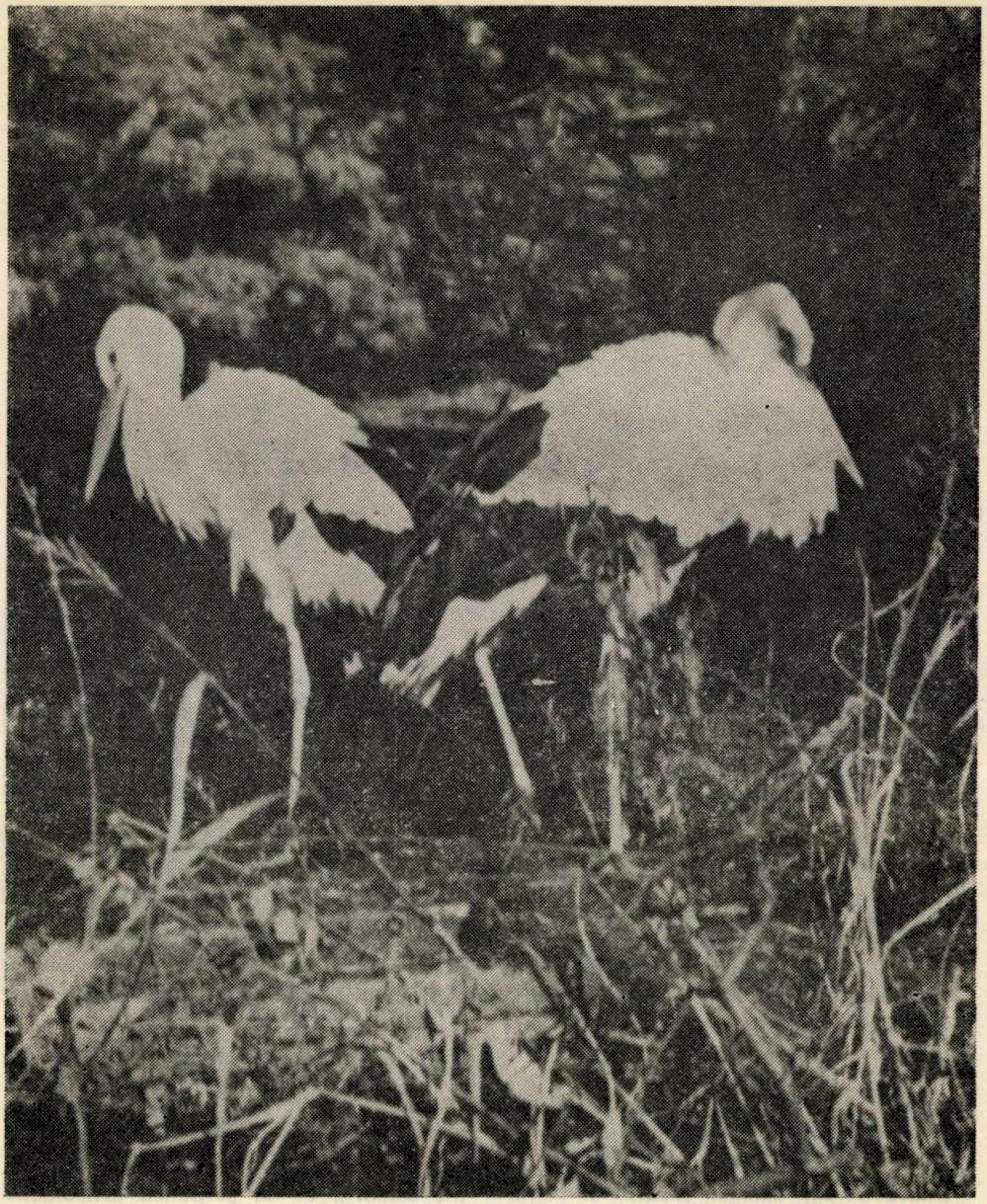

două BERZE...

Nicolae CRISTOVEANU

Umblam după niște rațe, într-o după-amiază de noiembrie, prin preajma Olteniței, și ajunsesem în cele din urmă la balta pe care o tot căutam ; era o vreme din cele mai nimerite pentru ele : burniță cu ceva vînt, amestecată cu rari fulgi de

zăpadă învîrtindu-se de colo-colo, fără a se hotărî să cadă cu adevărat, un gen de „meteor" făcîndu-le să zboare, întotdeauna, neastîmpărate, din loc în loc. O vreme poate vrăjmașă pentru cei de la oraș, însă mult așteptată de noi, ceștilalți, pătimași ai rațelor...

Mlaștina, tristă și ofilită, era parcă pustie de orice vietate, doar cîteva oi zgribulite se tot înghesuiau una într-alta, mînate alene de un cioban, devenit imens din cauza cojocului său, lung pînă la pămînt și întors pe dos, împodobit acum cu mici stropi de ploaie, agățați la capătul fiecărui firicel de lînă. „Că nu-i doară și vremea întoarsă pe dos ?", ne răspunse dînsul cînd trecurăm pe lîngă el, mirîndu-ne de echipamentul său impresionant...

Ne îndreptam acum, pe marginea bălții, spre „ochiul cel mare" unde aveam de gînd să facem paza de seară cînd, la cîțiva zeci de metri în față, zărim două forme albe, cu totul ciudate în această tîrzie lună a anului : erau... două berze, șiroind de apă și parcă subțiate de frig, de care ne-am apropiat cu ușurință. Una de-abia se mișca, era vizibil rănită — cu o aripă înțepenită și însîngerată ; și rămăsese pesemne părăsită pe aici, fiindcă nu putuse să zboare cu suratele ei spre sud, la începutul toamnei, cînd fusese sorocul lor de plecare. Părăsită, însă nu cu totul, căci cealaltă barză de lîngă dînsa era perfect validă — se mișca normal, agitîndu-se și desfăcîndu-și chiar agresiv aripile spre noi, schițînd un gest de apărare a celei rănite... Ce legătură puternică putea să fie oare între aceste două păsări, pentru ca cea sănătoasă să renunțe a mai pleca, sacrificîndu-se în mod vădit pentru cealaltă, deși, practic vorbind, nu-i putea veni în nici un fel în ajutor. Ce relații erau oare între ele ? Părinte și copil ? Soț și soață ? Frate și soră ? Greu de spus, dimensiunile lor fiind egale. „Ia, le-am găsit de cîteva zile pe aici" ne lămuri ciobanul nostru „și-am dat de veste în sat de ele — mi se pare că vine o căruță să le ridice..." Și într-adevăr se vedea în depărtare un fel de echipaj îndreptîndu-se spre noi — am așteptat să vedem ce se mai întîmplă cu ele și să ajutăm eventual la îmbarcarea lor... Căruța era a Gospodăriei, cu învățătorul satului însoțit de doi elevi. Fiind acum mai mulți, am înconjurat berzele și le-am prins destul de ușor ; acea rănită căzuse, speriată, zbătîndu-se pe jos iar cealaltă, deși ne ataca mereu desfăcîndu-și aripile și clămpănind alarmată din cioc, nu se despărțea în ruptul capului de cea rănită...

Se lăsa seara și începuse să se întunece binișor — era acum prea tîrziu să mai putem ajunge la locul nostru de pîndă, așa că ne-am întors și noi în sat, la pas, pe lîngă „căruța cu berze", împachetate, de bine de rău, în niște pături. Și am aflat mai tîrziu că au dus-o bine la Gospodărie, cea rănită prin bucătărie, pînă s-a vindecat cu totul, apoi amîndouă, tot împreună, cînd pe lîngă casă, cînd pe sub un șopron — cînd, mai spre primăvară, învîrtindu-se prin curte de unde, într-o bună zi cu un soare ceva mai călduț și-au luat zborul de-a binela, tot împreună, aripă lîngă aripă...

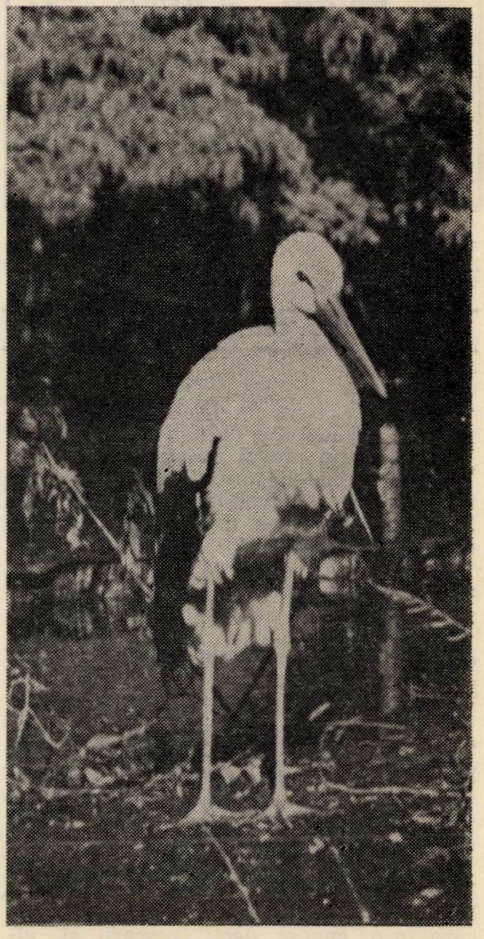

fotografii : N. GOLGOȚIU

T. CRISTIAN

Nu mă îndoiesc că nici un pescar serios din orașul nostru nu crede în ghinion, ca formă sistematică de manifestare a adversității soartei omului ; cu toate astea n-am văzut încă pe nimeni pescuind pe locul lui Dogeanu.

Locul acesta e pe faleză, la vreo cîteva zeci de pași de pod și aici pescuia pînă acum doi ani Dogeanu însuși.

Erau locuri mai bune de pescuit pe canal la noi : la Siloz sau la Canton sau, mai bine, dincolo de cel de-al treilea cot al canalului, aproape de Castel. În stufărișul de acolo, bibani frumoși trag la undiță tot anul. Și cine nu știe că în locurile cu apă adîncă de la Potcovărie poți să prinzi toată vara caracude și somotei, chiar și cîte un crap negru, de nămol.

Mai demult, Dogeanu mergea și el prin locurile astea, străbătînd kilometru după kilometru cu plăcerea de a umbla pe care n-o cunosc decît pescarii și vînătorii. Pe atunci, Dogeanu nu pescuia decît duminica și în zilele de concediu. Nu îl vedeai niciodată printre cei care, după-amiază, ieșind de la serviciu, se duceau cu undițele pe malul canalului pentru a aștepta crapii amurgului sau mulțumindu-se cu obleții și roșioarele care veneau în cîrduri la undiță, cît era soare. În timpul săptămînii, Dogeanu pleca din oraș cu trenul de 6 dimineață și se întorcea cu cel de 6 seara ; era mecanic în port, la Constanța. Existau și în oraș cîteva locuri de mecanic, dar ocupate. Mulți oameni din orașul nostru lucrau pe atunci la Constanța, fiindcă aici n-ar fi avut ce face. Așa că Dogeanu nu prea avea motive să se considere nemulțumit. Nu era el singurul pescar din oraș care în loc să stea cu undița pe malul canalului, pierdea vremea în înghesuiala trenului de 6 seara.

Dimineața, Dogeanu venea la gară în ultima clipă, ca toți cei care locuiau în cartierul gării. I se întîmpla des să fugă după tren ca să îl prindă, cum făceau și ceilalți. Însă el a fost singurul care, fugind după tren și reușind să se agate de bara penultimului vagon (numărul vagonului n-are nici un fel de importanță, îl amintesc de dragul exactității), a alunecat sub roțile trenului. Întîmplarea asta l-a costat un picior, retezat deasupra genunchiului.

Ca majoritatea navetiștilor, Dogeanu lua lucrurile așa cum erau. Nu se întrebă de ce trebuise să alunece tocmai el de pe scara vagonului, nici nu-și spuse că avea motive să fie mulțumit că scăpase atît de ușor. În spital, piciorul i se infectă, astfel că fu nevoit să stea acolo cîteva săptămîni în plus față de cît era normal într-o asemenea împrejurare. Faptul acesta îi produse o anumită nemulțumire. Nu s-a mai dus la Constanța după ce a ieșit din spital ; a făcut rost de autorizație și a deschis o dugheană cu țigări și mărunțișuri. Se descurca bine la mers cu proteza lui și i se părea firesc ca lumea să întoarcă capul după el, pe stradă. Sîmbătă seara obișnuia să petreacă cîteva ore în berărie ; lua o gustare și bea cîțiva țapi de bere și dacă era bine dispus, în ultimul țap adăuga un păhărel de rom, spunîndu-le celor de față că aflase amestecul acesta de la un marinar. De cînd purta proteză adăuga de fiecare dată păhărelul de rom, fiindcă era cu neputință să nu vină cineva la masa lui, rugîndu-l să povestească cum i se întîmplase de alunecase sub roțile trenului ; și cum el se plictisise să tot povestească întîmplarea aceea, o adăuga de fiecare dată și pe acea cu marinarul, un englez bărbos care fusese în nu știu cîte porturi din lume și avea nu știu cîte neveste în fiecare dintre porturile astea, cu toate că nu era prea

arătos și avea și un picior de lemn. Narațiunea despre marinarul cel bărbos căpăta tot timpul amănunte și episoade noi, încît și cei care o ascultau a doua sau chiar a treia oară n-aveau nici un motiv să se declare plictisiți de ea. Sceptricilor care se îndoiau că Dogeanu s-ar fi putut înțelege cu marinarul lui, le răspundea că marinarii cunosc toate limbile pămîntului. Englezu' ăsta vorbea românește mai bine decît tine, adăuga Dogeanu,spulberînd astfel orice neîncredere.

De cînd nu se mai ducea la Constanța, Dogeanu avea timp de pescuit aproape zilnic ; proteza îl împiedica să facă drumuri lungi, așa că trebui să se mulțumească cu locul acela de lîngă pod, unde era tot timpul zgomot și copiii se bălăceau tulburînd apa. La început, Dogeanu se întorcea acasă cu doi, trei bibani mărunți care aproape că se pierdeau între ochiurile juvelnicului. Treptat însă peștii se învățară cu zgomotul și cu nadele pe care le arunca zilnic în apă Dogeanu. Apărură mai întîi cîrdurile cu obleți și roșioare, apoi șalăii care se repezeau în mijlocul lor, izbind apa cu putere și la sfîrșit crapii, care săreau din cînd în cînd deasupra apei, mari, cu solzi arămii răsfrîngînd lumina apusului. Spre deosebire de cei care pescuiau în alte părți, Dogeanu n-avea nevoie să povestească ce prinsese. Pe pod și pe faleză erau tot timpul cîțiva gură-cască și aceștia spuneau prin oraș ce și cît pescuia Dogeanu, cu doza firească de exagerare pe care o cunosc relatările orale. Astfel că pe faleză apărură, mai întîi în după-amiezile din timpul săptămînii, apoi și duminica, alți pescari, alături de el.

Într-o duminică (sînt exact doi ani de atunci), Dogeanu își ocupase locul din zori. În afară de el, se înșiraseră pe faleză încă vreo douăzeci de pescari. Era o zi de toamnă, rece și noroasă. Peștele trăgea bine la undiță. Ceilalți scoseseră ba un crăpcean, ba un șalău, doi, mărișori, ba cîțiva carași. Se făcuse ora nouă ; singurul care nu prinsese nimic dintre cei de pe faleză era Dogeanu. La început luase lucrurile așa cum erau, adică alții prindeau și el nu, dar, în cele din urmă, își ieși din fire și începu, mai întîi în șoaptă, apoi cu voce tare, să-și blesteme ghinionul, luînd-o de pe vremea cînd fusese silit să-și găsească de lucru la Constanța, pentru că alții i-o luaseră înainte aici în oraș, amintindu-și și de întîmplarea care făcuse ca tocmai el să ajungă sub roțile trenului de 6, dintre toți cei care făceau naveta și ajungînd la nesansa din ziua aceea cînd el, care descoperise locul acela și adunase peștii acolo, aruncîndu-le zilnic nadă, tocmai el nu prindea nimic. Ceilalți începură să se

uite la el ; și atunci începu ploaia. Era ora nouă. Cînd căzură primele picături de ploaie, Dogeanu scoase pe mal un șalău ; era atît de nervos, că puțin a lipsit să nu rupă undița. Cînd ploaia se înteți, Dogeanu mai scoase un șalău, apoi un crap și din nou un șalău. Ploaia cădea rece, cu picături mici, dese și parcă ar fi alungat peștii de la undițele celorlalți, strîngîndu-i pe toți în dreptul lui Dogeanu. El stătea cu o țigară în gură, fără să aibă timp s-o aprindă și scotea șalăi și crapi și carași, unul după altul, într-un ritm îndrăcit care îi făcu pe toți cei din jur să-și uite de undițe, privindu-l pe Dogeanu. După vreo oră, ceilalți începură să plece, fiindcă norocul care picase pe capul lui Dogeanu li se părea revoltător. Dogeanu rămase acolo toată ziua, fără să aibă timp să fumeze sau să simtă ploaia. La prînz, se știa că prinsese 18 șalăi și 5 crapi și pe lîngă ei vreo două kilograme de caras, iar seara nu se mai vorbea în oraș decît de cei 32 de șalăi și 25 de crapi pescuiți de Dogeanu ; carașilor nu le-a mai ținut nimeni socoteala. Întors acasă, Dogeanu împărți peștele prin vecini, rîzînd bucuros și vorbind repede pentru a putea astfel povesti tuturor cum prinsese cutare pește și cum era să-l scape pe altul, dar cum îl prinsese totuși. Era atît de fericit, încît nu-i rămăsese

COCKTAIL CU ROM

decît cîţiva caraşi mărunţi, pe care nevasta lui reuşi să-i ascundă de furia exuberanţei sale.

În noaptea aceea, el făcu puţină febră, dar n-o luă în seamă ; citise undeva că omului i se urcă temperatura şi de bucurie. A doua zi, febra crescu şi îl dură toate încheieturile ; rămase acasă. Seara s-a simţit şi mai rău ; începu să vorbească aiurea şi îi spuse de mai multe ori nevestei să ia, dracu, peştii ăia de pe el, că îi ţin rece. Cînd l-a auzit vorvind aşa, femeia s-a înspăimîntat, a chemat vecinii şi, cu ei, l-a urcat într-o maşină şi l-a dus la spital.

Cînd a ieşit din spital, Dogeanu era sănătos, dar din duminica aceea nu l-a mai văzut nimeni la pescuit. Într-o sîmbătă, la berărie, cineva l-a zgîndărit să povestească despre englezul lui. Care englez ? a întrebat Dogeanu.

UMOR

ANECDOTE CU... CÎRLIGE!

Soţia : — Ce-ai pescuit ieri ?

Soţul : — Am prins 6 crapi.

Soţia : — Înseamnă că responsabilul pescăriei ne-a înşelat. Pe nota lui scrie 8.

*

— Tată, rechinul mănîncă într-adevăr sardele ?

— Desigur, Gigele !

— Bine, tăticule, dar cum deschide cutia ?

*

...Peştele este vietatea cea mai numeroasă din lume. Cînd îl prinzi la undiţă este mare, iar de cîte ori povesteşti cum l-ai capturat, creşte tot mai mare, chiar şi după ani de zile !...

*

— Astăzi am enervat un pescar sportiv în restaurant.

— Cum ai reuşit ?

— I-am crezut tot ce a povestit despre capturile sale capitale !

*

— Sper, draga mea, că nu crezi basmele pe care ţi le îndrugă soţul tău cînd îţi spune că se duce zilnic la pescuit ! Ţi-a adus vreodată acasă măcar un peştişor ?...

— Nu, dar tocmai de aceea îl cred !

*

— De ce nu vorbesc peştii ? întrebă copilul pe tatăl său.

— Tu ai putea vorbi dacă ai avea gura plină cu apă ?

*

Soţul se întoarce de la pescuit şi îi spune, foarte vesel, soţiei :

— Ia priveşte, dragă, ce peşte mare am prins !

— Lasă, îi taie elanul soţia, te-a văzut vecina noastră intrînd la magazinul de pescărie.

— Normal, am prins atîta peşte încît am fost nevoit să mai şi vînd din el.

*

În piaţă, un mîncăcios se opreşte înaintea unei ştiuci, pe care o priveşte şi o pipăie mereu...

— Ce tot cauţi, domnule ? îl întreabă precupeaţa...

— Îi vorbesc, răspunse lacomul.

— Vorbeşti, cui ? Ştiucii? Strengarule !

— Negreşit !

— Nu mai spune, şi ce o întrebi ?

— Să-mi dea ştiri de la gîrlă...

— Şi ea ce-ţi răspunde ?

— Că a părăsit-o prea de mult ca să-mi poată spune ceva !...

*

Un bancher este salvat de la înec de un sărman pescar.

— Îţi datorez viaţa şi vreau să fac ceva pentru dumneata.

— Mulţumesc, mulţumesc... bîlbîie sărmanul plin de speranţe.

— Da, da, vreau într-adevăr să-ţi fiu de folos, om bun, uite... dacă ai acţiuni petrolifere, dă dispoziţie de vînzare imediat !... E momentul !

*

— Alo ! Canisa ?

— Ham !

— Cine vorbeşte ?

— Ham !

— Vă rog să mă scuzaţi, dar nu înţeleg !

— H de la Hector, A de la Azor şi M de la Molda !

MARELE RODEO

AL BIZONILOR

PENTRU INDIENII din întinsele preerii ale Americii de Nord bizonii au constituit o importantă sursă alimentară ; dealtfel, întreaga lor viaţă era strîns legată de aceste bovine uriaşe. Odinioară, bizonii erau atît de numeroşi încît nu puteau fi număraţi ; apoi s-au împuţinat şi, în sfîrşit, azi sînt aproape exterminaţi.

Privind imaginea alăturată, ne amintim de pasionantele povestiri cu indieni citite în tinereţe.

În vremuri de demult trecute, aceste animale măreţe acopereau în număr uriaş preeria. Numărul lor exact nu-l va putea stabili nimeni, niciodată. Vechile turme dispăruseră cu mult înainte de a se organiza numărătoarea lor. Se vorbeşte despre 60 milioane de bizoni care ar fi populat preeria în anii 1800. Chiar şi Ernest Thompson Seton, un zoolog american menţionează această cifră. Oricum, în anul 1830, a început exterminarea lor nebunească.

Indienii, care vînau bizonii cu săgeată şi arc şi care înaintea sosirii europenilor în America de Nord nu aveau nici cai pentru vînătoare, răpuneau de fiecare dată doar animalele de care aveau nevoie pentru hrana proprie, pentru îmbrăcăminte şi pentru corturi. Migraţia cea mare spre vest a europenilor a însemnat începutul sfîrşitului bizonilor. În orice caz, deja pe la 1800 dispăruseră turmele

MARELE RODEO AL BIZONILOR

mai mici de la răsărit de fluviul Mississippi.

Începînd din 1830 măcelul bizonilor a devenit sistematic. Pentru a se transporta cantităţile mari de piei şi carne (în general se lua pentru consum numai... limba), s-au întrebuinţat care speciale. La o singură vînătoare din anul 1850 a fost nevoie de 800 pînă la 1.000 de asemenea care. Au participat la transport peste o mie de bărbaţi, femei şi copii. Vînătorii împuşcau adesea pînă la 250 de bizoni pe zi şi mulţi se lăudau că au ucis într-un an 2 500 pînă la 3 000 exemplare. 70 de ani au fost suficienţi pentru exterminarea a 80 milioane de bizoni.

Registrele firmelor care trăiau din vînzarea pieilor şi limbilor de bizoni ne oferă o imagine tristă a dimensiunilor măcelului în masă. Numai în anul 1848, o singură întreprindere expedia 110.000 piei şi 25.000 limbi la St. Louis. Pentru fiecare piele livrată, 4 pînă la 5 bizoni erau ucişi. Către 1870, acest comerţ a atins apogeul : era principala afacere în preerie. În anul 1871, o singură firmă din St. Louis cumpăra 250.000 de piei, iar la licitaţiile din Fort Worth — statul Texas se vindeau, în una, două zile, cîte 200 000 de piei. Chiar şi fără construirea

căii ferate est-vest prin preerie, dezastrul n-ar fi putut fi întrerupt. Fără îndoială, însă, calea ferată a accelerat procesul. Acum se „vîna" de la fereastra vagoanelor de cale ferată. Deja pe la 1870 nu mai existau decît circa 5 milioane de bizoni, iar trei ani mai tîrziu turmele de la sud de calea ferată dispăruseră. În anii ce au urmat a început vînătoarea animalelor din regiunile nordice, astfel încît între 1876 și 1883 au fost exterminate aproape toate. În 1882, peste 5 000 de vînători au pornit în depistarea ultimilor bizoni. După dispariția animalelor de pe teritoriul Statelor Unite, s-a crezut că o parte care s-a refugiat pe teritoriul Canadei se va reîntoarce. Dar n-a fost așa. Și astfel, în 1900 nu mai existau în Statele Unite decît 20—30 de bizoni sălbatici, iar în Canada cel mult de zece ori pe atît. Un infim rest al turmelor de milioane de odinioară.

Încă din 1894 bizonii au fost puși sub protecție, în parcul național Yellowstone, după ce braconierii reduseseră efectivul lor la cîteva exemplare. S-au făcut însă achiziții de la diverși crescători, iar opt ani mai tîrziu numărul lor din această regiune, vestită pentru măsurile de protecție, a crescut din nou. Aci trăiește astăzi o turmă numeroasă. S-au făcut populări cu bizoni și în alte locuri, în special cu mijloace bănești ale Societății zoologice din New-York. Și Canada a început să protejeze bizonii și există și acolo, din nou, pînă la 16.000 exemplare, iar în Statele Unite circa 20.000.

La începutul acestui secol s-au depus eforturi și pentru crearea rezervației naționale de bizoni din vestul statului Montana. Terenul cuprinde 6.500 ha pășune și păduri mici. Fără îndoială că această rezervație a devenit una din realizările cele mai de seamă ale statului Montana. Vara, dar mai ales toamna, în perioada numărătoarei, sosesc aci mii de vizitatori. Pentru siguranță, s-au creat garduri de protecție, pentru ca animalele, în goana lor, să nu atace spectatorii. Mulți își pun însă întrebarea dacă aceste garduri, confecționate din lemne groase, ar rezista atacului cîtorva bizoni. Forța și aspectul sălbatic al bizonilor surprinde pe vizitatori de fiecare dată și chiar astfel protejați, ei resimt de multe ori spaima.

Nu puține pericole întîmpină cei cîțiva fotografi, care se expun unor primejdii ce-ți taie respirația pentru a obține cîteva imagini bune ale turmelor de bizoni. Întreg ansamblul pare o serbare populară sălbatică, impresionantă moștenire vie a marelui trecut al vestului sălbatic...

(După „Das Tier")

Veverița jucăușă

UN DOMN MOLDOVEAN, al cărui nume nu s-a perpetuat prin vreme, se afla cîndva la vînătoare. Pădurea în care intrase era stearpă de animale. Boierii, necruțători și lacomi, uciseseră în folosul lor toți urșii, cerbii, căprioarele și mistreții.

— Unde-s vietățile pădurii? ar fi întrebat stăpînul țării. Ostenesc de multe ceasuri și nu găsesc nici una. Doar păsăret mărunt...

— Unde să fie? încearcă o explicație boierul Veveriță, cătînd cu ochii în pămînt. S-or fi dus din munții noștri, speriate de nohai...

— Dacă se sperie de nohai, sălbăticiunile se ascund în văgăuni și ies cînd trece primejdia, ca unii boieri de-ai mei.

— Nu mă prenumăr între aceia, Doamne!

— Nu, ar fi spus domnul. La casa ta sînt alte metehne...

Boierul Veveriță aștepta ca domnul să arate, în fața întregului sobor vînătoresc, cum prinse de la o vreme obiceiul, metehnele de la casa lui. Acesta văzu însă tocmai atunci, sus într-un fag, o veveriță jucăușă sărind din cracă-n cracă. Se bucură de dihania mică, cu blana roșcată, și, oprindu-se locului, se amuză spunînd:

— Uite, boier Veveriță, cît de frumos joacă fiica domniei tale în copac!

Boierul simți că-l trec nădușelie. Se făcu fețe-fețe. Numai cînd observă și el veverița și își dădu seama la ce anume face aluzie domnul, își veni în fire. Pînă atunci a crezut că fiica lui, care era mare iubăreață și jucăușă în dragoste, s-ar fi putut afla aievea sus, în copac...

Valentin BORDA

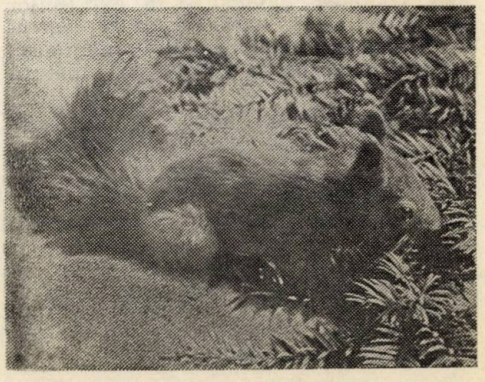

MUZEUL URSULUI

VARIETĂȚI

O incursiune în onomastică — fie ea chiar restrînsă — ne convinge că, încă din timpuri străvechi oamenii și-au împrumutat, nu o dată, nume de animale de pădure, folosindu-le ca nume de familie, aceasta la multe popoare, la noi semnificative fiind cele de Ursu, Lupu, Vulpe etc. Numele ursului, de care se leagă vechi credințe, obiceiuri și legende vehiculate de folclor era tabu, adică interzis să fie rostit, animalul căpătînd diferite epitete pentru a-l numi, precum : „puternicul", „cafeniul", „cel care mănîncă miere" ș.a.m.d.

Originea folosirii în antroponimie a numelor de animale se situează în strînsă legătură cu străvechile comunități totemice. Etnologia, și nu numai ea, atestă că în cadrul orînduirii gentilice exista credința că fiecare gintă și chiar familie se trage „direct" dintr-un animal oarecare, considerat totem — „ginta sa" (în limba indienilor algonkini în America de Nord) și respectat ca protector al grupului uman respectiv. Credința în totem a generat cultul animalelor, răspîndit în India și Egiptul antic, în Orientul Apropiat etc., cu interesante prelungiri și împrumuturi preluate de mitologiile clasice greacă și latină.

Este cunoscut celor mai mulți că simbolul nu ține numai de domeniul strict al semiologiei, ci și de resortul unei semantici aparte ; că posedă mai mult decît un sens artificial atribuit ; că deține o putere de răsunet esențială, uneori spontană. Unitatea gîndirii și a expresiilor sale simbolice se prezintă ca o „corectare" constantă, ca o perpetuu-nuanțare : simbolul nemaifiind numai de natură lingvistică, el nu se mai desfășoară într-o singură dimensiune ; apare o a doua dimensiune : imagistica omului din paleoliticul superior, de data aceasta consacrată ursului ; ea ne readuce în memorie ursidele unor peșteri-muzeu memorabile, intrate, cu „audiență" în circuitul științific universal al omenirii.

* * *

Bezna cavernei comunei primitive păstrează încă în ea ecoul mormăitului ursului...

Dorim să amintim cititorului nostru despre ursidele paleolitice, pictate pe pereții peșterilor, sau, tot așa, gravate pe diferite obiecte de uz gospodăresc, uneori pe unelte folosite la vînătoare sau pescuit în paleoliticul superior — toate în dispersie geografică, ponderea subiectelor situîndu-se în zona franco-cantabrică, o zonă „tampon" între frontierele de stat ce delimitează Franța de Spania. În dezbateri științifice, la nivel academic, s-au confruntat aspecte deosebite de cronologie, viu disputate de diverși specialiști în arheologie preistorică. Pe de altă parte, paleontologia, cu savanții ei, a intervenit — ca o știință de contact — în delimitarea unor așa-numite „scheme de răspîndire" a ursului preistoric. În cele din urmă s-a concluzionat : în stadiul actual al cercetării științifice, fie că se referă la repartiția specifică a ursului spelean sau a ursului brun, nu este posibil să se dea un răspuns definitiv.

Ciclului aurignacian (cca 30.000 î.e.n.)

Legenda ilustrației

1 — Peștera Colombière (Franța) ; *2* — Atapuerca (Spania) ; *3* — Colombière (Franța) ; *4* — idem ; *5* — Lespugue (Franța) ; *6* — Massat (Franța) ; *7* — Les Combarelles (Franța) ; *8* — idem ; *9* — Comarque (Franța) ; *10* — Montespan (Franța) ; *11* — Gargas (Franța).

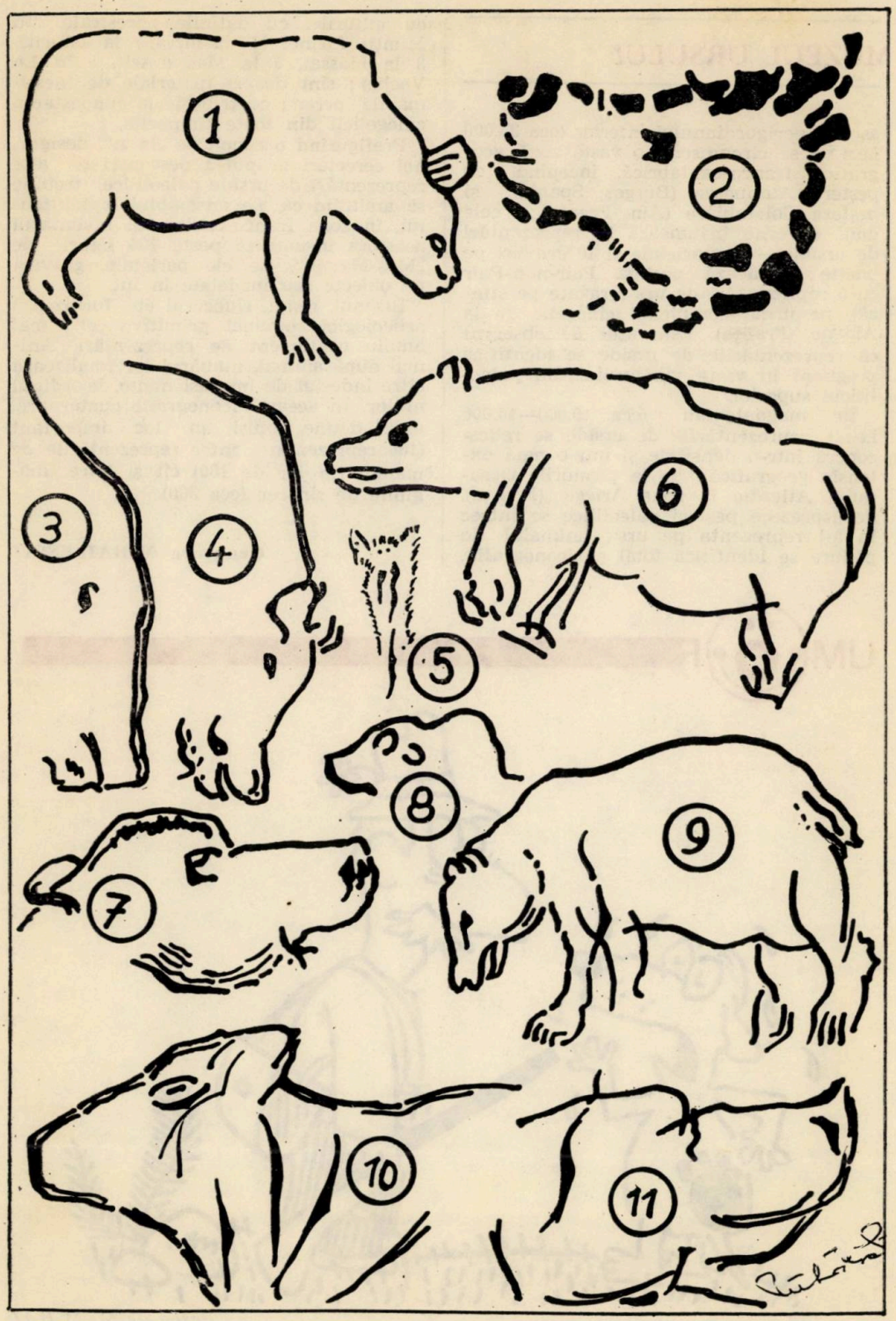
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

MUZEUL URSULUI

asociat perigordianului inferior (cca 35.000 î.e.n.) i se circumscrie o vastă zonă geografică franco-cantabrică, începînd cu peştera Atapuerca (Burgos, Spania) şi peştera Colombière (Ain, Franţa) ; cele două caverne însumează 26 reprezentări de urside — 16 parietale şi 10 gravuri pe unelte ; urmează peştera Pair-non-Pair cu 5 reprezentări de urs (gravate pe stîncă), pe urmă complexul cinegetic de la Aldène (Franţa). Este uşor de observat că reprezentările de urside se identifică pregnant în viaţa vînătorului din paleoliticul superior.

În magdalenian (cca. 10.000—15.000 î.e.n.), reprezentările de urside se redescoperă într-o densitate şi într-o netă extensie geografică : de la ţărmurile Oceanului Atlantic la zona Ariège (Franţa), douăsprezece peşteri paleolitice se întrec în a-l reprezenta pe urs ; animalul de pădure se identifică total cu iconografia, cu miturile, cu datinile ancestrale din Munţii Pirinei (7 exemplare la Isturitz, 3 la Massat, 3 la Mas d'Azil, 5 în La Vache) ; sînt dovezi materiale de inestimabilă, perenă contribuţie la cunoaşterea cinegeticii din toate timpurile.

Prefigurînd o concluzie „la zi", desigur, noi cercetări ar putea descoperi şi alte reprezentări de urside paleolitice ; trebuie să amintim că, pe ansamblul leptoliticului, în zona franco-cantabrică inventarul acestora însumează peste 106 figuri de „Moş-Martin", fie ele parietale, gravuri pe obiecte sau modelate în lut.

Bizonul, renul, rinocerul etc. furnizează arheologiei comunei primitive cel mai amplu contingent de reprezentări. Animal după animal, numărul lor finalizează cifre îndestul de impresionante, de ordinul miilor. În această iconografie cuaternară, ursul deţine, totuşi, un loc important (106 reprezentări), între reprezentările de mamut (în jur de 180) cît şi între imaginile de rinocer (cca 300).

Genoveva MIHĂILESCU

UMOR

desen de M. MIHAI

foto : N. GOLGOȚIU

echinox

DUPĂ ASPRIMILE IERNII care au stăpînit-o, făcînd-o să se scufunde nu de puține ori în sine, pădurea păşeşte pe tărîmul bucuriilor depline ale înnoirilor ; asupra creştetelor stejarilor soarele pogoară cununi de lumini şi binecuvîntări calde. În urma unei ploi albe care a spălat zările şi faţa pămîntului, curcubeul se arată ca o biruinţă a culorilor asupra mohorelilor. Poienele cu obraji de ierburi proaspete şi scoruşi îmbobociţi strămută simţirea acelui ceas de viaţă îndelung rîvnită. Neîntrecut năier, descătuşat din ferecătura de gheaţă, izvorul poartă către marea cea mare povestea veche şi întotdeauna tînără a pădurii ; ascultînd-o, doi plopi înalţi îşi desfac frunţile din ceţuri şi se bucură de darurile cele noi.

Acum încep să se arate, plutind pe întinderile albastre, adînci şi curate, corăbiile călătoarelor.

..Primăvara a început, după datină, cu ghiocei albi, toporaşi albaştri şi brînduşe galbene ; a continuat apoi cu mugur proaspăt de frunză şi fir crud de iarbă, cu stolurile trudite dar neostenite ale gîştelor şi cocoarelor ce-şi înscriu ascuţişul săgeţilor pe coala imaculată a cerului. Blîndeţea acestui ceas e sublimă ; dacă întinzi mîinile, în căuşul palmelor poţi aduna lumină. De unde-a, de peste matca Timişului şi de dincolo de pădure, răzbate dangăt de clopot. Se preling în urmă-i, peste grîneţe vălurinde, neliniştite tăceri.

Nu ştiu cît am poposit acolo, aşteptînd să se desprindă din şiragul călătoarelor lebăda măiastră a regăsirii cu mine însumi.

Cînd mi-am dat seama, mă aflam adîncit în cele ale jurului, firesc, ca o întruchipare a apelor şi-a sălciilor. Prindeau a se lungi umbrele ; aburii se-nvălătuceau adunîndu-se în albeaţa unor scame de nori, călători şi ei pe covata cerului. Se deschid ferestrele şi prinde a picura mărunt o ploaie de glasuri stinse de povara drumului : pitpalaci, ciocîrlii, cărora li se adaugă îngînatul greierilor reîntorşi la viaţă.

O pereche de raţe mari s-a lăsat lin pe unda apei. În înlănţuirile gingăşiilor cu care îşi înconjură părechea, măcăitul îşi pierde asprimile : are dulceaţa unui violoncel.

Încet-încet, vioriul s-a prefăcut în umbră şi umbra a acoperit tot şi toate sub un linţoliu de taine. **E. P.**

cînd ursii polari năvălesc în oraș...

Nicolae CRISTOVEANU

...nu pentru a-l „ataca", ci în scopul foarte pașnic de a scormoni prin gunoaiele menajere în căutarea diverselor delicatese — ei devin o adevărată pacoste pentru locuitorii respectivi. Este vorba de orășelul canadian Churchill, situat pe marginea vestică a golfului Huston din nordul Canadei — și unde se întîmplă scene ca aceasta : pe cînd gospodina Linda Clerk frigea seara, în bucătăria ei, un curcan, ușa zburătări, pomenindu-se cu un enorm urs alb lîngă dînsa ; ea a avut totuși prezența de spirit să ciocnească zgomotos între ele două castroane, punînd ursul pe goană, după care... a leșinat de spaimă ! Adevărul e că ursii circulă fără frică, în fiecare an, la sfîrșitul toamnei, în acel orășel, în căutare de hrană. Ziua, ei se adună la depozitul de gunoaie, exact la orele cînd sosesc camioanele să-l descarce, fiind acolo ca la ei acasă, fără să-i sperie nici măcar focurile anume aprinse pentru a-i îndepărta. Ba o ursoaică bătrînă mai face și „ordine", gonind pe „intruși", adică pe ursii mai mici, pentru a-și păstra pentru dînsa mîncărurile cele mai alese. Și tot umblînd prin gunoaie, ursii și-au pătat albul lor imaculat cu funingine și diverse uleiuri. Noaptea, locuitorii circulă numai prin mijlocul străzilor, dealtfel puternic luminate, fluierînd sau cîntînd pentru îndepărtarea ursilor care umblă și dînșii pe stradă, intrînd prin curțile oamenilor, mai ales cînd simt mirosul ademenitor de mîncare ; așa că porțile și chiar ușile caselor sînt prevăzute cu țepi de fier pentru a împiedica intrarea acestor musafiri nedoriți. Presiunea ursilor a devenit atît de supărătoare încît aproape toți cei 15.000 de locuitori ai orășelului Churchill l-au părăsit, mai rămînînd astăzi acolo doar cca 1.000...

Dar pentru care motiv vin tocmai acolo atîția ursi polari ? Explicația este că, din timpuri imemoriale, ursii albi sosesc toamna, în migrație sezonieră, la marginea golfului Huston, așteptînd acolo ca înghețul să le permită a vîna focile pe banchiză. Or oamenii — imprudenți ! — au construit în 1930 orășelul-port Churchill exact în calea lor, astfel că ursii năvălesc acolo cu zecile și în modul cel mai firesc, creînd niște probleme, deocamdată insolubile, devenind „ursi probleme". Protejați din 1976, ei nu pot fi împușcați în oraș decît în cazuri extreme, și numai de către poliție, unde există o permanență S.O.S.

— 24 de ore din 24 — în caz de pericol. Numai eschimoşii şi indienii Piei Roşii au dreptul să vîneze 600 din cei 5.000 de urşi trăind în „Marele Nord" canadian şi aceasta numai pe terenuri de vînătoare bine stabilite ; se citează cazul unui turist, vînător de gîşte sălbatice, care a asistat neputincios cum ursul i-a răvăşit atrapele şi consumat gîştele împuşcate la cîţiva paşi de dînsul, fără să-i poată face nimic..

Pe cît posibil, urşii din Churchill sînt capturaţi, anesteziaţi, analizaţi şi tatuaţi (sub buza inferioară), iar apoi expediaţi prin avion la 400 km depărtare, în biotopul lor natural, de unde însă se întorc înapoi după cîteva luni, unii dintr-înşii chiar după două săptămîni ! Şi aceasta datorită mirosului lor cu totul excepţional, care „bate" şi la 20 de km ; de pildă, ei „simt" şi puiul de focă ascuns sub un strat de doi metri de gheaţă sau de zăpadă ! Partea proastă e că urşii nădiţi la gunoaiele din Churchill sînt din ce în ce mai numeroşi, puii de urs imitînd obiceiurile părinţilor pe care i-au însoţit în asemenea expediţii. Din fericire nu toţi urşii din regiune au aceste obiceiuri, ci numai aceia care, într-un fel sau altul, au dat de gustul îmbătător al reziduurilor menajere, majoritatea urşilor rămînînd pe banchiză la clasica vînătoare de foci.

Pînă la urmă, locuitorii din Churchill s-au gîndit să transforme aceşti „urşi probleme" într-o atracţie turistică, organizînd circuite pentru „vizitarea urşilor la depozitele de gunoaie" în minibuze din care, bineînţeles, nu are voie să coboare nimeni...

VARIETĂŢI

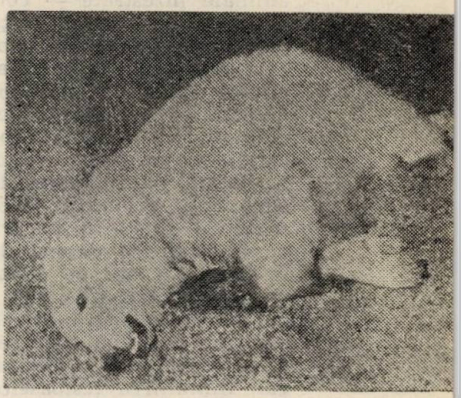

mapamond ecologic

tartaruga

LA UN PAS DE DISPARIȚIE, printre alte mamifere, pești și păsări, se află multele specii de broaște țestoase, chelonieni, cum sînt denumite științific. Sînt cunoscute mai mult de 250 de specii de țestoase, unele viețuind în ape dulci sau chiar pe uscat, așadar în general, prin următoarele însușiri : animale înzestrate — cele mai multe — cu o forță musculară deosebită, datorată mușchilor trainici ai gîtului cît și membrelor deosebit de puternice (speciile mari pot suporta pe carapace greutatea unui om adult) ; au organe de simț (văz și miros) deosebit de fine ; se bucură de o vitalitate demnă de invidiat, tot așa de o longevitate „matusalemică" ; pot să reziste fără hrană, apă sau cînd sînt grav rănite timp foarte îndelungat. Înmulțirea țestoaselor se realizează și este perpetuată prin ouă, depuse ascuns în nisipul plajelor, clocite la căldura soarelui timp de cîteva luni.

CARNE ȘI OUĂ DE TARTARUGA

Din totdeauna s-a spus despre Egipt că este creația Nilului. Tot așa, despre o întinsă zonă din interiorul „continentului brazilian", străbătută de fluviul Araguaia și afluenții săi numeroși, se poate spune că viața oamenilor care o populează e un dar al naturii din partea locului, al tartarugăi, una dintre țestoasele braziliene. Ea ajunge să cîntărească pînă la mai mult de 40 kg, fiind o veritabilă mană oferită cu generozitate de natură locuitorilor subnutriți din această zonă îndepărtată, unde băștinașul depinde și azi de tartaruga ca și în urmă cu sute de ani. Pentru indienii din multele triburi (Xavabtes, Caraja, Bororo, Baikiri ș.a.) tartaruga face parte din meniul cotidian : ei se hrănesc invariabil cu carne și ouă de tartaruga, modul culinar cel mai accesibil pentru lumea săracă lipsită de alte mijloace materiale. Băștinașii sînt îngrijorați de faptul că acest prețios animal tinde să se rărească din pricină că e vînat fără nici o măsură. Dar, cu toată distrugerea sistematică (mai ales a ouălor, folosite nu numai ca aliment, ci mai ales ca ingredient în industria cosmetică), tartaruga continuă să reziste — pînă cînd oare ? — datorită unei singure „arme" și anume, a extraordinarei sale fecundități. Cu această armă înzestrată de natură înfruntă cohorta de dușmani de toate felurile. Într-atît sînt de prolifice, încît un cercetător științific avansa ideea potrivit căreia, „dacă tartarugile ieșite din ou ar supraviețui toate, atunci cursurile de apă braziliene n-ar mai fi navigabile".

PRIMA PLOAIE — UN SEMNAL

În marea ei înțeleciune, natura a „organizat" și pentru această vietate un echilibru sui-generis ce face din viața tartarugii o veritabilă, impresionantă epopee. De-a dreptul uluitoare e ambianța în care se derulează această epopee de o originalitate singulară. Fluviul Araguaia și afluenții săi au o mulțime de plaje cu un nisip fin, care, în sezonul secetos, se întind ca niște salbe strălucitoare de-a lungul albiilor. Și să nu uităm că cursurile de apă navigabile braziliene însumează peste 44 000 km !

Începînd din luna mai, cînd se produce seceta și pînă în octombrie, cînd cad primele ploi, cursurile de apă își îngustează matca, lărgind considerabil suprafața plajelor. Atunci, fauna acvatică — pești, crocodili, broaște țestoase ș.a. caută refugiu în curentul apei, iar cei ce întîrzie plătesc tributul suprem ; vegetația îngălbenește, pe urmă se usucă complet.

De cum începe luna septembrie, cînd seceta atinge în Brazilia punctul maxim, tartarugile sînt deja pregătite să-și depună ouăle pe nisipul plajelor. Așteaptă pentru asta doar un semnal ancestral : prima ploaie. În sfîrșit, norul prevestitor se lățește mereu, pînă ce ascunde complet imensitatea albastră a cerului. Vin apoi salvele bateriilor văzduhului și, în scurt timp, din înalt se descarcă șuvoaie de apă, așa cum se petrece, de regulă, în zonele tropicale. În undele fluviului, tartarugile sînt cuprinse de nerăbdare ; își înalță din apă gîturile ca niște minuscule periscoape ce scrutează malul.

MEREU ACELEAȘI OBICEIURI

Masculii ies primii din apă și, pe nisipul fin al plajelor, trasează demarcația, porțiunile unde feme-

iele își vor depune ouăle. Această importantă operație „inginerească", executată cu labele, are ca scop primordial asigurarea securității ouălor sau, mai bine zis, asigurarea unui minim de securitate. Tartarugile ieșite din apă înaintează pe nisip cu toată viteza. În perimetrul marcat de masculi ele se opresc ; sapă apoi cîte două-trei gropi false, pe care le astupă cu mușuroaie de nisip (pentru a-i înșela pe dușmani), pe urmă sapă gropi adevărate, în care depun fiecare pînă la 140—160 de ouă. Sînt ouă de formă sferică ce seamănă bine cu o minge de tenis de masă, nu numai ca mărime, ci și în elasticitatea crustei. Pe urmă cuiburile sînt astupate cu grijă. Tartarugă după tartarugă parcurge pe plajă un traseu întortocheat, ca să pună în derută și mai mult răpitoarele hrăpărețe. O dată încheiată și această operație, batalionele de tartarugi se reîntorc în apa fluviului. Plajele rămîn din nou pustii, brăzdate doar, în lung și în lat, de amprentele labelor.

Dar timpul trece. În nisipul încălzit de soarele dogoritor începe transformarea oulelor în mici tartarugi gelatinoase. Sînt de numărul milioanelor, chiar miliarde. Treptat, ele capătă înfățișarea părinților și, la termenul fixat de natură, își sapă fiecare cîte un canal prin care iese la suprafață, către viață sau către moarte. Acum începe să se deruleze marea dramă. Afară, pe pămînt, mica vietate are de înfruntat o realitate brutală, de care puține ființe au parte sub soare. O întreagă hoardă de dușmani este prezentă la marele spectacol al migrației din plajele de nisip spre cursurile de apă. Cu o exactitate matematică, cohortele dușmane știu cum să-și aștepte „prizonierii", victimele lipsite complet de apărare : carapacea n-a ajuns încă o armură, e doar un strat de gelatină ce nu le poate proteja.

Reprezentanții răpitori ai faunei terestre se pregătesc să invadeze plajele. Obișnuit, sînt carnivore de diferite specii. Pe timpul cît ține masacrul puilor de tartaruga, se stabilesc scurte „armistiții" cum ar fi între jaguar și vulpe. Nu trebuie uitat că și fauna ihtiologică intră în alertă și, ca urmare, este și ea gata de atac. În aer se rotesc ulii și, ca la un semnal, mereu alte oștiri terestre, maritime și aeriene, se năpustesc pentru a lua parte la „banchetul" sîngeros.

Tot mai mult, rîndurile micilor tartarugi se răresc văzînd cu ochii. Cele rămase pe picioare înaintează către apă, mînate de instinct. Cu aceasta se plătește numai o zeciuială a tributului, pentru că cea mai mare parte va fi „onorată" după ce supraviețuitorii de pe nisip își regăsesc elementul lor vital. Din fiecare zece pui de tartaruga care au izbutit să se refugitze în apă, numai doi se salvează. Crocodilii, alți răpitori specifici regiunii, duc orgia dezastrului la limite inimaginabile. Echilibrul natural se consideră restabilit numai după ce patru cincimi din firavele tartarugi au dispărut în stomacurile lacome ale dușmanilor.

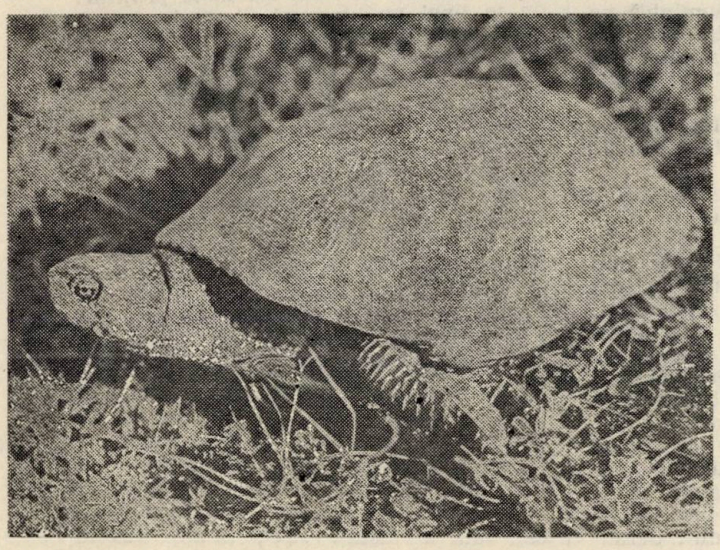

MAI APOI VINE OMUL

E bine să reținem că, în calculele sale în ce privește armonia și echilibrul biologic, natura a omis să includă doleanțele omului. În goana nebună după tartarugi, atît din punct de vedere al virtuților lor gastronomice, cît și cantităților, omul nu respectă nici un grafic, nici un termen, așa după cum o fac, dealtfel, și inamicii necuvîntători. Cooperarea strînsă dintre țările din zonă, ca și intervenția unor organisme internaționale, prefigurate azi, vor fi hotărîtoare în acțiunea pentru limitarea acțiunii răpitorilor amatori de tartarugi. Se avansează însă părerea specialiștilor că viitorul acestui prețios animal pentru hrana oamenilor din zonă, în ciuda extraordinarei sale fecundități și a măsurilor propuse, pare să fie din ce în ce mai sumbru.

P. A. MIHĂILESCU

ÎMI AMINTESC DE TATA

Tatăl meu este pescar vechi și foarte priceput. Să vedeți ce frumos leagă acele, cum își lăcuiește undițele și își repară mulinetele și lansetele. Nu se duce cu ele la atelier niciodată, singur face toată treaba asta. Aproape în fiecare zi stă la măsuța lui și meșterește ceva la cîte o sculă. Că are multe de nu mai încap în dulap. Din cînd în cînd mai aduce cîte una nouă, cu care stă ore întregi s-o examineze și s-o admire. Dar nu dă niciodată bani pe ele. Are prieteni mulți care țin la el și toți îi dau, ba o mulinetă, ba o lansetă, niște ace, gută, plute. Că așa sînt pescarii, darnici !.

Ieri uitîndu-mă în dulapul lui am văzut o lansetă nouă, neagră, cu mînerul argintiu. M-am bucurat mult și am strigat :

„Uite una nouă !"

„Ei, nouă" zice tata

„Ba e nouă" și m-am repezit să i-o arăt mamei, să se bucure și ea. Mama s-a uitat la lansetă, a răsucit-o și i-a spus tatii care venise repede după mine :

„Tot cadou ai primit-o și pe asta, nu-i așa ?"

„Nu, zice tata, am găsit-o duminică pe baltă. Cine știe cine a pierdut-o ?! Am întrebat în stînga, în dreapta, dar n-a zis nici unul că-i a lui. O să mai întreb și duminică, dacă mă duc..." !

„Lasă, nu mai întreba. Mai bine te întreb eu pe tine : cînd vă dau primele pe anul trecut ?"

„Ce prime Soficuțo ? Nu ne dă nici o primă, că n-am făcuț planul la niște indicatori".

„Măi să fie", zice mama. „Nu știu cum se face Ionele, dar cum schimbi tu serviciul, acolo nu se mai dau prime..."

...Sîmbătă după masă. După ce-a spălat vasele și a curățat bucătăria, mama s-a dus în dormitor. Tata a rămas singur, stăpîn în bucătărie, Pisează, cerne, fierbe, amestecă, iar fierbe și pînă la urmă așează două bucăți mari de mămăligă aburindă, să se răcească pe un fund de lemn. Apoi curăță, spală vasele și le pune la scurs. Mama n-a dormit, a stat numai așa întinsă în pat să nu-l deranjeze pe tata. Dar acum vine în bucătărie, ia în mînă ibricul în care a fiert mămăliga și strîmbă din nas :

„Treabă de bărbat" mormăie și umple ibricul cu apă, să înmoaie bine coaja de mămăligă de pe fund. Tata tace, ia mămăligile, le înfășoară într-o cîrpă udă și le pune pe balcon, la rece, lîngă cutiile cu rîme.

„La ce oră te duci mîine să dai de mîncare la pești ?" întreabă mama.

„Plec pe la patru, că la cinci ne ia Iordan de la Leu pe toți".

„Iar scoli toată casa..."

„Nu Soficuțo, că mă-mbrac în bucătărie. Și tu știi ce ușor calc eu !"

„Călcătură de urs !".

Dimineața o umbră se mișcă ușor prin casă. Mai tîrziu, din bucătărie vine un miros de cafea și pîine prăjită. Și mie îmi place, cu unt și miere, dar rămîn la locul meu învelit în plapumă pînă la gît. Mă trezesc iar, la țăcănitul broaștei ușii de la ieșire, cînd pleacă tata. Imediat alți pași grăbiți. Ai mamei. Deschide repede ușa și-i aud glasul scăzut :

„Ionele... Ionele... ! Ți-ai luat momeala ! N-am auzit ușa de la balcon... Lasă că ți-o aduc eu"

Mai apoi, iar țăcănitul broaștei, pașii mamei și oftatul ei cînd se urcă în pat : „Copil bătrîn !".

...Ieri m-a luat tata și pe mine la pescuit. Am mai fost și altădată și nu m-am plictisit deloc. Este foarte frumos acolo unde mergem, că sînt și pomi în care să te cațeri și este și stuf să-ți faci săgeți, apa-i curată și faci și baie, dacă te lasă pescarii. La prînz mănînc pe săturate, că toți prietenii tatii mă invită la masa lor. Dar mie îmi place mai mult cu Moșu, că face nevasta lui niște prăjituri de te lingi pe degete ! Și cînd află că vin și eu îmi trimite special un pachețel. Și cu nenea Sandu Cîrnu îmi place. Dar nu la mîncare, că el aduce puțină, că zice că n-are timp și că-i mai bun coniacul. Dar e om bun și-mi arată toate șmecheriile cu care se poate lua pește. Și ce dacă el nu prea ia...

Mi-a făcut tata mai demult o undiță, numai a mea, lucioasă, cu roșu și auriu din loc în loc și ușoară de tot, deși e foarte lungă. Cu ea am luat și pietrușei și soreți și roșioare... Știți ce buni sînt prăjiți, așa cum îi face mama ? Dar ieri i-am spus tatii că eu nu mai sînt pescar de pietrușei. Mie să-mi dea o undiță mare, grea, cum are el. Cu ac mare și cu mămăligă, cum m-a învățat nea Sandu Cîrnu că se ia crapul. Și mi-a dat.

Am stat ce-am stat pe scăunel cu ochii pe plută, dar cît era să stau așa ?!

Am răsturnat scaunul cînd m-am ridicat, tata a făcut : „Țț", m-am dus la

Moșu, doar, doar o scoate pachețelul cu prăjituri, am urcat dealul că-i acolo un boschet înalt unde se duc cînd și cînd pescarii, am mai băut nițică apă... Pluta mea tot nemișcată. Începuse să-mi pară rău de serialul TV de dimineață. Atunci a strigat tata : „Vezi de undiță“ și a dat să apuce el mînerul, dar i-am luat-o înainte și am zmucit undița grea, pe care am ținut-o cu amîndouă mîinile. Trăgea tare peștele, de-mi îndoise vîrful rău de tot, dar nici eu nu mă lăsam. Tata în stînga, Cîrnu în dreapta, Moșu în spate, plus alții mulți care alergaseră la locul minunii. Dar, eu agățasem peștele, eu trebuia să-l scot. Și l-am scos, în minciocul lui nea Sandu Cîrnu, gata oricînd să te ajute. L-au cîntărit : peste 1 kg. Primul meu pește mare, primul meu crap ! Auriu, cu solzi mulți și mari, era tare frumos. Și mai era și singurul pe toată balta. Acum puteam să mă și culc, că eu îmi făcusem datoria. Dar nu înainte de a ronțăi din prăjiturile de care Moșu, în sfîrșit, își amintise.

Acasă, mama m-a pupat, mi-a admirat peștele și mi-a spus cu voce scăzută : „Te-am pierdut și pe tine“. Apoi cu voce tare : „Cu cine-o fi semănînd băiatul ăsta Ionele, de prinde și pește ?“.

„Soficuțo“, zice tata într-o zi, „săptămîna viitoare e ziua ta și aveai tu obiceiul să faci o masă cu pește. Chemăm și noi lume...“

„Și tu aveai obiceiul să aduci pește. Dar l-ai cam uitat în ultima vreme. Masa de pește se face cu pește...“

„Nici o grijă Soficuțo. Duminică e prăpădul de pe lume pe baltă. Să știu bine c-o sec, dar tot aduc pește !“

Sîmbătă după masă, a doua zi, pregătire mare. Două feluri de rîme la cutii separate, viermuși mari și mici, cocoloș de pîine, diferite sorturi de mămăligă, dulce, cu zahăr și unt, parfumată cu vanilie, roză cu sirop de zmeură, galbenă cu șofran, maron cu șrot.

La trei dimineața a plecat, împreună cu Cîrnu, Moșu, Nenea și cu Iordan, la o baltă bună.

Seara, a ciocănit tare să i se deschidă, deși are cheie, și a strigat din ușă : „Vino Soficuțo și sărută un învingător !“.

În chiuveta din bucătărie s-a revărsat un torent de carași argintii, mici, mijlocii, dar mai ales mari, zbătîndu-se încă.

Mama a trecut la curățat, tata și cu mine la televizor. Dar nu putea sta locului. Mereu se ridica și trecea alături, în bucătărie.

„Frumoși Soficuțo, frumoși ?“

„Frumoși Ionele, ce să zic !“

„Cîte borcane cu icre ai umplut Soficuțo ? Vezi de le pune sare și dă-le la frigider...“

„Le dau Ionele, le dau...“

„Ajunge pentru toate felurile ?“

„Ajunge Ionele, cum nu... Dar de ce nu stai tu la televizor ?“

Ce-a putut să muncească mama săptămîna aia ! Și ce bunătăți a făcut ! Pla-

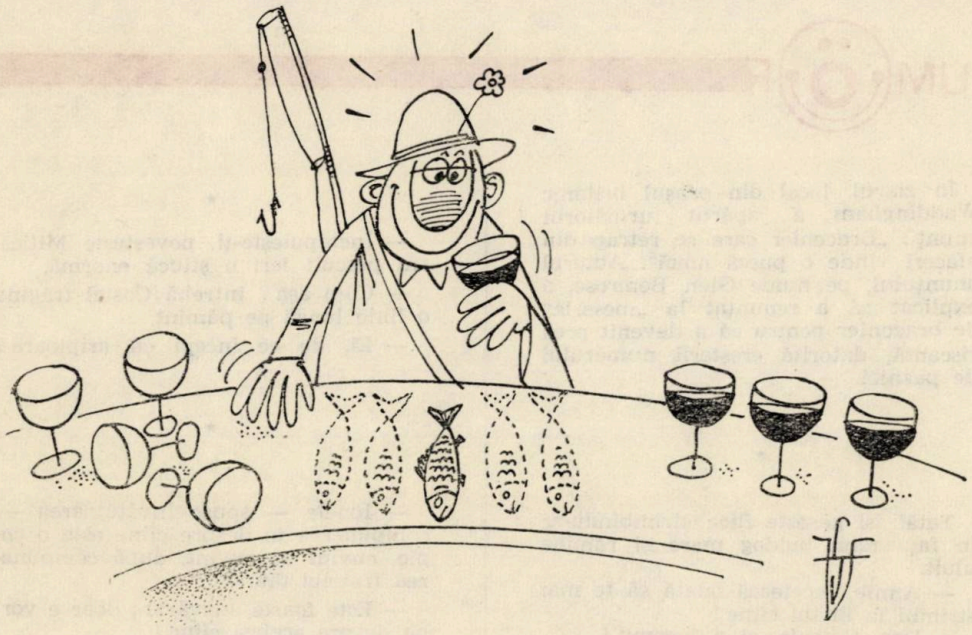

ÎMI AMINTESC DE TATA

chie cu ceapă multă și dulce, marinată cu feliuțe de lămîie, dafin și piper, la cuptor cu felii de roșii așezate artistic, borș. Numai bucățile mai mari le-a sărat și le-a păstrat la frigider, să le dea prin făină și să le prăjească în timpul mesei ca să fie calde în farfurii, alături de chifteluțele aburinde și pufoase de se topesc în gură. Dar icrele! Ședeau cuminți la sare așteptînd să fie bătute cu ulei și lămîie, stropite cu puțin sifon, pînă se umflă de stau în picioare și tremură ca piftia. De prăjituri nu mai spun că toată lumea știe ce artistă e mama.

Joi seara masa era pusă de mult cînd au început să vină musafirii: bunica, neamurile tatii, niște surori de-ale mamei și nea Sandu Cîrnu, nelipsitul. Flori, bomboane, sticle, la mulți ani! Și ce bucurie mare pe toată lumea cînd au început să curgă mîncările. Și țuica și vinul... Veselie mare, ce mai...

Pe la nouă seara, după cîteva pahare, zice nea Sandu Cîrnu, care tocmai își trăsese în farfurie o bucată mare, prăjită:

„Aștia-s din ăia prinși de mine! Îi cunosc că am eu semnele mele".

Tata, alături, se face că-i toarnă în pahar și s-apleacă să-i zică ceva la ureche. Dar nea Sandu se înfierbîntă mai tare:

„Las-o moartă Ionele că tot nu te crede nimeni! Nu-i nici o rușine că ți-am dat și eu, ți-a dat și Moșu și Nenea. O să-l dai tu poate vreodată înapoi. Așa s-ajută prietenii între ei. Dar l-a făcut coana Sofica, o minune! Să ne trăiești coană Sofico!".

Mama, care se făcea că stă de vorbă cu sora tatii, îi zîmbește, dar nu zice nimic. Tata s-a ridicat și-a ieșit s-aducă el vin, nu m-a mai trimis pe mine. Musafirii, ocupați cu farfuriile pline, care au auzit, care nu, așa că totul a trecut cu bine și toată lumea a fost mulțumită.

Pe la zece au plecat toți. Nici bunica n-a mai stat. Dar cînd a plecat a zis:

„N-am auzit bine, Ionele maică! Parcă zicea Cîrnu ăla că ți-a dat el pește?!" Mama a sărit imediat:

„Ei și dumneata! Parcă e prima oară că mănînci pește la noi!?"

„Am mîncat, am mîncat, dar ce, scria pe el cine l-a prins?"

Mama a strîns totul, a spălat, a curățat. Pe urmă s-a dus la tata, l-a sărutat și i-a spus:

„Mulțumesc Ionele pentru bucuria pe care mi-ai făcut-o. I-am sărutat pe toți"!

Tata s-a uitat atunci în ochii ei:

„Să știi Soficuțo, că p-ăia mari eu i-am prins!"

I. T.

UMOR

În ziarul local din orașul britanic Waddingham a apărut următorul anunț: „Braconier care se retrage din afaceri vinde o pușcă nouă". Autorul anunțului, pe nume Glen Bemrose, a explicat că a renunțat la „meseria" de braconier pentru că a devenit prea riscantă, datorită creșterii numărului de paznici.

*

Tatăl își găsește fiica strîmbîndu-se în fața unui buldog mare și rămîne uluit.

— Annie, încetează odată să te mai strîmbi la bietul cîine!

— Dar, tăticule, el a început!

*

— Închipuiește-ți, povestește Mitică, am pescuit ieri o știucă enormă.

— Cam așa? întrebă Costel trăgînd o linie lungă pe pămînt.

— Ei, de ce începi cu aripioara?

*

— Ionele — spuse învățătoarea —, compunerea ta despre cîine este o copie, cuvînt cu cuvînt, după compunerea fratelui tău.

— Este foarte adevărat; doar e vorba despre același cîine!

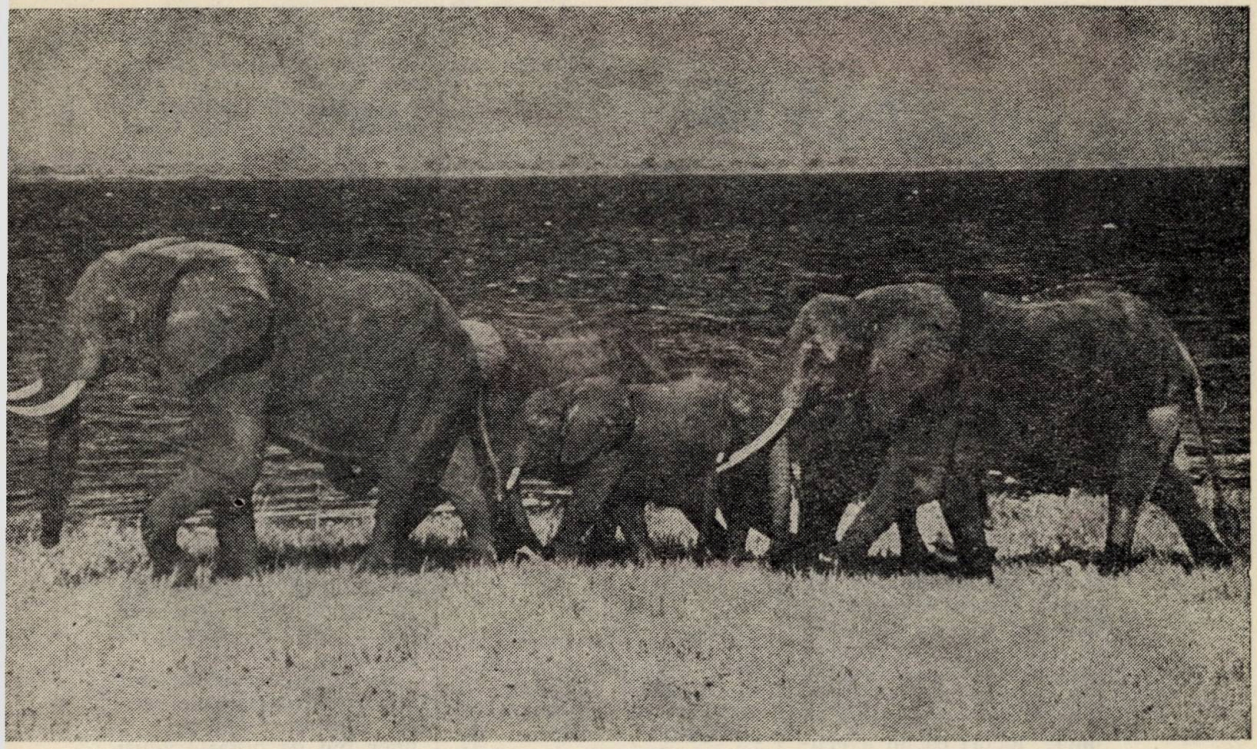

Ghinionul...

August von Spiess, ornitolog și vînător din Sibiu, a făcut în 1936 prima sa escapadă cinegetică în Africa Ecuatorială. Din portul Momassa a plecat la Arusha și de acolo, cu o mașină, spre lacul Maniara. Pe drum, în vreme ce admira peisajele pădurii virgine, într-un loc, în fața lui, se profila, înalt cît o casă, un elefant mascul ai cărui dinți albi ca zăpada străluceau pe fundalul de un verde închis al copacilor. Cînd l-a văzut, vînătorul din România l-a rugat pe șofer să accelereze, cu speranța că va reuși ca, ascuns după tufișuri, să se tîrască pe jos cît mai aproape de pahiderm, să ochească și să tragă.

— Va fi primul meu vînat african, gîndea sibianul. Ce noroc !...

N-a apucat însă să-și ducă gîndul pînă la capăt, că a simțit o zdruncinătură puternică și s-a trezit stînd pe loc, alături de ceilalți companioni ; roțile mașinii se învîrteau în gol, împroșcînd cu nămol și nisip ; orice încercare de-a o scoate din mlaștină a fost zadarnică ; oameni și automobil erau prizonierii gropii în care intraseră !...

În această vreme, elefantul — aflat cam la 800 metri distanță — privea calm la sinistrați. I-a privit ce i-a privit, apoi, plictisit de „spectacol", a dispărut în întunecimea pădurii.

În zilele următoare, August von Spiess a așteptat zadarnic întîlnirea cu pahidermul uriaș. Norocul îi pierise tot atît de repede pe cît i se arătase înainte de intrarea mașinii în groapa aceea mlăștinoasă...

B. VALENTIN

ANIMALELE POT PREZICE CUTREMURELE?

Evelyn SCHAW

Dacă latră cîinii iar bovinele rag, dacă şobolanii aleargă pe străzi, iar somnii ies din iazuri, lumea devine atentă. Dacă sub un cer senin cîinele manifestă brusc o comportare inexplicabilă, care nu îi este proprie, faptul este interpretat în unele locuri ca un avertisment anume, că se apropie o mare calamitate naturală, poate un cutremur. De multe secole oamenii de ştiinţă se ocupă de această problemă.

Astfel de comportări neobişnuite înaintea cutremurelor au fost observate la diverse specii de animale, cum sînt furnicile, papagalii, sardelele etc. În numeroase ţări, uneori aceste modificări apăreau, aşa cum se relatează din China, Japonia, S.U.A., Guatemala, Italia, etc. cu săptămîni înaintea cutremurului, alteori însă doar cu cîteva ore sau cu cîteva minute.

Observatorii îşi amintesc că găinile şi porumbeii nu voiau să intre în coteţele lor, că bovinele nu mai voiau să pască pe cîmp, iar cîinii organizau un adevărat concert de lătrături în oraş; că şobolnaii ieşeau din ascunzătorile lor şi alergau fără teamă prin case; că somnii săreau din iazuri, iar caii nechezau tremurînd şi alergînd disperaţi în ocoalele lor, că şerpii îşi părăseau scorburile de iernat. Oamenii de ştiinţă sovietici relatează că înaintea cutremurilor şi a furtunilor racii se grăbesc brusc spre uscat, furnicile îşi încarcă la repezeală ouăle şi se pun în mişcare în masă, iar fazanii scot strigăte de alarmă. Un geofizician sovietic afirmă că însuşi omul posedă un „dispozitiv" de alarmă pentru catastrofele iminente. Ca dovadă, a menţionat comunicările medicale din anul 1948 dintr-o anumită regiune, potrivit cărora s-au înregistrat creşteri surprinzătoare ale durerilor de cord la pacienţi care, dealtfel, aveau o inimă cu totul sănătoasă. Două luni mai tîrziu s-a produs un mare cutremur.

În anul teribilului cutremur din Alaska, 1964, urşii Kodiak s-au trezit din hibernare cu două săptămîni mai devreme şi s-au urcat pe coline. În 1975, s-a produs un cutremur cu intensitatea de 6° pe scara Richter în regiunile Oroville, la o distanţă de aproximativ 130 km spre nord-vest de Sacramento. Un reporter care s-a grăbit să vină aici a relatat ulterior că i s-a povestit din toate părţile că animalele din toate fermele s-ar fi comportat cu totul altfel decît mai înainte, unele chiar cu săptămîni înaintea evenimentului!

Un om de ştiinţă de la Institutul Max Planck din Berlin a vizitat Italia de nord-est după cutremurul distrugător de la Frioli, din anul 1976. Acolo i s-a povestit despre păsările care nu mai vroiau să clocească, despre animalele din grajd pe care pusese brusc stăpînire o mare spaimă, despre şoareci şi şobolani care ieşiseră din ascunzătorile lor şi despre pisici care părăsiseră regiunea.

În sfîrşit, un observator din San-Francisco relatează despre comportarea unor pui de broaşte aduşi aici într-un acvariu. Într-o duminică, proprietarul s-a mirat că broaştele deveniră foarte „săltăreţe", agitate. O zi mai tîrziu mirarea lui a fost şi mai mare: broaştele începură pe la prînz să orăcăie puternic, iar apoi începură să înoate în sensul mişcării acelor de ceasornic. Seara, pe la orele 19,45, s-a produs un cutremur cu intensitatea 4,7°. De obicei orăcăie numai broaştele mature, iar masculii o fac în perioada

de depunere a icrelor și uneori înaintea unei furtuni. De aceea, sunetele emise de broscuțe erau ceva cu totul neobișnuit, datorită probabil iritării lor fizice inexplicabile.

Indiferent din ce regiune vin aceste relatări și din ce perioadă de timp, ele au ceva comun : neliniște sporită, iritare și zgomot mai mare, adesea încercări disperate de evadare.

În anii '30, în Japonia s-au produs în mod aproape regulat cutremure de pămînt și în baza observațiilor făcute, mai mulți oameni de știință au putut să cerceteze somonii cu privire la capacitatea lor de avertizare și prezicere a cutremurilor. Doi cercetători de la Stațiunea pentru biologia mării din Asamuși au descoperit o corelație între saltul somonilor și declanșarea ulte-

rioară a unui cutremur. Somonii au fost ținuți în acvarii a căror apă provenea dintr-un pîrîu local. Acvariile erau așezate pe suporturi de lemn, pe care cercetătorii le ciocăneau de trei ori pe zi. Rezultatele au arătat că dacă această ciocănire nu neliniștea peștii, nu era de așteptat nici un cutremur ; dacă însă îi înspăimînta și începeau să sară, șase pînă la opt ore mai tîrziu se produce un mic cutremur. Cercetătorii au calculat precizia acestei „preziceri", mergînd pînă la înregistrarea celor mai ușoare șocuri pămîntești.

Nu numai în Japonia, dar și în China oamenii de știință se ocupă de identificarea capacității de avertizare a unor animale, cum sînt porumbeii. Toate aceste cercetări sînt încă în curs iar rezultatele statistice încurajează continuarea lor.

(După „Das Tier")

UMOR

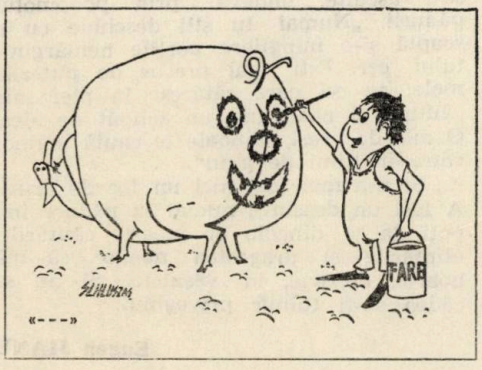

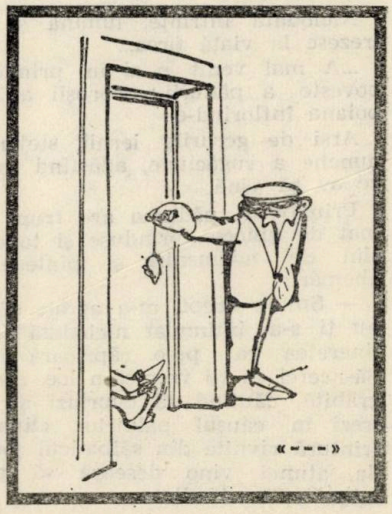

Odată cu zorile se destramă și negura ; jarul cerului preface zarea lui soare-răsare într-o imensă vatră arzîndă.

Dospit, pămîntul parcă fierbe în sinea lui, aburind lin. Nesfîrșitul cîmpiei se revărsa în ecouri de catifea, fînațurile ei — reînnoindu-se — aveau o răsfățare de arome, pe care stropii mici de apă păreau o rostogolire a soarelui.

Din adîncuri ploua cu singurătăți ; în roata jurului tot mai puțină amintire. Adunîndu-se în sine, urcînd pe catapeteasma cerului, luceafărul se scufunda în vioriu.

Corăbii de cocoare se scurg tălăzuindu-se — către nord ? către sud ? — ; stol de pribege întors către îndoieli ; zbor oprit și aripi frînte în imensitățile albastre. Semn de preschimbare, semn de vremuire ?

Niciodată înfrînte, lumina și căldura trezesc la viață firea...

...A mai venit o zi în primăvară de poveste a pădurii ; scorușii au încălzit poiana înflorind-o.

Arși de gerurile iernii, stejarii îngenunche a rugăciune, adăstînd înfiorările ce au să vină.

Primăvara, pădurea are trup înmirăsmat de ghiocei, brînduște și toporași, cu sîni de ademeniri și pîntece jucînd chemări.

— Spune drept, m-a agrăit moș Vuia, nu ți s-a întîmplat niciodată să chemi tinerețea ca pe-o căprioară nebună ? Să-ncerci să ții vremea-n loc, din calea-i grăbită, căutînd să cuprinzi și să păstrezi în căușul palmelor clipa vroită, frîntură rîvnită din sălbaticul joc ? Dacă da, atunci vino deseară să așteptăm întoarcerea sitarilor...

...Omăturile și vîntoasele de peste iarnă au șters urmele pașilor de pe potecile pădurii.

Sub cer de neliniști, amurgul prefăcea toată roata jurului în abur ridicînd asupră-i curcubee fără de zare.

În vioriul care pogora, pădurea împingea cerul către înălțimile sale ; în poiana împăcată cu sine mi s-a părut că greieri timpurii sporeau ființa ierbii ajutîndu-i să se-mplinească.

Ceasurile se aflau pline de șoapte.

Ostenită de eterna-i neclintire, pădurea adormea în legănările ritmate ale vînturilor ; frumusețea ei părea desprinsă din visare.

Înserarea aceea a pădurii se afla sub stăpînirea aducerilor aminte, plină de taine și de insomnii. Sorbea lacomă purpura și jarul unui asfințit cuminte ; albastru glas al noptatecului ciocănea cu degete sfielnice la tîmpla zării.

...Năluca întîiului sitar a trecut asupră-mi cu aripi moi, ude de luceafăr.

— Quorr... puiț... quorrr.

Am deslușit în chemarea-i îndemnul către alint, rostit către cea care trebuia să-l asculte, undeva, prin podomolul pădurii. „Numai tu știi deschide cu o șoaptă și-o mîngîiere porțile nemărginitului cer. Ești mai presus de puterile mele, eu cel care rătăcesc în pierzanie căutînd și născocind un sclipăt de stea. O mie de vreri domoale te caută îngînat către înălțimi de gînd".

...Și n-a mai fost nici un foc de armă. A fost un descînt ; numai tu pădure îmi poți da și dincolo de moarte căutările, alintările și dragostea menite să mă poarte, departe, în veșnicie. Și nu se cădea să-ți tulbur priveghiul.

Eugen JIANU

se zice că...

VARIETĂȚI

UN SCLAV, pe nume Androcles, fiindcă fugise de la stăpînul său, un proconsul din Africa, a fost condamnat să fie dat fiarelor în amfiteatrul Colosseum din Roma. Un leu trebuia să-l sfîşie, spectatorii din amfiteatru aşteptînd cu nerăbdare sîngerosul spectacol... Dar, deodată, fiara s-a oprit, înaintînd domol, şi, adulmecîndu-l pe condamnat, l-a privit cu ochi blînzi. În cele din urmă s-a culcat la picioarele lui. Ce se întîmplase? Leul recunoscuse pe omul care, mai înainte, în deşertul african, îi scosese un ghimpe înfipt în laba unui picior. Drept urmare, sclavul a fost graţiat şi i s-a dăruit şi leul, care-l urma ca un cîine credincios.

*

Alfred Schneider s-a făcut cunoscut în perioada dintre cele două războaie mondiale atît în calitate de campion mondial de ciclism, cît şi de îndrăzneţ inovator în domeniul atît de plin de riscuri al circului. El este de pildă cel care, pe motocicletă, a executat primul în lume numărul care avea să devină cunoscut sub denumirea de „cercul morţii". Dotat cu mult sînge rece şi pasionat de tot ce era legat de arta oamenilor arenei, Alfred Schneider avea să se dedice mai tîrziu îmblînzirii animalelor sălbatice. El reuşeşte să obţină în acest domeniu o adevărată performanţă, îmblînzind o sută de lei. Unul dintre aceştia însă i-a pus capăt vieţii. Tragedia s-a petrecut într-un circ din Berlin, în timp ce îmblînzitorul aranja arena pentru piramida care avea să încheie numărul. O mică neatenţie, şi un leu s-a năpustit asupra lui, sfîşiindu-l. Era în februarie 1942.

*

Cu cîţiva ani în urmă o cîntăreaţă franceză de muzică uşoară se afla în cuşca unor lei pentru a fi fotografiată în scopuri publicitare. La declanşarea bliţului, leul s-a speriat, apoi s-a enervat şi a atacat-o pe imprudenţa sa musafiră. Intervenţia promtă a dresorului şi a altor persoane a împiedicat un deznodămînt fatal. Cîntăreaţa a fost internată la spital cu răni grave pe corp, pe faţă şi cu o ureche aproape ruptă. Au fost necesare intervenţii chirurgicale plastice de mare finete.

*

Mulţi dintre noi am văzut şi am fost mişcaţi de filmul ce evoca viaţa lui Joy Adamson, femeia care şi-a dedicat viaţa ocrotirii animalelor sălbatice. *„Leul împarte totul cu tine"*, a scris ea într-o carte de mare succes, intitulată *„A trăi liber"*, în care a descris cu multă duioşie prietenia cu leoaica Elsa, pe care a crescut-o de mică şi pînă i-a redat libertatea. Această femeie, ce urma tocmai să sărbătorească împlinirea a 70 de ani, deplîngea *„dispariţia animalelor sălbatice ce distruge echilibrul naturii"* şi căuta s-o împiedice cu toată fervoarea devotamentului ei. De origine austriacă, Joy Adamson se stabilise încă din 1937 în Kenya, de a cărei floră şi faună se îndrăgostise. Apoi, împreună cu cel de-al treilea soţ, de origină irlandeză, cu care s-a căsătorit în 1944, s-a consacrat în întregime salvării marii faune africane.

În ultimul timp, Joy Adamson era pe punctul de a termina un studiu despre protecţia leoparzilor. De asemenea, a participat la televiziunea franceză, în cadrul emisiunii „Dosarele ecranului" la o dezbatere despre „drepturile animalelor". Dar iată că marea, frumoasa ei aventură a cunoscut un prematur şi tragic sfîrşit: Joy Adamson, care a învăţat şi ştia atîtea despre animale, a fost ucisă de o

S-AU ÎNTÎMPLAT CU «REGELE ANIMALELOR»

fiară în rezervația Shaba din Kenya.

*

Poliția din Cairo a intervenit pentru a interzice unui actor să urce pe scenă. Actorul în cauză era un... leu. Pentru a da veridicitate unei scene, regizorul operetei „Clienții infernului" a avut năstrușnica idee să urce pe scenă un leu. S-a apelat la cel mai bun dresor, s-au făcut cîteva repetiții, dar artiștii distribuiți în spectacol au declarat că refuză să joace împreună cu „Mahrouss". Cum regizorul s-a încăpățînat în ideea sa, la reclamația actorilor, poliția a intervenit, considerînd că un leu pe scenă reprezintă, indiscutabil, un pericol pentru o sală de spectacol.

S-AU ÎNTÎMPLAT CU REGELE ANIMALELOR

*

Un reporter de televiziune a ținut cu orice preț să realizeze o emisiune originală la un circ din orașul Elyris din statul Ohio (S.U.A.). Și iată-l pe Del Donahoo pătrunzînd în cușca dresorului de lei Dave Chivonik, în timp ce acesta oferea un număr de dresaj în incinta unui circ. Începutul a fost promițător, dar ulterior a început să capete note tragice. La un moment dat, un leu s-a repezit la reporter și l-a apucat de un braț, trîntindu-l la pămînt. Dacă pînă la sfîrșit lucrurile nu s-au încheiat în mod tragic, faptul se datorește dresorului care a intervenit promt, reușind să-l oblige pe leu să elibereze brațul reporterului. Del Donahoo a fost transportat urgent la spital. După îngrijirile de rigoare el a reușit să ofere telespectatorilor săi un reportaj excepțional, pe viu, unic în felul său, dar a cărui desfășurare n-a putut s-o prevadă.

*

Într-o zi, la o oră foarte matinală, în piața gării din Harkov și-a făcut apariția... un leu. Taximetriștii au fost primii care l-au văzut pe „regele animalelor" umblînd de capul lui și, prudenți, s-au închis în mașini. A fost anunțată miliția. S-a hotărît ca leul să fie înconjurat de mașini și, încet-încet, silit să se retragă într-o magazie de mărfuri a gării de unde nu mai exista altă ieșire. Operațiunea a durat două ore, și... în sfîrșit, leul a intrat în cușcă. Dar cum de apăruse el pe străzile unuia dintre cele mai mari orașe ale țării și încă atît de aproape de centru? În ajun sosiseră mai multe vagoane cu animale pentru circ. Cuștile fuseseră descărcate seara tîrziu și lăsate în fața magaziei de mărfuri. Din neglijență, cușca în care se afla leul rămăsese deschisă.

M.B.

explorare faunistică în premieră

VARIETĂȚI

INSULA CU CRABI URIAȘI ASTOVE

Încă de la sfîrșitul secolului trecut, pasionante cercetări au fost întreprinse pentru a lămuri misterele *Lemuriei*, pămînt astăzi dispărut, din care au mai rămas doar cîteva insule răspîndite în Oceanul Indian. O limbă lungă și îngustă de pămînt — Lemuria —, continua, în timpuri preistorice, Africa de sud-est în direcția peninsulei indiene Malabar. Nu s-a putut stabili pînă în prezent unde se termina acest pămînt...

Esențialmente zoologică, expediția noastră și-a bazat cercetările pe paralelele zoologice pe care a încercat să le stabilească între fauna regiunilor de pe coasta Africii de est și fauna de pe insule oceanice. Am căutat să aflăm dacă asemănarea faunelor studiate permite să se tragă concluzia că a existat de mult o continuitate între pămînturi astăzi separate de ocean... Am constatat continuitatea faunei de pe insulele din nord-vest și nordul insulei Madagascar și de pe continentul african. Dincolo de aceste arhipelaguri, s-ar pare că prelungirea Lemuriei este mai improbabilă, atît din punct de vedere zoologic cît și geologic...

Oricare ar fi fost altădată întinderea acestui pămînt legendar dispărut, el ne-a lăsat vestigii uimitoare. Aceste ultime rămășițe ale Lemuriei ne permit să ne imaginăm aspectul pe care l-a avut această lume îndepărtată. Am fost puternic impresionați de contactul cu o lume apusă...

* * *

...Expediția noastră a ajuns pe o insulă stranie, o insulă în formă de inel — pămîntul împrejmuia lagunele — pe întinsul nesfîrșit al Oceanului Indian. Era insula Astove, situată geografic la 10 grade latitudine sud și 47,5 grade longitudine est. Prin forma ei, ea se aseamănă cu un golf în mijlocul mării... Marea a ros această fîșie de pămînt circulară, în așa fel încît întreg acest golf minunat nu are o adîncime suficientă pentru ca navele să poată intra în el...

Peștii și păsările își găsesc sălaș în insula Astove. Peștii urcă îngusta trecătoare prin care se pătrunde în laguna interioară ; fregatele, alte păsări mari oceanice, trec scurta barieră terestră pentru a se scufunda în apele calme, interioare. Deopotrivă, rechinii și păsările își caută hrana printre peștii cei mai mici, pentru care laguna joasă și închisă înseamnă aproape o „cursă mortală".

Înaintea acestor păsări care survolează astăzi deasupra insulei, desigur, au fost altele. Ele erau de origine arctică și frigul era acela care le gonea. Atunci cînd frigul s-a atenuat ele au plecat din nou lăsînd în urma lor, ca semn că au trecut pe aici, mari cantități de guano, care astăzi se înalță la cîțiva metri înălțime. Depunerile de guano (îngrășăminte formate din resturile palmipedelor) au înălțat, pur și simplu solul insulei, și ele, astăzi, formează veritabile coline, uneori de peste zece metri înălțime.

Pe urmă a venit omul. El a folsit guano pentru industria chimică și, în felul acesta, insula Astove a început să se „subțieze". Eroziunea provocată de om se adaugă astăzi eroziunii provocate de ocean. Pe insulă noi am găsit o mică colonie tribală de băștinași — etnologii îi numesc seichelieni —, adică locuitori ai Insulelor Seichel. Munca lor grea, natura potrivnică, lipsa apei potabile pe această fîșie de

pămînt, i-a făcut să înțeleagă repede caracterul precar al vieții pe insulă. Harnici, ei au plantat aici cocotieri și legume, dar, după scurt timp au părăsit Astove care a devenit o insulă nelocuită de oameni...

Am ancorat la Astove venind din Insulele Comore. Plată și solitară, insula aceasta poate fi cu greu reperată. Noi am ancorat goeleta în larg ; pe urmă am coborît într-o pirogă a băștinașilor care s-a desprins de mal și a venit în întîmpinarea noastră... În sfîrșit, am ajuns în lagună. Ne-a întîmpinat o pace calmă, totul era nemișcat, pînă și cocostîrcii cei mari care se odihneau, potrivit obiceiului lor, pe un picior. Păsările, speriate de apariția noastră, neîndrăznind să-și ia zborul, ne observau atente, nemișcate precum niște statui...

Odată cu lăsarea nopții, un fîșîit obsedant începu să se audă pe mal, în obscuritatea ce devenea tot mai deasă. Erau „cei mari", adevărații stăpîni ai insulei, crabii, cu forme inimaginabile, și tot atît de monstruoase. Îi vedeam bine, pornind brusc și fugind, în toate direcțiile, ridicînd cleștii lor prăfuiți, atunci cînd ne întîmpinau. Și multe zgomote indicau ascunzișurile lor. Erau cu miile : roșii, albaștri, ei căpătau — la lumina torțelor noastre — un colorit splendid și ne priveau cu ochii lor asemănători cu niște periscoape rînduite vertical pe cap. Se pare că hrana lor preferată sînt nucile de cocos, pe care le desfac fibră cu fibră pînă ce ajung să soarbă laptele dinăuntru. Ei le culegeau, ajutîndu-se cu picioarele lor lungi, cățărîndu-se pe palmieri...

Părăsind această populație ciudată, ne-am îndreptat spre „munții" de pe insulă, grămezile de guano devenite fosile. Noaptea este deosebit de luminoasă în zona subtropicală și luna sporește mai mult claritatea ei. S-au putut observa întinse cîmpuri de fosfor pe care omul îl caută atît de avid și care sînt bogăția naturală a insulelor mici. Guano se găsește de asemenea ascuns în cavitățile coraliene. Pe urmă a venit omul cu dinamita și, în aceste locuri roase de intemperii, nu mai trăiesc animale ; ele s-au deplasat — dintr-un instinct natural — către nordul insulei, fugind de devastare...

Nu e departe ziua cînd omul nu va mai avea ce căuta pe insula Astove, sleită de bogățiile ei naturale, de om și de natură. Stîncile de corali sînt sortite să fie aconerite de valurile oceanului. Una cîte una, doborîte de asaltul milenar al apei, ele vor dispărea pentru că aceasta este, în cele din urmă, soarta atolurilor de coral... Apa oceanului se abate, distrugătoare, asupra ultimelor stînci și atolul încetează de a mai exista.

Astove va deveni în viitor, unul din periculoasele bancuri de coral, care, ce-l puțin, într-un limbaj specializat, sînt neîncrederea, teroarea întruchipată a navigatorilor de pretutindeni. Să nu uităm trecutul : nimeni, credem, din lumea întreagă nu a uitat naufragiul „Titanicului" care s-a lovit de un așa-zis, iceberg ce nu era, în fond, decît apa mării solidificată. Este ușor de închipuit pericolul mult mai mare pe care-l reprezintă o „stîncă" coraliană submarină. Este ceea ce va deveni insula Astove, pămînt între ape, pe cale de a muri.

G. MIHĂILESCU

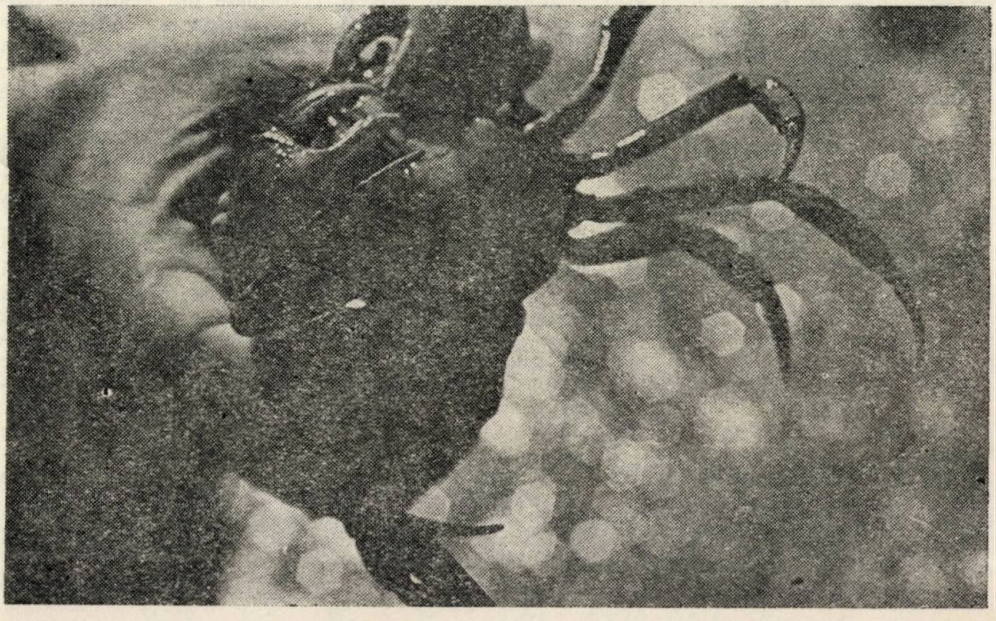

ÎNCĂRCĂTURA CU MAGIUN

Vînătoarea la iepuri era programată pentru duminica aceea într-un fond deosebit de bogat în vînat. Din grupa respectivă făcea parte alături de mine, şi un coleg de-al nostru, inginer silvic de meserie, dar care venea întotdeuna la vînătoare fie cu cartuşe prea puţine, fie nepotrivite şi mereu ciupea ba pe unul, ba pe altul de cartuşe. Realitatea se pare că era însă alta, anume, superstiţia că glonţul de împrumut este mai cu noroc ! Chibzuiesc în gînd că la vînătoarea programată are să se tragă multe focuri. Neîndoielnic, prietenul nostru o să ne ceară iarăşi cartuşe cu împrumut. O să-mi vină şi mie rîndul la dijmă. Trebuie să-i dau o lecţie ! Pun mîna pe cîteva cartuşe, le golesc de alice, pregătesc o compoziţie de magiun, moale ca o chisăliţă, pe care o introduc în tuburile respective. Atent, ca să nu le murdărească pe dinafară, aşez rondela, dau cu lipici, sertizez la loc şi iată pregătite cîteva cartuşe... să-i fie cu noroc celui care le va folosi !

Dimineaţa, la tragerea sorţilor stau cu emoţie în suflet : dacă de data aceasta are cartuşe suficiente sau îi dă altul înaintea mea ? De aceea, deschid o discuţie prin a-mi lăuda cartuşele fabricate de mine după ultima cerinţă tehnică, şi tot repet acest lucru pînă mă fac auzit şi de colegul vizat, care bineînţeles că la o aşa expunere nu pierde prilejul de a mi se adresa cu obişnuitul : „Ia fă-te şi la mine cu vreo cîteva..." la care eu îi pasez în mare grabă încărcătura de marmeladă ! După tragerea la sorţi, rog pe vecinul din dreapta inginerului să-mi cedeze locul, pentru ca să pot vedea cît mai pe viu ce va urma, şi pentru a fi mai convingător, îi şi destăinui acestuia secretul.

„Apoi bine că mi-ai spus, acum nici cu 500 lei nu-mi schimb locul : unde mai prind eu ocazia de a mă răzbuna văzînd comedia ce se va petrece cu cel care m-a ars şi pe mine cu sumedenie de cartuşe..." Şi aşa şuşotind trece „secretul" de la unul la altul, aşa că pînă la aşezarea standurilor aproape toţi participanţii ştiau despre ce este vorba. A simţit şi prietenul nostru că ceva nu este în regulă, şi tot întreba : ce-i, ce-i, de ce rîdeţi ? şi se tot căuta pe la spate dacă nu i-o fi agăţat careva vreo coadă de iepure...

Începe prima goană : iepuri berechet. Trage şi inginerul, dar fără incidente. Se vede că erau cartuşe de-ale lui sau de la altă sursă, sigură. A doua goană, la fel. La treia goană, prin rotirea sorţilor îmi vine şi mie rîndul să stau a doua mînă, din stînga prietenului cu pricina. Începe goana. Cu un ochi sînt atent înainte, dar cu celălalt tot trag înspre dreapta. Apare un iepure. O coteşte printre tufe, trece pe la mine, trece şi pe la vecinul meu care-l urmăreşte cu arma dar nu trage şi vine aţă... la cartuşele cu magiun... Amicul epolează, scurtă ochire şi... pleosc un sunet ca de harapnic în noaptea anului nou. Iepurele se apropie mai mult... pleosc şi cel de-al doilea foc, ca o lespede căzută în apă. Fără îndoială sînt cartuşele cu pricina. Şi eu şi vecinii de stand lăsăm toate la o parte şi, aţintiţi spre cele petrecute, îl sorbim din ochi, să vedem ce va mai face. Acesta deschide arma, scoate tuburile golite de magiun, le învîrte pe o parte şi pe alta, întoarce arma şi se uită pe ţevi, apoi dîndu-şi seama despre ce este vorba, se uită în dreapta şi în stînga şi văzînd hohoteala vecinilor de stand, ameninţă cu pumnul ; foarte tacticos începe apoi să-şi cureţe ţevile cu o creangă de alun, recoltată pe loc din lăstarul din faţă şi căreia i-a asamblat, la un capăt, fîşii din batista făcută ferfeniţă.

La terminarea goanei vine înspre mine : „Să ştii măgarule că mi-ai făcut un mare serviciu : tot era puşca necurăţată de o bună bucată de vreme..."

Credeţi poate că după această întîmplare s-a lecuit de cartuşe străine ? Nici vorbă ; doar că de atunci era mai atent : le încerca mai întîi pe sub rondea, cu vîrful briceagului...

Roman SAVIŢCHI

o vînătoare în america

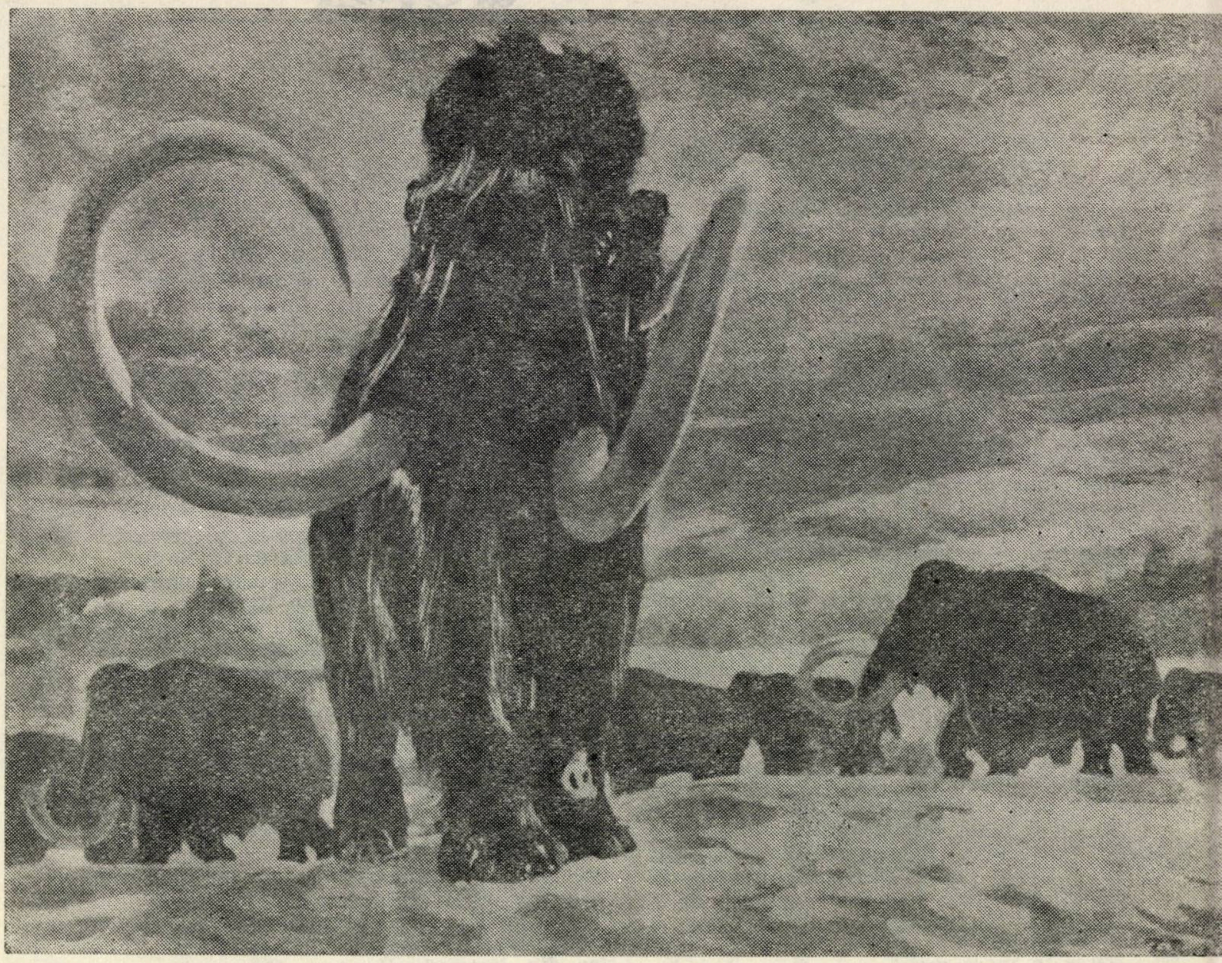

acum 25000 de ani

Pentru cei care se încumetă să studieze istoricul unei îndeletniciri străvechi cum este vînătoarea — și nu numai pentru ei —, descoperirile făcute pe teritoriul celor două Americi oferă un vast și extrem de interesant teren de cercetare. Fie că este vorba de dezvăluiri ale arheologilor, fie că te oprești asupra unor cercetări ale altor științe, revelațiile pe care le ai sînt cu totul de excepție.

După cum bine se știe, culturile precolumbiene au fost rezultatul unor dezvoltări proprii ale popoarelor care au vieţuit în

America din timpuri străvechi, respectiv indienii. Şi cu atît mai interesant ne apare astăzi un aspect al vieţii lor — vînătoarea — cu cît el se leagă de cea mai veche cultură materială cunoscută pînă astăzi pe continentul celor două Americi — cultura *Sandia*, denumită aşa după peştera Sandia din statul New-Mexico în care s-au descoperit dovezile materiale la care ne vom referi şi noi. Aici, în străfundurile peşterii, s-au găsit nu numai cele mai vechi, ci şi cele mai importante vestigii ale procesului de populare a continentului american. În fapt este vorba de o străveche variantă a culturii paleolitice a indienilor vînători de animale mari, care trăiau independenţi la acea dată. Din ceea ce ne oferă descoperirile din peştera amintită ne putem imagina cu uşurinţă în ce consta şi cum se desfăşura o vînătoare a acelor îndepărtaţi strămoşi ai indienilor americani pe care aveau să-i afle, multe milenii mai tîrziu, Columb şi ceilalţi europeni.

Pe atunci, cînd specialiştii apreciază că Pămîntul îşi trăia perioada sa glaciară tîrzie, acei locuitori ce se adăposteau în peştera Sandia vînau sălbăticiunile aflate din plin în zonă: cămile, mamuţi americani, animale tipice pentru perioada glaciaţiunii Wisconsin şi, mai ales, strămoşul dispărut al bizonului de preerie — bizonul taylori, ca şi elefanţi uriaşi. Nu trebuie să ne închipuim, însă, cine ştie ce ritual de vînătoare, deoarece vînătorii la care ne referim nu dispuneau — cum ne atestă descoperirile din peştera menţonată — de arme perfecţionate, ci de unele rudimentare: suliţele cu vîrfuri cioplite din piatră. Cercetătorul american *Frank C. Hibben* a găsit în peştera Sandia, în răstimpul 1936—1940, o serie de arme din cremene, ale căror caracteristici corespund perioadei de început a epocii de piatră. În afara peşterii Sandia, un alt sălaş al vînătorilor străvechi din America a fost descoperit la Tule Springs în Nevada, iar altele în Texas şi în sudul statului Yowa. Chiar şi cultura *Folsom*, de acum 15 000 de ani, denumită după localitatea cu acelaşi nume din statul New-Mexico, nu prezintă încă un mare progres faţă de cultura Sandia — ceea ce probează încă o dată faptul că vînătoarea rămăsese ocupaţia de bază a indienilor din părţile locului, ca şi din întregul sud-vest al Americii de Nord, de altfel.

În ceea ce priveşte prezenţa vînătorilor în America de Sud lucrurile sînt, de asemenea, grăitoare — mai ales în zona Anzilor. În urma descoperirilor, vînătorii par a fi fost în plină activitate aci în urmă cu 9 500 de ani. Ei au urmat singura cale posibilă de a ajunge aici: prin golful Panama, de-a lungul rîurilor columbiene Cauca şi Magdalena, pe coasta Ecuadorului. Despre aceşti vînători se ştie doar că se aflau pe o treaptă culturală asemănătoare culturii nord-americane Folsom din epoca ei aşazisă contemporană. Ei vînau animalele mari ale Americii de Sud, anume: cai, cămile şi cerbi. Mai mulţi cercetători, printre care *Junius Bird* şi *Rafael Larco Hoyte*, au găsit pe coasta nordică a Perului, în Pampa de los Fosiles, dar mai ales în văile Chicama şi Pacasmeyo mai multe ateliere în care primii locuitori ai Anzilor îşi făureau uneltele din piatră. Alte cercetări au condus la descoperirea — în zona graniţei dintre Chile şi Peru — a unor grămezi de scoici din studiul cărora s-a putut stabili cu exactitate că omul acelei îndepărtate perioade din istoria lumii se ocupa pe scară largă de pescuit. Dealtfel pescuitul şi vînătoarea constituiau principalele surse de hrană ale omului primitiv american, agricultura dezvoltîndu-se mult mai tîrziu. Arheologul francez *Frederic Engel* a descoperit în nisipul deşertului de pe litoralul sudic al Perului, în regiunea ce poartă numele de Pampa de Santo Domingo, resturile scheletului unui om care probabil că este vechi de 8 000—10 000 de ani. Odată cu resturile de oase au mai fost găsite şi rămăşiţele unor plase pescăreşti, cele mai vechi ce se cunosc pînă în prezent în întreaga lume. Nu se poate, însă, stabili cu precizie care erau procedeele prin care pescarii smulgeau oceanului peştele pradă.

Fără îndoială că dovezi care atestă prezenta vînătorilor şi a pescarilor pe teritoriul celor două Americi sînt cu mult mai numeroase de-a lungul timpului, neexistînd practic nici o perioadă în care cele două îndeletniciri să fi fost abandonate, chiar dacă dezvoltarea vietii materiale, evoluţia socială şi perfecţionarea mijloacelor de muncă aveau să conducă şi către alte surse de hrană, cum ar fi agricultura, domesticirea şi creşterea animalelor şi a păsărilor etc. Ne-am oprit, însă, asupra cîtorva dintre cele mai importante, mai vechi şi mai interesante descoperiri pentru a demonstra încă o dată — dacă mai era nevoie — vîrsta multimilenară a unor preocupări cum sînt vînătoarea şi pescuitul — preocupări prezente în viaţa omului din timpuri greu, dacă nu chiar imposibil de măsurat...

Florentin POPESCU

STRĂMOSUL CALULUI

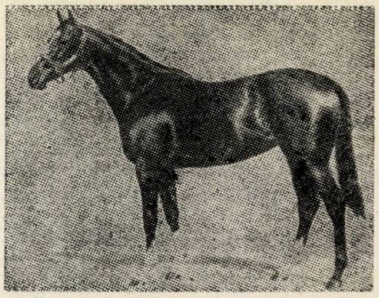

Cine vede pentru prima oară un ponei pitic se simte transpus cu milioane de ani în urmă, căci strămoșii actualilor cai atît erau de mici. Abia în ultimul timp omul a început să crească din nou cai la fel de pitici

Astfel, familia Rayoord Ely din Oakland Hills, California — S.U.A. nu mai ține cîini. În schimb, casa lor este străbătută de ponei pitici, care în stare adultă sînt înalți de abia 60 cm. Toți cei opt căluți sînt la fel de bine formați ca și tovarășii lor de specie, cei mari. „Creșterea acestor ponei pitici — declară domnul Ely — își are rădăcinile sale în Europa secolului al XVI-lea". Atunci acești cai erau la modă în cercurile aristocratice ale Spaniei și Franței ; în acest scop au fost încrucișați ponei de Shetland și Walles cu cai mici mongoli. În cursul secolelor s-a dezvoltat din aceștia un cal mic, cu care se putea face „prăsilă". Dar, oricît de mici erau, erau totuși înalți de peste 80 cm. Înainte cu 6 ani, domnul Ely primi un tip nou : „Calul Kennedy". Intrase în posesia unui cal pitic, de numai 70 cm înălțime dintr-o crescătorie din Virginia ! El s-a atașat numaidecît de acest animal. De atunci americanul consideră această mică ediție ca mult mai demnă de dragoste decît caii mari. „Ei sînt mai mult ca niște cîini, aleargă toată ziua în urma mea

și... flecăresc dacă te așezi lîngă ei.

De la o fermă din Noua Anglie, Statul Virginia, familia Ely a cumpărat două iepe și un armăsar și s-au hotărît să înjghebe cu aceste animale o crescătorie proprie. Le plăcu în special armăsarul, înalt de numai 70 cm, mult mai mic decît ambele iepe, care aveau 79, respectiv 86 cm. Munca lor asiduă a dat roade. Crescătoria cu acești ponei, cărora li s-a adăugat o altă iapă, le-a dăruit împlinirea visurilor lor cele mai îndrăznețe: armăsarul rezultat, „Crickket", este minunat și măsăoară doar 60 cm. „Crickket valorează o avere !", declară cu mîndrie proprietarul său. Prăsila este foarte dificilă, deoarece se nasc în special iepe. De aceea nici nu se gîndește să-l vîndă pe Crickket. Chiar și oferta atrăgătoare de 45.000 dolari, oferită de un director de circ, n-a putut să-l convingă.

Cine-l privește pe Crickket din profil, îl identifică numaidecît drept cal. Din spate, în schimb, cu coama sa bogată și coada nu mai puțin stufoasă, se aseamănă cu un cîine. Familia Ely stăruie în preocupările ei și așteaptă momentul cînd, într-o bună zi, Crickket îi va ajuta să-și realizeze o crescătorie cu adevărat mare de minicai. Californianul pare a avea o îngrijorare: „E păcat că nu se mai comportă ca niște cai, și aceasta datorită probabil caracterului lor de pitici. Se așează la picioarele noastre, aleargă după noi prin cameră, întind piciorul amical — exact ca și cîinii. Crickket se pretează la toate acestea mai mult decît ceilalți și nu m-ar mira dacă într-o bună zi ar da din coadă și ar începe să latre".

*

Cei mai mici cai domestici din lume sînt însă ponei *Falabella* din Argentina. Într-un interval de patruzeci și cinci de ani, familia Falabella a crescut din cai englezi pur sînge, pitici și ponei Shetland. „Napolen", primul armăsar, avea 51 cm înălțime și o greutate de 32 kg. El a atins vîrsta de 43 de ani. A avut peste 700 de urmași, care au crescut între 38 și 74 cm și au cîntărit între 18 și 36 kg. Deci, mai puțin decît minicaii americani, care au o înălțime maximă de 86 cm.

Ambele forme sînt extrem de rare, incredibil de scumpe și greu de obținut. Grădina zoologică din Frankfurt/M — R.F.G. posedă cîteva exemplare. Asemenea cai se cresc acum și în sudul Angliei, la Kilverstone. Charles Darwin ar trăi, desigur, o mare bucurie în fața acestor minunate animale.

(După „Das Tier")

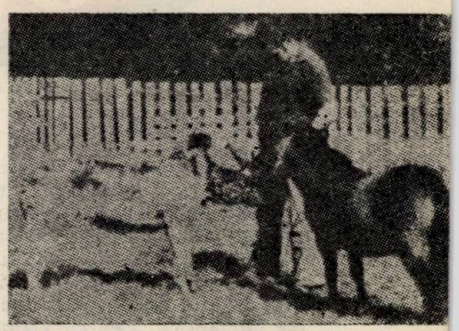

UMOR

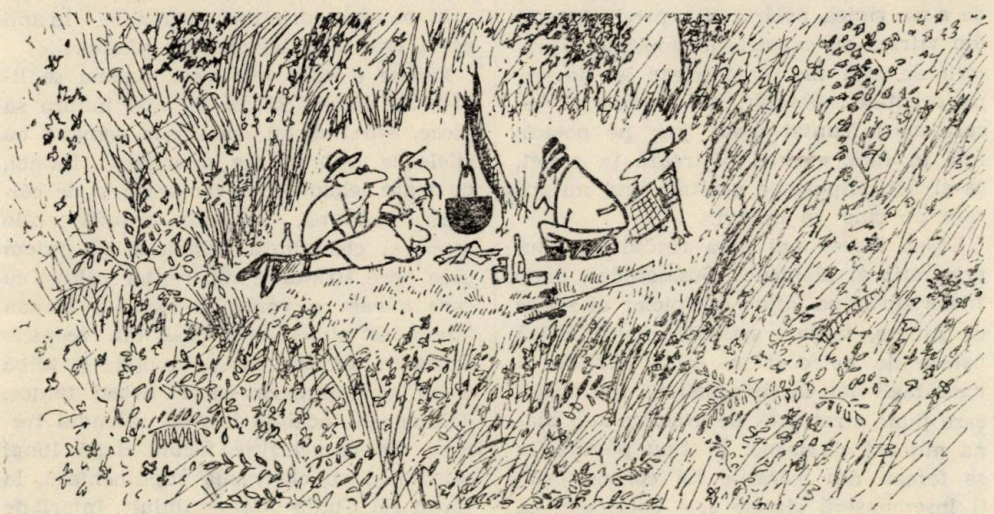

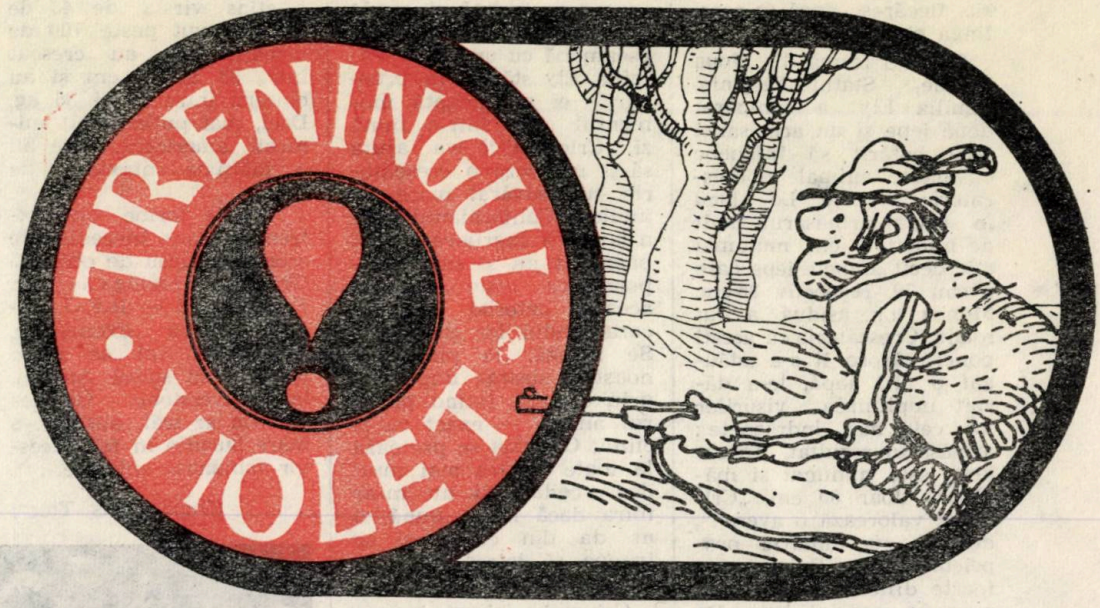

În vitrina ocolului silvic stă la loc de cinste un craniu de urs, perforat în trei locuri. De jur-împrejur medalii de aur, adunate din lumea largă, de pe la toate expoziţiile internaţionale unde a fost admirat, preţuit şi clasificat cu regularitate între cele mai valoroase trofee cinegetice. Pentru vizitatorul obişnuit, oasele acestea, îngălbenite de vreme şi hrentuite de focul necruţător al puştii, nu spun mare lucru ; dar noi, cei care am fost martori la întîmplarea din Goşman, avem totdeauna în cuget îndemnul de a ne ridica pălăria şi a privi obiectul din vitrină cu capetele descoperite. Vînătorii de urşi ne vor înţelege şi ne vor da dreptate ; desigur, mă gîndesc la cei care au înfruntat ursul jos, pe potecă, faţă în faţă, căci ei păstrează în suflet, ca şi noi, clipele de neuitat, cînd nu ştii care pe cine va doborî.

Ursul fusese ani de-a rîndul stăpînul nesmintit al plaiurilor Goşmanului, unde zmeurişurile se întind din picior în picior de munte, unde rugii de mure ridică baraje de netrecut în calea omului şi unde fagii dau în fiece toamnă rod bogat, care pune strat gros de grăsime sub blana miţoasă de iarnă. Îl ştiau pădurarii ; se fereau din cărările lui corhănitorii ; îl însemnaseră ciutele cele sperioase, ca să nu calce în hotarele sale, păzite cu străşnicie... dar nimeni nu se putea plînge că ar avea vreo vătămare din partea uriaşei dihănii, mulţumită foarte cu hrana oferită darnic de Goşman şi şezînd în raporturi de pace cu oamenii şi vitele lor.

Dar, se vede că au şi sălbăticiunile nebuniile lor, ca şi unii oameni, la o vîrstă care ar trebui să fie a cuminţeniei ; cum altfel să se fi făcut că, tocmai la senectute, patriarhul urşilor a început a se dedulci cu carne de mînzat şi de oaie, pentru care faptă pădurenii i-au pus preţ pe cap, jurîndu-i răzbunare ! În anii aceia erau alte legiuiri ale vînătorii.

Fusese o vară mănoasă, toamna se lipise de păduri şi nu se mai îndura să plece, sfîrşitul lui octombrie semăna cu zilele de pe urmă ale lui august... Iar noi, cu mare lehamite de cer senin şi de căldură molcomă, chemam brumele cele aspre şi cea dintîi fulguială, să putem urca spre straturile mistreţilor colţoşi, cu care aveam o vorbă de taină... Taman atunci se nimerise să iasă din ucenicie Colea — doctorul, să-şi ia oţele şi tolbă şi să se înfiinţeze între fîrtaţi ţanţoş, dolofan şi... echipat într-un splendid trening violet, achiziţie făcută după lungi căutări şi cu cheltuială suplimentară, la sfatul lui Culiţă „Comestibilul“, întărit de

toată grupa, cu mare jurămînt, căci — precum spunea Pîsoi — „mai bună coloare ca asta pentru straiele vînătorului nici dracu nu găseşte !“ Poate că, în sinea sa, Colea s-o fi mirat de ce nu avem şi noi — dar deloc, deloc ! — asemenea veşminte ochioase, însă de întrebat n-a întrebat şi, cuminte, a cumpărat ceea ce i s-a recomandat cu vînătorească solemnitate. Şi apoi avea doctorul şi alte pe cap ; cum să pună patroanele în cartuşieră ? Unde cele pe care scrie 2,3 sau 4, unde cele cu glonţ, unde poştele ? Mare zăpăceală cu atîtea scrieri pe tuburi şi cu atîtea feluri de încărcătură ! Noroc de oamenii care se aflau în jur şi îi dădeau cu milostenie sfaturi apte să înnoade şi o cale ferată, nu doar credulitatea neofitului.

Şi aşa, deplin convinşi că toamna cea adevărată şi iarna cea iubită nu vor mai sosi în acel an, am hotărît să ieşim la deal pe ce-o fi, pînă ce nu se supără de tot, plictisiţi de atîta aşteptare, mistreţii, şi nu ne părăsesc mutîndu-se peste şapte ocoale. Ziua nu se închegase încă. Manole, după ce aşezase puştile, îi zicea din ţeavă, să pornească hăitaşii, cu beţele lor uscate, care sună avan lovindu-se de trunchii arborilor, şi cu cîinii zăpăciţi de fericirea celei dintîi goane în codru. Milos, pădurarul i-a găsit doctorului un loc ferit, între tufe, la o cărare, să fie mascat cît de cît ; altminteri, slabă nădejde să se abată o suflare a pădurii prin părţile acelea, colorate intens de treningul violet.

Întîmplarea este însă de genul feminin ! Nu mult după ce am ghicit în depărtare larma copoilor, din locul bun şi cu priveliştе largă, în care mă aflam, am şi văzut mistreţul : era un vier vîrtos şi venea în trap uşor, fără spaimă, printre fagi, stîrnind mare foşneală în frunzele uscate. Alesese curba de nivel prielnică şi năzuia spre curmătură, cel mai lesnicios drum către celălalt versant al muntelui ; cum se ducea, era vădit că va ieşi drept în standul doctorului. Aşa se arată norocul începătorilor : la cea dintîi vînătoare, un vier capital ! Halal ! Invidia îmi muşca adînc inima, mistreţul se ducea senin spre Colea, iar novicele, care auzea de la o vreme paşii animalului, ridicase arma ca la carte şi aştepta să recunoască vînatul şi apoi să tragă. Odată ieşit din tufe, la zece paşi de doctor, porcul a rămas ca trăznit, cu sfîrla în vînt. „Are emoţii estetice, dihania !“ ricana nenorocul din mine. La gura ţevii s-a aprins scurt focul. Mistreţul părea nedumerit ; nu reuşea să iasă din starea stupidă de victimă sigură ; dar nu cădea, aşa cum s-ar fi cuvenit după o lovitură trasă atît de aproape. Al doilea foc nu pornea ; recules, vierul a întors spatele vînătorului şi a plecat în acelaşi timp uşor, dispreţuitor parcă. Aşa ceva nu mai pomenisem ! Calm, ca şi dihania care-l salutase din mers, doctorul a rupt puşca şi a schimbat tubul...

La sfîrşitul goanei, am alergat într-un suflet spre standul lui Colea, să mă dumiresc asupra ciudatei întîmplări. „Ce-ai făcut, domle ? Nu ştii să ocheşti, ori ce-i ? !“ „Ba, mi-a răspuns Culiţă, care ajunsese înaintea mea lîngă doctor, dumnealui a ochit foarte bine !“ Apoi, întorcîndu-se spre Colea : „Dom' doctor, fă-mi ce vrei, înjură-mă, fă-mi o injecţie, dă-mi să înghit un pumn de sare amară, da' să nu mă spui cumva inginerului, că-i vai de mămulica mea !“ „Ce s-a întîmplat, oameni buni ? !“ nu pricepeam eu. Cu o smerenie de motan prins la oala cu smîntînă, „Comestibilul“ mi-a explicat, roşind ca o codană la cea dintîi ieşire la horă : „Să vedeţi... A tras cu ploaie pentru vrăbii... Eu i-am spus că acelea-s cartuşe de mistreţ...“

Am fluierat a pagubă. Ehe, ce putea să iasă din farsa asta stupidă ! „Şi tu, Colea, de ce n-ai slobozit al doilea foc ? Ţi-a fost frică ?“ „Frică ? ! Da' de unde ! Aşteptam să-l văd ce face : vine la mine sau... Cînd s-a dus, am înţeles că acela nu-i mistreţul meu... N-am mai tras. L-am privit cum s-a dus... s-a tot dus !“

Din ziua aceea, doctorul şi „Comestibilul“ au devenit cei mai buni ortaci de vînătoare. Asta a fost. Şi ursul ? Ei, ursul...

Mihai MANCAŞ

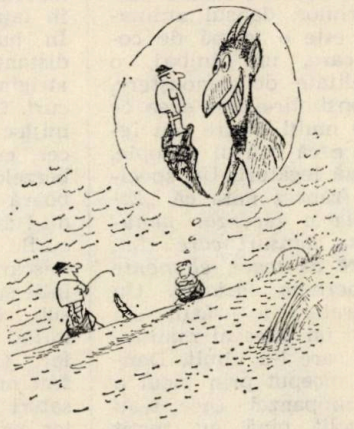

MATTY

VARIETĂȚI

DANSUL

ESTE O MANIFESTARE EXCLUSIV UMANĂ?

Vă mai amintiți de „dansul" elefanților la care a asistat micul Toomai din *„Cartea Junglei"* a lui Rudyard Kipling ? Desigur, scena descrisă este fantezistă, dar ea are la bază convingerea autorului că o asemenea manifestare este pe deplin posibilă !

Numeroși exploratori, demni de crezare, confirmă convingerea lui Kipling și atestă că au asistat, dacă nu chiar la un dans al elefanților, cel puțin la unul al altor animale, la fel de uluitor în desfășurarea lui. Dincolo de plăcerea pe care o oferă ochilor, dansul animalelor este o formă de comunicare, un limbaj, o modalitate de cunoaștere, de consimțire. Dar ceea ce poate mulți dintre noi ignoră, e că dansul apropie, creează legături. Un specialist francez nota că *„Etnologia a recenzat nenumărate dansuri care sînt, înainte de toate, elemente de coeziune socială"*. Un explorator a văzut în Africa un dans al maimuțelor, care l-a uimit. Dansul a început prin jocul a doi cimpanzei care s-au rostogolit pînă au turtit complet vegetația pe o bună porțiune de teren, în jurul unui copac. Apoi s-au ridicat și, cu pași ritmați, au început să dea ocoluri copacului. Încetul cu încetul, s-au apropiat și alte maimuțe și s-au prins în joc, imitînd ritmul celor doi cimpanzei. În același timp, folosind labele din față, maimuțele aruncau în aer tot ce apucau : fire de iarbă, bucăți de lemn, manifestînd o vizibilă plăcere.

Un alt exemplu fascinant care lasă impresia unui fenomen social este sărbătoarea albatroșilor. La albatroșii din Laysan, mascul și femelă stau față în față, cu aripile întinse. În jurul lor, în cerc, la distanță, ceilalți albatroși, strigînd și bătînd din ciocuri. Cei doi parteneri din mijloc își ridică capul spre cer, cu gîtul arcuit ca al berzelor, după care îl coboară spre sol și ridicîndu-l din nou, își ating ciocurile. Începe apoi o altă mișcare : își ascund capul întîi sub aripa stîngă, apoi sub cea dreaptă, apoi îl întind din nou spre cer. O fac, sincronizîndu-și perfect mișcările, ca doi dansatori antrenați. Scena are loc pe durata mai multor minute, în care timp asistența din jur bate din ciocuri într-un continuu crescendo, în vreme ce perechea din centru își accelerează ritmul. Albatroșii dansează și după împerechere, dar atunci ceremonialul este diferit. Sînt păsări care dansează și după sezonul de reproducere și chiar în timpul iernii. Se pare că echilibrul lor fiziologic este susținut de asemenea dansuri. Dansurile albatroșilor sînt precedate de o serie întreagă de ceremonii pregătitoare : păsările cară la cuib tot felul de materiale de construcții, scoțînd țipete ascuțite. Este un joc, nu o construcție adevărată. „Se aplaudă" singure, clămpănindu-și ciocurile, după care se înalță pe vîrful picioarelor și, îndreptîndu-și aripile gigantice, cu capul repezit în aer, se leagănă de pe un picior pe altul dansînd în jurul cuibului.

În timpul paradei, păsările se străduiesc ca prin mișcări specifice, adesea foarte neobișnuite, să-și scoată în evidență părțile cele mai viu colorate ale penajului și, de obicei, își însoțesc jocul cu strigăte speciale, cu bolboroseli sau clămpăniturí.

Un dans uimitor este cel descris de naturalistul Mac Laren, care l-a observat la cocorii din Australia. *„Erau cîteva sute la un loc* — spune acesta — *și dansau în ritmul unui cadril atît de grațios, că nici oamenii nu l-ar putea imita. În grupuri de cîte douăzeci, perechi, perechi, ei înaintau cu capetele sus, apoi ridicau pe rînd cînd un picior, cînd altul, se înclinau unul în fața celuilalt și deodată porneau să se învîrtească în jurul unui grup care se forma în mijloc și care, cu ciocurile, băteau ritmul mișcărilor."*

Naturalistul american Stewart Keith descrie cu lux de amănunte dansurile cocorilor manciurieni, pă-

sări rare, care cuibăresc în cîmpiile mlăştinoase din insulele japoneze, în ţinuturile ussuriene şi-n unele locuri de-a lungul fluviului Amur. Acest cocor alb ca zăpada, cu vîrfurile aripilor negre şi cu o „căciuliţă" roşie pe cap, este de o rară frumuseţe, dar atunci cînd dansează, privitorilor, pur şi simplu, li se taie respiraţia !... Ambele păsări, masculul şi femela, îşi întrerup pentru moment vînătoarea de broaşte şi se întorc una către cealaltă. Una din ele începe să se încline : îşi întinde gîtul către partener, arcuindu-şi-l uşor în jos. În această atitudine, capul şi gîtul cocorilor se leagănă uşor sus-jos, sus-jos. De obicei, duetele coregrafice ale acestor păsări au loc într-o deplină linişte, dar atunci cînd dansează tot cîrdul, cocorii manciurieni se încurajează reciproc prin strigăte.

Dansurile păsărilor au uneori un caracter colectiv de mare ceremonie socială. Dansul paradisierilor, descrişi de Wallace şi Darwin, are înfăţişarea unui „bal", în timpul căruia păsările sînt atît de absorbite, încît pot fi vînate cu uşurinţă. Se citează exemple de zborul de paradă : ridicarea ciocîrliei în înalt ; alteori, cei doi parteneri execută împreună un adevărat dans, repetînd mereu, unul deasupra altuia zboruri şi căderi, jocuri în care intervine filfiitul aripilor, tremurul ghearelor şi, în general, al întregului corp. Marea pasăre a paradisului, după ce s-a aşezat pe una din crăcile unui copac înalt, deschide reprezentaţia printr-un ţipăt puternic şi răguşit. Apoi, plecîndu-şi capul, se ghemuieşte mai jos, tot mai jos, legănîndu-se la dreapta şi la stînga. Se scutură din ce în ce mai tare, îşi coboară aripile, cuprinsă de un tremur puternic. Revărsîndu-se în jos, se desfăşoară cascadele de flăcări ale penelor fine, filiforme, care îi decorează laturile corpului. Dintr-o dată pasărea se încovoaie, îşi lasă aripile să atîrne şi îşi înfoaie ca un stindard penele pufoase de culoare portocalie. Încremeneşte timp de un minut-două în această poziţie, după care, liniştită, fără să se grăbească îşi aranjează la loc „stindardul" înfoiat.

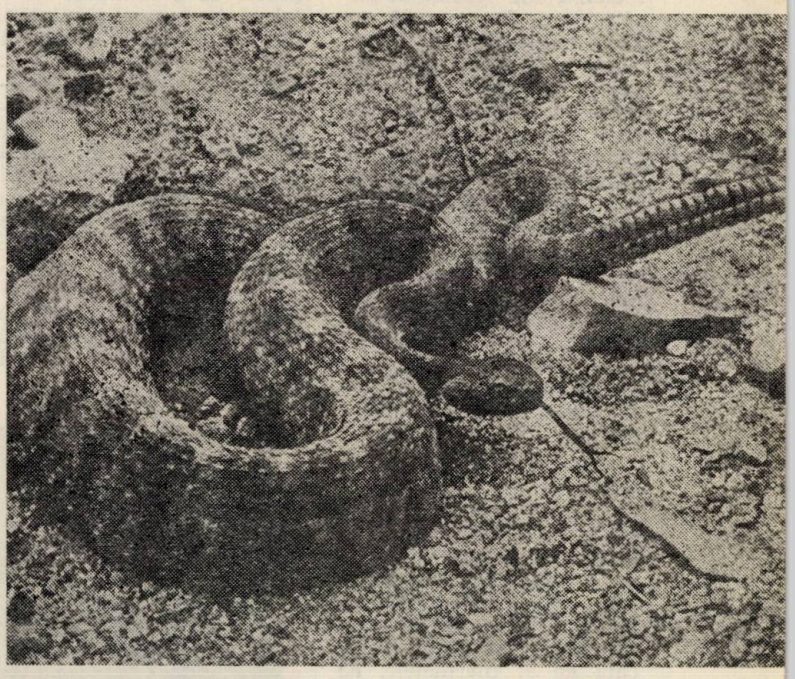

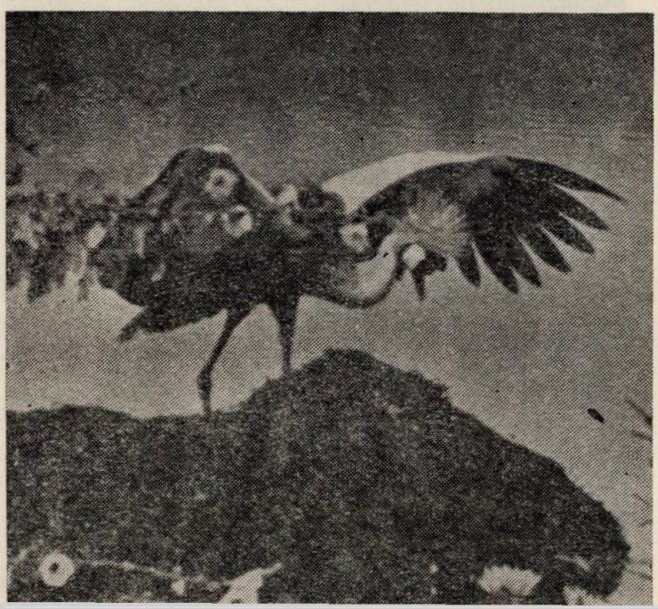

Un dans foarte curios poate fi văzut şi la cocoşii de munte. Aceştia se aşează în cerc, lăsînd un loc liber în centru. Unul din ei vine pe locul liber, face un tur al cercului, cu coada zbîrlită şi cu aripile pe jumătate lăsate în jos, apoi se îndreaptă către centrul cercului, unde face o serie

DANSUL ESTE O MANIFESTARE EXCLUSIV UMANĂ?

de paşi mărunţi, ritmaţi, întrerupţi de mici pauze. După cîteva minute, dansatorul îşi reia locul şi în arenă păşeşte altul, care de asemeni, după ce-şi face dansul, e urmat — rînd pe rînd — de toţi ceilalţi.

Chiar şi bufniţele dansează ! Primăvara, în amurg şi toată noaptea pînă la revărsarea zorilor, bufniţa mascul se plimbă cu paşi mici în jurul femelei. Toate speciile de păsări care fac paradă îşi zbîrlesc penele, numai bufniţele şi le lipesc strîns de corp. Din această cauză ele au o înfăţişare neobişnuit de zveltă şi înaltă pe picioare. În timp ce se plimbă, îşi umflă guşa şi scot nişte ţipete puternice şi înfricoşătoare.

Un alt dans a fost observat de naturalişti la marmote. Primăvara, la ieşirea din hibernare, masculul îşi prinde femela cu labele din faţă de umeri şi dansează cu ea un fel de polcă, cu paşi uimitor de frumoşi.

Sînt cunoscute apoi dansurile pe care le execută, în epoca rutului, unele specii de peşti, delfinii şi alte animale acvatice. Dintre acestea cel mai amuzant este dansul hipocampului (calul de mare) care, ţinîndu-se în poziţie verticală ca şi marmotele, îşi prinde femela cu coada şi, oscilînd în dreapta şi în stînga, se ridică împreună cu ea pînă la suprafaţa apei, unde ambii încep să se învîrtească exact ca într-un vals pe care l-ar dansa oamenii. De un limbaj „coregrafic“ destul de bogat dispun şi ghidrinii, nişte peştişori războinici, admirabil descrişi de Gilbert Klindgell în minunata sa carte *„O insulă în Ocean“*. Dansul ghidrinilor care seamănă cu twistul şi poartă numele de dans tremurător, se execută pe loc. El este de fapt un „ordin“ prin care masculul îi „porunceşte“ femelei să depună icrele. Specialiştii au descifrat în limbajul coregrafic al ghidrinului cinci feluri de dansuri şi mişcări de semnalizare : 1) dansul războinic cu capul în jos : „Sînt de acord !“ 2) înclinarea trunchiului care înseamnă : „Pleacă, aici este teritoriul meu !“ 3) dansul în zigzag — „Vino şi fii mama copiilor mei !“ 4) atitudinea de prosternare în faţa intrării în cuib : „Iată aceasta este uşa casei mele“. 5) twist : „Depune mai repede icrele, eu voi avea grijă de ele“. Fără a include în aceste dansuri vreun sens logic, ele le servesc numai ca excitanţi specifici în lanţul reflexelor necondiţionate.

Cînd doi şerpi cu clopoţei îşi manifestă pretenţiile asupra aceluiaşi teritoriu, disputa lor nu se rezolvă prin luptă, ci printr-un dans războinic. Cei doi potrivnici se apropie cu capetele mult înălţate, şi le clatină unul sub nasul celuilalt, se îndepărtează, se rotesc la dreapta, apoi la stînga. Din nou se apropie unul de altul, se tîrăsc împreună, repetînd concomitent aceleaşi mişcări, lăsîndu-ţi impresia că fiecare dintre şerpi reprezintă imaginea celuilalt, reflectată într-o oglindă. Primul act al dansului se prelungeşte timp de cinci minute ; în tot acest timp, nici unul din dansatori nu încearcă să se arunce asupra duşmanului. Adevărata luptă urmează abia mai tîrziu. Şerpii îşi împletesc

și își despletesc gîturile flexibile, se tîrăsc alături, legănîndu-se lin, se despart și se apropie prudent, într-un ritm specific. Cînd obosesc, se odihnesc, culcîndu-se unul peste celălalt. „Baletul" executat de acești șerpi pe nisip oferă privirilor un spectacol încîntător. Finalul acestor dansuri se încheie totdeauna cu o luptă pe viață și pe moarte, șerpii încolăcindu-și brusc gîturile. Mexicanilor le place mult să privească aceste dansuri războinice. Ei își petrec ore întregi în fața micilor voliere în care țin „dansatorii" care s-au dovedit a fi cei mai iscusiți, punîndu-i față în față cu noi și noi concurenți.

Aproape toți păianjenii săritori sînt niște dansatori excelenți și bine antrenați. Primăvara ei dansează cîte o jumătate de oră, făcînd cele mai incredibile figuri de gimnastică, fără să obosească.

Dansul micului păianjen *Attulus* (lung de numai 3,5 mm) amintește figurile unui balet clasic. Sprijinindu-se pe trei perechi de picioare, el își întinde către cer cele două picioare anterioare și legănîndu-le grațios, dintr-o parte în alta, face sărituri laterale la dreapta. Apoi încremenește pentru o clipă, îndoind un picior într-o parte și sare la stînga, avînd grijă să-și fluture tot timpul „mîinile" în față, cu cochetărie.

Chiar și scorpionul, cînd este îndrăgostit, dansează ridicol și absurd cu aleasa inimii sale. Doi pași înainte, doi pași înapoi. O smuncitură la stînga, o smuncitură la dreapta. Tropăieli pe loc și piruete stîngace, pe care și un tanc le-ar executa cu mai multă grație decît acest straniu dansator cu înfățișare fantastică.

Alături de alte semnificații, dansurile animalelor au aceeași motivare, pentru care și mulți reprezentanți ai semețului gen *Homo sapiens*, frecventează seratele și balurile. Pe aproape întreaga scară animală se observă aceste dansuri, într-un ritual adesea complicat, întotdeauna fascinant pentru cercetătorul care le observă și care le stabilește corespondența în comportările umane al populațiilor zise primitive sau civilizate.

Culese de M. BURDUJA

UMOR

Un pescar cu experiență și unul începător pescuiesc alături.

— Spune-mi, întreabă începătorul, cît costă o plută ?

— Vreo cinci lei. Dar de ce întrebi ?

— Pentru că pluta mea a dispărut !

*

Doi pescari discută între ei :

— Cum ai putut să-ți convingi soția să te-nsoțească la pescuit ?

— Mai bine spune-mi dumneata, cum reușești s-o ții acasă pe a dumitale ?

*

— Ospătar, vă rog să-mi spuneți dacă peștele acesta este proaspăt ?

— Nu știu. Lucrez aici abia de o săptămînă !

Doi pescari pe malul apei :

— Sînt lucruri pe care nu le pot înțelege deloc !

— De exemplu ?

— De exemplu, nu înțeleg cum pot trăi unele țări din pescuit ? !

*

— Ce-ți face soțul ?

— Se simte mai bine, toată ziua pescuiește în cada din baie.

— Nu ar fi mai bine să-l duci la un psihiatru ?

— De ce ? Și mie îmi plac peștii !

*

— Pasiunea mea este acvariul. Sînt în stare să privesc ore întregi jocul peștilor tropicali...

— Și ce zice soția ?

— Ce să spună, crezi că o interesează pe dînsa ce fac eu la birou ?

Doi pescari vorbesc pe malul apei :

— Ai auzit ce nenorocire mare s-a întîmplat cu Popescu ?

— Nu, ce-a pățit ?

— A fugit cu soția mea !

*

— Mușcă peștele ?

— Excepțional ! Am prins douăzeci de păstrăvi !

— Într-adevăr ?

— Pe cuvînt de onoare !

— Atunci, matale vei plăti o amendă, pentru că aici este interzis pescuitul ! Eu sînt paznicul.

— Dar dumneata știi cine sînt eu ?

— Nu, și nici nu mă interesează !

— Totuși țin să ți-o spun ! Eu sînt cel mai mincinos pescar din acest ținut !

Culese de Bela GABOȘ

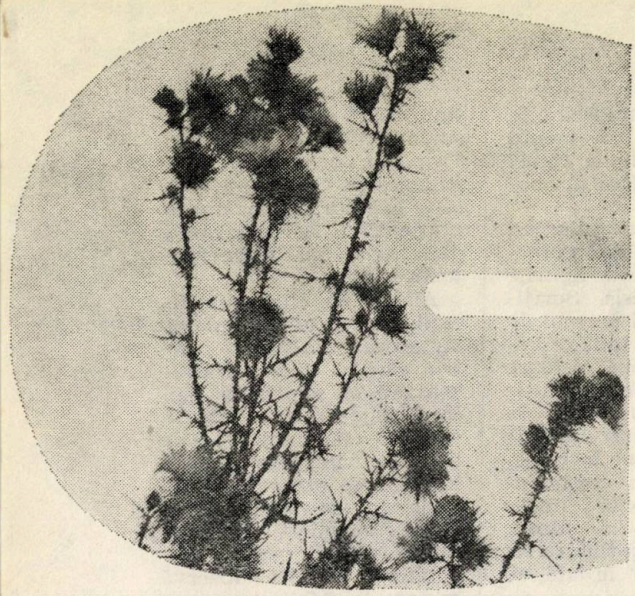

IMPOSIBILA SINGURĂTATE

Eugen POPESCU

înd toamna se-ntemeiază în frunze şi-n ierburi punîndu-şi asupră-le pecetea sărutului său de foc, apele şi zăvoaiele rămîn încremenite şi mute ; în împărăţia apelor toamna vesteşte tristeţi cu aripi de buhă alungînd alăutele neamurilor de păsări.

Scrumite de pîrjoluri, sunînd sec în calea unui vînt din ce în ce mai aspru, zac şi păpurişurile ; în dimineţi tîrzielnice, pe săbiile lor şi-n zarea luminii, bruma scapără nestemate.

Palori şi ruguri de sălcii, arini şi plopi închipuie altare de jertfelnice păgîne, într-o alcătuire de flăcări şi de incandescenţe.

În noptatecul acela — noptatec crud, de cumpănă — tăcerea, parcă picurînd din constelaţii înalte, s-a închis în sine aidoma unui clopot mut. După dangătul ploii reci ce a bătut pînă deunăzi, apa, păpurişurile şi sălciile malurilor se-nfăşau stinghere.

Lumina galbenă a lunii pătrunde încet-încet într-o lume de tăceri înfiorate ; beteală albă curge pe umerii sălciilor învestmîntîndu-le în argint viu. Stelele ard în oglinda apelor.

Mă aflu întîrziat pe un grind, după paza de seară ; au trecut deasupră-mi cîteva stoluri de raţe. Măcăiturile şi fluierăturile lor mi-au vestit că se aflau prin partea locului mai multe neamuri : unele pentru a face popasul de iarnă aici, altele în trecerea lor către tărîmurile mai calde dinspre miază-zi. A fost apoi tăcere, linişte şi tihnă din cele mari, aşa cum numai prin împărăţia apelor pot fi întîlnite atunci cînd, parcă din ceruri, se pogoară asupra roatei jurului, linţoliul de neclintire. Stăpînea o asemenea împietrire, netulburată de nimeni şi de nimica încît mi se părea că propria-mi răsuflare îmi era străină.

Şi gîndurile ce parcă adormeau înainte de a se-nfiripa.

Au fost clipe ? Ceasuri ?

Pe oglinda lucie a ochiului de apă ce mă-nconjura, desprinse din noptatec, după umbre s-au lăsat pe unde, prelingîndu-se lenit ca o mîngîiere. Descătuşate din vioriu şi intrate în pala de lumină blîndă a lunii mi-am putut da seama că erau două gîşte sălbatice polare din cele cu gîtul roşu. După felul cum s-au apropiat una de cealaltă şi după cum şi-au alăturat cu prieteşug întreaga lor fiinţă, am cunoscut că erau bătrînii unei familii, soţ şi soţie, tovarăşi de drum. Cine ştie ce-nvolburare de viforniţe şi geruri le-o fi ridicat, de acolo, din ţara lor de baştină, mînîndu-le în pribegie ; şi cine ştie ce-ntîmplare ori neputinţă a vreunuia din ei, le-a răznit de stol, însingurîndu-le.

Va fi fost un popas pentru toată iarna sau numai un răgaz de hodină întru redobîndirea puterilor pentru a cerca, mai apoi, să urmeze stolul în drumurile cele hotărnicite din străfund de veac şi adînc de seminţie ?

Gîngurind blînd, ceea ce vroia să fie, pe semne, un alint cele două păsări s-au apropiat împreunîndu-şi umbrele. Le-a plăcut locul şi liniştile sale ; le-au plăcut împrejurimile, sclipătul prietenos al stelelor, uruitul căii robilor măcinînd uitare...

...Le-am lăsat plutind, acolo, una lîngă cealaltă, veghind imposibila singurătate.

Eugen JIANU

VARIETĂȚI

SUBMERSE

N. ANGELESCU

Peștii actuali se pot clasifica în 3 mari grupe : chișcari, cartilaginoși (rechini, sturioni, vulpe de mare etc.) și ososi (toți ceilalți), funcție de gradul de evoluție. Fiecare grupă are reprezentanți fosili (dispăruți) și relicve (pe cale de dispariție). Față de gradul diferit de evoluție anatomo-fiziologică, grupele se deosebesc și prin caracteristicile sanguine. Studiul comparativ al sîngelui a confirmat aceste trepte evolutive.

La peștii primitivi *Protopterus* eritrocitele sînt mari, de 30—40 microni, și puține ca număr. Chișcarii au globulele roșii, eliptice, aproape rotunde, cu dimensiuni pînă la 20 × 25 microni, iar ca număr într-un milimetru cub sînt 500 de mii pînă la 1 milion. La peștii cartilaginoși, la rechin de exemplu eritroctitele au dimensiuni de pînă la 17—24 microni, sturionii avînd eritrocite de 12—19 microni. La peștii ososi (crap, biban, știucă, șalău etc.) globulele roșii au dimensiuni de 6—13 microni.

Dintre moluște, cele mai reprezentative specii din punct de vedere al dimensiunilor sînt : scoica gigantică *Tridacna gigas* care cîntărește peste 250 kg, din care 25 kg carne și restul cele două carapace care au dimensiuni de 0,6 × 0,6 × 1,2 m și de asemenea caracatițele uriașe care au tentacule de 5—10 m lungime iar mai rar se întîlnesc caracatițe cu tentacule de 20—25 m. Adevărați monștri de basm...

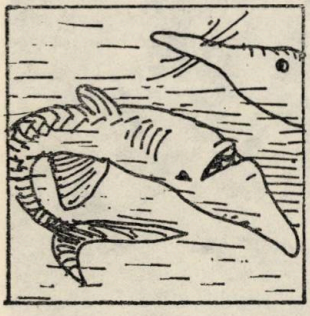

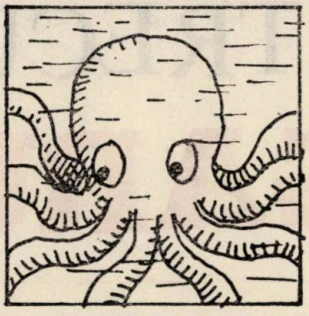

În lumea apelor se pare că nu mai este „lumea tăcerii". Cercetătorii din diverse țări, dotați cu aparatură specială au constatat că peștii, crabii, scoicile și alte viețuitoare acvatice emit zgomote, semnale de intensități diferite, caracteristice speciilor. Astfel, bancurile de crevete care se grupează cu milioanele de indivizi produc sunete ce depășesc cu 25 decibeli, zgomotul ambiant traversînd chiar pereții unui submarin. Aceste sunete sînt mai puternice noaptea, maximul fiind atins la apus și la răsăritul soarelui.

Dintre moluște, cele mai zgomotoase sînt midiile care emit sunete în urma alungirii și scurtării ligamentului de legătură (bisusul) cu substratul, ca urmare a schimbării poziției. Sunetele seamănă cu un clănțănit și au o frecvență de 1—4 kHz.

Peștii emit sunete prin frecarea, presarea diferitelor organe sau piei osoase. Frecvența acestor sunete este cuprinsă între 100 și 8.000 Hz și este produsă de frecarea dinților faringieni la stavrizi, peștele lună etc. De asemenea, a radiilor aripioarelor pleviene, pectorale, anale, dorsală la somn, pești pisică, osari etc., a operculelor la zglăvoacă. Se mai emit sunete și prin intermediul unor organe ca : vezica înotătoare la rîndunica de mare, bibani, macrou sau a intestinului la țipar.

Peștele marin *Opsanus* s-a observat că emite sunete de răspuns în „playback". Astfel, masculul, în perioada de reproducere are o viteză de răspuns sonor de circa 19 sunete pe minut. În cazul cînd acesta este stimulat cu 14—16 sunete pe minut se poate obține răspunsul în „playback". La un ritm de 10 sunete pe minut acesta nu este stimulat și rămîne mut.

Ce sînt ogarii ? Niște făpturi cu linii lungi, capodopere ale lumii canine, desprinse parcă din picturile lui Tizian sau Tintoretto, ori zvîcniri de mușchi în goană de gheparzi, urmărind iepurele electric pe micile ecrane. Azi, doar frumoase animale de apartament ținute pentru eleganța dezinvoltă, ieri însoțitori ai cailor Hunter — de vînătoare — și călăreților lor în deslănțuite curse de urmărire a vînatului. Dar și premergători sau înlocuitori ai armelor de foc pe care le făceau inutile, prinzînd fără greș vînatul alergător pe întinsele puste ori stepe. Iată ogarul persian urmărind, mai demult, oile și caprele sălbatice pe platourile înalte ale Iranului. Fratele său, tot cu părul lung, splendidul ogar Barzoi, fugărea rusacii de vară ori belacii de omăt, iepurii întinselor cîmpii ruse, ba chiar umbra sură a „colț-albului" stepelor, ca în „Război și pace" unde Lew Tolstoi ne arată visul împlinit al unui Rustov, ai cărui ogari au reușit, în fine, să prindă un bătrîn lup cenușiu.

Slughi, ogarul arăbesc, subțire, costeliv, aproape depliat, urmărea acele fete-morgana ale deșerturilor : gazelele galbene din nordul Africii și Peninsula Arabică ; semăna cu ogarul moldovenesc care era atît de căutat pentru calitățile sale încît făcea parte, împreună cu caii moldovenești, din tributul pe care Țara Moldovei îi plătea, uneori, Porții turcești suzerane, în secolele 17—18.

Astăzi mai întîlnim, în curse, doar ogarul supraselecționat, de foarte mare viteză, Grey Hound-ul de alergare, care dă atîtea emoții pariorilor și amatorilor cînd văd pierzînd sau cîștigînd ogarul favorit, emoții asemănătoare cu ale turfiștilor pasionați de caii de curse. Acest Grey-Hound a dat numele său autobuzului de cursă lungă care străbate America cea de toate zilele, America ogarului cenușiu !

De acest Grey Hound va fi aci vorba ; au apărut cîțiva și la noi în țară, la expo-

A TRECUT OGARUL

Dan GHEORGHIU

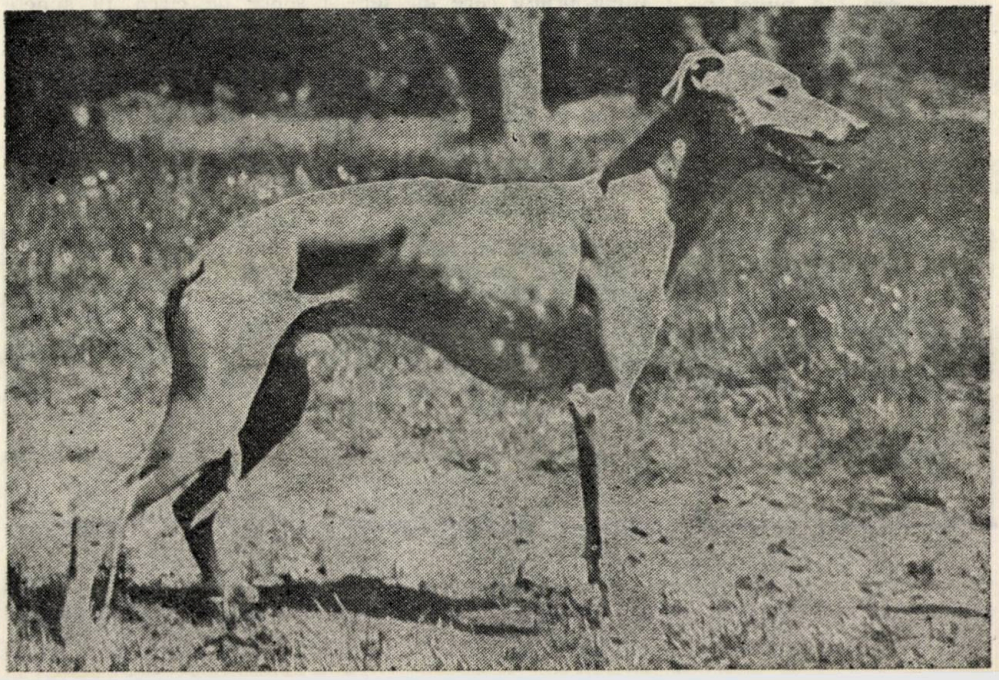

ziţiile canine ; s-au făcut chiar cîteva curse demonstrative, mai mulţi ogari fugărind un iepure mecanic, în cîteva oraşe din vestul ţării. De acolo sau din altă parte, povestea nu mai spune, a apărut un ogar şi într-un oraş din sudul ţării. Ascuţit, ondulat, parcă nehrănit, de culoare gri, avînd o pată mare, tot cenuşie, dar de o nuanţă mai sumbră, neprietenos şi glacial, părea un animal extraterestru. Era păzit cu străşnicie, mereu închis în casă ; foarte rar, în crepuscul, era scos la plimbare, pe străzi necirculate. Dar unele lueruri, cu cît sînt mai tainice, cu atît deconspiră mai repede, ceea ce s-a întîmplat şi-n cazul nostru şi nu numai în oraş sau împrejurimi, ci şi pe alte meleaguri.

Amatorii de cîini şi chiar vînătorii de la blocuri, fără posibilităţi, au început să discute cu ardoare : adio braci cu părul scurt ori sîrmos, grifoni Korthali ori setteri irlandezi ; centrul evenimentelor vînătoreşti era ogarul ! Cîţiva trecuseră chiar de la pura contemplaţie la propuneri concrete : încrucişări cu cîinii de vînătoare autohtoni : miros de brac, picioare de... ogar ; mai puţini, nu prea siguri pe puşcă, se gîndeau chiar la scutirea bietului urecheat de cele două focuri inutile şi de zîmbetele maliţioase ale ortacilor cînd alicele merg alături, visînd la ţevi curate şi ogari aportînd vînatul neciuruit de plumbi. În timp ce fericiţii deţinători făceau declaraţii de neagresiune cîmpului şi iepurilor lui, juruindu-se chiar că ogarii nu vor vedea cîmp nici la televizor, gurile rele şopteau că vor doar atît : să iuţească picioarele viitorilor cîini ciobăneşti de la stîne, ca să mai alunge iepurii ăia blestemaţi care „pasc“ iarba oilor !

Desigur că în istoria chinologiei s-au făcut încrucişări dirijate şi chiar repetate cu ogarii, dar de-a lungul mai multor generaţii ; în rasa pointer, undeva pe la origine, există sînge de ogar, nu pentru a „prinde“ iepurii, ci doar pentru a spori viteza chetei şi rezistenţa la efort, tot aşa cum într-o varietate de setter englez există sînge de pointer din motive asemănătoare.

În timp ce discuţiile şi controversele punctau aprins acel presezon de vînătoare, un eveniment brutal a venit să curme cu duritate iluziile şi pasiunile stîrnite. O maşină cu număr de... nu ştiu, zău că v-aş spune, a oprit brusc, un temerar a intrat în curte, apoi în casă unde nu era nimeni şi a ieşit triumfător şi calm, urmărit de ogarul care nu cunoştea pe nimeni şi pe toată lumea ; s-au urcat în automobil şi duşi au fost ! Mai întîi a fost jale, apoi informaţii adunate, căutări extinse pe zone cît mai mari, care după multă cheltuială de energie au avut succes : cîinele se afla într-un oraş de peste munţi. Desigur că noii proprietari nu l-au cedat fără „luptă“ ! A urmat procesul, ca multe alte procese cu amînări, audieri, tergiversări, cu luni de înfăţişări într-un al treilea oraş de la poalele munţilor ; de ce acolo, n-aş putea să vă spun... Incet, încet, balanţa a început să încline în partea celor grav păgubiţi, dar cînd să-l ia înapoi, a intervenit un alt eveniment : răpitorii au demonstrat că ogarul nu se mai află la ei, ci undeva în nord-vestul ţării, la alte multe sute de kilometri, aşa că în cele din urmă a rămas vorba doar de o despăgubire pecuniară.

Cu lacrimi în ochi relata bătrînul familiei acest periplu de întîmplări neplăcute, scîrbit şi mai ales total dezinteresat de substanţiala despăgubire bănească pe care urma s-o primească :

— Ehe... erau planuri mari cu el ! La insistenţele ascultătorilor intră însă într-o muţenie absolută. L-am întrebat, sub cuvînt că nu spun la nimeni, dacă nu şi-a călcat cuvîntul dat, dealtfel fără să i-l fi cerut nimeni, de a nu-l scoate la cîmp :

— Ehe... rupea dom-le... pericol mare ! Apoi iar a tăcut, de această dată definitiv.

A fost desigur o întîmplare veselă, care a descreţit nişte frunţi, lucru plăcut în această lume stresată, dornică de relaxări neaşteptate ; dar pentru cei care mai au permis de ieşire în cadrul feeric al naturii, i-am numit pe vînători, acest eveniment în aparenţă solitar poate fi un semnal de alarmă. Mult discutaţilor duşmani ai bieţilor iepuraşi li se mai adaugă unul, şi nu unul oarecare ! Ogarul a mai intrat odată, cu 30—40 de ani înainte, în conflict cu vînătorii ; puşca l-a exclus în cele din urmă ca rasă de vînătoare ; nu trebuie uitat însă că ogarul cîştigase mai înainte o bătălie decisivă. Imediat după primul război mondial, iepurii se împuţinaseră simţitor, fără intervenţia vînătorilor lipsiţi de muniţii, ci datorită ogarilor care vînau nu numai în compania vînătorilor, dar şi vagabondînd pe cont propriu. În cele din urmă au fost combătuţi cu severitate şi... au reapărut iepurii. Se spune că ogarul ce a trecut, meteoric, prin sudul nostru, nu a lăsat urmaşi ; în cîmpia Burnasului a fost un caz similar, căruia nu i se cunosc urmările. Dar... atenţie ! Avem specii noi de vînat, vînătoarea a devenit mai variată, mai interesantă. Ne plac şi ciinii, ai noştri, de vînătoare, ca şi ceilalţi, inclusiv ogarii. Dar nu renunţăm în ruptul capului la bietul iepure, oricum un simbol al vînătorii, poate singurul !

GONDIMENTELE SĂNĂTĂȚII

Dicționarul definește sec : „Condiment = substanță care se adaugă la o mîncare pentru a-i conferi un gust sau o aromă specifică".

În spatele acestei definiții vom găsi secole și milenii în care nesfîrșite caravane se îndreptau spre fabulosul Orient, spre acele Indii de la capătul pămîntului, de unde se întorceau cu piper, cu scorțișoară și cuișoare, cu vanilie și nucșoară. Multe lupte s-au dat, multe oase au albit „drumul mirodeniilor". Și chiar în legendara aventură a lui don Cristobal Colon unul din mobilurile căutării unui nou drum spre Indii a fost și găsirea unor căi mai lesnicioase pentru aceste mirodenii.

De pe vremea „pantalonilor scurți" ne aducem aminte de o poveste a lui Ispirescu în care apare, pilduitoare, valoarea condimentelor : „Sarea în bucate". Este o exprimare metaforică pentru faptul că din punct de vedere al fiziologiei funcțiilor digestive, condimentele sînt, fără îndoială, necesare. Senzațiile gustative și olfactive date de condimente provoacă, prin act reflex, o creștere sensibilă a secreției salivare, gastrice și intestinale, cu rol hotărîtor într-o bună digestie.

Este vorba de „reflexe condiționate" formate ca urmare a unor anumite obișnuințe alimentare, specifice de la popor la popor sau chiar pentru fiecare mediu familial.

Dar medalia are și un revers : multe dintre condimente, tocmai datorită valorii lor de excitant, devin iritante pentru unii subiecți și au contraindicații severe în gastrite hiperacide și ulcere, în unele afecțiuni hepatice și renale și în multe alte afecțiuni, iar pentru sare se adaugă, ca principală contraindicație, cea pentru hipertensivi ca și pentru cei cu insuficiență cardiacă, edeme cardio-renale etc.

Atunci să facem din toți aceștia niște condamnați la a consuma numai mîncăruri fade și monotone, care să nu trezească nici un apetit ?

O soluție salutară, nu numai pentru cei suferinzi, ci pentru noi toți, o oferă generoasa „farmacie verde". O serie de plante medicinale, în special cele care au ca principale principii active uleiurile volatile, au deosebită valoare condimentară, nefiind cu nimic dăunătoare organismului, ba dimpotrivă aducîndu-și un însemnat aport în normalizarea unor funcții. De aceea le-am denumit „condimentele sănătății", iar dacă unele sînt mai mult sau mai puțin cunoscute pentru aceste utilizări, în schimb altele sînt încă prea puțin folosite în bucătăria autohtonă.

Aceste condimente, în cazul preparatelor de vînat, măresc considerabil digestibilitatea acestora, făcîndu-le mai accesibile și celor cu stomac mai delicat, iar în cazul peștelui pot da o savoare aparte unor preparate altminteri mai fade.

La granița foarte labilă dintre condiment și medicament, un loc aparte îl ocupă tarhonul *(Artemisia dracunculus)*, care ar merita o atenție mai mare deoarece este planta care poate înlocui cel mai bine piperul, oțetul, dar, ce este mai important, chiar sarea — în diverse preparate. Frunzele verzi sau uscate de tarhon se pot adăuga la salate de cruditați, la preparate din ouă (ochiuri, omlete), se pot presăra pe fripturile de pui, în gelatinele pentru preparatele de vînat reci, pui sau pește, în sosurile pentru pește.

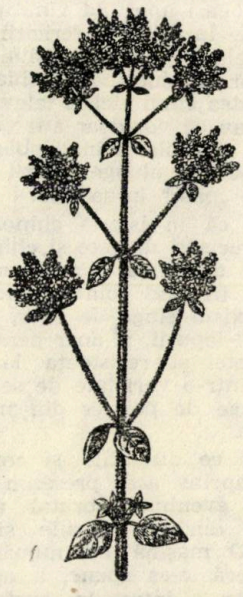

ȘOVÎRVUL
(Origanum vulgare)

În afara folosirii ca atare, se poate macera și oțet.

Un larg grup de specii înrudite din *familia Labiatae*, bogate în uleiuri volatile, au întrebuințări multiple, multe dintre ele practicate în bucătăria tradițională românească. Ele sînt totodată tonice stomachice, antiseptice și carminative, stimulînd digestia, evitînd balonările etc. De la ele se folosesc frunzele mărunțite.

Astfel, cimbrul, atît cel de cultură cît și cel de cîmp (Thymus vulgaris și T. serpyllum) dau o aromă deosebită preparatelor de grătar, rasolului, se introduc în tocături pentru sarmale și mititei, în tocană ca și în alte preparate.

Cimbrul de grădină *(Satureja hortensis)* se adaugă la ciuperci, friptură de porc, ficat de pasăre. Cimbrul de grădină condimentează foarte bine leguminoasele, ușurînd totodată digestia acestor legume atît de nutritive, dar într-o măsură destul de indigeste : fasolea, mazărea, bobul, lintea, ca dealtfel și în preparatele cu castraveți.

Măghiranul *(Majorana hortensis)* — este un bun ingredient pentru ciorbele de roșii sau în cele cu carne de porc, în pateuri (inclusiv de vînat) și plăcintă, în pizza, în sosuri pentru preparate de pasăre, presărat peste salata orientală.

Din flora spontană, șovîrvul *(Origanum vulgare)* se recomandă de asemenea pentru pateuri, dar și pentru atît de obișnuitele salate în care intră și cartofi fierți, felii.

Pretențios la căldură, rosmarinul *(Rosmarinus officinalis)* poate fi întîlnit la noi numai în grădini țărănești, mai ales în sud-vestul țării. Planta este un bun aromatizant pentru fripturi de pasăre sau de miel, pentru marinate.

Mai insolită este utilizarea în aceste scopuri a mentei, busuiocului și salviei. Astfel, binecunoscuta mentă *(Mentha piperita)* se poate utiliza într-o gamă largă de preparate, începînd cu cartofii noi, fierți, omlete și sfîrșind cu diverse preparate de carne. Iată, în acest sens, o rețetă din bucătăria engleză pentru utilizarea mentei : la 1/4 l oțet alb se adaugă 4 linguriță de frunze de mentă mărunțite și 2 linguriță de zahăr. Se prepară cu 2—3 ore înainte de servît, pentru ca oțetul să se impregneze cu aroma mentei. Acest oțet aromat se folosește pentru prepararea sosurilor sau stropirea fripturii, peștelui.

Busuiocul *(Ocimum basilicum)*, floarea norocului și a dragostei în folclorul nostru, se poate folosi la salate de roșii sau alte crudități, în sosuri, pentru fripturi, pentru produse de pește, maioneze. Datorită aromei puternice nu se poate asocia cu alte condimente.

Salvia *(Salvia officinalis)* este recomandată la rîndul ei pentru marinate, preparate mai grele din vînat sau gîscă, nu numai condimentîndu-le, ci și mărindu-le digestibilitatea, de asemenea pentru ficat de pasăre, rulade de carne, preparate din fasole și mazăre, feluri de mîncare în care intră tomatele. Gurmanzii spun că savoarea unei fripturi împănate adînc cu salvie (așa cum procedăm de obicei cu căței de usturoi) nu poate fi egalată cu nimic.

Un alt grup de specii cu proprietăți condimentare face parte din *familia Umbelliferae* de la care se folosesc îndeosebi fructele. Astfel, cele de anason *(Pimpinella anisum)*, fenicul (Foeniculum vulgare) și chimen *(Carum carvi)* servesc pentru preparate de patiserie de casă, chimenul folosindu-se, de asemenea, pentru o supă specifică în care nu este condiment, ci produsul de bază, precum și preparate cu varză murată.

Din același grup, fructele de coriandru *(Coriandrum sativum)* sînt utilizate întregi pentru murături, iar măcinate în amestecuri de cîrnați și caltaboși, pentru sosuri, prepararea vînatului, la diverse pateuri precum și pentru alte produse de patiserie de casă.

De la fenicul se mai poate utiliza și partea aeriană, cu o aromă chiar mai plăcută decît a mărarului, pentru salate orientale, garnituri cu cartofi fierți, tocănițe, friptură la grătar, la unele preparate cu ciuperci ș.a.

Dintre alte specii cu caracter medicinal, dar și condimentar, de la ienupăr *(Juniperus communis)* se pot folosi fructele (în fapt fructele false) care se recomandă pentru preparate din varză murată, marinate, sosuri pentru pește, preparate din rinichi.

În încheiere, o plantă a cărei utilizare poate produce surpriză. Cunoașteți probabil acea foarte ornamentală plantă de grădină numită călțunași sau bobi-dragi *(Tropaeolum majus)* cu florile sale viu colorate. Ei, bine, tocmai acestea se adaugă la salate, dînd o notă plăcută, sărbătorească prin culoare, dar și o aromă plăcută ; — fructele la rîndul lor — macerate în oțet, pot înlocui caperele în prepararea sosurilor albe, la garniturile pentru pește, la cîrnați, friptură din carne de vită. Desigur la prima vedere unele sugestii pot părea surprinzătoare, obișnuințele alimentare nu se modifică de la o zi la alta, dar socotim că merită încercată cu curaj utilizarea acestor „condimente ale sănătății".

Mircea ALEXAN

diverse • diverse • diverse

Un grup de cercetători a stabilit că urşii polari sînt dotaţi cu nişte... ochelari de soare naturali. Ochii lor sînt apăraţi de un fel de membrană care are rolul de a atenua lumina orbitoare reflectată de zăpezile veşnice ale nordului. Nici firul de păr din blana urşilor polari nu este alb, ci transparent. Aparenţa culorii albe provine de la difracţia luminii în interiorul firului de păr. Un cercetător de la Universitatea din Boston afirmă că acesta este totodată un adevărat convertizor solar natural, studiat în prezent pentru a ameliora convertizoarele termice solare. El speră să „copieze" acest fenomen din natură, pentru a realiza fibre capabile să capteze lumina şi s-o transforme în căldură, chiar în perioadele de timp rece.

*

Caracatiţa este considerată ca fiind molusca cu cele mai multe calităţi. Ea are un spirit practic destul de dezvoltat, este foarte mobilă, ochii săi au pupile ca şi ochii vertebratelor. Ihtiologii care au studiat acest animal au atras atenţia mai ales asupra felului în care caracatiţa deschide midiile sau alte scoici. Se presupune că, în acest scop, animalul îşi foloseşte ventuzele drept mijloace pentru desfacerea valvelor scoicii. O altă metodă, curent folosită de caracatiţă, este mult mai eficace. Cu ajutorul dinţilor care-i garnisesc vîrful limbii, transformîndu-o într-un veritabil ferăstrău-circular, ea face în peretele cochiliei scoicii o gaură, prin care introduce un lichid otrăvitor. Victima este paralizată, şi în felul acesta ea nu poate ţine închise valvele.

*

Ariciul se naşte cu ţepi. La naştere, ţepii minusculi, albi şi abia vizibili, sînt moi şi culcaţi pe pielea ariciului nou născut. Dar dintr-a doua zi cei 160.000 de ţepi se ridică şi capătă o culoare închisă.

*

Caribul, renul american, îşi „pune pe el" iarna o blană deasă de păr ţepos, care nu lasă să intre pînă la piele nici cel mai pătrunzător frig. Cînd gerul e îngrozitor, renii conducători îşi aduc cirezile în locuri ferite de vînt, unde animalele se înghesuie unele în altele. Căldura care se naşte astfel face să se înalţe un strat de aburi care, plutind ca o ceaţă, împiedică, datorită densităţii lui, aerul cald să se ridice şi să facă loc celui rece. Astfel, renii stau ca într-o „sală" încălzită.

*

Nu departe de Praga, în parcul castelului de la Žehušice trăieşte o turmă de cerbi... albi. Originea acestor animale a rămas, pînă în zilele noastre, un mister. Se cunoaşte că parcul de vînătoare a fost realizat în primii ani de după 1600, dar nu se ştie nimic despre locul de baştină al superbelor animale. Cercetătorii au emis două ipoteze. Una dintre ele presupune că unul dintre proprietari ar fi primit aceste rare animale în chip de cadou de la un prinţ indian care, la rîndul său, le adusese, cu mari sacrificii, tocmai din Africa. În cea de-a doua ipoteză, cerbii albi ar fi provenit din Persia. Interesant de subliniat este faptul că ochii acestor cerbi au culoarea... albastră, ceea ce pune alte semne de întrebare privind arborele lor genealogic. În orice caz, curioasa culoare este rezultatul unei mutaţii. Cum şi mai ales cînd s-a produs acest fenomen? Interpretările sînt numeroase, dar nici una nu este pe deplin sigură. De notat, parcul de vînătoare de la Zehušice este singurul loc din lume unde cerbii albi sînt crescuţi în mediul lor natural.

*

Unele animale plîng la fel ca oamenii. Cerbul, căprioara, girafa şi ursul plîng cu lacrimi mari cînd sînt încolţiţi. Delfinii, cînd sînt răniţi de moarte, suspină şi varsă lacrimi, iar focile se vaită la fel ca pruncii. În schimb, crocodilul nu plînge, deşi se spune adesea că: „varsă lacrimi de crocodil".

*

O ursoaică de 800 kg dă naştere unui ursuleţ ceva mai mare decît un şobolan, în timp ce un porc spinos din America cîntărind circa 6 kg., dă naştere unor pui a cîte 500 grame, care după două zile se urcă în copaci!

ASTA AU VRUT...

Grigore TOLOACA

Duminica, după o săptămînă de eforturi, în loc să doarmă pînă pe la opt-nouă, așa cum făcea mai toată scara, Nea Jenică se scula cu noptea în cap, își lua sculele și o pornea încet spre Mureș. Aici își construia „gardul" — pentru că cea mai mare plăcere a lui era să dea la obleți, de după gard —, punea nada și se apuca de lucru. Nici nu-și dădea seama cînd treceau cele patru-cinci ore dedicate pescuitului. După-amiaza era întotdeauna a fotbalului. De fiecare dată, însă, cînd se întorcea spre casă, îl vedeam necăjit.

— Ce-i, Nea Jenică? l-am întrebat eu de cîteva ori. N-ai prins de ajuns?

Îmi făcea semn că nu-i asta și își vedea de drum. Nu-i plăcea subiectul. Dar nu m-am lăsat.

— Ce să fie, dom-le! n-avu încotro Nea Jenică. Oamenii! Nu știi cum sînt? Îți scot vorbe din te miri ce. Uite! și-mi arătă traista. Niciodată nu mă duc cu ea goală. Dar trebuie să le faci inventarul ca să te creadă. Oftă adînc și continuă: Toată scara, de sus pînă jos, zice că pierd timpul de pomană. Că, cică cu-n pescar pe scară ar trebui și ei, duminica, să simtă măcar mirosul peștelui. De parc-aș fi hală de pescărie...

Deunăzi, însă, nu-mi venea să-mi cred ochilor. Nea Jenică pășea sprinten spre casă, fluierînd vesel o învîrtită de pe la noi.

— Ai scăpat de vorbe, Nea Jenică? îl oprii eu curios.

Se opri, zîmbi într-un anume fel, și-mi făcu semn să mă apropii.

— Am dat lovitura, bădie! mă anunță. De duminica trecută, scara întreagă mă consideră cel mai norocos pescar de pe planetă.

— Cum așa, prinzi mai mult?!

— Da de unde... ridică Nea Jenică din umeri și rise mucalit. Poate nici cît în sezonul trecut. Da nu asta contează. Lor să le miroasă! Și-i parfumează Nea Jenică...

Știam că nu mai era nevoie să insist. Cînd avea ceva de spus, Nea Jenică, nu te lăsa el!

— Poți să-ți știi gura? mă întrebă el în șoaptă, deși nu era nimeni prin apropiere.

— Doar mă știi...

— Bine! Cum îți spuneam, nu mai puteam ieși din gura lor. Unii ziceau chiar că aduc broaște în traistă, ca să fie umflată. „Și ce-ați vrea, mă?" mă răstii eu la unul. „Măcar să miroasă pe-aici a ceva!" mi-o întoarse ei. Ce dracu să fac? mă tot întrebam eu. Ideea mi-a dat-o ăl mic. Ce crezi că fac?

— ...

— O nimica toată. Da tare! În fiecare duminică, cum ajung acasă, număr obleții, îi spăl și pun unul pe tigaie. Îl rumenesc bine și-l pun pe ăl mic să pîndească. Iar cînd mă face atent că-i liniște, fac o tură de jos pînă sus și retur, cu tigaia încinsă în mînă, și-apoi pîndesc prin vizor. Să-i vezi cum deschid ușile, unul cîte unul și înghit în gol, de ți-i mai mare mila. Ce să le fac? Asta au vrut...

— De ce ai adus corbul acesta acasă? Ce vrei să faci cu el? întrebă bunicul pe nepotul său.

— Vreau să mă conving dacă într-adevăr trăiește trei sute de ani...

La circ, un reporter întreabă o dresoare de elefanți:

— De ce lucrați tocmai cu elefanți?

— Știți — răspunde artista — la început am lucrat cu șoareci albi, dar am devenit mioapă!...

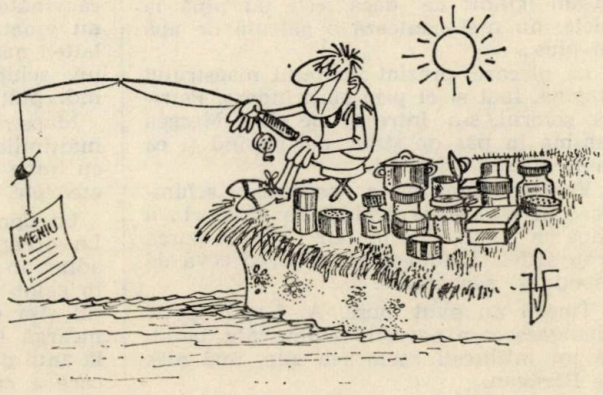

DE MÎNĂ CU ÎNVĂȚĂCEII

Gheorghe COMAN

Toate erau stabilite după război. Făcusem pregătirile și eram gata de culcare, mai rămăsese puțin timp de odihnă. Pe la ora 23 sună telefonul.

— Aș vrea să merg și eu mîine cu dumneavoastră la vînătoare, mieuna Rodica în telefon.

— La ora asta nu se poate, nu se poate face nimic, mai sînt trei ceasuri și pleacă mașina.

— Vă rog, vă rog foarte mult...

— Bine, să văd ce pot face, revino peste 20 de minute. Stînjenit, îl sun pe Iezăreanu (numai oră de chemat pe cineva la telefon nu era), dar cîte nu s-au întîmplat pe fața pămîntului din cauza femeilor.

Iezăreanu, buimăcit de somn, aproape că nu m-a recunoscut, dar cînd a înțeles despre ce este vorba, a răspuns cu entuziasm, cu rezerva să-l cheme pe Rugină, el în principiu fiind de acord. Între timp m-a sunat Rodica, și ca să fie harababura completă, mi-a spus că vine și Costi. M-am gîndit că dacă ești ud pînă la piele, nu mai contează o găleată de apă în plus...

La plecare, prezint tineretul maestrului Rugină, luat și el prin surprindere. Petrică, șoferul, s-a întrecut pe sine. Mergea mașina în pas de sîrbă, participînd și ea la freamătul bucuriei.

Venirea tinerilor a produs o schimbare în atmosfera echipei de vînători ; a adus un parfum de înnoire, și toate parcă erau altfel. Ținuta generală avea ceva de ospeție și sărbătoare.

Tinerii au avut noroc. A fost o zi de vînătoare ca-n povești : senin, cald, uscat, să tot întîlnești asemenea zile, mai ales pe Bărăgan.

Coborîrea din mașină a revărsat o armată de oameni. Maestrul de vînătoare a dat ciracii pe lîngă mine. Rodica era costumată ca un model pentru prezentarea creațiilor la parada modei, secția costume de iarnă. Șapca, autentic franțuzească, era crescută pe cap, îi venea foarte bine, avea un cozoroc care ar fi împiedicat-o să sărute pe cineva, ceea ce nu s-a întîmpqlat însă, atunci cînd a fost vorba de mine... Vindiacul, turnat, de culoare kaki spre verde brotac, pantalonul fără cusur, poate prea perfect. Dar piesa cea mai valoroasă o formau cizmele, roșii purpură, ca ale împărătesei Teodora. Ochii căprui, mari, sub ochelarii care-i stăteau bine, completau fericit înfățișarea ucenicei mele.

Costi, cu capul descoperit, cu plete și barbă neagră, aducea puțin a seminarist. Dealtfel, a venit la vînătoare în pantofi și cu loden.

Fiindu-mi repartizați, am căutat să-i apropii de tainele meseriei. Le-am spus că vînătoarea este cîntec și bucurie, și că nu vînatul are importanță, față de celelalte : mișcarea, peisajul, parfumul cîmpului, schimbarea preocupărilor, izvor de îndreptățită și lungă încîntare.

Maestrul Rugină a fost la înălțimea înălțimilor ; conducea o vînătoare grea, cu lume multă, trebuia grijă pentru arme etc., etc.

La una din bătăi am căzut pe un colț. La dreapta era Costi, în spate un canal adînc, în stînga Rodica. A venit un iepure în galop dezlănțuit, am tras, dar urecheatul și-a continuat galopul ; i-am urat să meargă sănătos, că mai avem nevoie și la anul de vînat. A venit însă și al doilea, care a căzut secerat.

Începusem să-mi „dreg" obrazul față de ucenici. Rodica, de unde era, mi-a făcut semnul victoriei cu două degete. Am mai împușcat un iepure. La terminarea bătăii, venind spre mine, Costi mi-a spus : „Mai aveți un iepure, în canal". M-am dus și l-am ridicat, părîndu-mi bine că n-am tras prost, dar și rău pentru că nu l-am scăpat.

Cînd m-am întors, Rodica m-a sărutat, față cu nedumerirea și oarecum alarmata figură a lui Costi, căruia i-a explicat că este premiul acordat pentru isprava făcută.

Am luat fiecare cîte un iepure și am plecat mai departe. În toată ziua ciracii mei s-au dovedit harnici, cuminți și rezistenți la efort. Seara, la bufet, i-am tratat cu bere, de țigări n-au vrut s-audă. Rodica a scos o pungă cu niște fursecuri.

Ne-am suit în mașină iar la despărțire cei doi ne-au încredințat c-au îndrăgit vînătoarea pentru toată viața, că au trăit o zi de neuitat.

Maestrul Rugină, Iezăreanu și ceilalți i-au privit cu simpatie și cu regretul că pleacă, retrăind prin ei una din paginile adolescenței noastre...

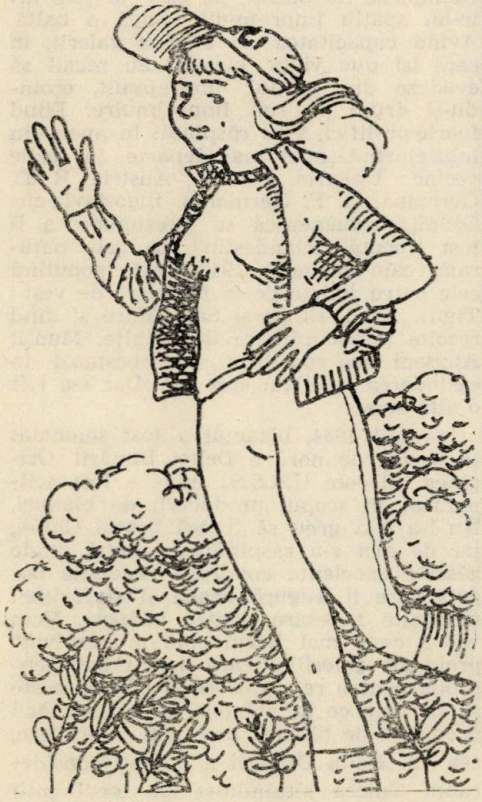

MAPAMOND

Acțiunea de împăduriri din Scoția este considerată cea mai amplă activitate de acest gen nu numai din Marea Britanie, ci din întreaga lume, prin cele 2,8 milioane hectare afectate, bună parte provenind din terenurile agricole. Evident, vînătorii aplaudă această măsură, cu atît mai mult cu cît pe aceste terenuri a fost interzis și pășunatul, iar turismul, reglementat riguros. La baza acestei inițiative a stat constatarea că printr-o îndelungată exploatare necorespunzătoare, terenurile amintite se degradau progresiv.

*

Ultimul trofeu de ren — coarne al Groenlandei însumează 1019,2 puncte C.I.C., față de precedentul record, de numai... 926 puncte. Purtătorul impunătorului trofeu cîntărea, la împușcare, 250 kilograme.

*

Bursa neagră a trofeelor cinegetice prohibite funcționează în continuare, cu toate măsurile de descurajare stipulate prin acorduri internaționale. Numai în ultimii doi ani au fost vîndute peste 300 blănuri de jaguar...

*

Recordul european al anului 1981 la știucă rămîne știuca prinsă în anul precedent într-unul din lacurile elveține. Peștele are cca 1,70 metri lungime și cîntărește 28,35 kilograme.

*

Cel mai norocos pescar al tuturor timpurilor este considerat pescarul sportiv Matzuky, care a capturat cu undița, în apele unui golf marin, o... bară de metal ; era de fapt o țeavă metalică astupată la ambele capete, în care fuseseră introduse vechi bijuterii de aur de mare valoare.

*

Organizațiile vînătorești din țările Europei Centrale sînt tot mai alarmate de expansiunea ratonului, evadat din crescătoriile animalelor pentru blană, dotat cu o mare prolificitate, lipsit de dușmani naturali în zona amintită și care face ravagii în rîndurile vînatului mic.

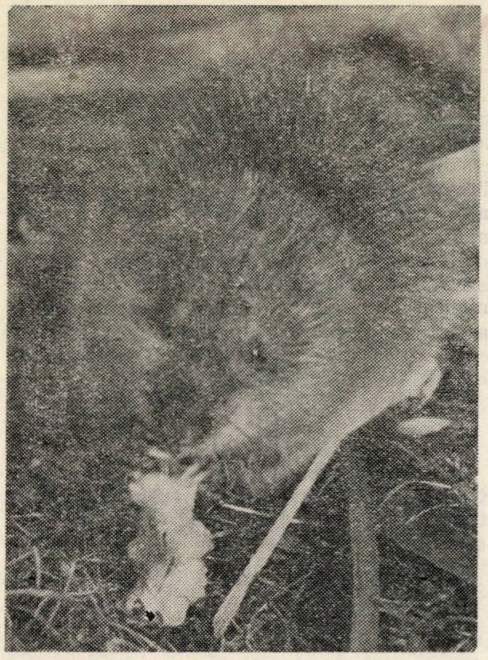

BIZAMUL CA SPECIE DE VÎNAT

Pentru motive pe care nu le analizăm acum, iepurele şi potîrnichea sînt în regres numeric, nu numai în ţara noastră, ci şi în multe alte ţări europene. Odată cu scăderea efectivelor acestor specii, se reduc şi posibilităţile de a vîna. Iată însă că noi specii vin să aducă o compensaţie, cel puţin parţială, la acest regretabil fenomen. Dintre acestea, de data aceasta, ne vom ocupa numai de bizam.

Acest relativ nou oaspete în fauna cinegetică a ţării noastre prezintă unele avantaje care nu sînt de neglijat :

— fiind animal cu blană preţioasă, deosebit de prilejul de vînătoare pe care îl oferă, aduce în familia vînătorului şi bucuria unei materii prime pentru împodobirea îmbrăcămintei de iarnă ;

— perioada lui de vînătoare cade, în principal, în lunile februarie şi martie, cînd iepuri şi potîrnichi, nu se vînează, Motivul : calitatea cea mai bună a blănii se obţine în aceste luni ;

— nu are de suferit din pricina agrotehnicii moderne, cel puţin deocamdată, dat fiind că trăieşte pe malul apelor şi îşi ia hrana din apă ;

— în ţara noastră, nu sînt semnalate prejudicii cauzate prin perforarea şi, în consecinţă, prin slăbirea rezistenţei digurilor ; singura pagubă constă în roaderea reţelei uneltelor de pescuit ;

— practicarea vînătorii este uşoară şi plăcută, deoarece se rezumă la plimbarea de-a lungul unei ape curgătoare, dar mai ales stătătoare, cu dese opriri pentru pîndă, cu 1—2 ore înainte de asfinţitul soarelui sau dimineaţa de timpuriu. Vînătorul se găseşte la sfîrşitul iernii şi începutul primăverii, nu are de înfruntat gerul sau mersul greu prin zăpadă sau arătură dezgheţată. Iată tot atîtea motive pentru care bizamul trebuie să se bucure de atenţie din partea vînătorilor.

DE UNDE ŞI CÎND A VENIT BIZAMUL ?. În anul 1905, un proprietar de pămînt din localitatea Dobrici de lîngă Praga, aduce din America de Nord şase exemplare de bizam, pe care le ţine într-un spaţiu împrejmuit, lîngă o baltă. Avînd capacitatea de a săpa galerii, în care îşi duc viaţa, bizamii au reuşit să evadeze din spaţiul împrejmuit, croindu-şi drum pe sub împrejmuire. Fiind foarte prolifici, s-au răspîndit în apele din împrejurimi, apoi mai departe, în ţările vecine : Ungaria, Polonia, Austria, R. D. Germană, R. F. Germania, Iugoslavia etc. Graniţa românească se presupune a fi fost trecută, „clandestin", pe cale naturală, cam în anii 1940—1941, populînd cele patru judeţe de la frontiera de vest : Timiş, Arad, Bihor şi Satu Mare şi dînd recolte îmbucurătoare de blănuţe. Munţii Apuseni au constituit un obestacol în extinderea ariei lui spre est. Dar s-a ivit o altă sursă.

În anul 1954, bizamul a fost semnalat în partea de nord a Deltei Dunării. Originea lui este U.R.S.S., unde a fost aclimatizat în scopul producerii de blănuri. Nu i-a fost greu să treacă braţul Chilia, iar de aici s-a răspîndit în Deltă, unde găseşte excelente condiţii : vegetaţie bogată care îi asigură hrana şi stufărişuri nesfîrşite necesare pentru adăpost. Vom vedea ceva mai tîrziu cum a „rezolvat" problema galeriilor care îi sînt indispensabile pentru reproducere şi odihnă peste zi. În timp ce în judeţele din vestul ţării producţia de blănuri pare a fi în scădere, cea din Delta Dunării a crescut considerabil, Tulcea situîndu-se pe locul întîi

din acest punct de vedere printre județele țării.

Avînd acum în fauna țării o nouă specie, a trebuit să i se dea un nume. Nu știm cine i-a fost „nașul", fapt este că a fost numit bizam *, împrumutînd acest nume din literatura germană. Se mai numește și șobolan de mosc, din cauză că masculii au, în regiunea organelor genitale, o glandă care secretă un lichid cu miros de mosc. Despre existența lui ia act și Decretul 76/1953 privind economia vînatului și pescuitului în apele de munte. De asemenea și Legea 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea, ambele considerîndu-l specie de vînat.

Biologia bizamului a fost studiată și în țara noastră. Din studiile făcute și din literatura străină desprindem următoarele date asupra etologiei bizamului : trăiește în galerii, pe malul apelor. Deosebit de galeria de aerisire, mai are una cu ieșirea sub nivelul apei, pe care circulă cînd iese în căutarea hranei. Dacă nivelul apei scade, iar această gură de ieșire rămîne pe uscat, o astupă sumar și își sapă alta la adîncime. În secțiune transversală, galeria are formă eliptică, așa cum este și corpul animalului, iar în adîncime, se termină într-un spațiu mai larg, un culcuș, căptușit cu vegetație moale, unde femela fată și își ține puii în perioada alăptării. Cele mai favorabile locuri pentru așezări durabile ale bizamului sînt bălțile și canalele cu maluri înalte, apte pentru galerii, cu apă care nu seacă și nu îngheață ziua la fund. Foarte interesantă este adaptarea la mediu în cazul cînd aceste maluri lipsesc, cum este cazul în interiorul Deltei Dunării și în bălți interioare. Aci bizamul își construiește o movilă plutitoare, din plante acvatice uscate, iar în interiorul ei își amenajează galeria și culcușul. Faptul că este plutitoare, o face îndependentă de variațiile nivelului apelor, afară de cazul cînd balta ar seca. Dar de regulă ele sînt amenajate în bălți cu adîncime mai mare în care acest dezavantaj nu există. Diametrul movilelor găsite a variat între 0,54 și 2,35 m, iar înălțimea de 0,39—1,38 m.

Este animal foarte prolific. Se împerechează din aprilie pînă în septembrie și fată de 2—4 ori cîte 4—12 pui, după o gestație de 26—30 zile (Brunk). Maturitatea sexuală fiind atinsă la 3—5 luni înseamnă că prolificitatea crește. Dar și pierderile pînă la sfîrșitul iernii sînt mari, rămînînd doar 35—60% din cei ce au fost în viață în luna octombrie. Mortalitatea este cauzată nu numai de boli ci, cum s-a mai arătat și de secarea bălților, cînd migrează în căutarea de noi așezări, dar mai ales de iernile grele, cînd bălțile cu adîncime mai mică îngheață pînă la fund, privînd animalul de sursă de existență. Deoarece condițiile climatice pot varia mult, este normal ca și sporul anual, deci condițiile de vînătoare, să fie diferite de la un an la altul.

CUM VÎNĂM BIZAMUL ? În majoritatea cazurilor, bizamul este capturat cu ajutorul capcanelor, în scopul valorificării blănurilor. Pe vînători însă îi interesează modul cum poate fi vînat cu pușca. De la început trebuie menționat că blana de bizam este utilizabilă anul întreg, dar mai valoroasă este cea din lunile decembrie-februarie, eventual și în martie, dacă primăvara a început tîrziu. În această lună, blana are părul lung și des. Pentru reușita vînătorii trebuie făcute observații asupra prezenței bizamului în apa respectivă. Seara, cu una, două ore înainte de apusul soarelui, iese din ascunzișul său și poate fi văzut înotînd pe luciul apei, lăsînd ușoare valuri lesne de observat. Metoda este pînda. Împușcătura este ușoară. Se ochește cam cu 10 cm înaintea botului, așa încît alicele să nimerească în capul animalului în mișcare. Dacă împușcarea nu pune probleme, în schimb dă bătaie de cap scosul din apă, în care scop barca sau pluta sînt indispensabile. Numai pe distanță de 4—5 m problema se poate rezolva cu ajutorul unei prăjini cu cîrlig. Din acest motiv este indicat ca bizamul să fie lăsat să se apropie de mal și abia atunci să se tragă. Lucru important este ca jupuitorul să nu întîrzie, iar blana să fie întinsă pe o scîndură potrivită ca mărime, și uscată ; de pe orice punct lăsat neuscat, părul va cădea, blana depreciindu-se. Vînătoarea de bizam este ușoară : cum s-a arătat, doar din plimbarea și pînda pe malul apei, primăvara, cînd natura începe să învie ; ea durează una, două ore seara, și cam tot atîta dimineața. Mai are marele avantaj că plecarea la vînătoarea de bizami... nu provoacă discuții în familie ; dimpotrivă, vînătorul este îndemnat de soție sau fiică să plece la o vînătoare care se va solda cu un folos și pentru ele !

Vasile BIRĂESCU

---

* În literatura germană este numit : Bisamratte = șobolan-bizam

CEASORNICUL

Pentru Ion Tutunaru seria evenimentelor supranaturale începuse într-o miercuri, la ora 4 fix. Exactitatea momentului fusese consemnată de țîrîitul voios al ceasului de masă, străvechiul C.F.R.-ist cu clopoțel exterior, cu geamul crăpat și vopseaua sărită, sprijinit într-un singur picior de alamă verzuie, veteran trecut prin două războaie mondiale și care se încăpățîna să mestece timpul cu o precizie diabolică. În compensație parcă, ceferistul suna la cele mai absurde ore, niciodată, dar absolut niciodată așa cum ar fi trebuit. Își căpătase chiar o oarecare celebritate și Tutunaru se distra uneori punînd pariuri cu prietenii la ce oră va țîrîi ceferistul, lăsîndu-i pe ei să fixeze limba soneriei pe cadran. Student la matematici și nepot de inimă al bătrînului, Lică încercase într-o vară să înscrie fantezia inepuizabilă a ceasornicului într-o curbă de probabilitate. Nu ieșise nimic. Numai un calculator, strigase exasperat studentul, și nu unul din primele serii, cu memorizatoare limitate și fragile, ci un ordinator din a cincea generație ar putea găsi soluția, dacă există una.

Desigur, desigur, statistic se putea întîmpla și asta, bombănea bătrînul tîrșîindu-și papucii, dar de ce tocmai astăzi, ce dracu l-a apucat? Faptul fără precedent era însă consumat: ceasornicul sunase la ora fixată, așa că nu-i rămînea decît să-și caute rucsacul și să-i dea zor spre stație, distanța dintre mașini fiind de circa 50 de minute.

Cu rucsacul era o întreagă istorie, din ce în ce mai încîlcită cu trecerea anilor. Un fel de v-ați ascunselea: niciodată nu-l găsea acolo unde credea că-l lăsase. Adevărul era că bătrînul adormea de obicei deasupra rucsacului înnodind un ultim chiostec, iar băbuța îl culegea apoi și-l băga în pat, punîndu-i rucsacul în cele mai neașteptate locuri.

Tutunaru pornise la întîmplare drept înainte, spre ieșire, pe coridorul îngust. La capătul coridorului, lîngă ușă, rucsacul îl întîmpină burdușit și bonom. A fost primul moment de neliniște al bătrînului, legătura dintre cele două întîmplări — ceasul și rania — părîndu-i-se acum la mintea copiilor.

Nu-i nimic, nu-i nimic, o să scap autobuzul se consolă Tutunaru, trăgîndu-și cu greu mînecile scorțoase ale mantalei. Abia pe scări își aminti de rîme și de mămăligă, meditînd cu vădită plăcere că nu putea să le fi luat, cel puțin nu pe amîndouă! Simți în coaste însă muchea cutiei cu rîme și alături de ea gogoloiul sferic al mămăligii, și se posomorî din nou. Rămînea autobuzul, nu-i dracul chiar atît de negru, dar ajuns în stație zări mașina luminată feeric, cu toate ușile deschise și cu șoferul meșterind ceva la oglinda retrovizoare. Nu-i rămînea decît să urce și o făcu, o dată cu șoferul, care porni ca din tun.

O pierd pe cealaltă, cursa în convenție ce urma să-l ducă la baltă. Șoferul gonea însă ca la marile raliuri, așa că prinse și cursa din marginea orașului, rămînîndu-i timp să se tragă pe un scaun ferit, la adăpost de ironiile navetiștilor ieșiți din tura de noapte.

Poate face o pană, mormăi într-o doară, dar se dusese vremea minunilor, cursa îl depuse pe malul bălții, o apă în care i-ar fi fost greu să spună ce mai caută: crapii și carașii erau niște amintiri îndepărtate, tainul zilnic rămînînd firca, bibanii, ghiborții și uneori, în zilele cele mai bune, cîte un pui de caracudă.

Bătrînul era un mare ambițios, iar resursele lui, nebănuite. Dacă-i așa, o să dau la crap, hotărî el să se amestece personal și energic în acest început de harababură al tabieturilor lui. Tot n-am cîrlige mari...

Le găsi în prima cutiuță deschisă, erau gata legate și nu-i rămase decît să monteze lanseta, cu care aruncă alandala, aproape de-a lungul malului, lăsînd varga neasigurată în iarba măruntă. Aplecat deasupra rucsacului, abia auzi fosnetul din spate: lanseta pornise vijelios spre apă, zgîltîită ca de cutremur.

N-o mai prind, jubilă bătrînul, asta ar fi a treia care se duce, n-o mai prind, dar lanseta se proptise iremediabil în ceva, la cîțiva centimetri de buza malului. Era un piron de paisprezece, ros de vreme și de singurătate, ancoră reformată pentru pripoanele braconierilor de demult. Apucă lanseta și execută ca prin somn mișcările știute.

E mare, e foarte mare, o să-l scap, rupe mă și du-te sănătos, trebuia să rupă, nu se putea altfel. Se putea, se putea, crapul făcu vreo două tentative leneșe de întoarcere, apoi veni cuminte de-a latul, către mal. Bătrînul era aproape indignat. Toată ordinea firească a lucrurilor se dusese dracului, și scoase peștele apucîndu-i zdravăn un opercul, ca pe urechea unui elev recalcitrant și timpit. Avea peste patru kilograme, pescuitul se sfîrșise și începu să strîngă, copleșit acum de-a binelea de succesiunea inexorabilă a evenimentelor zilei. Plecă spre autostradă convins că va găsi imediat mașină de întoarcere — poate chiar un mercedes, bombănea furios. Nu era un mercedes, însă camionagiul, coborît să se răcorească, îi făcea semne prietenești: hai suie să te duc, nu-ți cer nimic.

Peștele, am uitat peștele, am uitat peștele îi veni să strige cu bucurie sălbatică, dar pata de umezeală care i se lățea pe turul pantalonilor, ca și palma amicală pe care crapul i-o trase cu coada peste coapsă — sînt aici, totul e-n ordine bătrîne ! — îl aduse la realitate.

O dată ajuns în oraș, autobuzele se rînduiau frumos unul după altul, nici un moment pierdut, era deja în pragul casei cînd băbuța urca zîmbitoare scările, cu sacoșa doldora de verdețuri.

Asta era, se terminase, tot haosul în care îi făcea atîta plăcere să se miște, să improvizeze, să găsească rezolvări magistrale unor probleme insolubile, fusese spulberat de capriciul unui destin atent, meticulos, implacabil, binevoitor desigur, dar cine i-o cerea ? și Ion Tutunaru, veteranul tuturor pescarilor din oraș, omul care nu pomenise niciodată nimănui nimic despre cele trăite pe malurile apelor — ehei, și avea ce spune ! — își dădu seama că ceferistul avea dreptate, sunase și pentru el clipa tihnită a marilor amintiri.

Petru IONIȚĂ

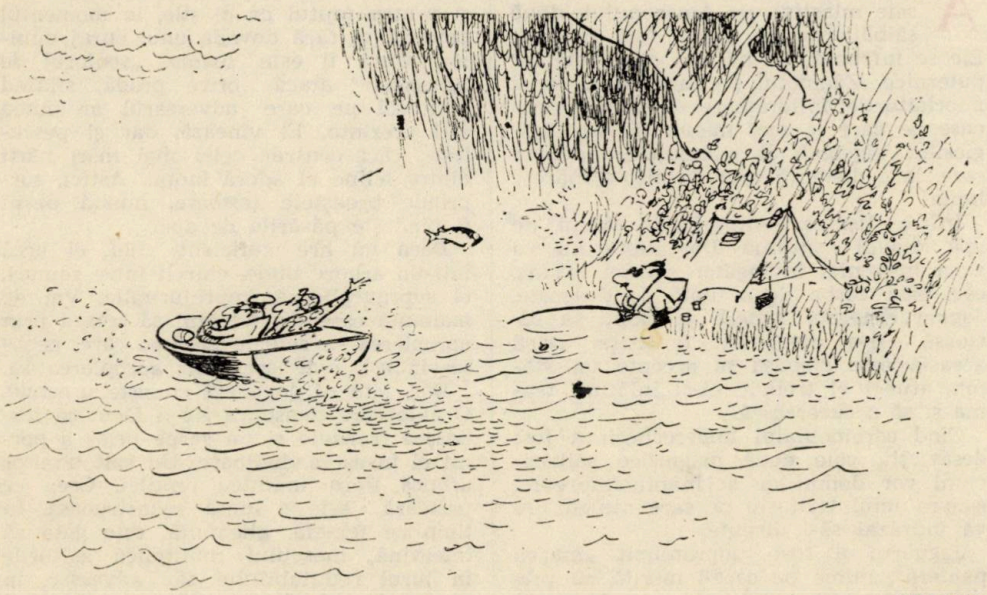

MATTY

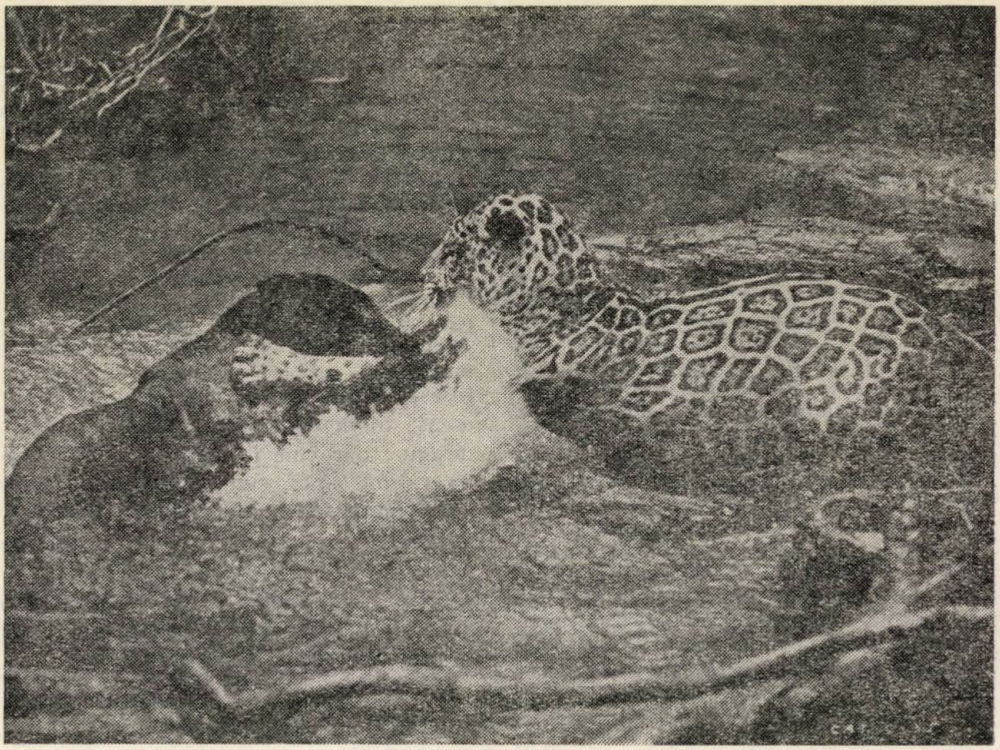

JOCUL JAGUARILOR

Adesea, în unele locuri de pe întinsele mlaştini ale Amazonului, două sălbăticiuni se găsesc faţă în faţă. Ele se înfruntă, lovind apa cu labele lor puternice. Zgomotul pe care-l fac, ca şi miorlăiturile înfiorătoare de feline furioase pe care le scot impun tăcere gălăgioşilor papagali şi maimuţelor jucăuşe care, la o distanţă respectabilă, urmăresc lupta.

Într-o ţişnire continuă de stropi de apă, duelul continuă. Dar lupta nu va avea însă nici învingător şi nici învins, căci este vorba de o luptă de dragoste. Jaguarul negru, superb în blana sa lucioasă, şi-a descoperit o soaţă. Dacă aceasta este dispusă să accepte un stăpîn, atunci el trebuie să-şi înlăture teama şi să o cucerească.

Cînd ceremonialul împerecherii a fost desăvîrşit, cele două magnifice sălbăticiuni vor domni de aci înainte împreună asupra unui teritoriu pe care nimeni nu va îndrăzni să-l dispute.

Jaguarul a fost supranumit „marea panteră", nume pe care-l merită cu prisosinţă datorită taliei sale, mai impunătoare decît cea a panterei africane, dar şi pentru faptul că el ştie, la momentul potrivit, să facă dovada unui curaj uimitor. Cînd îi este foame, „seniorul de Amazoane" atacă orice pradă, sfidînd pericolul pe care adversarul ar putea să-l prezinte. El vînează, dar şi pescuieşte, căci contrar celei mai mari părţi dintre feline el adoră înotul. Astfel, surprinde broaştele ţestoase, înhaţă peştii şi pîndeşte păsările de apă.

Dacă nu are suficient chef, el urcă într-un arbore unde, chircit între ramuri, el supraveghează împrejurimile. Vai de maimuţa care ar îndrăzni să treacă prin apropierea sa sau de pasărea care, neobservîndu-l, s-ar aşeza în apropierea sa.

Dar, iată că jaguarul ciuleşte urechile. O alunecare deasupra lui a făcut să foşnească frunzele şi un şarpe uriaş a pornit el însuşi la vînătoare. Un salt uimitor aruncă fiara înaintea reptilei. Ceea ce urmează este o luptă monstruoasă. În timp ce femela, ghemuită, este gata să intervină, masculul multiplică salturile în jurul redutabilului său adversar, în scopul de a-l deruta. Din cînd în cînd

el dă cîte o lovitură rapidă de labă, care sfîşie pielea şarpelui. Acesta caută să se încolăcească în jurul crudului său inamic. De zeci de ori inelele sale par să se strîngă în jurul felinei negre, dar tot de atîtea ori jaguarul, cu o mişcare suplă, evită fatala îmbrăţişare.

Şarpele este cel care întrerupe lupta. El se strecoară cît mai repede şi dispare în apă.

Şi vînătoarea celor doi jaguari continuă. De această dată este antrenat în luptă un caiman. Adversarul este acum mai periculos, apa fiind elementul său. Este deci nevoie să se folosească şiretenia. Fără a-şi arunca măcar o privire, cele două feline se separă. Femela este cea care angajează lupta. Ea captează atenţia crocodilului care, cu gura larg deschisă, ripostează violent. Masculul, ascuns de ramuri, înaintează încet pînă la malul apei, de unde printr-o săritură irezistibilă se aruncă asupra caimanului. Acesta, surprins, se întoarce, descoperindu-şi gîtul fără carapace, unde jaguarul îşi înfige colţii săi. Urmează cîteva zvîrcoliri, care aruncă apa în toate părţile şi totul s-a sfîrşit.

Jaguarul are un meniu foarte divers, concurînd omul în această privinţă. De aceea acesta îl consideră ca pe un inamic şi îl urmăreşte continuu cu înverşunare. Unele triburi de indieni au înscris vînătoarea jaguarului în ritualurile lor. În acelaşi timp, datorită fricii pe care o inspiră, el este venerat de alte triburi, care l-au zeificat.

S-au făcut încercări de capturare şi îmblînzire a acestui animal, dar mîndrul jaguar nu este nici puma şi nici ghepard. În captivitate, el îşi păstrează întreaga sa sălbăticie, ferocitate şi personalitate. El nu cade niciodată la învoială cu un inamic şi nici nu acceptă să fie dominat.

În Paraguai s-au făcut numeroase experienţe de domesticire. În acest scop, s-au prins pui de jaguar încă înainte de a fi înţărcaţi. În acest fel, ei acceptă vecinătatea şi contactul cu omul. Se arată chiar afectuoşi. Dar, pe măsură ce se apropie de vîrsta maturităţii, îşi regăsesc întreaga lor ferocitate şi spiritul lor de independenţă. A continua să-i menţii cu forţa într-un loc îngrădit înseamnă să te expui unor mari pericole. Şi astfel eşti obligat să le redai libertatea.

Dar timpul petrecut împreună de cei doi jaguari nu este consacrat numai hranei. Într-o zi, femela dă naştere la doi adorabili pui. Primul îi seamănă perfect; cel de al doilea este la fel de negru ca tatăl său... Jaguarul, mînat de spiritul său de aventură şi de vagabondaj, lasă femela să se ocupe singură de creşterea şi educaţia celor doi nou-născuţi. În pădurea cu mlaştini, presărată cu pericole la tot pasul, ei vor învăţa mai înainte de toate să fie prudenţi, apoi şireţi şi în sfîrşit cruzi.

Femela este cea care supraveghează tot timpul puii şi se îngrijeşte de educaţia lor, pregătindu-i pentru lupta cu viaţa. După ce vor creşte mari, vor colinda singuri jungla, fiecare separat, pentru a-şi descoperi, la rîndul lor, tovarăşul sau tovarăşa de viaţă. Şi astfel va continua jocul jaguarilor.

(după „La vie des bêtes")

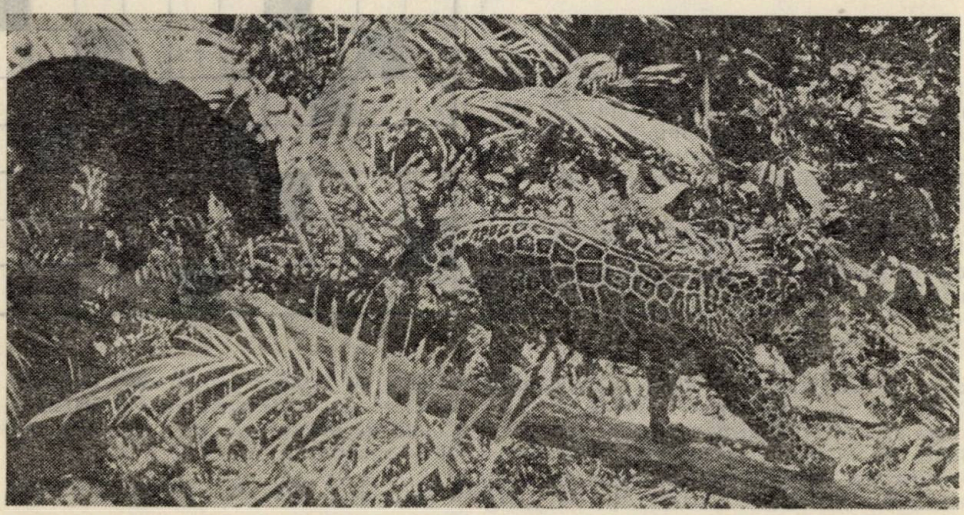

PREPARATE VÎNĂTOREȘTI

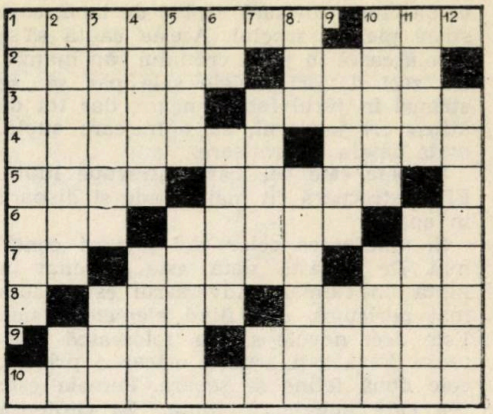

ORIZONTAL : 1) Fripturi de fazan — Piept de căprioară. 2) O bucată... de leu — Papagal de munte. 3) Tocătură... vînătorească — Organe de cocoș de munte. 4) De ales : unul din trei feluri (pl.) — Leu spaniol (adevărat !). 5) Specialități din baltă — Mîncare de cerb. 6) Jumătate de becață ! — Capete... de lei (pl.) — Ceafă uscată ! 7) Jambon de puma !... — ...la saramură — Papagal la jeratic ! 8) Lei italieni — Surogat de urs. 9) Iepuri... și ardei — Servit... a la carte. 10) Mistreți la formă.

VERTICAL : 1) Capră afumată. 2) Rață cu zeamă ! — Sos negru. 3) Varză pentru rață — Autorul mîncărilor... de capră. 4) Publicații anuale — Mici... din carne ca de tigru. 5) Cămilă sud-americană, servită... la cuțit (pl.) — Pui de rîs. 6) Eva Jianu — Delicatesă de urs. 7) Garf de mistreț — Gît de struț ! 8) Cap de ierunca ! — Organe de mistreț. 9) Gem de coarne (specialitate vînătorească !) — Rața tăiată (curat !). 10) Șarpe de asfalt — Jumătate de creastă... în păstăi ! 11) Fire... din ciută ! — Locuitor al Croației. 12) Masă mare de vînat (pl.).

PREPARATE PESCĂREȘTI

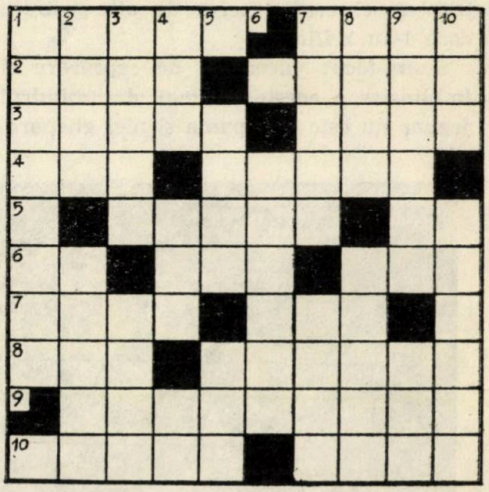

ORIZONTAL : 1) Pește alb, bun de rasol — Șapte porții de ton. 2) Mîncător de pește — Pește provenit de la „Farul" (zice Ana Grama !). 3) Răpitor... pe scenă — Ornamente la o porție de somn. 4) Coadă de pălămidă ! Lin în usturoi ! 5) Ochiuri... cu pește — Aripioare de vatos ! 6) Peșteș... de mare — Resturi de marinat ! — Pescari... pe Dunăre. 7) Delicatese la carapace — Unu... a... doi ! 8) Oceanele timpului — Lin... digerabil. 9) Specialitate de zvîrlugă. 10) Pești... numai oase — Bun la marinată.

VERTICAL : 1) Pești numai buni de tăiat. 2) Ca știuca — Peșteș... bănățean. 3) Chefal cu capul mare — Pește cu bot lung, ascuțit. 4) Marinată fără nume ! — Spate de bibani ! — Grăsime de la țîr ! 5) Pescador — Răpitori ! 6) Albișoară de lac (pl.). 7) Peștișor de prăjit... — ...la mașină. 8) Produce un fel de icre negre... dulci — La saramură. 9) Ca balena — Coadă de oblete ! 10) La sare ! — Un fel de săbioară.

Dicționar : IDA, NAT, UAA

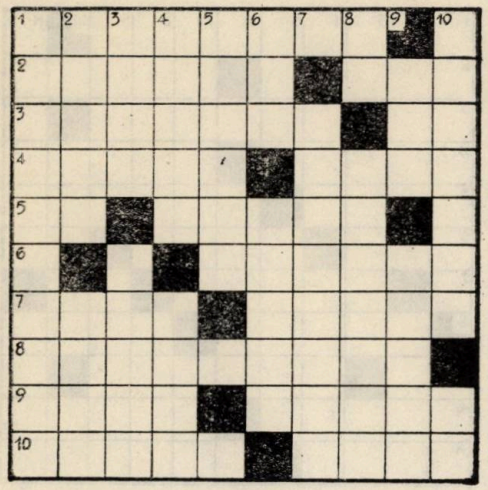

EXPOZIȚIA ARMELOR

ORIZONTAL : 1) Proiectile... focoase. 2) Greșirea țintei — Pușcă... bine crescută. 3) Scuturi (fig.) — Și la muschete... și la arbalete ! 4) Puști ! — Pușcă ! 5) Brand pe aripi ! — Armă primitivă. 6) Trag... lîngă roți. 7) Cu trageri săptămînale — Patul puștilor. 8) Dispozitiv de ochire. 9) Ținta... soacrei — Actor italian, căutînd niște... tunuri, într-un cunoscut film. 10) Loc pentru încrucișat spadele gladiatorilor — Corespondent persan al pistolului spaniol.

VERTICAL : 1) Rampă de lansare a „rachetelor" subacvatice. 2) Glonț ! — Se prezintă cu arma. 3) Deschiderea focului — Poziție (fig.). 4) Alăturarea a două guri de foc — Țeavă de calibru mare. 5) Gură... de calibru deosebit. 6) Ținta gloanțelor fără țintă — Tabără. 7) Torpilă autopropulsată. 8) Racheta 56 ! — Pocnesc... la un an odată. 9) Valea Seacă — Nici tunul n-o sperie. 10) Blindat — Proiectil drept !

Dicționar : RIAL, UED

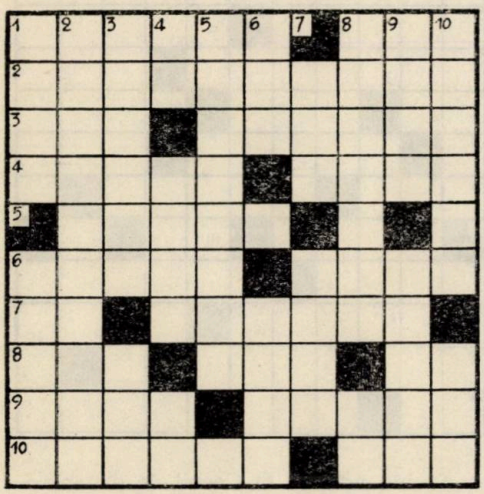

ÎN VĂZDUH

ORIZONTAL : 1) Sitarul — Cocorul, vestitor al primăverii. 2) Boboci. 3) Ouă... de piatră — Tintaș la „porumbei". 4) Tenor la colivie — Porumbeii cuibului nou. 5) Cocoșel. 6) Onomatopee păsărească — Porumbelul cu ramura de măslin. 7) 2—3 sitari ! — Vor să „zboare"... fără pene. 8) Pasăre „solo" — Apă în rînză ! — Colivia puiului. 9) Tril de privighetoare — Corbii... 10) ...și prăzile lor — Ciocîrlie.

VERTICAL : 1) Vîrf de atac al uliului... — ...și atacul său. 2) Creșterea puilor. 3) Boboc în creștere — Centrala Industrială Farmaceutică. 4) Urme de pasăre ! — Rața savanților — Coadă de vindereu ! 5) Aripă ocrotitoare. 6) Balconul păsărelelor — Ca un colibri (pl.). 7) Băiețelul cît vrăbiuța, din poveste — Costum păsăresc. 8) Răpitor de rozătoare — Gol pe aripi (fără ou !). 9) Programul cucului mecanic — Tăciuni cu aripi. 10) Păsări de baltă — Alt nume dat șoricarului.

Dicționar : OVE, ANAS

ÎN ADÎNC

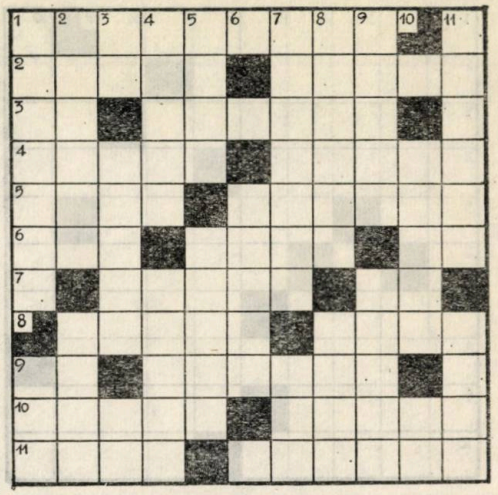

ORIZONTAL : 1) Se poate prinde (fem.)... 2) ...crap cu el ! — Prinde peşte. 3) M — Stafia pescarului. 4) Peşte gătit... în grabă — În „miraţie". 5) Ţine iţele — Peşti... în saramură. 6) Canal ! — Peştii lui Anton ! — Bluze... cu rîuri. 7) Ton superior (pl.) — Pene ! 8) Momeală — Gura săbioarei. 9) Garnitură pentru saramură (reg.) — Dat la somn. 10) L-ar fi făcut pe urs... pescar la copcă (pl.) — Căzut în plasă. 11) Preparate din ton ! — Lupi cu solzi.

VERTICAL : 1) Peşte... argintat — Plasă triplă. 2) Roşioară — Plasă deasă ! 3) Ape ! — Răpitor... gustos — Cap de lipan ! 4) Cu ton — Cei mai cunoscuţi peşti. 5) Lac... sau mare — Apare zvîrluga ! 6) A aştepta somnul. 7) Ca rechinii — Loc pentru prins somnul. 8) Depozite de peşte — Ţipar ! 9) Alţi lupi cu solzi — Trei într-o barcă, plus cîinele. 10) Se prind pe malul apei — ...de mare. 11) Generaţii de ţipar... fără sedilă — Verb folosit... la liman.

Dicţionar : NAL

LA MUNTE

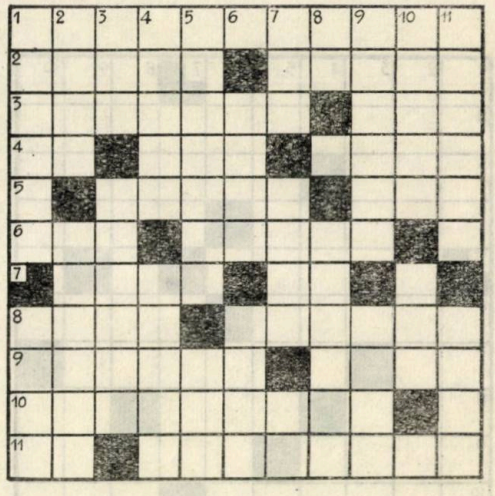

ORIZONTAL : 1) Monument al naturii, din Carpaţi (2 cuv.). 2) Un vînător... cît un munte (mitol.) — Masiv în Carpaţii Meridionali. 3) Vulturi uriaşi din Anzii Cordilieri — Ceasuri întoarse ! 4) Zonă montană ! — Nord-nord-est — Muntean. 5) Culme în Apuseni, interesantă pentru... cocoşul de munte — Afară din teren. 6) Prefixul egalităţii — Scoate bogăţii din coasta muntelui. 7) Culmea zăpezilor eterne — Zori ! 8) Slab la vînătoare — Peşti ai apelor de munte. 9) A roti — Acesta (pop.). 10) Locuri înguste, bune de vînat, în munţi. 11) Notă — Zăpada prăvălită la munte.

VERTICAL : 1) Păsări montane, cu pene închise la culoare — Vălenii de munte. 2) Domn al Moldovei (sf. sec. XVI) — Vulturii bărboşi din Himalaia, Caucaz, Carpaţi, Alpi şi Pirinei. 3) Conifer cu scoarţa roşcată — Munţi pleşuvi, vulturi pleşuvi. 4) Masiv în Carpaţii Orientali — Blana ursului. 5) Scrisoarea nu ştiu cui — Scobit, adîncit. 6) Cerbii de departe — Sîrmă subţire. 7) Eduard... cel Mic — Munţii Americii de Sud — Oală. 8) Usturoi — A ieşi pe nas ! 9) Coboară încet de la munte — Mijloc de transport pe îngustele poteci montane. 10) Masivul dintre Bistriţa şi Moldova — Ghid pe drumuri de munte (abr.). 11) Pe apă, în sus — Puiul caprei negre (fem.).

Dicţionar : IŢAN, IZO

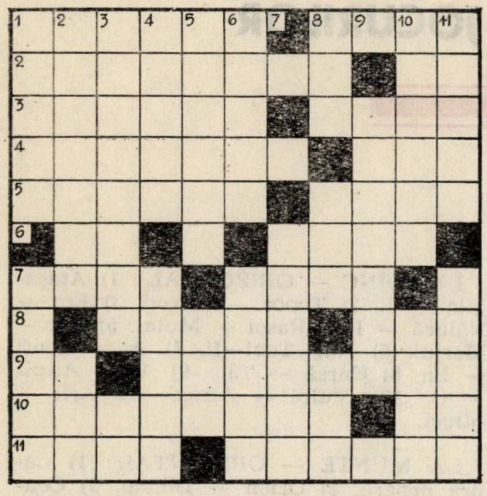

PRIN PĂDURE

ORIZONTAL : 1) Ramificațiile temei — Arbori de esență tare. 2) Coroană bogată — La conifer ! 3) Pădure de arbori cu amenți — Frați cu stejarul. 4) „Codrule, codruțule !“ și „Pe cărare, sub un brad“ — Mut înapoi ! 5) Ieri, sub cerul cenușiu — Coniferi înalți. 6) Tuns ! — Rod copacii. 7) Așa se zice — Grădină sub sticlă. 8) Arboret de ulmi — Grădină imaginară. 9) Desiș ! — Cu cetina tot verde... 10) Temelia codrului — Fiecare inel al tulpinii. 11) Ordin vechi — Arbore rășinos, numit și zadă.

VERTICAL : 1) Braț de lemn — Familie de arbori. 2) Slabă densitate tematică (pl.) — Accesoriu pentru pomul lăudat. 3) A scris „Povestea codrului“ — Așa-i ! 4) Petrecerea din codru, cîntată de Coșbuc — Tudor Ceaur... 5) Trubaduri de pădure (reg.) — Smoc (pop.). 6) Ciupercă parazită de pe tulpinele copacilor — Aproape secular ! 7) Verdele bradului. 8) Egal — Arbore domestic și pădureț — Frunza ierbii. 9) Tragerea fibrelor... de esență tare ! 10) Stejari cu tulpina dreaptă — Tulpina moartă... a viței de vie. 11) Partea centrală a trunchiului de copac (pl.) — Arborele de... hrană !

Dicționar : UCAZ, MOC, ETIRARE

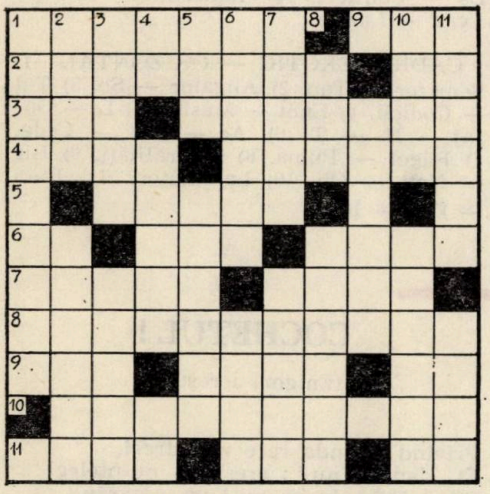

CADRU EXOTIC

ORIZONTAL : 1) Cameleonul mecanic — Muflon indigen. 2) Colțosul fluviilor calde — Asmute cîinele. 3) Aduna leii... la bodegă — Cameleon testamentar. 4) Vînat exotic, asemănător cîinelui — Mustangul și Jaguarul. 5) Grajdul Mustangului. 6) Proverbiala poartă a cămilei — Înrudit cu leneșul ! — A lăsa partea... leului. 7) Cuvîntul tigrului — Leul american. 8) Fruntea lupilor de mare. 9) Leii jupuiți de mult — Lei... curați — Printre cobre ! 10) Supun fiarele. 11) Partea... leilor — Zece fără un sfert ! — Sînt.

VERTICAL : 1) Tigrul și fratele său, în apropierea mării. 2) Avînt... nordic — Corabia deșertului. 3) Așteaptă să pice leul — Leu cu garanție. 4) Papagali mijlocii ! — Leul din Austria — Cap de maimuță ! 5) Egal — Rudele mistreților. 6) Imperului „tigrilor“ lui Murad și Baiazid — Specificul leneșului. 7) Maturizarea Jaguarului — Pui de leu. 8) Tigrișorul nostru — Fiecare cu lama lui (pl.). 9) Casa lui Tarzan și a „Ghepardului“. 10) Iepurele gigant — Au griji cu leii străini. 11) Dispoziție pentru lei — Barză exotică.

Nelu CARAIMAN

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

PREPARATE VÎNĂTOREȘTI — ORIZONTAL : 1) Păcăleli — Sîn. 2) Apanaj — Ecou. 3) Salam — Creste. 4) Trileme — Real. 5) Rațe — Iarbă — E. 6) Ață — Șefii — Cf. 7) Ma — Murat — Ara. 8) A — Lire — Urson. 9) Iuți — Tratat. 10) Împestrițați.

PREPARATE PESCĂREȘTI — ORIZONTAL : 1) Șalău — Gamă. 2) Avat — Lufar. 3) Biban — Vise. 4) Idă — Alini. 5) O — Năvod — Vs. 6) Ac — Nat — Sat. 7) Raci — Uaa — I. 8) Ere — Ușurel. 9) Agilitate — 10) Osari — Oțet.

EXPOZIȚIA ARMELOR — ORIZONTAL : 1) Trasoare — I. 2) Ratare — Tun. 3) Apărări — Et. 4) Micuț — Nudă. 5) Bd — Topor — R. 6) U — S — Rotași. 7) Loto — Pătuț. 8) Înălțător. 9) Noră — Sordi. 10) Arenă — Rial.

ÎN VĂZDUH — ORIZONTAL : 1) Ciurar — Sol. 2) Începători. 3) Ove — Amoraș. 4) Canar — Miri .5) Tînăr — C — T. 6) Păcat — Pace. 7) It — Șoferi. 8) Cuc — Rin — Ou. 9) Arie — Negri. 10) Jafuri — Lie.

ÎN ADÎNC — ORIZONTAL : 1) Atașabilă — E. 2) Topor — Năvod. 3) Em — Nălucă — I. 4) Rasol — Mutat. 5) Iţar — Marini. 6) Nal—Toni—Ii. 7) A — Acuți — Pn. 8) Cursă — Tăiș. 9) Ai — Ațipit — O. 10) Vulpi — Atras. 11) Arii — Știuci.

LA MUNTE — ORIZONTAL : 1) Capra neagră. 2) Orion — Diham. 3) Condori — Ero. 4) On — Nne — Iţan. 5) S — Găină — Aut. 6) Izo — Miner — E. 7) Albă — Zx — O. 8) Ogar — Lipani. 9) Răsuci — Ista. 10) Anințători — D. 11) Si — Avalanșă.

PRIN PĂDURE — ORIZONTAL : 1) Crengi — Fagi. 2) Rămurată — On. 3) Ariniș — Ceri. 4) Cîntece — Tum. 5) Aseară — Pini. 6) Ts — I — Cari. 7) Cică — Seră — P. 8) O — Ulmet — Rai. 9) Ds — Coniferi. 10) Rădăcini — An. 11) Ucaz — Larice.

CADRU EXOTIC — ORIZONTAL : 1) Semafor — Țap. 2) Aligator — So. 3) Țal — Codicil. 4) Enot — Mașini. 5) L — Garaj — N — T. 6) Ac — Lin — Ceda. 7) Răget — Puma. 8) Amiralități. 9) Bir — Neți — Ob. 10) Laminatori. 11) Rată — Ece — Îs.

TIRANUL

(Enigmă-acrostih)

Vulpi șirete și roșcate,
Iepurași aduși de spate,
Nevăstuici cu blăni tărcate,

Animalul mic sau mare
Tremură, dacă apare
Omul cu... ceva-n spinare ;

Rațe, gîște albăstrui,
Urși maturi, ursoaice, pui,
Lupi chiar, fug din calea lui.

COCHETUL !

(Enigmă-acrostih)

Privind oglinda rece ore-ntregi,
El „dandy“ nu-i ; greșit să nu-nțelegi !
Stînd lîngă luciu, nu-i un nătărău ;
Cochetăria nu e viciul său.

Atunci, de ce, în zilele de vară,
Rămîne pironit ? Sperînd s-apară
Un speriat cu ochii bulbucați,
Lucindu-i straiele din... solzi tărcați.

Nelu CARAIMAN

SUMAR

O fierbinte chemare la apărarea păcii mondiale 5
În cumpănă 19
Fii vînător corect ! 27
Cîntarea cîntării pădurilor . . . 29
Peisaj cu lupi 29
Un mai vechi prieten : I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI 30
Din viața animalelor 32
Puiul de căprioară 33
Cîinii, în istorie și literatură . . 35
Sentimentul de aeroport . . . 36
Requiem pentru sturioni . . . 38
Vînătoarea — un sport ? . . . 41
Mapamond cinegetic 43
Originea numelui „fazan“ . . . 45
Fructul oprit 47
Bucuroși de oaspeți 48
Capra neagră sfidează barierele naturale 50
Acvariul 52
Dansul cocoșului sălbatic . . . 55
Totul despre somn 56
Jules Verne — un anticipator în apărarea naturii 59
O comemorare : Georges Cuvier . 61
Ursul văzut mai de aproape . . 63
Tot pe drum, pe drum 67
Tăticul nostru 68
Cîinele, în cugetări și proverbe . . 70
Tehnologii de vîrf în cercetarea piscicolă 71
Evadații — serial zoo în 5 episoade 72
Mărturisire 73
Un nedreptățit 74
Meniuri stressante 78
Rînduri pentru cei mai tineri . . 80
O vulpe la Veneția 82
Schiori în panică 84
Cîștigătorul 86
Cartușul de vînătoare cu glonț, între extreme 88
Am pescuit în Africa 89
Și totuși adevărate 91
Mistrețul de revelion 92
Somnul — slăbiciunea mea ! . . 95
Cîini de vînătoare mai puțin cunoscuți 98
În atelierul pescarului sportiv . . 100
Din galeria cîinilor celebri . . . 104
Tigrul care se hrănea cu oameni . 106
Un prieten adevărat 109
Zîmbete pe luciul apei 110
Moartea lupului 111
Concentrări de urși 118
Un om hotărît 120
Lup singuratic 122
Întîmplate pe Viața 124
Cartușul de vînătoare 127
Pe cont propriu 130
Un consumator mofturos . . . 131
Cocorii de odinioară și cei de azi . 133
Din statutul clubului „Paf“ . . . 137
Visul unei nopți de toamnă . . . 140
Întîmplări cu vulpi 143
Semne și semnificații 146
Două berze 148
Cocktail cu rom 150
Marele rodeo al bizonilor . . . 153
Muzeul ursului 156
Echinox 159
Cînd urșii polari năvălesc în orașe 160
Tartaturga 162
Îmi amintesc de tata 164
Ghionionul 167
Animalele pot prezice cutremurele ? 168
Descînt 170
S-au întîmplat cu regele animalelor 171
Insula cu crabi uriași 173
Încărcătura cu magiun 175
O vînătoare în America, acum 25.000 ani 176
Strămoșul calului 178
Treningul violet 180
Dansul — manifestare exclusiv umană ? 182
Imposibila singurătate 186
Submerse 187
A trecut ogarul 188
Condimentele sănătății . . . 190
Așa au vrut ! 193
De mînă cu învățăceii 194

Coperta : Vasile OLAC

Pentru ilustrarea almanahului au fost folosite și unele desene, vignete și fotografii din revistele : *Diana, Wild und Hund, Das Tier, Field and Stream, La vie des bêtes* ș.a.

VÎNĂTORUL ȘI PESCARUL SPORTIV

ALMANAH

Lei 25